

Moss
kommune

Årsrapport og årsregnskap 2022

Innhold

Kommunedirektørens innledning	4
Organisasjon og internkontroll	5
Struktur - politisk og administrativ.....	5
Oversikt årsverk.....	6
Sykefravær.....	7
Lønn og likestilling.....	9
Kompetanse og rekruttering	12
Helse, miljø og sikkerhet (HMS)	14
Etisk standard	17
Internkontroll	17
Samfunnssikkerhet og beredskap	28
Miljø og klima	29
Avfall og forbruk.....	35
Planer og befolkning.....	42
Overordnede planer	42
Befolkningsutvikling.....	44
Befolkningsutvikling 2022	48
Folkehelse og levekår	48
Økonomi inklusiv foretakene	50
Handlingsregler	50
Finansforvaltning.....	54
Sammendrag MKEiendom.....	56
Sammendrag Moss Havn KF.....	58
Sammendrag Mossregionens Næringsutvikling.....	59
Sentrale kapitler.....	63
Totaloversikt økonomi	63
Sentrale inntekter.....	64
Koronaregnskap	68
Balansen til Moss kommune (kommunekassa).....	70
Kommunens tjenesteområder	73
Kommunedirektør med stab	73
Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet.....	82
Enhet barnehage	100
Enhet skole	105
Enhet barnevern, bolig og inkludering.....	110

Enhet NAV	117
Kommunalområde helse og mestring.....	127
Enhet helsehus.....	134
Enhet samhandling	139
Enhet sykehjem og omsorgsboliger	144
Enhet hjemmetjenester	147
Kommunalområde plan, miljø og teknikk.....	152
Enhet plan, byggesak og geodata	164
Enhet kommunalteknikk	168
Enhet miljø og landskap.....	177
Enhet samfunnsutvikling.....	194
Fellesposter drift.....	200
Årsregnskap.....	204
Konsolidert regnskap.....	236

Kommunedirektørens innledning

Det har nå gått tre år siden Moss ble en ny og større kommune etter sammenslåingen av Moss og Rygge. Spesielt de to første årene var preget av pandemien. Evalueringen av kommunens håndtering av pandemien viser at Moss kommune er i stand til å håndtere omfattende og langvarige kriser. Det er nyttig erfaring når vi ser på betydningen av å arbeide systematisk med samfunnsikkerhet og beredskap innenfor andre områder som for eksempel konsekvensene av krigen i Ukraina. Angrepet på Ukraina satte sitt preg også på andre deler av vår organisasjon i fjor, og det vil den fortsette å gjøre i 2023.

Det ble i 2022 mulig å prioritere utviklingsarbeidet i større grad enn de to første årene. Leve hele livet og Enklere byggesakshverdag var to sektorovergrepene prosjekter som ble avsluttet i fjor. Prosjektene er nå overtatt av tjenestestedene for gjennomføring av tiltak. Slike prosjekter kan til tider være utfordrende, men skal vi lykkes med å utvikle tjenestene må vi jobbe på nye måter slik at vi utnytter kommunens ressurser best mulig. I årene som kommer vil nettopp det å tenke nytt i kommunesektoren bli viktigere og viktigere skal vi klare å håndtere utfordringene vi står overfor. Det er de tydelige signalene fra statlige myndigheter.

Klimabudsjettet er en integrert del av årsrapporten. I Moss jobber vi kontinuerlig med konkrete tiltak for å redusere klimagassutslipp, og framskrivninger viser at vi har mulighet til å nå 50 prosent kutt i 2030 målt i forhold til utslippene i 2016. Moss er sammen med flere andre kommuner i Norge langt framme i dette arbeidet.

Folketallet i Moss øker raskere enn ellers i landet med en vekst på 1,9 prosent bare i 2022. Moss kommune hadde ved årsskiftet 51 240 innbyggere, og har siden sammenslåingen økt med nærmere 2000 innbyggere. Den prosentvise veksten var størst blant de eldre, men også andre aldersgrupper viste vekst.

Moss kommune har som mange andre kommuner levert et godt økonomisk resultat for 2022. En vesentlig årsak til det gode resultatet skyldtes de gjennomførte tiltakene i 2020 og 2021, og at det kom inntekter fra skatt og rammetilskudd på slutten av året som vi ikke hadde regnet med ut fra opplysninger i statsbudsjettet. Store svingninger i inntektene som kommer i årets siste måneder skaper noen utfordringer for budsjettering og planlegging i kommunen, men er viktige midler for kommunen. Med de betydelige utfordringene kommunesektoren kommer til å møte i årene som kommer, er det viktig å minne om at store positive endringer slik vi har hatt i 2022, betyr at det også kan svinge betydelig i negativ retning. Moss kommune har nå skaffet seg et handlingsrom for omstilling som vi må utnytte slik at også vi står rustet til å yte gode tjenester i fremtiden.

Årsrapporten viser at det skjedde mye godt arbeid i Moss kommune i 2022. Jeg vil takke alle ansatte for stå på vilje og innsats i året som har gått. Jeg er stolt over hva organisasjonen har fått til. Sammen med innbyggere, næringsliv og frivillige tror jeg vi har de beste forutsetningene for også i fremtiden utvikle Moss kommune til en kommune vi alle er stolte av.

Jeg håper du som leser kan bruke rapporten som et oppslagsverk for å se hvor stor og bred aktiviteten i vår kommune er.

God lesning!

Hans Reidar Ness, kommunedirektør
31.03.2023

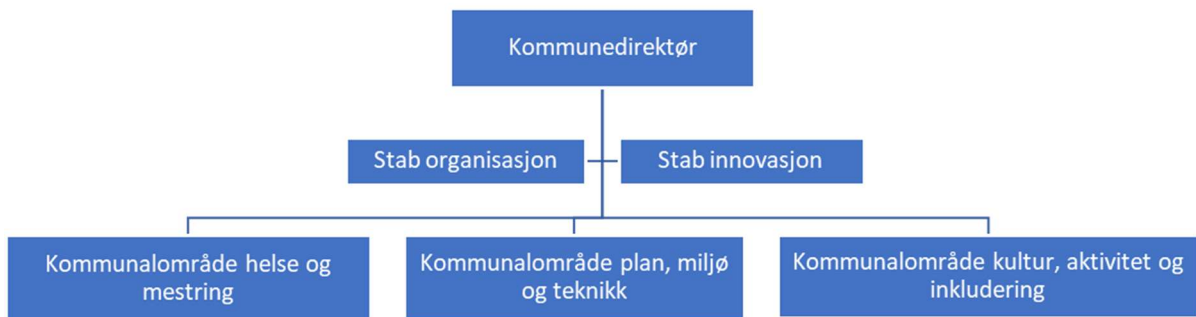
Organisasjon og internkontroll

Struktur - politisk og administrativ

Administrativ organisering

Kommunedirektøren er kommunens øverste administrative leder og er ansvarlig for saksutredninger for folkevalgte organer og iverksettelse av politiske vedtak. Kommunedirektørens ansvar, myndighet og fullmakt er nærmere beskrevet i delegeringsreglement som er vedtatt av kommunestyret.

Organisering i 2022:

Politisk organisering

Kommunestyret som organ avholdt åtte møter i løpet av 2022.

Formannskapet innstiller til kommunestyret i saker om handlingsplan, årsbudsjett og kommune-/delplaner, og i alle saker hvor ikke innstillingsmyndigheten er lagt til annet utvalg. Formannskapet i Moss har 13 medlemmer. Det vises til Moss kommunes delegeringsreglement og saksbehandlingsreglement for formannskapet for utfyllende beskrivelse.

I 2022 ble det holdt 12 formannskapsmøter.

Kommunestyret har opprettet fem hovedutvalg:

- Utvalg for plan, bygg og teknisk
- Utvalg for landbruk, samferdsel, natur og miljø
- Utvalg for helse og mestring
- Utvalg for kultur, aktivitet og inkludering
- Utvalg for oppvekst og utdanning

Hovedutvalgene har vedtaksmyndighet innenfor sine ansvarsområder. I saker utvalgene selv ikke kan avgjøre, innstiller utvalgene til kommunestyret. Hovedutvalgene i Moss har 11 medlemmer. Det vises til Moss kommunes delegeringsreglement og saksbehandlingsreglement for hovedutvalgene for utfyllende beskrivelse.

Samlet ble det avholdt 37 møter i hovedutvalgene i 2022, hvorav ni av disse var i hovedutvalg for plan, bygg og teknisk. Administrasjonsutvalget avholdt seks møter i 2022.

Medvirkningsråd for personer med funksjonsnedsettelse, medvirkningsråd for eldre og flerkulturelt råd holdt til sammen 21 møter i 2022. Medvirkningsråd for ungdom holdt i løpet av 2022 ni møter.

Oversikt årsverk

Område	Antall årsverk per 31.12.22
Kommunedirektør med stab	196
Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet	1 354
Kommunalområde helse og mestring	1 187
Kommunalområdet plan, miljø og teknikk	144
Moss kommunale eiendomsselskap	50
Totalt	2 931

Ledige stillinger er ikke tatt med i oversikten. For ansatte i permisjon og vikarer telles stillingen kun en gang. Lærlinger er ikke med i oversikten.

Utdanningsnivå	Antall ansatte	Prosentvis fordeling
Stillinger uten særskilt krav om utdanning	611	17,6 %
Stillinger med krav om fagbrev eller tilsvarende	1 114	32,1 %
Stillinger med krav om høyskole	1 495	43,1 %
Stillinger med krav om høyere akademisk utdanning (kapittel 5 i hovedtariffavtalen)	248	7,2 %
Totaltsum	3 468	100,0 %

Sykefravær

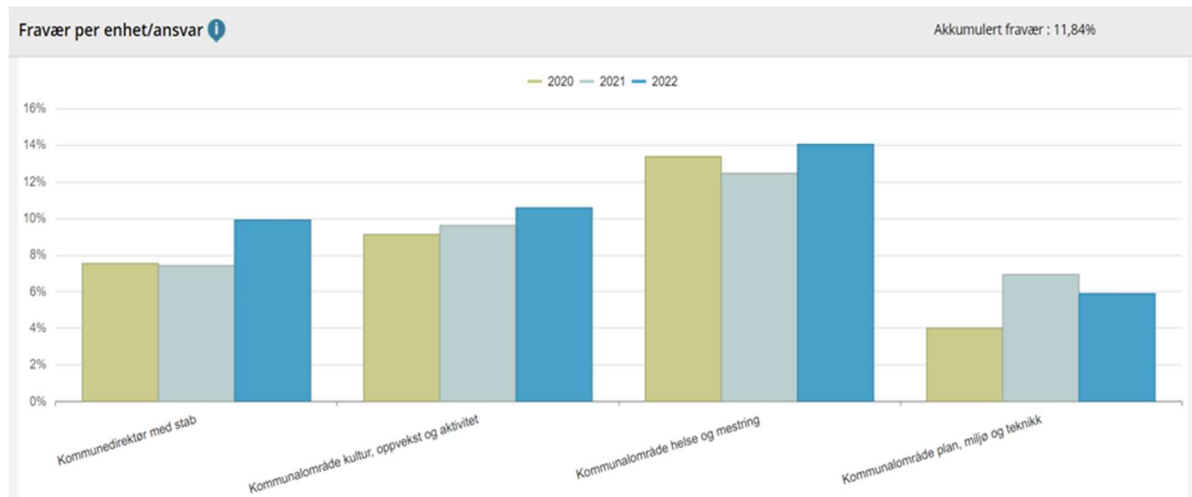
Sykefraværet i Moss kommune er for 2022 på 11,8 prosent. Dette tilsvarer en økning på 1,1 prosentpoeng fra 10,7 prosent i 2021. Nedenfor er sykefraværet presentert, fordelt på områdenivå:

	Område	Samlet for 2021*	Samlet for 2022
Korttid	Kommunedirektør med stab	1,7 %	3,0 %
Langtid	Kommunedirektør med stab	5,7 %	6,9 %
Samlet	Kommunedirektør med stab	7,4 %	9,9 %
Korttid	Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet	2,7 %	3,7 %
Langtid	Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet	7,0 %	6,9 %
Samlet	Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet	9,7 %	10,6 %
Korttid	Kommunalområde helse og mestring	3,9 %	4,3 %
Langtid	Kommunalområde helse og mestring	8,7 %	9,8 %
Samlet	Kommunalområde helse og mestring	12,6 %	14,1 %
Korttid	Kommunalområde plan, miljø og teknikk	1,3 %	2,1 %
Langtid	Kommunalområde plan, miljø og teknikk	5,7 %	3,8 %
Samlet	Kommunalområde plan, miljø og teknikk	7,0 %	5,9 %
Korttid	Sum sykefravær	3,1 %	3,8 %
Langtid	Sum sykefravær	7,6 %	8,0 %
Samlet	Sum sykefravær	10,7 %	11,8 %

*Metode for beregning av sykefravær er endret derfor samsvarer ikke tallene i tabellen over for 2021 med hva som ble rapportert i 2021.

Årsrapport 2022

MKEiendom	Samlet for 2021	Samlet for 2022
Korttid	0,8 %	1,1 %
Langtid	3,3 %	5,7 %
Samlet	4,1 %	6,8 %

For kommunalområdet plan, miljø og teknikk har det vært en nedgang i det totale sykefraværet fra 7,0 prosent i 2021 til 5,9 prosent i 2022. I de andre kommunalområdene har det vært økning. Kommunalområdet kommunedirektør med stab har hatt den høyeste økningen på 2,5 prosentpoeng fra 2021 til 2022. I dette området ligger alle stabsfunksjonene inklusiv virksomhet renhold.

Moss kommune har i 2022, i tråd med samarbeidsavtale med NAV arbeidslivssenter, hatt fokus på å redusere sykefravær, og hindre frafall i arbeidslivet.

Grunnet pandemien er årsakene til sykefraværet blitt ytterligere mer komplekst, og forebygging og konsekvenser av dette har arbeidsgiver i liten grad kunnet påvirke. Samtidig er det viktig å trekke frem at det på tross av de utfordringene pandemien har gitt, mange steder har vært arbeidet godt med både forebygging og oppfølging av sykefravær. Mange arbeidsteder har i 2022 igjen kommet i gang med samarbeidsmøter med Nav, Nav arbeidslivssenter og HR og det er foretatt flere arbeidsmiljøkartlegginger hvor man har hatt fokus på blant annet fravær.

Videre er det gjennomført opplæring av ledere i sykefraværsoppfølging, etter bestemmelser i vedtatt sykefraværsprosedyre. Moss kommune har arbeidet med å fokusere på god oppfølging knyttet til enkeltmedarbeidere i forebyggende, og oppfølgende øyemed.

Gjennomførte tiltak/aktiviteter i 2022:

- Sykefraværsoppfølgingskurs i samarbeid med NAV arbeidslivssenter for ledere
- Løpende lederstøtte som et virkemiddel i sykefraværarbeidet
- Kontinuerlig opplæring og kurs

- Individuell lederopplæring ved behov
- Arbeidsmiljø-/nærværsprosjekt og konflikthåndtering ved ulike virksomheter
- Tilbud om veiledning til ansatte ved bedriftshelsetjenesten
- Ergonomiske kartlegginger ved bedriftshelsetjenesten
- «Gravid i arbeid» - jordmør- samtaler
- Bruk av varmtvannsbasseng
- Bistand og bruk av bedriftshelsetjenesten for hjelp til kartlegginger, veiledning, opplæring og deltakelse i oppfølgingsarbeid
- Bistand og samarbeidsmøter med NAV, NAV arbeidslivssenter og BHT
- IA-møter med NAV arbeidslivssenter og NAV Moss ute i virksomhetene
- Annet passende arbeid som en varig endring for enkeltansatte (cirka 12 stykker)
- Utvikling av prosedyrer og samarbeid med bedriftshelsetjenesten i forbindelse med AKAN og enkeltsaker

Lønn og likestilling

Det har i 2022 vært en høyere gjennomsnittlig lønnsutvikling enn i 2021. Den totale rammen for lønnsoppjøret i 2022 var på 3,84 prosent. Nedenfor fremstilles kjønnsbalansen i kommunen innen de ulike stillingsgrupper, samt gjennomsnittlig lønn fordelt på kjønn og totalt.

Stillinger	Kjønnsbalanse %		Gjennomsnittlig grunnlønn		Alle	Diff. kvinners favør
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn		
Stillinger uten særskilt krav til utdanning	77 %	23 %	399 436	391 588	397 600	0,5 %
Fagarbeiderstillinger/tils. fagarbeiderstillinger	81 %	19 %	460 311	458 384	459 927	0,1 %
Stillinger med krav om fagbrev og 1-årig fagskoleutdanning	95 %	5 %	492 540	484 116	492 053	0,1 %
Stillinger med krav om 3-årig U/H utdanning	86 %	14 %	550 028	551 196	550 199	0,0 %
Stillinger med krav om 4-årig U/H utdanning	92 %	8 %	618 233	589 233	616 002	0,4 %
Stillinger med krav om mastergrad	100 %	0 %	668 386	-	668 386	0,0 %
Undervisningsstillinger	74 %	26 %	592 040	584 266	590 032	0,3 %
Øvrige stillinger kapittel 4	54 %	46 %	562 369	549 252	556 454	1,1 %
Stillinger kapittel 5	62 %	38 %	713 695	757 998	730 347	-2,3 %
Samlet	79 %	21 %	515 726	530 071	518 771	-0,6 %

Lederstillinger	Kjønnsbalanse %		Gjennomsnittlig grunnlønn			Diff. Lønn kvinners favør
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Alle	
Avdelingsledere	75 %	25 %	703 070	725 516	708 636	-0,8 %
Avdelingsledere skole	80 %	20 %	742 450	744 500	742 860	-0,1 %
Virksomhetsledere	71 %	29 %	857 286	867 400	859 947	-0,3 %
Virksomhetsledere skole	94 %	6 %	858 200	864 000	858 563	0,0 %
Enhetsledere	76 %	24 %	1 003 471	995 600	1 001 682	0,2 %
Direktører/Kommunalsjefer	50 %	50 %	1 324 000	1 411 667	1 367 833	-3,2 %
Samlet	76 %	24 %	774 276	806 364	781 691	-0,9 %

Når det gjelder kjønnsfordelingen i hele kommunen ser vi at andelen menn har økt det siste året. Samlet er det per 31.12.22 79 prosent kvinner og 21 prosent menn. I forhold til lønnsutvikling går denne i hovedsak i kvinners favør, men unntak av stillinger i kapittel 5.

På lederstillinger viser tallene at kjønnsfordelingen holder seg stabil. Mannlige ledere kommer totalt noe bedre ut enn kvinner, men kvinner kommer nå generelt bedre ut innen flere ledernivåer enn tidligere. I toppledergruppen kommer kvinnene best ut på direktørnivå, men med kommunedirektøren medregnet er differansen i negativ favør til kvinnene. Det er innen alle stillingsgrupper overvekt av kvinner i Moss kommune. I toppledergruppen er kjønnsfordelingen lik.

Jobbsøkere og ansettelse i mangfoldsperspektiv

Ved rekruttering ser vi at andelen av søkere gjerne representerer andel kvinner/menn i offentlig sektor i de ulike stillingsgruppene. Nedenfor fremkommer andel menn som søkere til stillinger i 2022, og andelen menn som faktisk ble ansatt:

Tabell 1: Kjønnsfordeling, søkere og ansettelse 2022

Stillingskategori	Mannlige søkere	Menn ansatt
Administrasjon	28 %	40 %
Helse og sosial	24 %	18 %
Kultur	34 %	45 %
Ledelse	35 %	23 %
Oppvekst	24 %	27 %
Teknisk	65 %	65 %
Annet (eks. lærlinger)	40 %	29 %
Totalt	28 %	24 %

Om likestillingsarbeidet

Vårt arbeid for likestilling og for å hindre diskriminering er forankret i kommunens ulike strategier, verktøy og retningslinjer, og har som mål å oppfylle våre forpliktelser i lov- og avtaleverk.

- Våre etiske retningslinjer har fokus på å hindre trakassering, uønsket seksuell oppmerksomhet (#metoo) og seksuell trakassering. Denne sees i sammenheng med prosedyre for håndtering av mobbing, trakassering og seksuell trakassering med et tilhørende varslingsystem.
- Gjeldende lønnspolitiskplan har fokus på å fremme og ivareta likestilling mellom kjønnene ved at kriterier som vektlegges skal være kjente og objektive slik at ledere vet hva som belønnes og medarbeidere vet hva som vektlegges. Lønnen til den enkelte medarbeider skal reflektere kompetanse, utdanning, ansvar/kompleksitet i stillingen, innsats og resultater og det er fokus på å harmonisere uønskede, utilsiktede og/eller urimelige skjevheter.
- Vi benytter oss av en mangfoldserklæring i alle stillingsutlysninger, der vi oppfordrer kandidater til å søke uavhengig av kjønn, alder, funksjonshemming eller etnisk bakgrunn. Søkere kan også krysse av at de har innvandrerbakgrunn og hull i CV-en for å gjøre oss bevisste på dette. Tabellen under viser søkere med oppgitt innvandrerbakgrunn (utlyste faste stillinger og lengre vikariater) i 2022:

Stillingskategori	Innvandrerbakgrunn	Innvandrerbakgrunn
	søker	ansatt
Administrasjon	13 %	0 %
Helse og sosial	10 %	5 %
Kultur	6 %	0 %
Ledelse	7 %	0 %
Oppvekst	11 %	5 %
Teknisk	18 %	5 %
Annet (eks. lærlinger)	9 %	2 %
Totalt	10 %	5 %

- Vi har fokus på å gi ledere opplæring i rekrutteringsprosessen for å sørge for ikke-diskriminerende og profesjonelle rekrutteringsprosesser. Det er i liten grad satt mål for mangfoldsrekruttering ut over de signaler og regler som gjelder for kommune-Norge generelt. Dette er ett av temaene vi ønsker å satse mer på fremover, som del av vårt strategiske kompetansearbeid.
- Kommunalområdet helse og mestring har egne mål om satsing på heltidskultur i handlingsplaner. Det er i tillegg besluttet ekstra satsning på dette for hele kommunen, og høsten 2022 ble det etablert en partssammensatt arbeidsgruppe sammensatt av folkevalgte, tillitsvalgte og administrasjon. Denne gruppen skal arbeide med innføring av heltidskultur i hele kommunen. Per 31.12.22 arbeider cirka 47 prosent av våre kvinnelige arbeidstakere i deltidsstilling, mens cirka 41 prosent av de mannlige arbeidstakerne arbeider deltid.
- Hensynet til likestilling og ikke-diskriminering er ellers inkludert i den øvrige personalpolitikken.

- Vi har et partssammensatt utvalg (Administrasjonsutvalget) som foreslår og behandler overordnede retningslinjer for kommunens personalpolitikk, herunder tiltak for likestilling og inkluderende arbeidsliv. Her gis også jevnlig status og orienteringer innen relevante temaer.

Kompetanse og rekruttering

Kompetanseutvikling

Høsten 2022 begynte arbeidet med ny kompetansestrategi som skal bidra til at arbeidet med de ulike kjerneområdene er målrettet og effektivt. Mange aktiviteter er allerede implementert og en del oppgaver er enda i oppstartsfasen. Vi ser særlig behov for å jobbe mer aktivt med overordnet kompetanseplanlegging- og styring og vil derfor prioritere dette i 2023.

Kommunens arbeid med kompetanse er delt inn i fem kjerneområder:

- arbeidsgiverprofilering
- ansettelsesprosesser
- innfasing
- kompetanseutvikling
- kompetanseoverføring ved fratreden

Kommunens viktigste arena for kompetanseutvikling er den daglige driften. I tillegg gis det omfattende tilbud innen felles temaer som kvalitetsarbeid, digital samhandling, rekruttering, veiledning av lærlinger og mer. Det er utviklet håndbøker, temasider, digitale forum og nyhetsbrev som bidrar til kontinuerlig oppdatering innen ulike temaer. Det er innført et eget innfasingprogram som skal bidra til å gi nyansatte en god introduksjon på sin nye arbeidsplass.

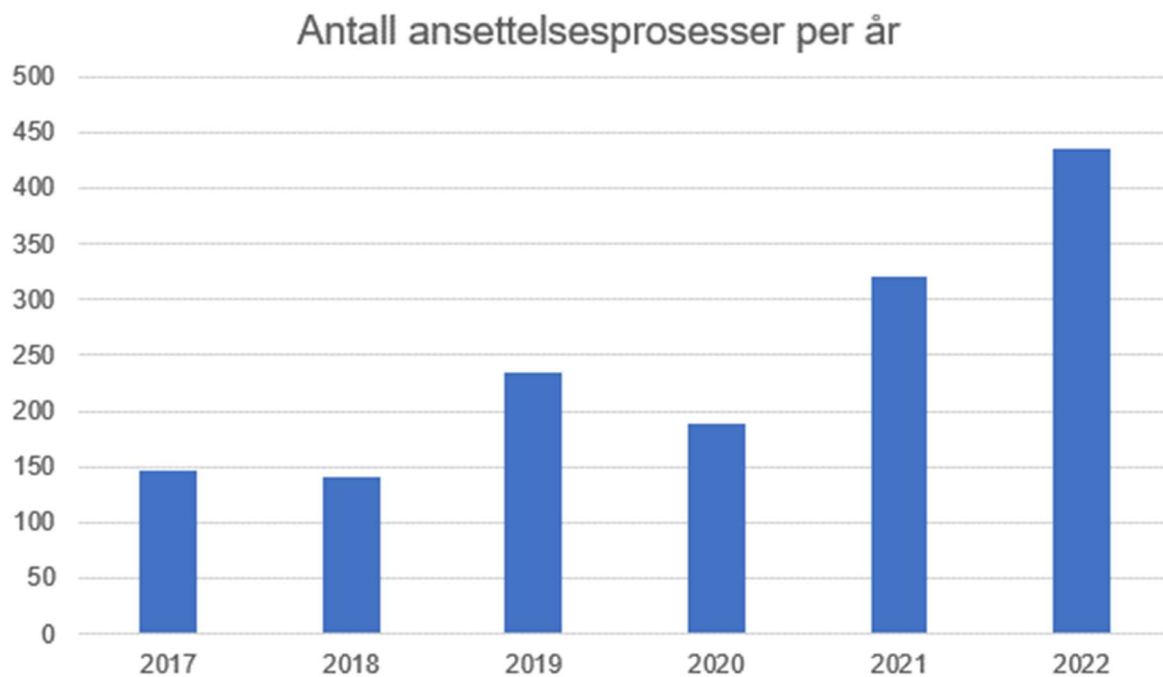
I 2022 ble det også besluttet modulbasert obligatorisk opplæring for alle ledere. Dette ble igangsatt på nyåret 2023. Det ble også i 2022 besluttet og igangsatt program for ledergruppe-utvikling for de øverste ledergruppene.

Rekruttering

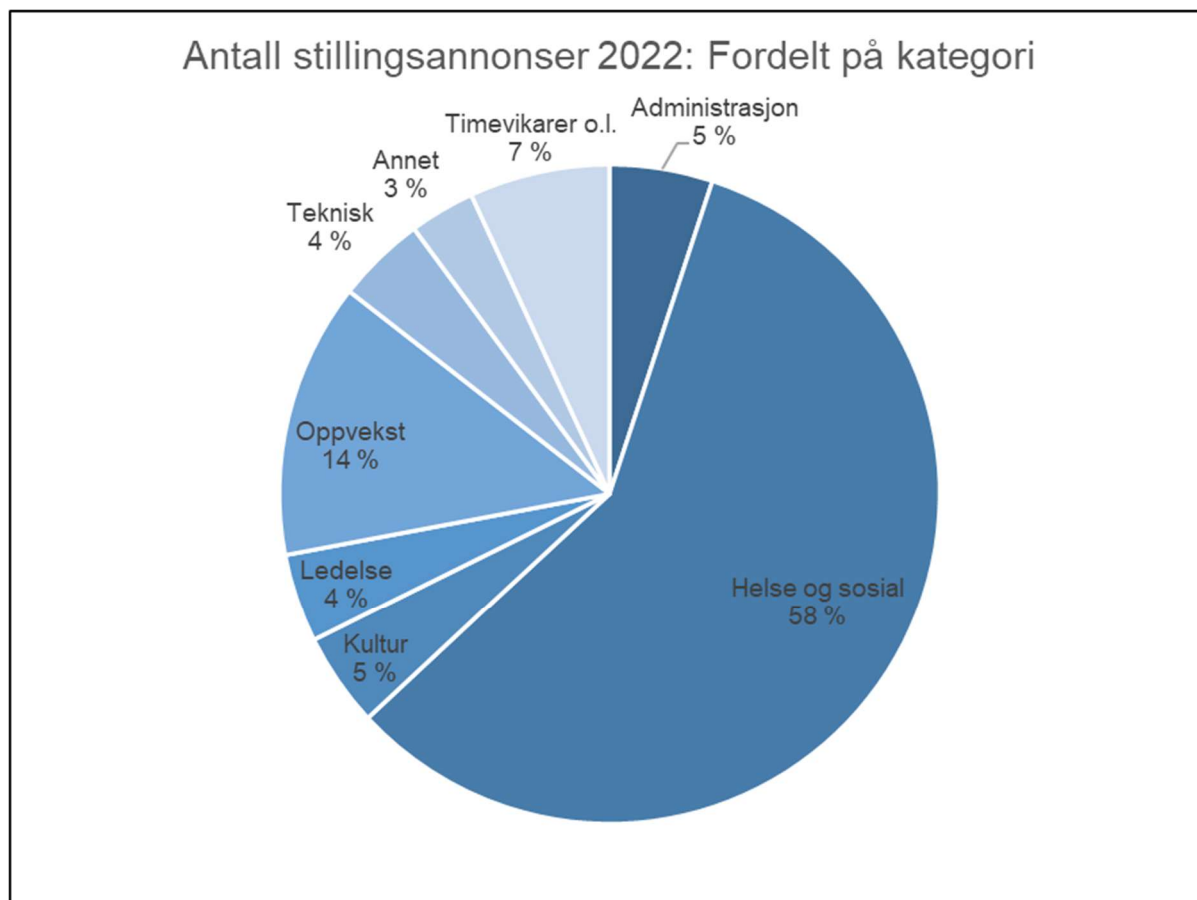
Året 2022 var kjennetegnet av et betydelig økt antall ansettelsesprosesser sammenlignet med tidligere år (se figur 1). Over halvparten av alle ansettelsesprosessene knytter seg til stillinger innen helse og sosial (se figur 2).

Det er jobbet med å utvikle veiledninger og verktøy til ledere slik at de skal kunne gjennomføre gode prosesser lokalt og med minst mulig behov for administrativ støtte fra stabene sentralt. Digitalisering og et godt samarbeid på alle nivåer av organisasjonen er avgjørende faktorer for å lykkes med dette.

Figur 1:

Figur 2:

Lærlinger

Moss kommune er en selvstendig lærebedrift og skal være en synlig og attraktiv arbeidsgiver som har en sentral rolle som lærebedrift. Lavere barnetall og færre elever på yrkesfag gjør det utfordrende å rekruttere i tråd med målsettingen - som er to lærlinger per tusen innbygger.

Vi har promotert vår lærlingeordning på utdanningsmesse og ved skolebesøk. I 2022 rekrutterte vi 27 nye lærlinger/ lærekandidater/ fagbrev på jobb.

Moss kommune er godkjent som opplæringsbedrift i syv fag:

- IKT service
- Helsearbeider
- Barne- og ungdomsarbeider
- Institusjonskokk/ ernæringskokk
- Byggdrift
- Kontor- og administrasjon
- Anleggsgartner

Moss kommune hadde høsten 2022 62 lærlinger/ lærekandidater og 4 kandidater i fagbrev på jobb. I løpet av året har 46 kandidater gjennomført fagprøver/ kompetanseprøver. Av disse er 5 prøver ikke bestått. Dette tilsvarer en gjennomføring på 89,3 prosent.

Av 46 beståtte prøver har 12 kandidater/ 26 prosent bestått meget godt.

Høsten 2022 har vi gjennomført månedlige samlinger for lærlinger i helsearbeiderfaget og barne- og ungdomsarbeiderfaget.

I tillegg ble alle kommunens veiledere invitert til felles opplæring i oktober 2022. Det er utarbeidet opplæringsplan for veiledere, og gjennomført to samlinger for veiledere i helsearbeiderfaget og barne- og ungdomsarbeiderfaget høsten 2022.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

Det har i 2022 vært løpende oppdatering av HMS systemet, samt temakurs innen aktuelle HMS områder. Fokus har også vært rettet mot rådgivning og støtte i forhold til internkontroll HMS, for å sikre at krav fastsatt i lover og forskrifter knyttet til HMS arbeidet følges. Organisasjonen har hatt fortsatt stort behov for rådgivning, opplæring og støtte i arbeidet med å gjennomføre og dokumentere sine lovpålagte HMS aktiviteter. Videre har bistand og rådgivning knyttet til risikovurdering på HMS området vært prioritert.

Kommunalområdene har i år hatt stort behov for bistand knyttet til tilsynsbesøk fra Arbeidstilsynet, hvor det ble satt frem krav om å vise til dokumentasjon på systematisk HMS-arbeid. Se mer informasjon om tilsyn under Internkontroll.

Av aktiviteter spesielt nevnes:

- HMS kurs for nye ledere og verneombud
- Kurs i HMS dokumentasjon
- Opplæring og bistand i arbeidet med HMS risikovurdering
- Oppfølging og komplettering av sikkerhetsdatablader i kommunens digitale stoffkartotek (fokusområder; skole og barnehager, hjemmetjenester og omsorgsboliger)
- Månedlige samarbeidsmøter med hovedverneombudene
- Løpende lederstøtte gjennom opplæring, kurs eller som individuell lederopplæring ved behov
- Tilsynssaker (Arbeidstilsyn og Branntilsyn)
- Økt fokus på årsaksanalyser knyttet til HMS-avvik og skaderapportering i arbeidsmiljøutvalget
- HMS- og IA utvalg med representanter fra HR, NAV, BHT og hovedtillitsvalgte/hovedverneombud
- Revisjon av HMS dokumentasjon i kvalitetssystemet
- Oppfriskningskurs for ledere og verneombud
- Forebyggende kurs i «vold og trusler»

Medarbeiderundersøkelse

Det ble høsten 2022 gjennomført medarbeiderundersøkelse i Moss kommune. Dette var første gang en slik undersøkelse ble gjennomført etter kommunesammenslåingen. Det er den digitale undersøkelsen 10-faktor som er benyttet. Resultatene kan brukes til leder-, medarbeider- og organisasjonsutvikling. Verktøyet er basert på relevant forskning og at de ti faktorene er viktige innsatsfaktorer å jobbe med for å oppnå kommunens mål om kvalitet på tjenestene. Resultatene gir oss et øyeblikksbilde av hvordan våre ansatte opplevde å jobbe i Moss kommune høsten 2022, og er et viktig utgangspunkt for å jobbe med utvikling av våre tjenester og vårt arbeidsmiljø, frem til neste undersøkelsen som er planlagt i 2024. Faktorene som blir målt er:

- Indre motivasjon
- Mestringstro
- Autonomi
- Bruk av kompetanse
- Mestringsorientert ledelse
- Rolleklarhet
- Relevant kompetanseutvikling
- Fleksibilitetsvilje
- Mestringsklima
- Prososial motivasjon

Til sammen 2813 av de 3883 ansatte som fikk tilsendt undersøkelsen svarte på den. Det gir Moss kommune en svarprosent på 72,4 prosent. At det ble en så god svarprosent er et tegn på at ansatte har skapt eierskap til undersøkelsen og at den enkelte har sett viktigheten av å bruke sin stemme. Det gjenspeiler også den innsatsen ledere og tillitsvalgte/verneombud gjorde for å motivere ansatte til å svare. Hele 73 avdelinger hadde over 80 prosent svar.

Om resultatene

De overordnede resultatene viser at Moss kommune skårer høyere enn landsgjennomsnittet på fem faktorer, skårer likt på fire faktorer og skårer lavere enn landsgjennomsnittet på én faktor.

Faktor	Moss	Kommune
1. Indre motivasjon	4,2	4,2
2. Mestringstro	4,3	4,3
3. Autonomi	4,2	4,3
4. Bruk av kompetanse	4,2	4,1
5. Mestringsorientert ledelse	4,0	3,9
6. Rolleklarhet	4,3	4,2
7. Relevant kompetanseutvikling	3,7	3,6
8. Fleksibilitetsvilje	4,5	4,4
9. Mestringsklima	4,1	4,1
10. Prososial motivasjon	4,7	4,7

Den faktoren som skårer lavere enn landsgjennomsnittet er 3.Autonomi (4,2). Denne faktoren sier noe om ansattes opplevelse av å ha mulighet til å jobbe selvstendig og gjøre egne vurderinger i jobben sin. Sett opp mot de fire egenskapene vi vektlegger i arbeidsgiverstrategien, er dette absolutt en faktor vi skulle ønske var høyere og det vil være viktig å få innspill fra ansatte om hva de mener er årsakene til at vi skårer som vi gjør og hvilke forslag de har til tiltak som kan gjøre at vi skårer bedre neste gang vi gjennomfører 10- faktor.

Faktoren som skårer lavest i Moss kommune er 7.Relevant kompetanseutvikling (3,7), som likevel er høyere enn landsgjennomsnittet på 3,6. Denne faktoren skårer klart lavest i hele kommune-Norge, og vi bør ta det som et klart tegn på at ansatte ønsker seg mer kompetanseutvikling som er styrt i tråd med de oppgavene de utfører. Her er det også grunn til å reflektere over de begrensninger pandemien har satt for sosiale sammenkomster, da det har ført til færre muligheter for fysiske personalmøter, kollegaopplæring, kurs og konferanser, i tillegg til at drift har vært i høysete.

Moss kommune skårer høyest på faktoren 10.Prososial motivasjon (4,7). Det vil si motivasjon for å gjøre noe nyttig og verdifullt for andre. Når vi vet hvor viktig det er å oppleve å ha et meningsfullt arbeid, så gir dette et godt utgangspunkt for videre arbeid med å utvikle våre arbeidsplasser og arbeidsmiljøer.

Oppfølging av medarbeiderundersøkelsen

En forutsetning for at 10-faktor blir gjennomført og brukt etter intensjonen, er at ledere har kunnskap om faktorene og at de ansatte får kjennskap til hva undersøkelsen er – og hva den ikke er, og at de blir invitert med i oppfølgingsarbeidet. Det er i løpet av høsten tilbudt opplæring til alle ledere om oppfølging av undersøkelsen. Det er også tilbudt individuell rådgivning og holdt åpne dager på Kommunetorget, der ledere kunne få svar på spørsmål rundt resultater og metoder for oppfølging.

I oppfølgingsarbeidet har det vært viktig at ansatte inviteres til å reflektere over utviklingsområder og egne bidrag, og at de enkelte avdelinger enes om mål og tiltak fremover.

Ved behandling av de overordnede resultatene i Arbeidsmiljøutvalget ble det besluttet at det overordnet skal holdes et spesielt søkelys på autonomi og relevant kompetanseutvikling i tiden frem til neste medarbeiderundersøkelse.

Etisk standard

Moss kommune tar ansvar for etisk standard. I 2022 har kommunen innført retningslinjer for gaver og fordeler for å forsterke viktigheten av en høy etisk standard. De nye retningslinjene inkluderer donasjoner og setter en tydeligere ramme på hva som er rett og hva som er galt på alle nivåer i kommunen. Retningslinjen er vedtatt av kommunestyret 10. mai 2022.

Moss kommune har videre anskaffet en ekstern digital varslingskanal, for å tilgjengeliggjøre varsling for borgere, tidligere ansatte, frivillige, leverandører, elever, pasienter med flere. Dette for å sikre kravene i det nye direktivet for varsling som trådte i kraft 17. desember 2021 (EU 2019/1937).

Kommunens kvalitetssystem sikrer forsvarlig og systematisk oppfølging, og ikke minst sporbarhet. Det gis regelmessig opplæring i kvalitetssystemet både for medarbeidere og ledere, og resultat fra registreringer av avvik gjennomgås regelmessig.

Kommunal- og stabsområdene gjennomfører etisk refleksjon gjennom året og kommunalområdet helse- og mestring har egen etisk komite.

Plan, miljø og teknikk har innført et team for ulovlighet og klage.

Moss kommunes anskaffelsesstrategi skal også bidra til å sikre høy etisk standard.

Internkontroll

Kvalitetsarbeid i Moss kommune

Vi arbeider systematisk med internkontroll og kvalitet av mange årsaker.

Vi skal sikre kvalitet i leveranse i både lovpålagte og ikke-lovpålagte oppgaver, sikre likebehandling og en enhetlig og forutsigbar tilnærming til tjenestene og prosessene vi utfører.

Kommunens kvalitetssystem skal benyttes for å dokumentere internkontrollen og forbedringsarbeidet. Analyse av resultat fra kvalitetssystemet kan bidra til å luke ut årsaker til at ting ikke går slik vi har planlagt, og sikre at vi jobber smartere.

I Moss kommune gjennomgås resultat fra kvalitetsarbeid og internkontroll med kommunedirektørens ledergruppe på overordnet nivå. Utvalget har møter annenhver måned og anses som ledelsens gjennomgang.

Det ble i 2022 gjennomført 12 møter i kommunens kvalitetsutvalg og 4 møter i kommunedirektørens kvalitetsutvalg.

Kvalitetsforbedringer

Det er gjort en rekke forbedringer basert på tilbakemeldinger, behov og forbedringsarbeid. Blant annet er det etablert en retningslinje for praksisforum, internrevisjonsordning og gjennomført en intern revisjon. Det er blitt gjennomført obligatorisk opplæring innen informasjonssikkerhet og personvern. Det er også levert årsaksrapportering på skader og HMS-avvik i AMU og ADMU. Videre er det innført regelmessige forum for redaktører, avvikshåndtering og personvern.

Forvaltningsrevisjoner og tilsyn

Det ble sluttført en forvaltningsrevisjoner innen antikorrupsjon.

Forvaltningsrevisjonene «Levekårsutfordringer blant barn og unge» og «Tjenestenivå for brukere i sykehjem og omsorgsboliger» ble gjennomført.

Av eksterne tilsyn kan vi nevne:

Arbeidstilsynets tilsyn i 2022:

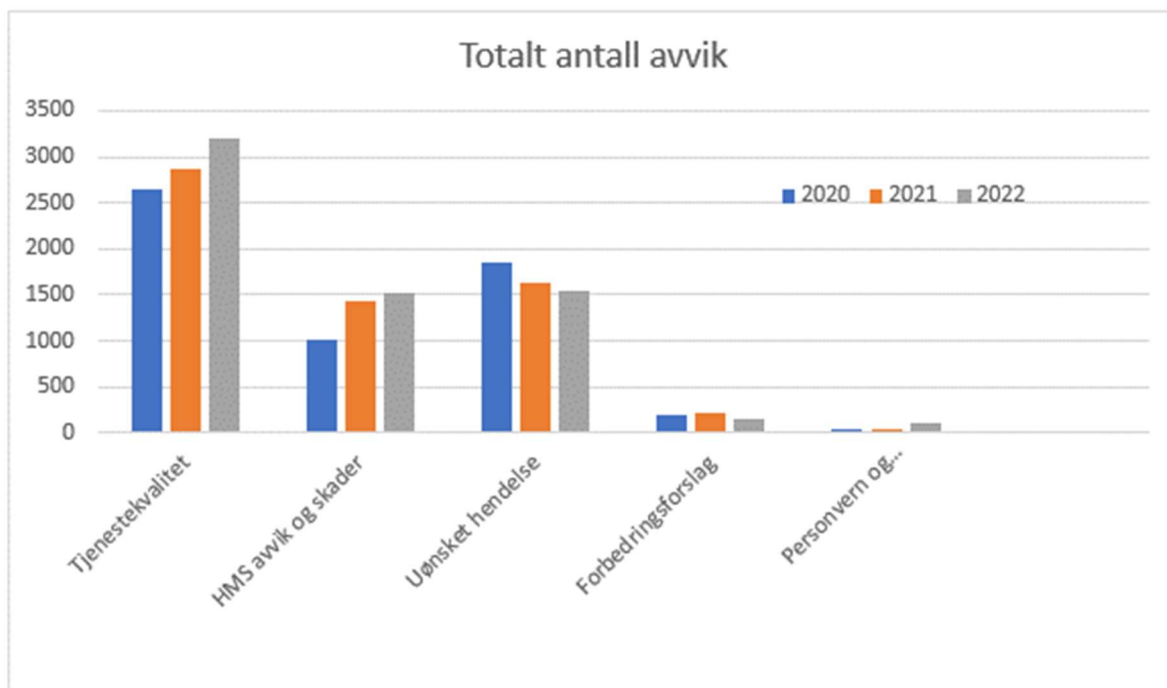
- Bresandkroken bofellesskap, vår 2022
- Sørtunveien 21 bofellesskap, vår 2022
- Per Gyntsvei 60 bofellesskap, vår 2022
- Dokumenttilsyn, høst 2022

Saksnr 027/22 i AMU for tilsyn våren og saksnr 004/23 i AMU for tilsyn høsten.

Statsforvalterens tilsyn i 2022:

- Nav kontorenes ansvar for å ivareta barns behov når familien søker økonomisk stønad
- Tvang og makt – psykisk utviklingshemmede – HOL kap. 9
- Felles nasjonalt tilsyn med kommunens internkontroll med skolemiljøområdet
- Tilsyn med kommunal beredskapsplikt

Forbedringskultur

Vi ser en oppgang i antall meldte tjenestekvalitetsavvik og HMS avvik i 2022. Noe av økningen på HMS avvik stammer fra uønskede hendelser som forklarer nedgangen her. Kvaliteten på avvksområder og avvik er ytterligere forsterket fra 2021, men det er fremdeles en del feilregistreringer på uønskede hendelser.

Inn i nytt år er 90 prosent av alle avvik lukket.

Avvik per kommunalområde og avvksområde
(2021 i parentes)

	Stab	H&M	KOA	PMT	Totalt
Tjenestekvalitet	30 (25)	2 805 (2 480)	349 (332)	21 (42)	3 205 (2 879)
HMS	10 (5)	1 047 (1 063)	410 (367)	52 (12)	1 519 (1 447)
Uønskede hendelser	2 (8)	1 210 (1 366)	323 (247)	10 (10)	1 545 (1 631)
Personvernbrudd	40 * (19)	34 (17)	22 (11)	3 (2)	99 * (49)
Forbedringsforslag	15 (21)	121 (169)	12 (23)	4 (12)	152 (225)
Totalt	97 (78)	5 217 (5 095)	1 116 (1 052)	90 (78)	6 520 (6 236)
Skader	4 (3)	264 (260)	54 (72)	4 (4)	326 (339)

Årsrapport 2022

Andel skader av HMS avvik	40% (60%)	25% (24,5%)	13% (19,6%)	7,7% (33,3%)	21,5% (23,4%)
---------------------------	-----------	-------------	-------------	--------------	---------------

*Avvik og kommentarer fra forvaltningsrevisjon innen personvern og informasjonssikkerhet er registrert på stab i 2022.

Alvorlighetsgrad

Av tjenestekvalitetsavvik er 31 prosent vurdert som alvorlig (985) eller svært alvorlig (20). Dette er en nedgang fra 34 prosent i 2021. 9,4 prosent (9 prosent i 2021) med et vesentlig eller større utfall. 6 prosent (8 prosent i 2021) av tjenestekvalitet er ikke vurdert alvorlighetsgrad.

Av HMS avvik er 41 prosent vurdert som alvorlig (594) eller svært alvorlig (27). Dette er en nedgang fra 49 prosent i 2021. Det var derimot en økning på 17 svært alvorlige HMS avvik. 22 prosent (27 prosent i 2021) med et faktisk utfall på vesentlig eller større. 5 prosent (9 prosent i 2021) av HMS avvik er ikke vurdert alvorlighetsgrad.

Gjennomsnittlig behandlingstid på HMS avvik:

2020: 28,5 dager

2021: 28,7 dager (Målet for 2021 var 20 dager)

2022: 25 dager (Målet for 2022 var 17 dager)

Fordeling avvikskategorier:

De største avvikskategoriene uavhengig av avviksområde er:

Avvikskategori	2022	2021
Legemiddelhåndtering	1423	1221
Tjenesten ikke levert + Redusert tjenestekvalitet (Tjenesteleveranse)*	643 + 122	997
Mangelfull dokumentasjon eller samhandling	933	743
Fall	540	622
Ansattskade	503	531
Vold og trusler	470	457
Prosedyrer og styrende dokumenter	449	335

Årsrapport 2022

Skade, vold og trusler (elever, pasienter, bruker)	278	267
Materiell og utstyr (feil og mangler)	253	221
Svikt eller mangler ressurser/utstyr/lokaler	238	289
Brudd på lover og regler	230	205

*I 2022 endret vi tjenesteleveranse og delte den i to til: «tjenesten ikke levert» og «reduisert tjenestekvalitet».

Årsaksanalyser

Kommunens retningslinje for avvikshåndtering tilsier at vi skal gjennomføre årsaksanalyse dersom et avvik er klassifisert som alvorlig eller svært alvorlig. En årsaksanalyse skal fortelle noe om hvorfor noe skjedde og skal bidra til å forhindre gjentakelse.

Andelen årsaksanalyser for avvik (alvorlige og svært alvorlige) var 55 prosent for tjenestekvalitet og 53 prosent HMS avvik. Det har vært en sterk reduksjon i årsaksanalyser for tjenestekvalitet og svært alvorlig HMS avvik. Mål for HMS i 2022 var 90 prosent på alvorlige HMS avvik og 100 prosent på svært alvorlige.

	2022 Alvorlig	2022 Svært alvorlig	2021 Alvorlig	2021 Svært alvorlig	2020 Alvorlig	2020 Svært alvorlig
Tjeneste	55 %	50 %	71 %	78 %	69 %	71 %
HMS	54 %	33 %	54 %	44 %	59 %	64 %

Tjenestekvalitet

De mest hyppige hovedårsakene til tjenestekvalitetsavvik som er klassifisert som alvorlig eller svært alvorlig er:

Hovedårsak	2022	2021
Menneskelig feilhandling	252	419
Ressursmangel	83	134
Mangelfull kontroll/rapportering/evaluering	23	21
Systemsvikt	19	30
Mangelfullt samarbeid/kommunikasjon	16	23

Årsrapport 2022

Utstysrfeil	10	18
Ingen årsaksanalyse	362	289

De hyppigste underårsakene for tjenestekvalitetsavvik er:

- Manglende oppmerksomhet eller slurv og prosedyre ikke fulgt.

Årsaksanalyse for HMS avvik som har ledet til skade

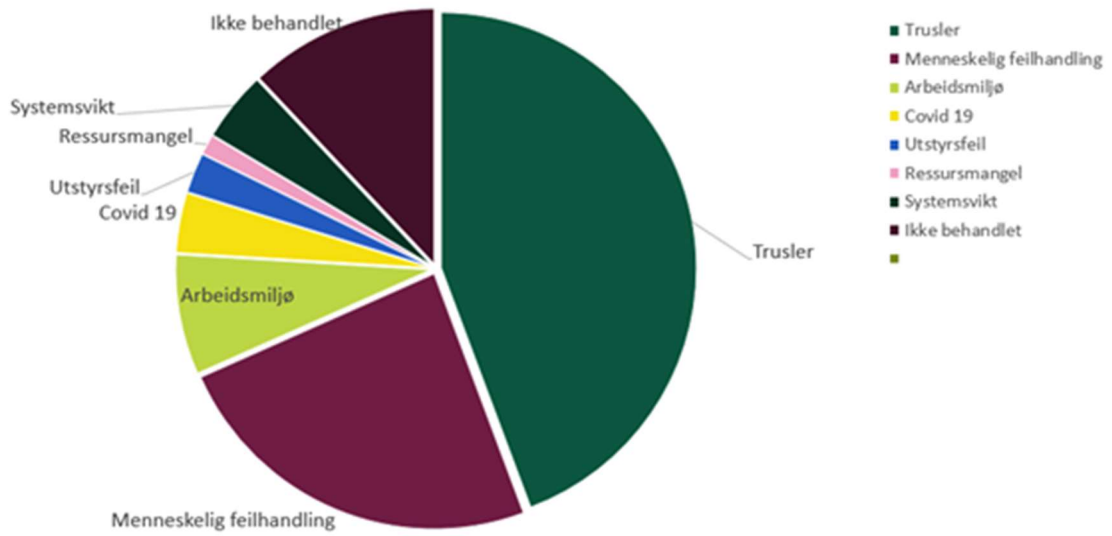
De mest hyppige hovedårsakene til HMS avvik som har ledet til skade er:

Hovedårsak	Antall	Prosentandel
Trusler	70	44 %
Menneskelig feilhandling	38	24 %
Arbeidsmiljø	12	8 %
Systemsvikt	7	4 %
Covid 19	6	4 %
Utstysrfeil	3	3 %

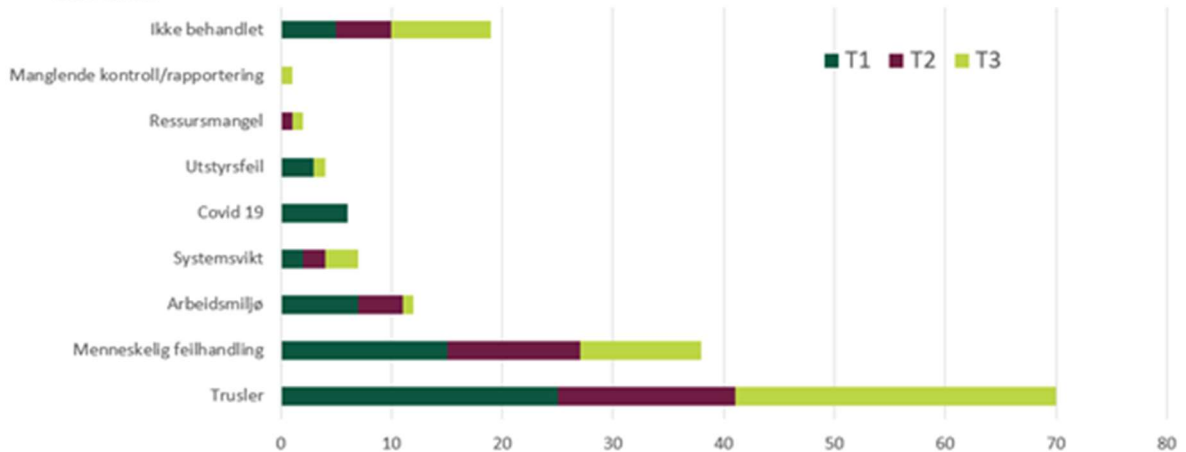
326 HMS avvik har ledet til skade hvorav 113 klassifisert som alvorlig/svært alvorlig. Dette er 13 færre skademeldinger enn 2021. Kommunalområdet kultur, oppvekst og aktivitet står for nedgangen med 18 færre skademeldinger. Det er videre 36 færre avvik som er klassifisert alvorlig/svært alvorlig mot 2021.

53 av HMS avvikene var ikke behandlet inn i nytt år. Dette utgjør 4 prosent som er en forbedring fra 9 prosent ut av 2021.

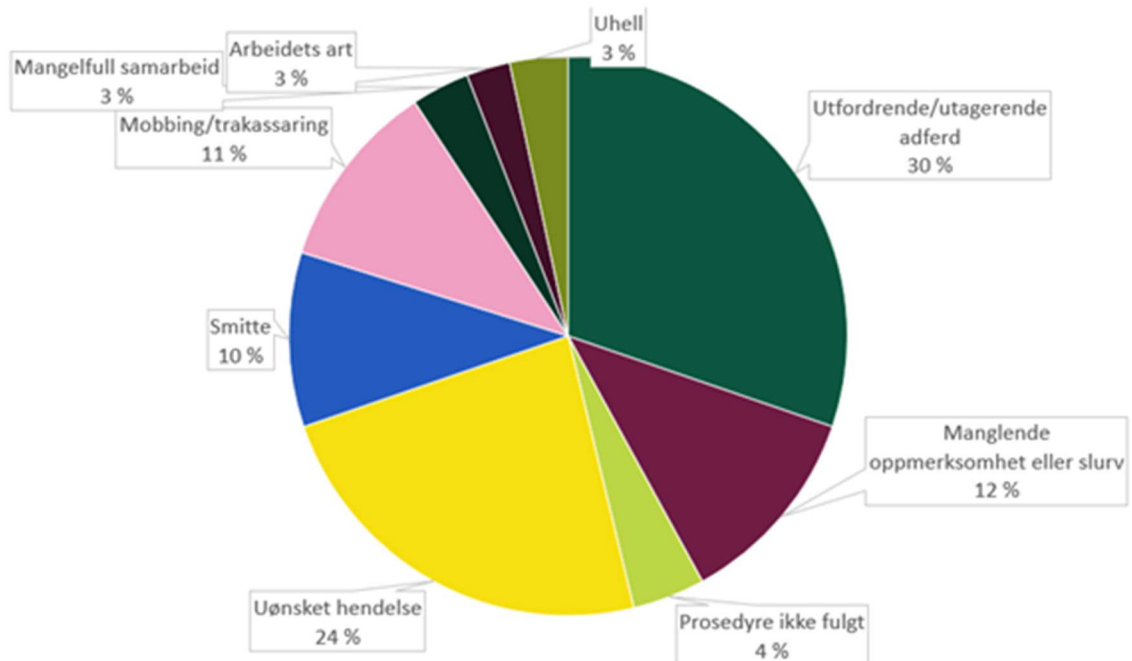
Hovedårsaker HMS avvik som har ledet til skade 2022

Hovedårsaker HMS avvik som har ledet til skade 2022 per tertial

Underårsaker som har ledet til skade 2022

Personvern

Det mangler fortsatt klare beskrivelser av hvem som har ansvar for de forskjellige oppgavene som følger av personvernlovgivingen i kommunen. Utfordringene dette medfører har vedvart gjennom hele 2022 og innebærer at noen av oppgavene som skulle vært gjennomført i ledernivåer ikke har blitt utført.

Arbeidet innenfor personvern som kommunen utførte i 2022 fokuserte hovedsakelig på å løse avvik og tiltak som forvaltningsrevisjon innen personvern og informasjonssikkerhet påpekte og kommunestyret vedtok skulle bli gjennomført.

Det er gjennomført obligatorisk e-læring innenfor tema informasjonssikkerhet og personvern for hele kommunen. Totalt var det 2206 selvstendige brukere som fullførte opplæringen og det er rapportert om flere som gjennomførte som grupper. Opplæringen hadde forventet gjennomføringstid på 95 minutter. Personvernstema ble også presentert ved flere anledninger for samlinger av ansatte, blant annet nyansattdagen og for tillitsvalgte.

Personvern- og sikkerhetsutvalget har gjennomført ni møter i 2022. Personvernombudet har deltatt i kommunedirektørens kvalitetsutvalg tre ganger gjennom året for å presentere status for etterlevelsen av personvernlovgivingen.

Prioriteringene for 2023 er klarere ansvarsfordeling, fyller ut behandlingsprotokoll, sørge for at kommunen ivaretar de registrertes rettigheter og systematisere personvernkonsekvensvurderinger. Det skal også samarbeides tett med informasjonssikkerhetsansvarlig om valg av digitale verktøy for klassifisering av dokumenter med personopplysninger og sensitiv informasjon.

Avvik og årsaksanalyser

Årsrapport 2022

Det ble meldt 99 avvik på personvern og informasjonssikkerhet i 2022. Dette er en dobling siden 2021. Det var en markant økning etter at obligatorisk opplæring innen informasjonssikkerhet og personvern ble gjennomført.

Fem av avvikene ble meldt til Datatilsynet. Datatilsynet har ikke plikt til å følge opp avvikene og kommunen har ikke fått informasjon om at noen vil bli behandlet.

Hovedårsak til avvikene er:

Hovedårsak	Antall
Mangelfull kontroll	30
Ressursmangel	28
Menneskelig feilhandling	19
Systemsvikt- tilgangsfeil	5
Utstyrsfeil	3
Prosedyren er feil	2
Arbeidsmiljø	1
Saksbehandlingsfeil	1

Obligatoriske kurs informasjonssikkerhet og personvern

Totalt 2206 medarbeidere gjennomførte modul 6 av den obligatoriske opplæringen.

Gruppe	Modul 1	Modul 2	Modul 3	Modul 4	Modul 5	Modul 6	Modul 7	Modul 8
Folkevalgte	26	20	20	19	17	16	5	4
Staber	171	173	169	168	161	159	46	46
KOA	1 095	1 082	1 076	1 065	1 023	1 015	139	153
Helse og mestrings	986	958	950	941	911	879	106	126
PMT	100	100	98	97	95	94	21	20

Skader

21,5 prosent av HMS avvik har knyttet til seg en skademelding for 2022. Dette er en nedgang fra 23,5 prosent fra 2021.

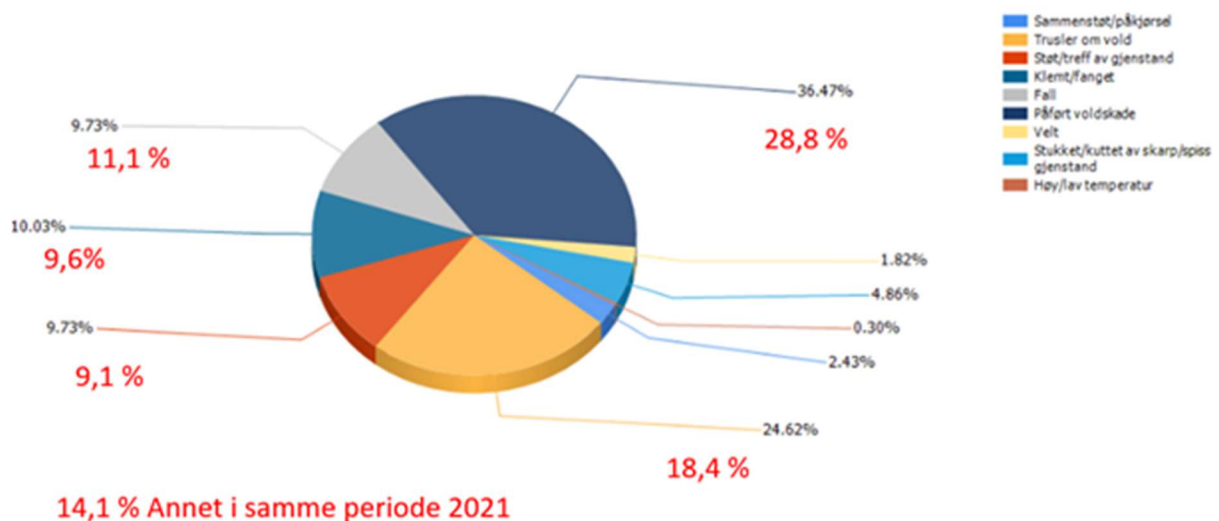
Kommunalområde	2022	2021	2020
Staber	4	3	3
Kultur, oppvekst og aktivitet	54	72	72
Plan, miljø og teknikk	4	4	5
Helse og mestring	264	260	317
Totalt	326	339	397

Type ulykke

Påført voldsskade og trusler om vold utgjør den hyppigste typen ulykker i Moss kommune med totalt 54 prosent.

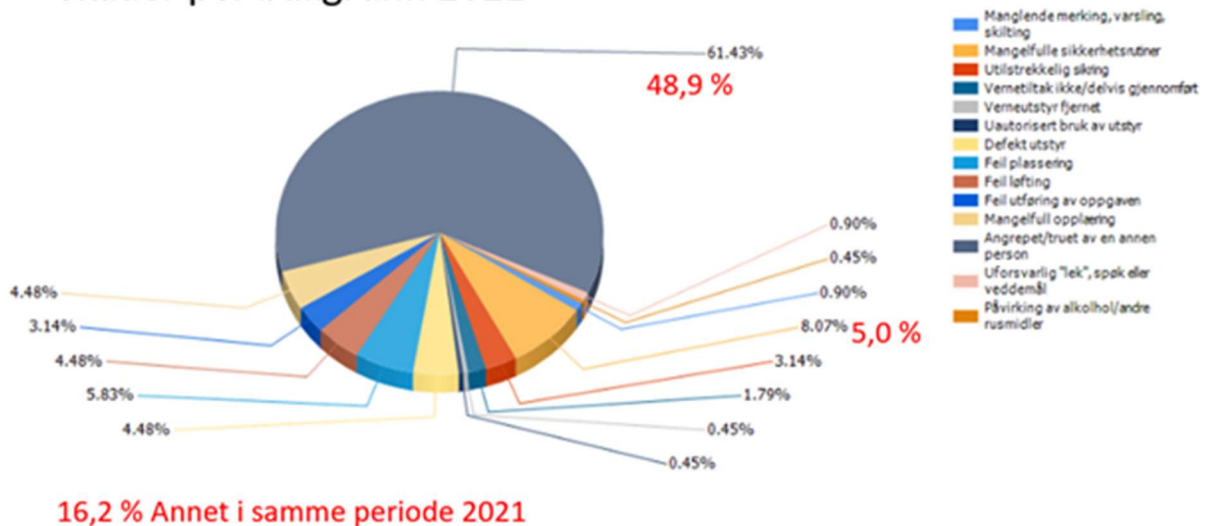
Type ulykke	2022	2021	2020
Påført voldsskade	36 %	29 %	31 %
Trusler om vold	18 %	18 %	20 %
Fall	10 %	11 %	8 %
Klemt	10 %	10 %	8 %
Støt/treff av gjenstand	10 %	9 %	8 %

Skader per type ulykke 2022

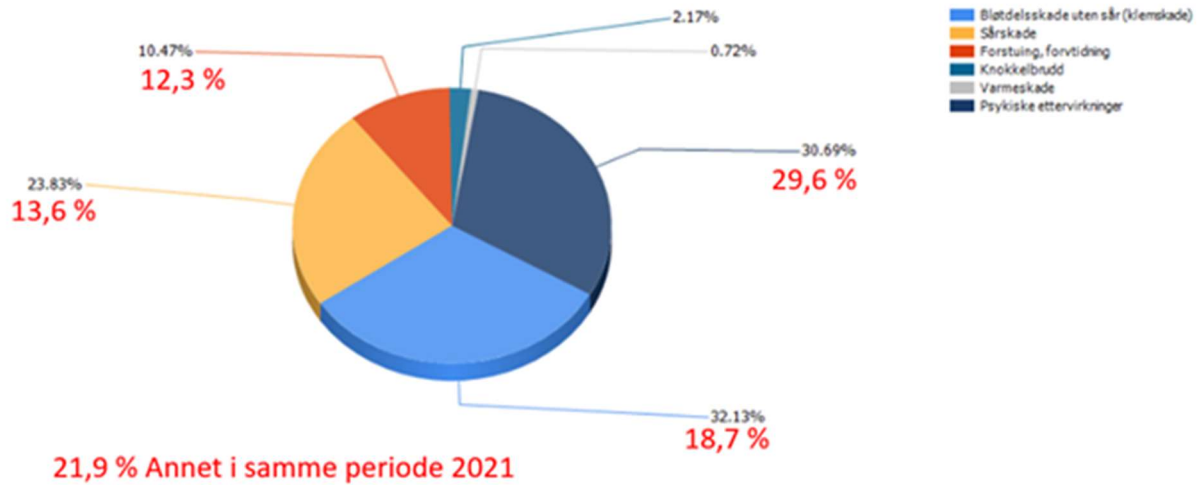
Skader per bakgrunn	2022	2021	2020
Angrepet/truet av annen person	61 %	49 %	43 %
Mangelfulle sikkerhetsrutiner	8 %	5 %	3 %
Feil plassering	6 %	7 %	3 %
Feil løfting	5 %	7 %	4 %
Defekt utstyr	4 %	< 1 %	2 %
Manglende merking, varsling og skilting	1 %	5 %	< 1 %

Skader per bakgrunn 2022

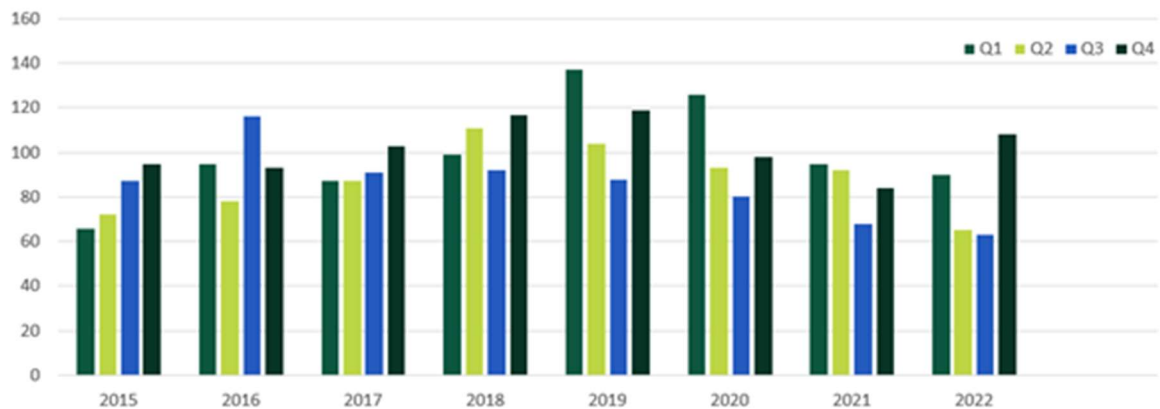

Skader per art	2022	2021	2020
Bløtdelsskader	32 %	19 %	16 %
Psykiske ettervirkninger	31 %	20 %	31 %
Sårskader	24 %	14 %	12 %
Forstuing/forvridning	10 %	12 %	7 %

Skader per art 2022

Skader per kvartal

Varsling

Det ble mottatt ett varsel til varslingsutvalget i 2022.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Kommunen skal ivareta befolkningens sikkerhet og trygghet gjennom forebyggende arbeid og beredskap. Kommunens beredskapsarbeid i 2022 har vært preget av den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa som har vist seg å vedvare med mange sammensatte trusler.

Som en direkte følge av krigen i Ukraina har Moss kommunes beredskapsorganisasjon fokusert på beredskap knyttet til håndtering av atomhendelser og cyberangrep som dimensjonerende hendelser. Det betyr at våre tjenester har gjennomgått hvordan de skal kunne opprettholde egen nødvendig tjenesteproduksjon for å sikre liv og helse dersom vi skulle bli utsatt for slike hendelser.

Mossesamfunnet har også vært utsatt for mange lokale uønskede hendelser i 2022. Noen av hendelsene var:

- Flere mindre branner i boliger som førte til evakuering av beboere
- Stor brann i Moss sentrum med omfattende behov for evakuering
- Gasslekkasje i en barnehage som førte til evakuering på grunn av eventuelt fare for eksplosjon.
- Oljelekkasjen på krigsvraket Nordvard i Mossesundet
- Leteaksjon etter savnet person
- Flere alvorlige hendelser for enkeltindivider og deres familier som har ført til behov for psykososial støtte

Ingen kan drive beredskap alene. En viktig forutsetning for å nå målet om et robust lokalsamfunn er at man må være en aktiv pådriver overfor alle kommunale tjenester og våre samvirke-aktører. Moss kommunes beredskapsorganisasjon har gjennom både opplæring, erfaringer og samhandling internt og eksternt styrket sin evne til beredskap og utviklet vårt arbeid med mange forebyggende og konsekvensreducerende tiltak for samfunnssikkerheten i året som har gått.

I løpet av 2022 ble det gjennomført en ekstern evaluering av kommunens koronahåndtering med følgende hovedfunn:

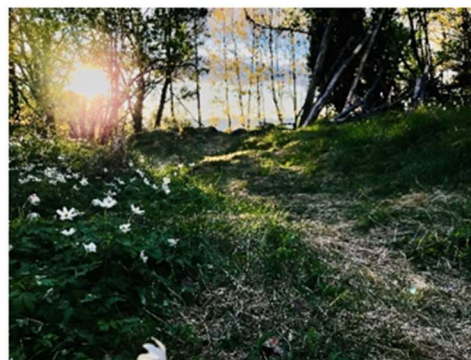
Moss kommunes beredskapsorganisasjon har gjennomført et viktig utviklingsarbeid når det gjelder krisehåndtering. De stadige endringene underveis i pandemien ble møtt av en organisasjon som viste seg å være både smidig og endringsvillig. Alle nivåer i kommunen var involvert i en krisehåndtering som krevde en enorm omstilling, både hva gjaldt digital utvikling, men også hvordan kommunen løste sitt samfunnsoppdrag og leverte lovpålagte tjenester på tross av tidvis meget inngripende smitteverntiltak. Alle ledd viste en utholdenhet på tross av slitasjen den langvarige pandemihåndteringen medførte for de ansatte, og særlige utsatte nøkkelroller og tjenester.

Moss kommune er i stand til å håndtere omfattende og langvarige kriser. Samtidig har pandemien synliggjort viktigheten av å ivareta personell, og særlig nøkkelroller som ofte blir for personavhengig. Det vil være hensiktsmessig for kommunen å formalisere den erfaringen fra covid-19 håndteringen som har overføringsverdi og bruke denne i det kontinuerlige forbedringsarbeidet innen beredskap.

Miljø og klima

Moss kommunes hovedmål for klima

I Moss tar vi nødvendige grep for å redusere direkte klimagassutslipp med 60 prosent innen 2030 (referanseår 2016).

Reisevaneundersøkelse (RVU) 2021

Reisevaneundersøkelse år	Gange	Sykkel	Kollektiv
2013 /2014	21 %	5 %	4 %
2018 / 2019	17 %	6 %	8 %
2021	21 %	4 %	4 %

Det betyr at andelen grønne reiser har sunket noe fra 2019 til 2021. Verdt å merk seg her er at RVU gir et bilde av virkeligheten, ikke en beskrivelse av virkeligheten.

Vedtatt mål om sykkelandel er 8 prosent i 2023 og 20 prosent i 2030.

Mål om 25 prosent gangeandel i 2030 og 15 prosent kollektivandel i 2030 ligger i klimaplanen.

For å følge med på utviklingen i reisevaner er det viktig at man gjennomfører reisevaneundersøkelser jevnlig/ofte, f.eks. hvert annet år.

Oppfølging av hovedplan for sykkel – nå målet om 8 prosent sykkelandel i 2023 og 20 prosent i 2028

Bråtengata: Tiltakene er politisk forankret i mars 2022, oppstart av de fysiske arbeidene vil skje i 2022/2023. Prosjektet er noe forsinket grunnet manglende kapasitet til å drive prosjektfasen, forventet prosjektstart er første halvår 2023.

Logns Plass – kanalbrua; sykkeltilrettelegging planlagt og ble gjennomført sommer 2022.

Carlbergveien fra Ekholtveien og frem til Gartnerveien: Nytt sykkel felt som har fulgt progresjonen til VA-prosjektet i gata. Prosjektet er ferdigstilt med unntak av skilt, hvor vi venter på godkjenning fra skiltmyndighet.

Leasingordning for ansatte for elsykler er tilgjengelig.

Storebro: Plan for ny utforming av området rundt Storebro for å bedre forholdene for myke trafikanter er ferdigstilt. Må avvete grunnet nye opplysninger om hva Storebro tåler av belastning.

Melløsparken: Oppgradering av en sti til gang- og sykkelvei gjennom parken er ferdigstilt. (Tvers over, mellom Ryggeveien og Dyreveien)

Osloveien – Igangsatt prosess for å avgjøre løsningsvalg. Tegninger for prosjektet foreligger og inneholder bla løsningsvalg, terrengutslag, gatelys mm. Anslag på prosjektet vil være klart 2023.

Gangetiltak - Gangeandel på 25 prosent i 2030

Midlertidig gang- og sykkelbro over Mosseelva i Nesparken kom på plass i 1. tertial.

Gåstrategi – forventet politisk behandling første halvår 2023.

Gangareal og fortau etablert i 2022	Antall meter
Carlbergveien	580

Gangareal og fortau etablert i 2022	Antall meter
Bråtengata	50
Logns plass	145
Sverres gate	75
Sollielunden	55
Rosenvinges vei	360
Mølleåsen	370
Oppgradering gangvei fra Tronvikveien til Varden	75
Sum meter gangareal og fortau	1 710

Sykkeltilrettelegging i meter ferdigstilt i 2022	Antall meter
Sykkelfelt Carbergveien	320
Gang- og sykkelvei fra Verket skole og syd mot Batteriveien	120
Vei tilrettelagt for sykling gjennom Fridtjof Nansen gate	570
Sum antall meter tilrettelegging for sykkel	1 010

Utskiftning av kommunens egne biler innen 2024

Moss kommune har per 2022 en elbilandel på 72 prosent, per 1.1.22 hadde vi en elbilandel på 55,6 prosent. Elbilandelen totalt for kjøretøy er 68 prosent. I 2023 vil det anskaffes få nye biler. Det er en svak økning i antall biler i 2022.

Totalt har kommunen 224 biler under 3,5 tonn, 162 er elbiler.

Kollektivtiltak - Kollektivandel med buss 8 prosent i 2030 (tidligere 15 prosent)

Bybussene går på biogass i Moss og i 2021 og 2022 var det 40 busser som kjørte 1,85 mill. km.

Biogass defineres som nullutslippskjøretøy, og man er derfor i mål med klimamålet om nullutslipp innen 2028 når det gjelder busser. Fra februar 2023 skal også ØKTs minibusser og personbiler være nullutslipp (elektriske).

Kollektivandel i reisevaneundersøkelsen 2018/2019 viser 8 %. I 2019 var det 3 måneder gratis by- og lokalbuss fra august – november. Passasjerøkningen i perioden med gratis buss var 98 %. I ukene etter gratis buss var økning i passasjerandelen 34 % i forhold til samme periode i 2018 (mange fortsatte å ta bussen etter gratis buss-perioden var over).

Under koronapandemien ble 2019 brukt som et 'normalår' for de fleste kollektivselskapene i Norge, og det er derfor dette året som ØKT måler trafikken mot. Uten nye nedstengninger med stengte fremdører på bussene var målet til ØKT å ha like mange passasjerer i 2022 som i 2019.

I 2022 var antall passasjerer 1 021 744 (hvorav 102 846 var skoleelever med skysstrett).

I 2019 var antall passasjerer 1 374 067 (hvorav 136 828 var skoleelever med skysstrett). Det er sannsynlig at gratis buss i 3 måneder utgjør forskjellen i passasjertall.

Tjenestereiser Moss kommune

Målet er å redusere utslipp med 50 prosent innen 2024. Utgangspunktet er 2019-tall for km-godtgjørelse.

År	Antall kilometer	Redusert med	Kommentar
2019	918 996		
2021	420 325	54 %	Korona år
2022	415 544	55 %	Tilnærmet normal år

Moss kommune vil øke tilgjengeligheten til digitale verktøy på sine plattformer, slik at mange kan utføre arbeid hjemmefra og dermed kutte antall reiser. I løpet av 2022 ble hjemmekontoret erstattet av kontoret i større grad enn før pandemien. Det er fra 2022 åpnet opp for at ansatte som i praksis kan gjøre jobb hjemmefra kan søke om inntil 40 prosent hjemmekontor. Dette vil redusere antall reiser til og fra jobb.

Det fokuseres på fossilfrie reiser og redusert transportbehov gjennom digitalisering. Helsesystemer som fører til redusert transportbehov er viktig å øke omfanget av, i tillegg til å fase ut fossile kjøretøy samt beholde og bruke digitale møteplasser.

Mobilitetspakke for grønnere reiser

Det ble i 2022 innført en leasingordning for kommunens ansatte knyttet til elsykkel.

Moss kommune har inngått en avtale med Move About som innebærer levering av biler og teknisk utstyr for en bildelingsordning. Bildelingsordningen er løst ved at kommunen benytter seg av bilene i kontortid og er åpen for innbyggerne resten av døgnet og i helger.

Ordningen er delvis innført og fungerer som tiltenkt. Innfasing av resterende biler skjer fortløpende etter hvert som leverandøren har tilgjengelige biler. Det er noe leveringsproblematikk knyttet til elbiler, derfor noe forsinkelse.

Et prosjekt knytta til sensorer er igangsatt, og kommunen har mottatt klimasatsmidler for å jobbe med dette. Sensorene legges i bakken og vil gi et presist bilde av trafikkflyt og alle typer trafikanter, med unntak av fotgjengere.

Mobilitetspunkt Viken. Holdningsskapende arbeid i regi av Inspiria med finansiering av Viken fylkeskommune. Prosjektets hovedformål er å stimulere til økt sykkelandel på utvalgte arbeidsplasser gjennom informasjon, utlån av el-sykler eller andre tiltak. Arbeidsplassene er delaktig i utformingen til prosjektet.

Helhetlig parkeringspolitikk. En prosjektgruppe har arbeidet med kartlegging, definering av utfordringer og forslag til løsninger. Prosjektgruppen har fått gode innspill av gårdeierforeningen i Moss. Forslag til parkeringsstrategi ble vedtatt i 2021. Handlingsplan for parkering, som skal følge opp strategien, ble vedtatt i desember 2022.

På kommunale parkeringsplasser i sentrum ble det fra 1.1.2022 innført parkeringsavgift for elbiler. Taksten er 50 % av taksten for fossile biler. På innfartsparkeringene Fiske og Myra er det gratis for

elbiler. Det er helt tydelig en stor økning av elbiler på Myra, noe som har frigitt parkeringsplasser i sentrum. På Fiske er det blitt gratis å parkere for alle typer biler grunnet innsnevring av kjørefelt på kanalbrua, og et ønske om at færre biler kjører over brua hvis de i stedet kan parkere på Fiske.

Myra har blitt oppgradert i 2022. Drenering og asfaltering er utført, men ble klart litt seint på året som gjorde at veimerkingen måtte utsettes. Veimerking av plassen er planlagt vår 2023, og vil gjøre parkeringsplassen mer effektiv og bedre for brukerne.

Det er utarbeidet et nytt kart over kommunale parkeringsplasser som er tilgjengelig på nettsidene. Kartet gjør at du lettere kan finne parkeringsplass i nærheten, og slipper å kjøre omveier.

Nedsatt fartsgrense på kommunale veier; Engholmveien, Hollenderstien, Kilsbakken, Kræmmerstien, Ordfører Utnes vei, Parkveien, Blomsholmveien, Rørvikveien, Saltboveien, Jegerstien, Tollefsrødkogen, Vardeveien, samt på Solgård Skog.

Elektrifisering av Bastøferja

Bastø Fosen har nå 3 elektriske ferger i drift. Det er Bastø Electric, Bastø IV og Bastø VI. Den siste ferger ble bygd om våren 2022 og ble satt i drift den 6 mai.

De elektriske fergene gikk i hybrid-modus (batteri + diesel), da ladeinfrastruktur i Moss ikke er ferdig. Elvia brukte tid på å finne en god trase for høyspentkabel til ladestasjon fra Værftsgata til ladestasjon på havna. Kabelen er på plass, og det skal foregå testing av ladestasjon i første kvartal 2023. Målet er at de tre elektriske ferjene skal gå 100 prosent elektrisk fra 1.4.23.

Årlige besparelser av klimagassutslipp er estimert til 16 800 tonn CO₂-ekvivalenter. Dette tilsvarer 35-40 prosent reduksjon i utslipp fra passasjerskip, som er en av de store utslippskildene i Moss.

Grønn havn - Moss havn

Strategisk plan med målsetning om å få havnedriften til å bli fossilfri innen 2030.

Dronehavn

Moss havn inngikk en avtale med ASKO om etablering av dronehavn i Moss. Dette vil føre til elektrisk fjordkryssing og fortsette elektrifisering av operasjonene i havna. Dronehavna åpnet i september -22 og det ble fraktet 1,166 TEU (= 583 traller) mot slutten av 2022.

Det ble levert noen elektriske lastebiler i november/desember 2022 som transporterte traller til/fra Moss i havn i 2022. Antall elektriske trekkvogner og andel traller fraktet nullutslipp vil øke videre i 2023.

Ladetårn for Bastøferjene

Moss havn inngikk avtale med Bastø Fosen og Statens vegvesen hvor arealer til ladefasiliteter ble frigjort, gjennom å flytte kontorene til Moss Havn.

Ladetårn må på plass. Utfordringer med å finne en god kabeltrase har forsinket arbeidet med framføring av strøm. Ny trase er funnet, kabel er trukket og det er kobling mellom anlegg og trafo på Jeløy. Det

jobbes fortsatt med en nødvendig ombygging av tavle på anlegget som følge av ny type kabel. Forventet klart i første tertial 2023 slik at anlegget kan tas i bruk.

Elektriske fritidsbåter og delebåter - båtpool

Kruser hadde en avtale med Moss Havn om plasser for delebåter sommeren 2022. Testperioden under miljøfestivalen i august 2021 ble suksess. Alle prøvetimer var fullbooket, og det har vært elbåter fra Kruser i drift Moss sommeren 2022. I 2023 har ikke Kruser båter i Moss. Det har vært manglende leveranser av elbåter og større etterspørsel på medlemmer i Oslo. Oslo blir derfor prioritert i 2023, men Kruser har planer om å komme tilbake til Moss i 2024.

Ladestasjon for fritidsbåter

Jobbet videre med Plug for å finne løsninger for å etablere ladestasjon for fritidsbåter.

Starter søknadsprosess nå. Ny trafo må etableres, og det er uklart hvor lang tid denne prosessen vil ta.

Bestilt ny elektrisk arbeidsbåt.

Denne leveres 1. tertial 2023. Erstatte Emil som er tatt ut av drift og er hugget opp. Blir ikke mer utslipp derfra.

Startet REDII Ports. Et interreg NSR prosjekt som Moss havn deltar i.

Moss havns prosjekt inn her er å se på batteriløsninger for sikre nok strøm ved forbrukstopper. Prosjektet går til høsten 2025.

Startet MODI-prosjekt

EU-finansiert prosjekt som skal demonstrere autonom transport på vei. Norsk usecase er fra svenskegrensen til Moss havn, og om bord i sjødrone. Digitalisering, autonomisering og elektrifisering henger tett sammen.

Karbonfangst

Skog, myr og annen natur binder karbon. I Moss bygges det mye, og det hugges en del trær i kommunen vår. I år har vi plantet 26 trær på et område ved Gartnerveien, med tanke på å etablere en liten nærskog. Dette vil nok ikke oppveie det som tas ned på et år, men er et natur-tilskudd til området som i dag består av en gressplen.

NINA har kartlagt hvilke myrer det er fornuftig å restaurere og at alle, med unntak av én, ligger i Mossemarka. Det er noen større myrer på Dillingøy, der effekten ville vært stor hvis vi klarte å restaurere, men at det vil ta tid og koste penger.

Et område ved Varden på Jeløy skal tilplantes etter at det har vært brukt som mellomagringsplass for et VA-anlegg. Dette vil skje første halvår 2023. 650 pluggplanter av gran er plantet i Kureåsen grunnet hogst av gran grunnet barkebilleangrep i samme område.

Avfall og forbruk

Konkrete mål for forbruk, avfall og avløp skal settes i klimaplanen. Gjennom EU-direktivet for avfall er det satt mål om at 60 prosent av husholdningsavfallet utsorteres innen 2030 og 65 prosent innen 2035. Utsortering av matavfall hos husholdningene i Moss igangsettes i 2023, noe som er avgjørende dersom vi skal nå målet om 60 prosent utsortering i 2030.

Redusere forbruk og matsvinn

Det er formulert et mål om matsvinn som sier at man ønsker å redusere matsvinn ned til 10 prosent på institusjoner Enhet sykehjem og omsorgsboliger jobber med å redusere matsvinn i et eget prosjekt; «Fremtidens Mat og service». Matsvinn er med som tema i forprosjektet for nytt sentralkjøkken. Aktiv forsyning er innført i sykehjemmene og følges opp. «Aktiv forsyning» er automatisk lagerstyring. Enheten har i den forbindelse gjennomgått sortimentet og redusert fra 1050 produkter til i underkant av 200 produkter medisinsk forbruksmateriell.

Barnehagene jobber kontinuerlig med å holde matsvinn så lavt som mulig. Det er utarbeidet egen kvalitetsstandard for mat og måltider samt matsvinn for de kommunale barnehagene som er politisk vedtatt som et tillegg til barnehagens kvalitetsplan.

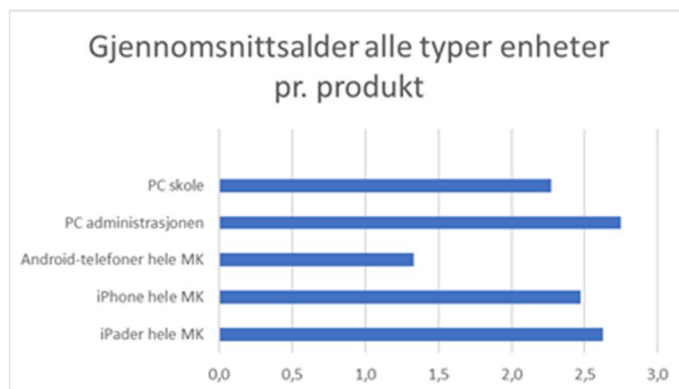
Enhet Helsehus jobber med redusert forbruk, bl.a. knyttet til bedre lageroversikt.

Reduksjon i årlig innkjøp av IT-utstyr

	Mobiltelefoner	Laptoper	Nettbrett
Antall enheter eid av Moss kommune	1 798		
Antall nye enheter kjøpt i 2022	459	232	82
Gjennomsnittlig levetid per enhet	2 - 3 år	4 år	4 - 5 år
Ønsket/realistisk/mål om levetid	3/3/3	4/3 - 4/4	5/4 - 5/5

Ut over 4 års levetid for PC-er vurderer IT-avdelingen som lite hensiktsmessig grunnet utvikling av teknologi, og fordi bærbare PC-er har en høyere grad av slitasje på grunn av mobilitet.

Det har vært en økning i digitaliseringen av enkelte tjenesteområder som har medført behov for anskaffelse av nettbrett. Det er grunn til å anta at det vil være et lavere antall enheter som anskaffes i administrasjonen de neste to årene.

Enhet skole forteller at det jobbes aktivt med å øke levetid på IT-produkter.

Oppfatningen er at enhetene er flinke til å gjenbruke utstyret. Det er ofte IT som initierer utskifting av utstyr fordi dette har blitt for gammelt. IT søker i størst mulig grad å gjenbruke utstyr som er i en slik stand det faktisk kan gjenbrukes. I tillegg ombruker DeletelIT utstyr via returordningen.

Resirkulering på lokasjonene

Det er et mål at ansatte i Moss kommune enten legger utrangert IT-utstyr i egen container på de lokasjonene som har slikt, eller at det leveres til IT på Bredsand for resirkulering.

Pandemien har medført en permanent endring i måten ansatte jobber på i form av økt mobilitet og fjernarbeidsplasser med påfølgende økt slitasje på IT-utstyr. Det vil i 2023 være behov for å skifte ut en del bærbare PC-er som følge av teknologiutviklingen på operativsystemversjon og for å ivareta sikkerheten.

MOVAR

MOVAR har et forprosjekt for å se på muligheten til å starte produksjon av biokull. Dette kan komme som en mulig slambehandlingsløsning på Fuglevik rensanlegg. Dersom dette kommer i gang, vil det øke materialgjenvinning av bla slam og organisk materiale. Forprosjekt på slambehandling ble avsluttet første halvår 2022. MOVAR jobber nå videre med dette prosjektet.

MOVAR har et mål om å oppnå en større gjenbruks- og gjenvinningsandel av det som leveres på Solgård Avfallsplass. Forprosjektet i forbindelse med nytt avfallssenter på Solgård Avfallsplass er påbegynt.

MOVAR startet høsten 2022 med å samle inn husholdningsavfall i egenregi. MOVAR har i stor grad ervervet brukte kjøretøy som fortrinnsvis går på biogass. Det arbeides nå med å justere innsamlingsystemene slik at trafikkbelastningen blir redusert samtidig med at vi får en økt trafiksikkerhet.

MOVAR er videre i planleggingsfasen rundt en innsamlingsordning og nedstrømsløsning for matavfall. For å lykkes med dette må det lages en god og brukervennlig løsning for innbyggerne samt sikre en miljømessig riktig sluttbehandling av matavfallet. Vi ser for oss en gradvis utrulling av ny ordning til innbyggerne senest i 2024. Østfold Avfallssortering (ØAS); felles ettersorteringsanlegg for restavfall og husholdningsplast fra husholdningene antas satt i drift i løpet av 2026.

I 2022 ble forprosjekt for nye Fuglevik rensanlegg ferdigstilt. Budsjettrammen for det nye rensanlegget hensyntar å bygge et anlegg for pyrolyse og produksjon biokull fra avløpsslam. Omdannelse av avløpsslam til biokull vil kunne bidra til økt materialgjenvinning og er positivt med tanke på klimafotavtrykket sammenlignet med tradisjonell slambehandling.

Utrede mulighet for avfallssug i Moss

Norconsult skal utføre en mulighetsstudie for etablering av avfallssug på Høyda. Denne skal være ferdig i mai -23. Mulighetsstudien vil ta for seg ulike muligheter for avfallshåndtering på området

Miljøplaner og energi i kommunale bygg

Moss kommune vil vurdere solceller på andre bygg enn skole. Det vil være mest aktuelt i bygg som driftes i 24 timer i døgnet og ikke har perioder hvor det er nedstengt.

I forkant av større bygge- og rehabiliteringsprosjekter skal MKEiendom KF utarbeide en klima- og miljøplan for prosjektet. Det skal være førende at Moss kommune skal ha gode miljø- og klimaløsninger i sine byggeprosjekter, samt være en pådriver for fossilfrie bygg- og anleggsplasser. Det benyttes robuste materialer med lang levetid, gamle energikrevende lysarmaturer byttes ut med LED. Eldre CAV ventilasjonsanlegg byttes ut med moderne VAV fortløpende.

Grindvold-prosjektet er disse klimakravene stilt: Fossilfri byggeplass, krav om 20% utslippsfri byggeplass, krav om blågrønn faktor på 0,8, Miljøsertifisering BREEAM nivå GOOD, energibrønner og massiv tre fra plan 1 og oppover. Miljøplan ble utarbeidet i dette prosjektet.

Forbruk av energi i Moss kommune rapporteres årlig. Det er et mål å redusere energiforbruk på porteføljen med 5-10 prosent i perioden 2023-25. Det framkommer et mindreforbruk på hele porteføljen for 2022 målt mot 2021 på **2 185 603 kWh**. Vi ser av EOS-systemet (Energi oppfølgingsystem) at det er et jevnt over mindre forbruk på flere bygg.

EOS-prosjekt for store deler av bygningsmassen til gamle Moss kommune som startet i 2017 er nå gjennomført med en sparegarantiperiode på 5. år. Investeringssummen var på MNOK 49,5 og det har gjennom disse 5. årene blitt registrert en sammenlagt besparelse på kW/h 34 488 721.

Når prosjektet ble aktivert i 2017 var det beregnet en nedbetalingstid på 7-8 år, men økte strømpriser viser at vi etter allerede 5. år har spart MNOK 48,3, og investeringen er tilnærmet nedbetalt. MKEiendom anser dette som et meget vellykket prosjekt, og ønsker å bruke den oppnådde kompetansen til å gjennomføre et liknende prosjekt på formålsbygninger i gamle Rygge.

Tabellen under viser totalforbruket i kWh for alle energibærere i 2022;

Energibærere	Forbruk i kWh
Strøm	28 518 329
Fjernvarme	5 024 721
Bioolje	1 037 036
Sum	34 580 087

Gatelys

96 prosent av alle gatelysene i Moss kommune er nå på målt forbruk. Det gjenstår kun ca. 180 lamper på steder (stort sett enkelt-lamper på bygdeveier) der det foreløpig ikke er samfunnsnyttig å sette opp strømskap. Av disse er det nå kun ca. 40 belysningspunkter som ikke har LED. Hele anlegget er lagt inn i kommunens FDV-system for veibelysning. Systemet har et avansert elektronisk kartverk med koordinat-lokasjoner på alle komponentene i anlegget inkludert mulighet for direkte kommunikasjon med aktuell elektroentreprenør for vedlikehold. Dette reduserer vedlikeholdskostnadene og dermed også miljøbelastningen betydelig. Vi har opparbeidet en solid infrastruktur med strømforsyning og automatikk (ca. 110 strømskap over hele kommunen) som med fordel kan benyttes i flere sammenhenger.

Vi samarbeider i den forbindelse med flere enheter i kommunen bla i forbindelse med ballplasser, trafikkteillinger, kulturformål, parker og parkeringsplasser m.m. Her vektlegges estetikk, lavt strømforbruk og reduksjon i lysforurensning, bl.a. ved å legge til rette for sentral styring og neddimming av belysning når anleggene ikke er i bruk.

Kommunen har etablert en belysningsnorm som er forankret i kommunens planverk. Belysningsnormen må alle utbyggere må forholde seg til. Dette har vist seg å være et godt hjelpemiddel for å oppnå god og riktig belysning knyttet til diverse nye byggeprosjekter. Kommunen har planer om å utvide virkeområdet for denne belysningsnormen.

Det er etablert en overordnet en belysningsplan for Moss sentrum med mål om å skape en helhetlig og god belysning i sentrum.

Energi vann- og avløp

Energisparing.

Kommunen har i overkant av 100 pumpestasjoner. Pumpestasjonenes oppgave er å pumpe spillvann (avløpsvann/kloakk) fra alle deler av kommunen vår til renseanleggene på Fuglevik og Kambo.

I tillegg til å pumpe spillvannet, pumper overvann (f.eks. regnvann) til renseanleggene i vesentlig mengde. Å pumpe store mengder vann krever mye energi. Kommunen arbeider systematisk gjennom vedtatt hovedplan å sanere avløpsledninger som fører overvann til pumpestasjoner.

Et av de viktigste klimatiltakene på vann- og avløpsiden er å redusere lekkasjemengder fra vannledningsnett og tilførsel av fremmedvann til avløpsnett/spillvannnett, blant annet gjennom systematisk utskifting av gammelt ledningsnett. Tiltaket er et klimatiltak fordi det energiforbruk reduseres dersom det ikke er lekkasjer og det ikke pumper overvann i rørsystemet, samt at det reduserer energiforbruk (og kjemikalieforbruk) på renseanlegget.

Ved å redusere lekkasjer og separering av overvann/avløpsvann vil kapasiteten i vann- og avløpsanleggene være tilstrekkelig lenger, og utsetter dermed behov for utbygging av anleggene på grunn av befolkningsvekst og kapasitetsmangel.

Vurdering av energieffektivisering blir lagt til grunn ved all sanering og utbygging av vann- og avløpsanlegg i Moss kommune, for ledningsnett så vel som pumpestasjoner.

Ny Hovedplan VA 2023-2040 vil bli lagt til politisk behandling i 2023.

Nytt driftsovervåkingssystem skal på plass og vil gi en effektiviseringseffekt. Beregnet effekt er ikke klar per nå ettersom systemet ikke er ferdigredigert.

Anskaffelser

Anskaffelsesstrategi 2020-24 ble vedtatt i 2020 og sier at det skal stilles miljøkrav/-kriterier i anskaffelser der dette er relevant. Moss kommunes anskaffelser skal være formåls- og kostnadseffektive og fremme hensynet til miljø, arbeidsforhold, sosiale forhold og innovasjon.

Dette innebærer å fremme klimavennlige løsninger og redusere skadelig miljøpåvirkning gjennom kommunens anskaffelser. Moss kommune skal gjennom sine anskaffelser stimulere til innovasjon og utvikling av nye fremtidsrettede løsninger, eksempelvis miljøteknologi.

Høsten 2021 gikk Viken fylkeskommune, 47 kommuner og fire innkjøps samarbeid sammen om en felleserklæring for omstilling til transport på elektrisitet, hydrogen og biogass i anskaffelser av varer og tjenester. Ved gjennomføring av transportintensive anskaffelser i 2022, har Moss kommune vektlagt i hvilken grad leverandør vil benytte kjøretøy som går på elektrisitet (helelektrisk), hydrogen og/eller biogass. I enkelte anskaffelser er det stilt krav om bruk av slike kjøretøy.»

		Miljø er stilt som:	
Anskaffelser gjennomført av Moss kommune	Rammeavtale	Krav	Tildelingskriterium
Analysjetjenester – vannprøver mv.	x		x
Arbeidstøy, skotøy og personlig verneutstyr	x	x	x
Blomster	x	x	x
Busstjenester	x	x	x
Cateringstjenester - leveranse av møtemat mv.	x	x	x
Fersk fisk	x	x	
Ferske kjøttvarer	x	x	x
Flytende meieriprodukter	x	x	x
Forflytningshjelpemidler, seil, senger og madrasser	x	x	x
Gatemøbler og avfallsbeholdere	x	x	x
Hjullaster		x	
Hvitevarer, småelektronikk mv.	x	x	
Kolonialvarer	x	x	x
Medisinsk-teknisk utstyr	x	x	x
Møbler til hjemmebaserte tjenester		x	x
Nettverkskomponenter	x	x	
Redskapsbærer		x	

Årsrapport 2022

		Miljø er stilt som:	
Anskaffelser gjennomført av Moss kommune	Rammeavtale	Krav	Tildelingskriterium
Re-sprøyting av løpedekket på Melløs stadion			x
Rørleggertjenester for utskifting av vannmålere	x		x
Skadedyrbekjempelse	x	x	x
Skoleskysst Jeløy skole	x	x	x
Taxi- og persontransporttjenester	x	x	

		Miljø er stilt som:	
Anskaffelser gjennomført av andre, hvor Moss kommune har vært en av flere deltakende kommuner	Rammeavtale	Krav	Tildelingskriterium
Brød- og konditorvarer	x	x	x
Brus, øl og mineralvann	x	x	x
Nettbasert dagligvarehandel	x	x	x
Medisinsk forbruksmateriell	x	x	x
Renholds- og cateringprodukter	x	x	x

Antall per driftstoffteknologi	Elektrisk	Ladbar hybrid	Fossil
Personbil (leasing)	45		
9-seter (leasing)	1		

Klimakommunikasjon

Gjennom 2022 er det gjennomført flere tiltak for fremme klimaområdet og et grønnere Moss gjennom kommunikasjonstiltak. I denne årsrapporten er fokuset klimagasskutt.

Moss kommune fikk i juni en handlingsplan for klimakommunikasjon: «Grønnere Moss – handlingsplan for kommunikasjon» da hovedutvalg for landbruk, samferdsel, natur og miljø vedtok denne.

Moss kommune var til stede med stand på Miljøfestivalen i 29. august.

Det er gjort et omfattende involveringsarbeid knyttet til temaplanene for naturmangfold og klimatilpasning i ulike arbeidsgrupper. Arbeidsgruppene avslutter sin innsats våren 2023.

Moss kommune tester også ut en ny bildelingsordning med leverandøren MOVE ABOUT. Slike tiltak er viktige i det holdningsskapende arbeidet og er en pådriver for å endre vaner. Disse blir kommunisert ut i kommunens kanaler.

I tillegg er det gjennomført tiltak for å stimulere og motivere til grønnere reisevalg. Det er blant annet gjennomført gratis vårsjekk (april) og vintersjekk av sykkel (november).

I forbindelse med innsnevring av to felt er det også etablert pendlerparkering ved Fiske slik at reisende fra Jeløy kan parkere bilen sin der.

I henhold til handlingsplanen jobber vi med nettsiden for å samle informasjon som er viktig for en grønnere kommune, og som kan bidra til at innbyggerne tar grønnere valg.

Planer og befolkning

Overordnede planer

Planforutsetninger

Moss kommune erkjenner natur- og klimakrise og slik legitimerer vi virkemiddelbruk og prioriteringer for å holde oss innenfor naturens tålegrenser. Moss kommune legger FNs bærekraftsmål og Parisavtalen til grunn for alle vedtak og beslutninger.

Kommuneplan og visjon

Mangfoldige Moss - Skapende - Varmere – Grønnere

Visjon for Moss, laget av innbyggere, ansatte og folkevalgte - vedtatt 5. desember 2018. Visjonen er et fremtidsbilde som skal skape felles mening og retning. Den skal engasjere og vise vei for innbyggere, folkevalgte og medarbeidere i kommunen.

Kommuneplanen er kommunens overordnede strategiske styringsdokument og inneholder mål og retningsvalg for kommunens utvikling. Kommuneplanen er forankret i plan og bygningsloven og utarbeides for en periode på 12 år og rulleres normalt hvert fjerde år.

Kommuneplanen består av en samfunnsdel og en arealdel. Samfunnsdelen beskriver langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Kommuneplanens samfunnsdel, Moss 2030, ble vedtatt i kommunestyret i 2020, og består av vedtatt visjon samt mål og strategier for hovedsatsingsområdene levekår og livskvalitet, klima og miljø og verdiskaping og kompetanse. I tillegg inneholder samfunnsdelen langsiktige areal- og transportstrategier. Kommuneplanens handlingsdel er integrert i kommunens økonomiplan.

Kommuneplanens arealdel tar utgangspunkt i samfunnsdelen og konkretiseres gjennom plankart og tilhørende bestemmelser. Kommuneplanens arealdel ble vedtatt i kommunestyret i 2021.

Andre planarbeider

- Moss kommune vedtok i 2021 kommunal planstrategi for Moss, 2020-2024. Formålet med kommunal planstrategi er å klargjøre hvilke planoppgaver kommunen bør prioritere for å legge til rette for den ønskete utviklingen i Moss. I planstrategiperioden skal det prioriteres plan- og utviklingsoppgaver som følger opp kommunens visjon og ny kommuneplan.
- Kommunedelplan for Klima og for Levekår og livskvalitet i et livsløpsperspektiv er to overordnede sektorovergrepene planer som er forankret i kommuneplanens samfunnsdel.

Arbeidet med disse planene ble vedtatt februar 2021.

- Det er utarbeidet og vedtatt en strategisk næringsplan for mosseregionen, ledet av MNU i samarbeid med kommunene. Hovedhensikten har vært å definere felles utfordringer, mål og strategier på områder hvor Mosseregionen har komparative fortrinn og hvor kommunene har gjensidig nytte av å samarbeid.
- Ny kommunedelplan for Høyda ble utarbeidet og førstegangsbehandlet i 2022. Planen skal legge til rette for en videreutvikling av Høyda som en bydel med et variert lokaltilbud og gode og attraktive bomiljøer. Den skal gi langsiktige føringer for overordnede strukturer innenfor trafikk, grønt og uteoppholdsarealer, bebyggelse og formålsfordeling. Planen har vært ute på høring og offentlig ettersyn, og det ble fremmet innsigelse til planen på to forhold fra Viken fylkeskommune.
- Planprogram for kommunedelplan for sentrum ble utarbeidet og vedtatt i 2022. Formålet med planarbeidet er å revidere den eksisterende sentrumsplanen fra 2015 og gjøre oppdateringer for å sikre en kompakt, attraktiv, klimavennlig og helhetlig utvikling av sentrumsområdet.
- Planprogram for kommunedelplan for Halmstad ble utarbeidet og lagt ut på høring i 2022. Formålet med planarbeidet er å utarbeide en arealplan som skal legge til rette for en helhetlig og bærekraftig utvikling av Halmstad, samt å etablere samarbeid for å fremme at Halmstad skal være et attraktivt boligområde og et naturlig senter for nærmiljøet.
- Kommunedelplan for naturmangfold for Moss er under utarbeidelse. Hovedmålsettingen er å styrke natur- og artsmangfoldet og å ta vare på naturen i Moss gjennom bærekraftig forvaltning og god arealforvaltning. I 2022 er det jobbet med kunnskapsgrunnlaget til planen og gjennomført omfattende medvirkning.
- Statens vegvesen planlegger for ny rv. 19. Kommunestyret har i 2022 fastsatt planprogram for arbeidet med kommunedelplan for rv. 19, der det er bestemt at korridorene 4, 5, 6 og 0+ skal utredes i det videre arbeidet.
- Bane NOR er godt i gang med utbyggingen av dobbeltspor gjennom Moss. Det siste året har arbeidene i med områdestabiliserende tiltak i sentrum startet opp. Sikringsarbeidene forventes å ta minst to år, før man kan starte med kulverten ved Kransen og ny jernbanestasjon. Det har vært stor aktivitet i de ulike delprosjektene i utbygging Sandbukta-Moss-Såstad. I tunnelene og i dagsoneene ved Carlberg, Dilling, Såstad og Sandbukta har framdriften vært høy.
- Bane NOR er i gang med planleggingen av ny togparkering i Mosseregionen. Gjennom vedtak av planprogrammet har Kommunal- og moderniseringsdepartementet bestemt at togparkeringen skal ligge i Halmstad.
- Arbeid med ny kommunedelplan for boligpolitikk nå i gang. Planprogram ble fastsatt juni 2022. Arbeidet med selve planen vil pågå frem til våren 2024, og det vil bli lagt til rette for medvirkning og samarbeid i planarbeidet. I 2022 har det vært mye fokus på kunnskapsgrunnlag, medvirkning og tverrfaglig samarbeid knyttet til planarbeidet.
- Moss kommune har i samarbeid med samfunnsaktører og innbyggere utarbeidet en temaplan for implementering av reformen Leve hele livet. Planen vil gi retning for utviklingen av et mer aldersvennlig mossesamfunn. Gjennom å koble denne planen og andre kommunale planer med

det som skjer i næringslivet og i frivillig regi, vil vi kunne nå målet om et aldersvennlig Moss. Planen ble utarbeidet og lagt ut på høring i 2022.

Befolkningsutvikling

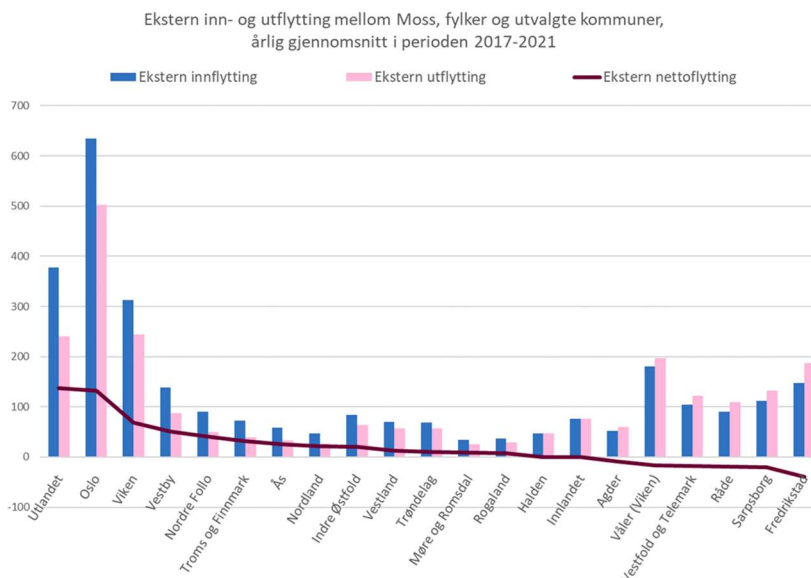
Moss er et vekstområde i Østfold, med høy bostedsattraktivitet. Folketallet i Moss øker nå raskere enn ellers i landet. Det er høy innflytting til Moss, mens arbeidsplassveksten har vært svakere enn for landsgjennomsnittet. Demografien påvirkes av sentralisering, synkende fødselstall, migrasjon og at flere lever lenger. Dette gir utfordringer blant annet knyttet til sysselsetting, helse og tjenestebehov. Veksten gir samtidig utviklingsmuligheter som kan bidra til å gjøre byen til et skapende, varmere og grønnere samfunn.

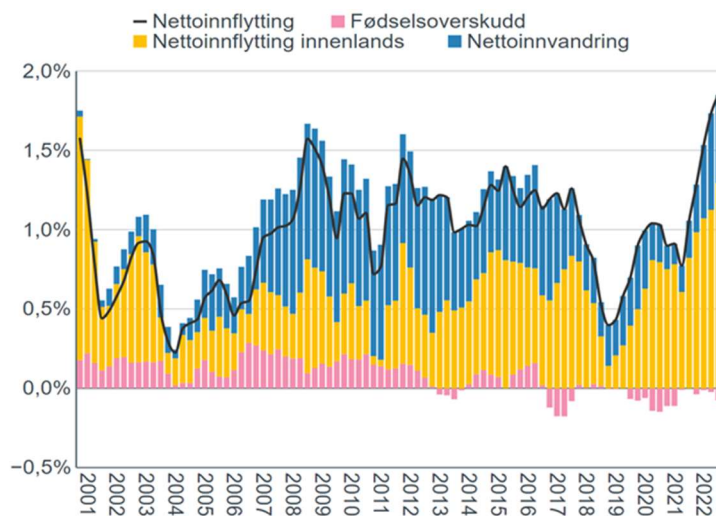
Det er en nær kobling mellom befolkningsutvikling og kommunens økonomi. Dette kommer til uttrykk på inntektssiden hvor befolknings sammensetning og befolkningsøkning i kommunen spiller en stor rolle, og gjennom utgiftssiden, først og fremst gjennom behov for behovsdekning innenfor sektorene oppvekst og helse og mestring.

1.januar 2023 hadde Moss 51 240 innbyggere, en økning på 1,9 % i 2022. SSBs framskrivninger for Moss ble oppjustert i 2022, og ifølge SSB har Moss kunnet forvente en årlig befolkningsvekst på ca. 0,9%. I 2021 og 2022 har Moss hatt en høyere vekst enn prognosene til SSB tilsier.

	2018	2019	2020	2021	2022
Folketall Moss	48 871	49 272	49 668	50 290	51 240
Årlig vekst Moss	0,4 %	0,8 %	0,8 %	1,3 %	1,9 %

Veksten skyldes en netto innvandring på 252 og netto innflytting på 752 personer. Moss har de siste årene hatt stor tilflytting fra Oslo og Viken, og en netto utflytting til nærliggende kommuner i gamle Østfold og Vestfold. Det ble født 483 personer, noe som gir et netto fødselsunderskudd på -49.

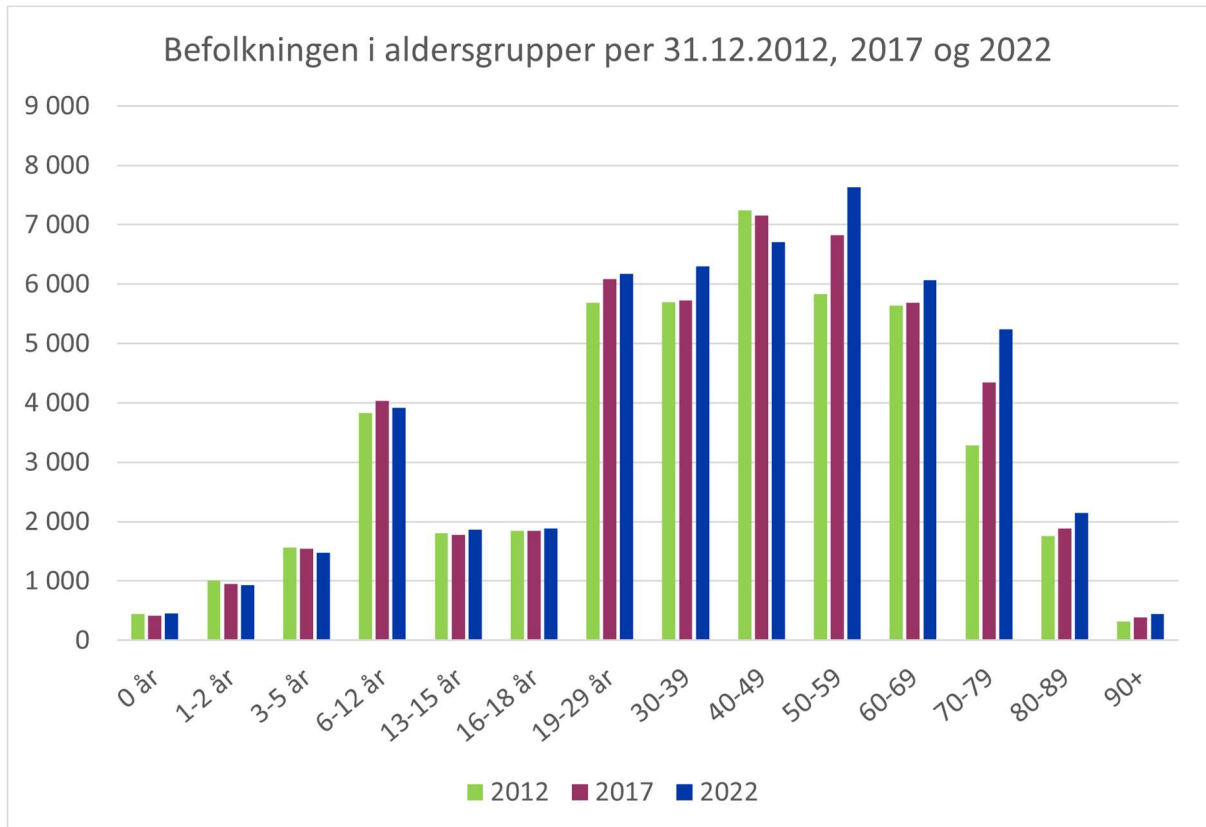

Bidrag til vekst i Moss fra 2001 til 2022. Kilde: Regionale analyser.
Telemarksforskning

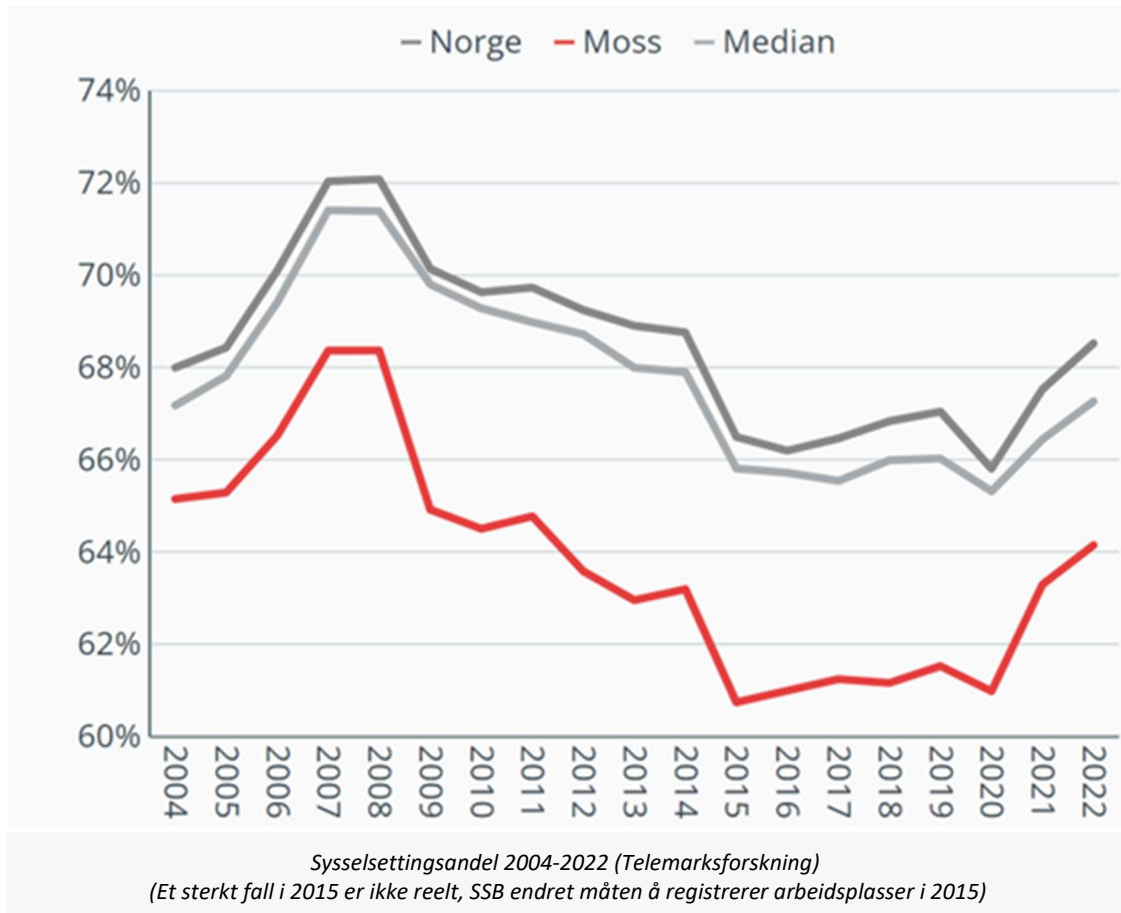
Befolkningsveksten fører til et økt behov for mange typer kommunale tjenester. Befolkningsprognosen kan gi svar på hvilke tjenester det er størst behov for og når behovene oppstår, ved å studere veksten i enkelte aldersgrupper.

Moss har en lavere andel barn og unge og høyere andel eldre enn landsgjennomsnittet. Vekstraten i de ulike aldersgruppene vises i diagrammet under. Den har være forholdsmessig høy i de eldre aldersgruppene. Utviklingen har vært negativ i de yngste aldersgruppene 0-9 år, og i aldersgruppen 35-44 år.

Sysselsetting

På figuren kan vi se hvordan denne sysselsettingsandelen har utviklet seg i Moss og i Norge siden 2004. Sysselsettingsandelen måles her som andelen sysselsatte i befolkningen mellom 15 og 74 år. Sysselsettingsandelen sank fram til 2015, men har økt etter det.

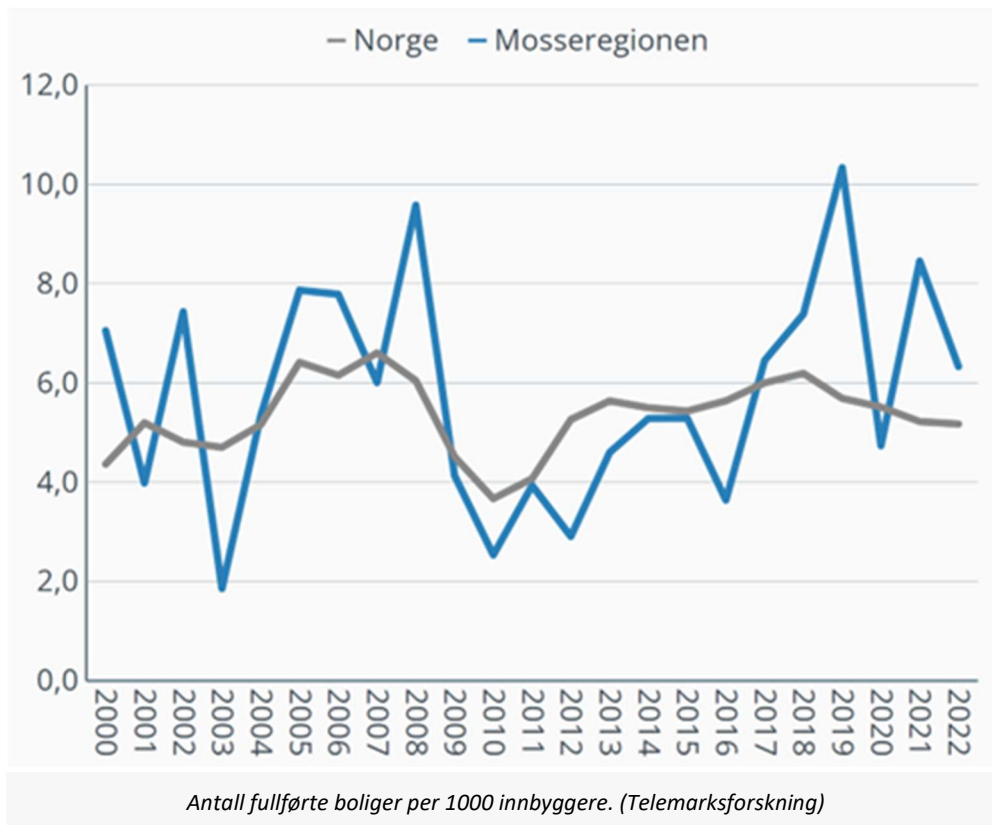

Moss har hatt lavere sysselsetningsandel enn landet i alle årene etter 2004. Tidligere har avstanden til landsgjennomsnittet økt, men de siste årene har Moss hatt en positiv utvikling sammenliknet med landsgjennomsnittet. Antall arbeidsplasser i Moss økte med 416 i 2022, og ved utgangen av 2022 hadde Moss 7 090 arbeidsplasser i offentlig sektor og 14 143 i privat sektor.

Boligbygging

I Moss er det en befolkningsfordeling på 2,08 personer per bolig, og trenden tilsier at andelen personer per boenhet vil synke. Det planlegges for en utbyggingstakt på ca. 350 boliger i året. De fleste vil bosette seg i eller nært sentrum, på Verket og på Høyda. Områdesentrene Kambo og Halmstad er også vekstområder.

I 2022 ble det bygget 359 nye boliger. Figuren viser boligbyggingstakten, antall fullførte boliger per 1000 innbyggere i Moss og Norge. Moss har hatt vekselvis høyere og lavere boligbyggingstakt enn landsgjennomsnittet.

Befolkningsutvikling 2022

	2019	2020	2021	2022
Folketall ved inngangen av 4. kvartal	48 871	49 273	49 668	50 290
Fødte	408	399	434	434
Døde	446	454	453	483
Fødselsoverskudd	-38	-55	-19	-49
Innvandring	387	304	408	548
Utvandring	191	231	259	296
Innflytting, innenlands	3 242	2 487	2 731	2 805
Utflytting, innenlands	2 998	2 117	2 242	2 053
Netto innvandring og flytting	440	443	638	1 004
Følkevekst	401	395	622	950
Folketallet ved utgangen av 4. kvartal	49 272	49 668	50 290	51 240

Folkehelse og levekår

Folkehelse og levekår er et prioritert område i kommuneplanens samfunnsdel. Kommunen har flere virkemidler for å legge til rette for et samfunn som fremmer livskvalitet, som gode oppvekst- og levekårsforhold, trygge boforhold, inkluderende skoler og barnehager, arbeid, fritids- og kulturmiljø, tilhørighet og et trygt og tilgjengelig nærmiljø.

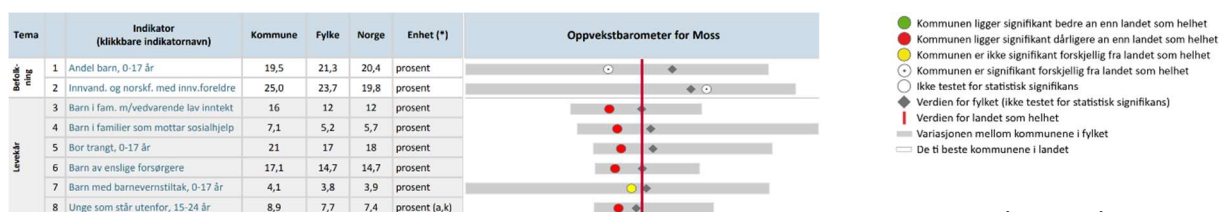
Oversiktsdokumentet over kommunens folkehelse og levekår; *Mangfoldige Moss – slik har vi det ligger* til grunn for planarbeid og brukes aktivt som kunnskapsgrunnlag for kommunens folkehelsearbeid.

Årsrapport 2022

Moss kommune har løpende oversikt over folkehelse og levekår. I 2022 ble Ungdata gjennomført på ungdoms- og videregående skoler. Kommunen gjennomførte også en levekårkartlegging for å avdekke geografiske levekårsforskjeller. Kartleggingen gir statistisk informasjon om mange faktorer som virker inn på helse, slik som utdanningsnivå, økonomi, bo- og sosiale forhold og vil kunne peke på hvor vi som kommune bør rette innsats. Vi finner levekårsutfordringer i de fleste områder av kommunen, men utfordringene er ujevnt fordelt og noen områder har flere utfordringer enn andre.

Folkehelse- og oppvekstprofil for 2022 viser at Moss kommune fortsatt har store utfordringer innen folkehelse og levekår. Særlige utfordringer er psykisk uhelse i alle aldre som øker over tid, andel husholdninger i vedvarende lavinntekt som er høy og andel mottakere av uførepensjon er høy - også blant unge. Det er sosiale forskjeller når det gjelder barn og unge som deltar i organiserte fritidsaktiviteter og Moss ligger under landssnitt i alle sosioøkonomiske grupper. Andelen 5.trinn-elever som ligger på laveste mestringsnivå i lesing og regning ser ut til å gå ned og andel som gjennomfører videregående opplæring er likt landsnivå (78 %).

Et systematisk og godt samarbeid på tvers av

fagområder er en forutsetning for å lykkes med å utvikle et bærekraftig og helsefremmende lokalsamfunn. Alle kommunens sektorer har et ansvar for å fremme god folkehelse, bedre levekår og utjevne sosial ulikhet i helse. Bærekraftsmål 17 og kommuneplanen angir retning og viser vei.

Økonomi inklusiv foretakene

Handlingsregler

Moss kommune har fire handlingsregler for å sikre god økonomistyring. Formålet er å fremme en sunn økonomi som gir rom for viktige satsinger og gode kommunale tilbud. Handlingsreglene gjelder samlet for Moss kommune, MKEiendom KF og Moss havn KF.

Handlingsreglene består av:

- netto driftsresultat skal utgjøre mellom 0,75 til 1,75 prosent av brutto driftsinntekter
- disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter på 7 til 9 prosent
- renteeksponert gjeldsgrad på 70 til 75 prosent av brutto driftsinntekter (all gjeld minus startlån og selvkost)
- egenfinansierte investeringer skal være på minimum 30 til 40 prosent (eksklusive startlån og selvkost).

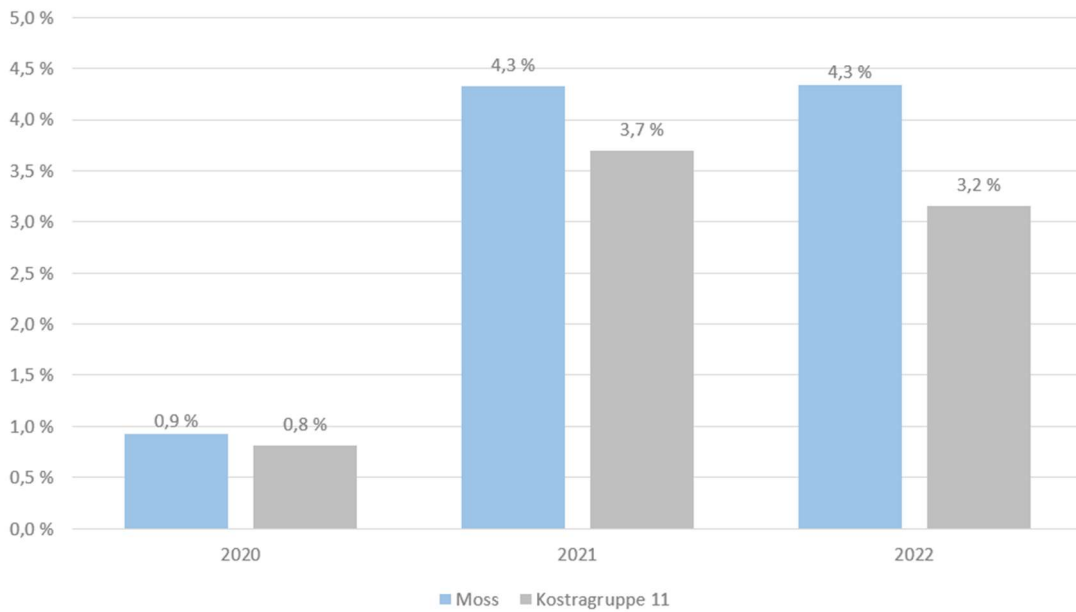
Netto driftsresultat

Netto driftsresultat gir en indikasjon på hva kommunen har igjen etter å ha dekket utgifter, renter og avdrag. Dette tallet gir innsikt i kommunens økonomiske handlefrihet og evne til å investere og avsette midler for fremtidige behov. Netto driftsresultat måles som en prosentandel av brutto driftsinntekter, og anbefalingen fra Teknisk beregningsutvalg er at dette nivået bør ligge rundt 1,75 prosent over tid.

I 2022 endte netto driftsresultat for Moss kommune på 4,3 prosent, inkludert de to foretakene, Tallet er justert for bundne fond, og er noe høyere enn 2021 og betydelig høyere enn for 2020. Netto driftsresultat for Moss kommune i 2022 ligger godt over de anbefalte handlingsreglene, som angir at resultatet bør ligge mellom 0,75 og 1,75 prosent.

Grafen nedenfor viser netto driftsresultat for Moss kommune (blå søyler) i perioden fra 2020 til 2022, sammenlignet med kommuner i kostragruppe 11 (grå søyler). I henhold til grafen har netto driftsresultatet for Moss kommune forbedret seg betydelig i denne perioden, også i forhold til kostragruppe 11.

Netto driftsresultat 2020-2022

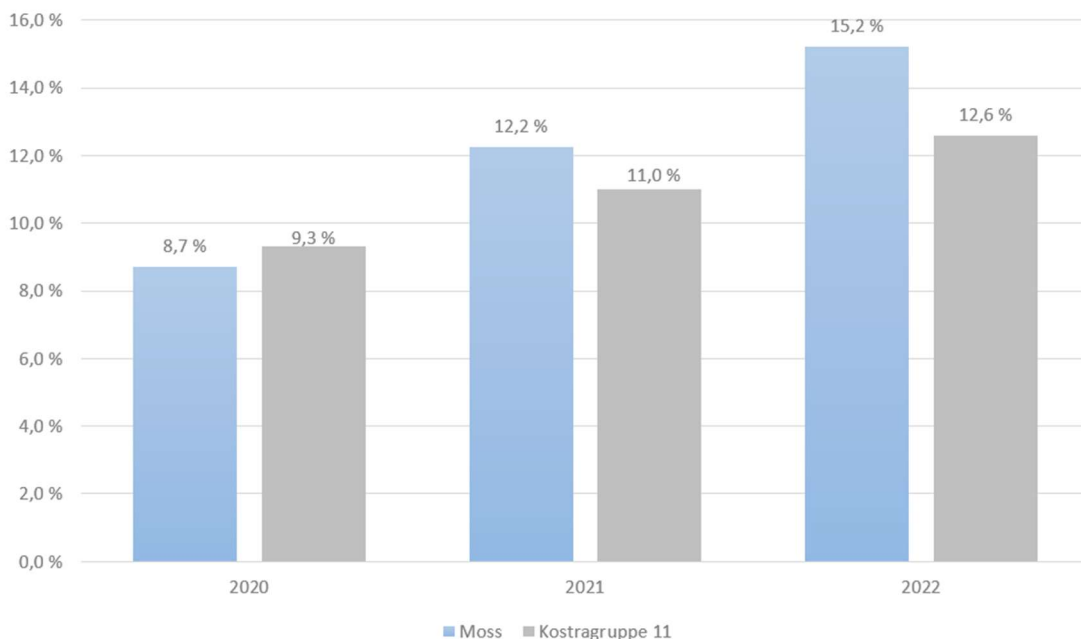

Disposisjonsfond

Disposisjonsfondet representerer kommunens tilgjengelige midler som kan benyttes for å finansiere fremtidige investeringer eller håndtere uforutsette utgifter og inntektssvikt. Gjennom 2022 økte Moss kommunes disposisjonsfond med 183 millioner kroner, hovedsakelig på grunn av høyere skatteinntekter enn forventet, noe som er nærmere omtalt under skatteområdet. Ved utgangen av 2022 hadde Moss kommune et disposisjonsfond på 622 millioner kroner, mens MKEiendom hadde 33 millioner kroner og Moss Havn KF på 59 millioner kroner.

Grafen viser disposisjonsfondet som en prosentandel av brutto driftsinntekter for Moss kommune (blå søyler) fra 2020 til 2022, sammenlignet med kommunene i kostragruppe 11 (grå søyler). Disposisjonsfondet for Moss kommune er nå betydelig høyere enn handlingsreglens anbefalinger, som sier at fondet bør ligge mellom 7 og 9 prosent.

**Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter
2020-2022**

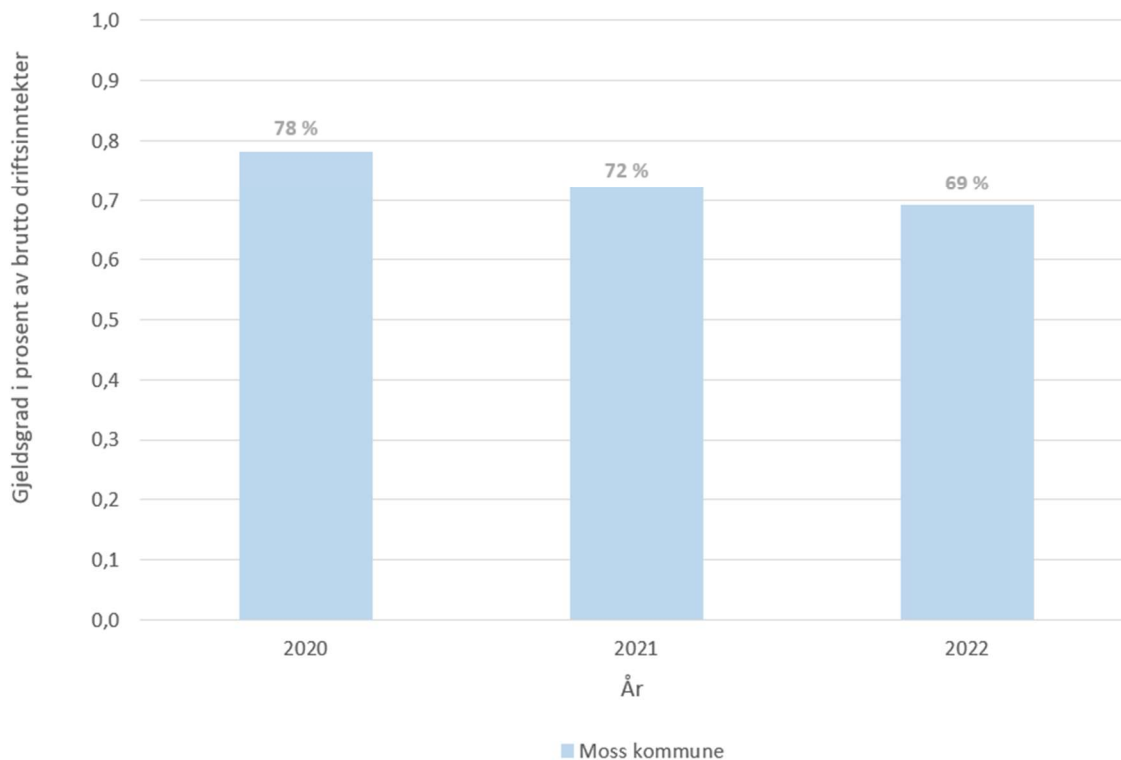

Renteeksponert gjeldsgrad

Renteeksponert gjeld refererer til konsernets langsiktige gjeld, hvor renteutgiftene må dekkes av konsernet selv. Gjeld som dekkes av innbyggernes VAR-gebyrer (gebyrer for vann, avløp og renovasjon) eller rentekompensasjonsordninger fra staten, skal ikke tas med i beregningen. For å beregne dette, trekker vi fra VAR-investeringer, rentekompensasjon for investeringer og startlån fra nettolånegjelden.

Målet er å holde lånegjelden under brutto driftsinntekter. Handlingsregelen fastsetter at når vi justerer for selvkostområdet, rentekompensasjon og startlån, bør gjeldsgraden ikke overstige 70-75 prosent av inntektene. I 2020 lå gjeldsgraden over denne grensen, men i 2021 og 2022 er den i samsvar med handlingsregelen, slik det fremgår av grafen under.

Renteeksponert gjeldsgrad i prosent av brutto driftsinntekter
2020 - 2022

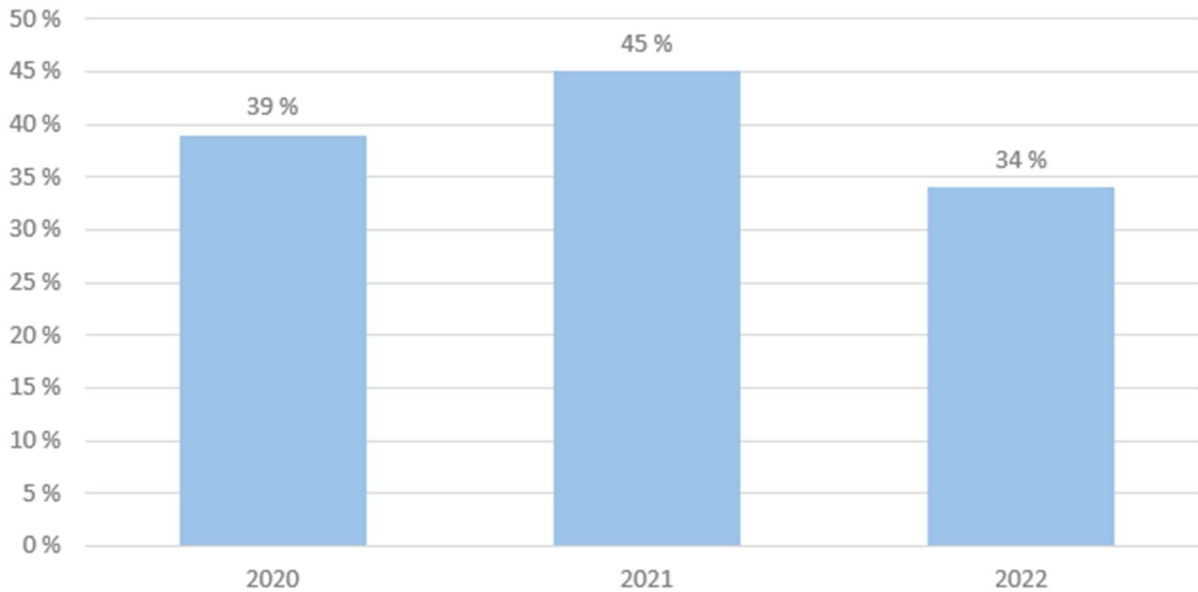
Egenfinansierte investeringer

Målet med handlingsregelen for egenfinansierte investeringer er at Moss kommune skal finansiere 30 til 40 prosent av investeringene sine på følgende måter:

- salg av anleggsmidler og bruk av inntektene til å finansiere nye investeringsprosjekter
- oppsparte midler i disposisjonsfond for egenfinansiering av nye investeringer
- tilskudd, refusjoner eller momskompensasjon

Moss kommune har oppfylt handlingsregelen for egenfinansierte investeringer i perioden 2020-2022. For å få et mest mulig riktig bilde, bør denne indikatoren vurderes over en tidsperiode på minst tre år.

Egenfinansierte investeringer i prosent av totale investeringer 2020-2022

Finansforvaltning

Rapportering av den samlede finansforvaltningen fremmes som egen sak hvert tertial og samlet for hele året til formannskapet og kommunestyret i henhold til finansreglementet som ble vedtatt av kommunestyret i sak 92/21. Her er et sammendrag som omfatter Moss kommune og de to kommunale foretakene. For utfyllende informasjon vises det til årsrapporten for finansforvaltning som ble behandlet i kommunestyret i sak 14/23.

Fordeling av kortsiktige midler (i millioner kroner)	Per 31.12.2021	Per 30.04.2022	Per 31.08.2022	Per 31.12.2022	Prosentvis per 31.12.2022
Innskudd i hovedbank	532,5	522,2	257,6	779,7	60,9 %
Kortsiktig plassering i hovedbank	411,1	611,1	611,1	499,8	39,1 %
Totalt	943,6	1 133,3	868,7	1 279,5	100 %

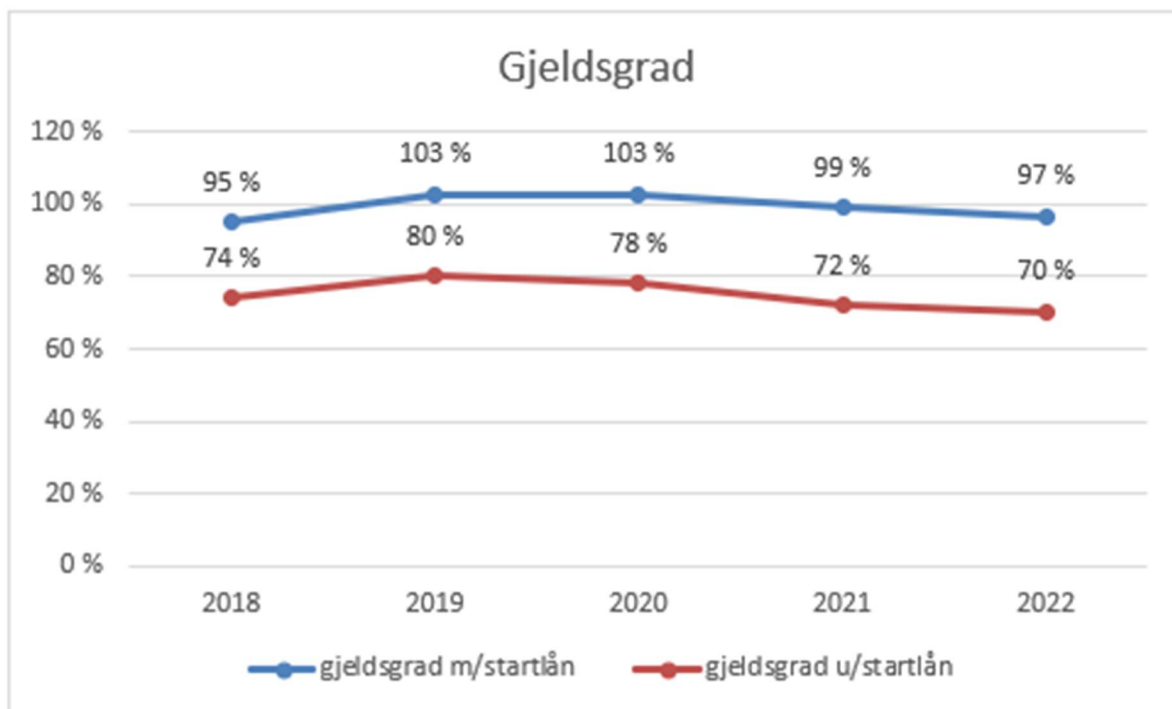
Totale midler per 31.12.22 er 1279,5 millioner kroner. Plassert overskuddslikviditet er 499,8 millioner kroner per 31.12.22. Plassering på høyrentekonto er økt med 88,7 millioner kroner i 2022. Øvrige likvide midler er i form av bankinnskudd. Ingen midler ble plassert i pengemarkedsfond i løpet av året.

Gjeld per selskap (i millioner kroner)	Per 31.12.2021	Per 30.04.2022	Per 31.08.2022	Per 31.12.2022
Moss kommune	2 089,9	2 265,8	2 219,3	2 278,6
MKEiendom	2 410,1	2 388,2	2 365,0	2 506,3
Moss Havn KF	55,5	54,4	53,5	51,3
Sum	4 554,6	4 708,4	4 637,8	4 836,2

Generelt om utviklingen gjennom året

Rentenivået på kommunenes innskudd og lån har økt gjennom året. Dette har vært i tråd med utviklingen i det generelle rentemarkedet.

Gjelden vokser for hvert år i tråd med investeringene og økt volum på startlånsordningen. Nedenfor vises gjeldsgraden for Moss kommune inkludert kommunale foretak. Den viser forholdet mellom brutto lånegjeld og driftsinntekter. Høyere gjeldsgrad innebærer at en større prosentandel av driftsbudsjettet må avsettes til betaling av renter og avdrag, noe som svekker det økonomiske handlingsrommet på kort og lang sikt. Tidligere Rygge kommunes andel i 2018 og 2019 er med i beregningen.

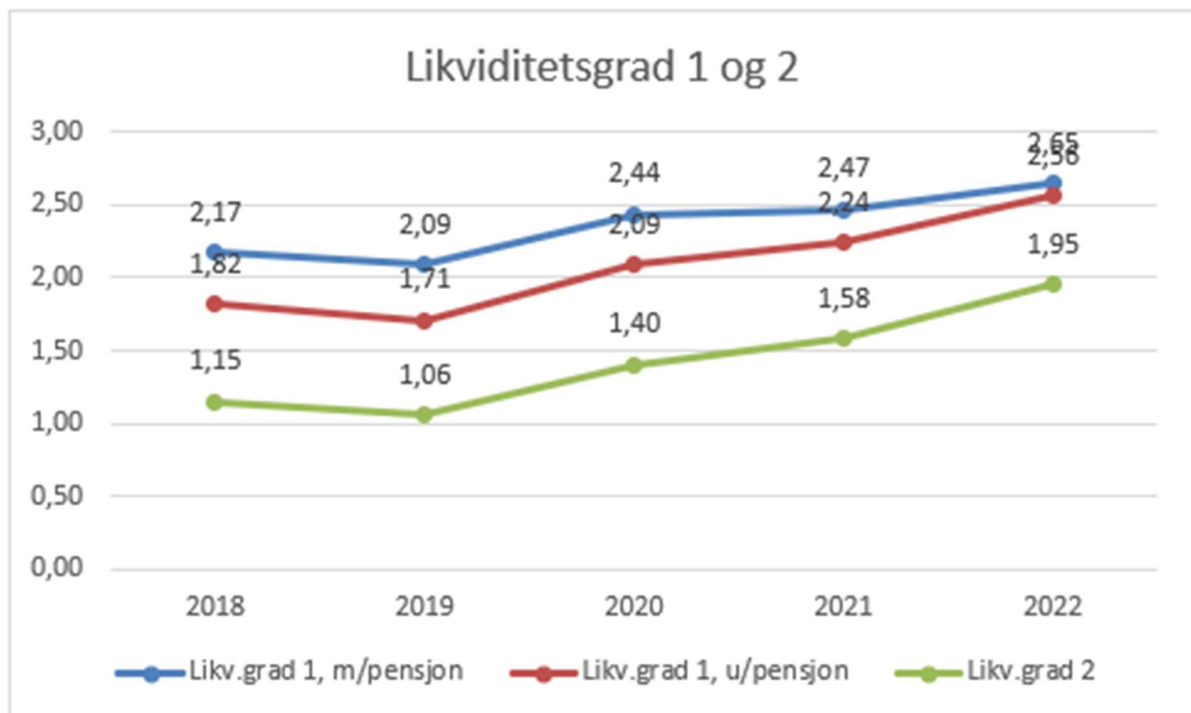

Renten økte mer enn hva som ble lagt til grunn i utarbeidelsen av budsjettet for 2022. For Moss kommune har dette mindre påvirkning på grunn av økte innskuddsrenter og kompensasjonsordningen som utlikner mye av effekten av høyere flytende rente på renteeksponert gjeld. For MKEiendom og Moss Havn har renteøkningene ført til økte utgifter. Dette ble det tatt hensyn til budsjettreguleringene ved første og andre tertialrapportering. Sett i et lengre perspektiv med fortsatt stigende renter, vil det kunne skape utfordringer selv om deler av lånegjelden er sikret på forskjellige måter (fastrentelån, rentekompensasjonsordninger og selvkostområder).

Likviditet

Den likviditetsmessige situasjonen til Moss kommune er solid. Stamlikviditeten består av ubenyttede øremerkede fondsmidler, stort disposisjonsfond, noe ubrukte lånemidler fra investeringsprosjekter og ubrukte lånemidler fra startlånsordningen. Bruk av frigjorte midler til premiefond i KLP etter avvikling av Moss kommunale pensjonskasse bidrar også positivt. Kommunen har nå kontinuerlig overskuddslikviditet som er plassert på høyrentekonto.

Nedfor vises utviklingen i likviditetsgrad for Moss kommune: Likviditetsgrad 1 tar utgangspunkt i alle omløpsmidlene og forholdet mot kortsiktig gjeld. Dette nøkkeltallet bør være større enn to siden noen av omløpsmidlene kan være mindre likvide. Likviditetsgrad 2 tar utgangspunkt i de mest likvide omløpsmidlene som kasse/bank og som raskt kan frigjøres. Dette nøkkeltallet bør være større enn én.

Likviditetsgraden måles ved årsskiftet og sier ikke noe om likviditet gjennom året.

Sammendrag MKEiendom

Nedenfor gis en kort redegjørelse fra Moss Kommunale Eiendomsselskap KF (MKEiendom). I tillegg legger foretaket frem egen årsmelding med mer detaljert informasjon.

Formål

MKEiendom er ansvarlig for Moss kommunes eierskap, inkludert forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av kommunale eiendommer (med unntak av teknisk infrastruktur og anlegg, parker, friområder og havnerelaterte områder) i et langsiktig perspektiv. MKEiendom utfører også byggherreoppdrag på vegne av Moss kommune.

MKEiendom har fokus på internkontroll og sikre at midlene brukes riktig og i samsvar med forutsetningene i Kommunestyrets vedtak. Viktige fokusområder i 2022 som videreføres i planperioden

inkluderer blant annet:

- Arbeide proaktivt for å sikre langsiktige, forutsigbare og adekvate økonomiske rammer for vedlikehold
- Utvikle gode mål for foretaket
- Effektivisere organisasjonen og driften
- God internkontroll
- Gjennomføre riktige drifts- og vedlikeholdsoppgavene på en ressurseffektiv og kvalitetsbevisst måte.
- Opprettholde og utvikle rutiner og samarbeid for god sosial boligutvikling, samt unngå store restanser med boligsosial avdeling, NAV, Økonomi og innkreving
- Forutsigbar kostnadskontroll av både drifts- og investeringsprosjekter
- Følge opp tiltak, status og resultat av gjennomførte enøk-tiltak og veilede til energisparing med resultatgaranti (EPC)-prosjekter.
- Nye felles prognoser for formålsbyggsareal- og boligbehov

Driftsregnskapet 2022

Driftsregnskapet viste et netto driftsresultat på 4,6 millioner kroner, som er avsatt til disposisjonsfond. I årsregnskapet ble strykninger gjennomført, noe som resulterte i at bruk av driftsfond og overføring til investering ble nullstilt.

Bygningsmassen i Moss kommune fremstår generelt som godt vedlikeholdt. Langsiktige vedlikeholdsplaner gjennomføres i tråd med forventningene, og det foretas jevnlige rullinger. Arbeidet fortsetter i henhold til fireårsplanene.

MKEiendom arbeider aktivt med tilstandsregistrering og løpende konsekvensvurderinger for å kunne håndtere utfordringer i samarbeid med kunder og brukere. Foretaket følger gjeldende regler og har som mål at alle formålsbygg skal være energieffektive, samt at et eventuelt økende vedlikeholdsetterslep skal påvirke kunder og brukere i minst mulig grad.

Selskapets internkontroll arbeides det kontinuerlig med, gjennom prosesser involverende styret, ledelsen og ansatte. Internkontrollen er utformet for å gi rimelig sikkerhet vedrørende måloppnåelse innen følgende områder: målrettet og effektiv drift, pålitelig rapportering og overholdelse av lover og regler.

Investering

De samlede utgiftene i investeringsregnskapet var på 209 millioner kroner. Utgiftene ble hovedsakelig finansiert med lån på 149 millioner kroner, statlige tilskudd på 18 millioner kroner, momskompensasjon på 36,5 millioner kroner og refusjoner for forsikringskader på 5 millioner kroner.

Noen prosjekter i 2022 hadde betydelig mindreforbruk. Dette skyldtes forsinkelser i gjennomføringen og ikke endringer i totalrammen. Eksempler på dette er bygging av Grindvold omsorgsbolig og oppgradering av Mossehallen. Kjøp av tomt i Hananveien ble budsjettet i 2022, men gjennomført i 2023.

Foretaket har god økonomisk kontroll og gjennomfører jevnlig rebudsjetteringer i løpet av budsjettåret. Godt prognosearbeid var et prioritert område i 2022. En utvidet organisasjon og en betydelig større eiendomsportefølje vil kreve enda bedre økonomistyring enn tidligere.

En total oversikt over drifts- og investeringsregnskapet samt balansen er presentert i MKEiendoms årsregnskap for 2022. For ytterligere informasjon, henvises det til notene i regnskapet. Det er ingen vesentlige avvik fra kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningene.

Sammendrag Moss Havn KF

Nedenfor vises en kort redegjørelse fra Moss Havn KF. I tillegg legger Moss havn frem egen årsmelding med mer detaljert informasjon.

Formål

Moss Havn KF er et kommunalt foretak opprettet etter kommunelovens kapittel 9. Havnen er i første rekke en tilrettelegger og et nav for utvikling av lokalt og regionalt næringsliv, som igjen skal føre til flere, tryggere og kunnskapsbaserte arbeidsplasser.

Havnevirkomheten er bl.a. regulert gjennom havne- og farvannsloven. Formålet med Havne- og farvannsloven er å fremme sjøtransport som transportform og legge til rette for effektiv, sikker og miljøvennlig drift av havn og bruk av farvann, samtidig som det skal tas hensyn til et konkurransedyktig næringsliv. Loven skal ivareta nasjonale forsvars- og beredskapsinteresser.

Overordnede samferdselspolitiske mål om overføring av gods fra vei til sjø og bane er også foretakets visjon.

Driftsregnskapet 2022

I 2022 leverte Moss Havn et driftsoverskudd på 7,5 millioner kroner, noe som er 5,0 millioner kroner bedre enn det budsjetterte resultatet. Ved utgangen av 2022 hadde foretaket en samlet gjeld på 51,3 millioner kroner.

Investeringsregnskapet 2022

I 2022 hadde Moss Havn et merforbruk på 6,0 millioner kroner i investeringsregnskapet. Dette skyldes at et planlagt låneopptak for å dekke investeringene ikke ble gjennomført. Gjenværende investeringer ble dekket av disponible fond i samsvar med budsjettet. Virksomheten hadde en investeringsramme på 37,5 millioner kroner for 2022. Regnskapet per 31.12.2022 viser at investeringene utgjorde 15,0 millioner kroner.

Det mest omfattende investeringsprosjektet i 2022 var rehabilitering på deler av Værlepiren. Dette oppgraderingsarbeidet ivaretar bæreevnen for mange år fremover. Prosjektet er to-årig og ferdigstilles i 2023, selv om forutsetningen i budsjettet var at hele prosjektet skulle gjennomføres i 2022. Etablering av et råvarelager for Rockwool ble hovedsakelig utført i 2020 og ble ferdigstilt i 2022 etter en omfattende prosess for regulering av det aktuelle området. Moss kommune vedtok reguleringsplanen i desember 2022.

HMS/Ytre miljø

HMS-arbeidet er strategisk forankret og har høyt fokus i hverdagen. I 2022 var det ingen alvorlige ulykker eller hendelser ved Moss Havn. Avvikssystemet brukes aktivt, og alle ansatte har elektronisk tilgang. I løpet av 2022 ble 130 avvik registrert og behandlet.

Ingen betydelige utslipp til miljøet fant sted i 2022, verken fra skip, terminaldrift eller anleggsvirksomhet. Støyreduksjon fra virksomheten har høyt fokus. Videre arbeid med ytterligere støyreduksjon er kartlagt og krever større endringer i maskinparken, noe som vil skje de kommende årene. Det arbeides kontinuerlig med årvåkenhet og reduksjon av aktiviteter på ugunstige tidspunkter (natt og spesielt helger).

Prosjektet sammen med andre havner i Oslofjorden knyttet til landstrøm er ferdigstilt. Prosjektet har kartlagt muligheter for å motivere til nødvendige investeringer og muligheter for innføring av nasjonale krav. Samarbeidet fortsetter for å se på muligheter for å implementere tiltak.

Utslipp fra skipsfarten er hovedsakelig knyttet til fremdrift. Norge er langt fremme i utviklingen av elektrisk fremdrift for skip på kortere avstander. Dronehavnen i Moss Havn åpnet i september 2022, og ASKO startet seilinger med nullutslipps sjødroner samme måned. De første elektriske lastebilene ble også satt i drift for frakt til og fra havnen.

En ny elektrisk arbeidsbåt ble bestilt, men leveringen er utsatt til 2023 på grunn av utfordringer med leveranser av deler. Når båten leveres, vil også Moss havn KFs aktivitet på sjøen være nær nullutslipp.

Moss Havn ble nominert som en av finalistene i kåringen av årets Miljøfyrtårn Inspirasjon.

Marked/utvikling 2022

Ringvirkningene av en lønnsom, effektiv og moderne havn er stor for Mossregionen. GEMBA's ringvirkningsanalyse for Moss Havn, publisert i 2022, estimerer en sysselsettingseffekt på over 1060 årsverk og et betydelig bidrag til verdiskaping i regionen.

Året som helhet resulterte i en god vekst i antall TEU (standardisert container) og tonn, og vi forventer ytterligere vekst i fremtiden.

Sjøtransportens evne til å utvikle seg og være konkurransedyktig er vesentlig for videre utvikling i havnevirksomheten. Sjøtransport gir miljømessige og økonomiske effekter sammenlignet med veitransport. Moss Havn bidrar ved å legge til rette for effektiv og miljøvennlig omlasting samt reduserte kostnader.

Det er viktig å sikre gode og forutsigbare rammebetingelser, slik at Moss Havn kan bidra til å styrke sjøfarten i tiden fremover.

Sammendrag Mossregionens Næringsutvikling

Mossregionens Næringsutvikling AS (MNU) er Mossregionens operative næringsutviklingsselskap. Moss kommune eier 23,13 prosent av aksjene i selskapet. I tillegg har Moss kommune hånd om 15,63 prosent av aksjene gjennom Moss Havn KF.

Vedtaksfestet formål

«Selskapets formål er å være Mosseregionens kontaktorgan i næringssspørsmål og sikre en balansert og mangfoldig utvikling av regionens produserende og nyskapende næringsliv. Dette omfatter blant annet aktiv markedsføring og veiledning overfor eksisterende og nye virksomheter».

Regnskapet 2022

Driftsregnskapet i MNU pr. 31. desember 2022 viser driftsinntekter på 8,5 millioner kroner, et positivt driftsresultat på 76 399 kroner og et årsresultat på 90 716 kroner. Overskuddet foreslås til styrking av egenkapitalen i selskapet, som etter dette utgjør 1,3 millioner kroner.

Aktiviteter, resultater og effekter

Mosseregionen hadde økt næringslivsvekst og tilflytting av ansatte, takket være aktivt samarbeid med bedrifter, NHO-Oslo/Viken, Partnerskapet i Østfold, Fredrikstad og Sarpsborg næringsforeninger, og Østfold Energi. MNU bidrar til å sikre arealreserver og infrastruktur, som el-forsyning og næringsarealer, og har gitt innspill til Osloregionen og Olje- og energidepartementet. Regionens omdømme har forbedret seg, og næringsattraktiviteten har økt betydelig sammenlignet med andre regioner. Markedsføringstiltak som ny profilhåndbok og reklamemateriell, samt aktiv tilstedeværelse på sosiale medier i samarbeid med Viken Teknologiklynge, har økt rekkevidde og besøk på MNU sine nettsider og sosiale plattformer.

Industriutviklingen i regionen støttes av Viken Teknologiklynge (VTK) og EU-prosjektet GreenOffshoreTech (GOT), som fokuserer på eksport, digital transformasjon, kompetansebygging og det grønne skiftet. MNU leder GOT-prosjektet for å støtte og finansiere opptil 100 innovasjonsprosjekter i industribedrifter som leverer tjenester, produkter og transport til havnæringene, gjør blå næring grønnere og mer bærekraftig. Målekriterier omfatter antall innovasjons- og samhandlingsprosjekter, kurs, veiledninger, offentlig finansiering og regionale prosjekter gjennom GOT. Viken Teknologiklynge hadde 32 kjernemedlemmer, ble re-sertifisert av EU i 2022, og gjennomførte kurs, nettverksmøter og veiledninger. Offentlig støtte ble tildelt for ulike prosjekter, og 15 regionale bedrifter fikk støtte gjennom GOTs første utlysning.

Regionutviklingsarbeidet finansiert av EU involverer en 5-parts ressursgruppe som jobber med næringsutvikling, blant annet "Veksthus Mosseregionen - bærekraftig logistikk og transport".

Logistikk- og transportnæringen

Logistikk- og transportnæringen i Mosseregionen har hatt en betydelig vekst i arbeidsplasser mellom 2017 og 2022, med en økning på 87 prosent. MNU arbeider kontinuerlig med å formidle kontakt mellom logistikkaktører, tomteiere, utviklere og utbyggere for å fremme videre vekst og innovasjon innen næringen.

MNU har også deltatt i styringsgruppen for utredningen av en intermodal godsterminal på Deli i Vestby. Prosjektets første fase hadde som mål å avklare kritiske rammevilkår, utrede konseptet, undersøke finansieringsordninger og legge til rette for videre faser. Resultatet er at 250 dekar er avsatt til en godsterminal/innlandshavn sørvest for Deli næringspark (Rustad gård) i Vestby kommunes arealplan.

Videre utredning og utvikling av godsterminalen er avhengig av forhandlingsresultatet i forhold til innsigelser til planen i Vestby, avklaring rundt sportilkobling og oppløsning av nasjonale prioriteringer

som ensidig satsing på Alnabruterminalen i nasjonal transportplan.

MNU har også fått i oppdrag fra styringsgruppen for utredningen av godsterminalen i Vestby å følge opp et uformelt, men utvidet nettverk for logistikk- og transportbransjen, noe som videre styrker samarbeidet og utviklingen innen næringen.

Etablerertjenesten

Etablerertjenesten i Mosseregionen, drevet av MNU, er et samarbeidsprosjekt mellom Viken fylkeskommune, NAV, Innovasjon Norge og kommunene/regionrådene. Tjenesten fokuserer på å støtte gründere og oppstartselskaper.

Målekriterier inkluderer antall nyetableringer, finansiering, kurs og samlinger, samt resultater/ansatte i finansierte oppstartsbedrifter. Tjenesten har hatt 120 kursdeltakere, 31 næringsfaglige vurderinger og 61 rådgivningsmøter. Resultatene viser ni finansierte selskaper med omtrent 100 arbeidsplasser skapt.

Flyteknisk miljø på Rygge

Rygge flystasjon er en viktig militærbase i Norge, og det er et målekriterie å jobbe med å etablere flyteknisk utdanning og næringsetableringer i området. Det inkluderer etablering av flyteknisk linje, nye/utvidede virksomheter på Rygge, og avholdt konferanse om innkjøp/gjenkjøpsavtaler.

I 2022 har MNU samarbeidet med Viken fylkeskommune, Kongsberggruppen, Luftforsvaret og Malakoff videregående skole for å etablere en flyteknisk linje. Flere etableringer i næringsområdet nordvest for Rygge flystasjoner jobbet med, og KAMS/Kongsberggruppen er i gang med å rekrutterer aktivt i Moss/Rygge.

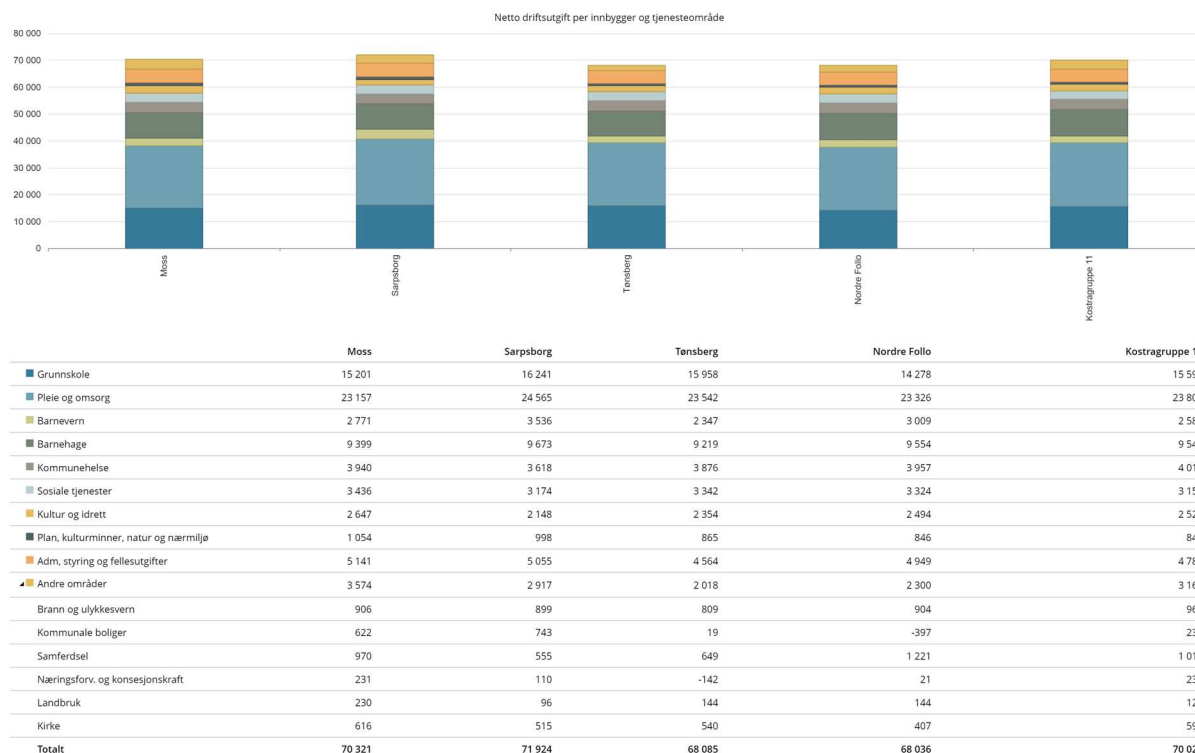
MNU - Mosseregionens kommunale operative næringsressurs

MNU fungerer som et operativt næringsressurs for Mosseregionens kommuner og næringsliv, og arbeider for å skape flere arbeidsplasser og øke bærekraftig verdiskaping. Gjennom 2022 har MNU gjennomført veilednings-/rådgivningssamtaler, deltatt i prosjekter og arrangert møter, konferanser og utdeling av næringspriser.

KOSTRA - overordnet oversikt

KOSTRA, som står for Kommune-Stat-Rapportering, tilbyr omfattende styringsinformasjon om ressursbruk, prioriteringer og måloppnåelse i kommunesektoren. Statistisk sentralbyrå publiserer de foreløpige KOSTRA-tallene, og for 2022 gir disse en overordnet oversikt. Tallene gir også mulighet for mer detaljerte analyser av hver enkelt kommune og de ulike tjenestene de tilbyr.

Nedenfor finner du en oversikt over ressursbruk på overordnet nivå:

Oversikten viser ressursbruken for Moss kommune i forhold til KOSTRA-gruppe 11 og tre andre kommuner. KOSTRA-gruppe 11 består av Moss kommune og ni andre kommuner med et innbyggertall mellom 45 000 og 75 000. Basert på variablene befolkningsvekst, inntektsnivå og utgiftsnivå, er det valgt ut tre kommuner i denne gruppen som det kan være relevant å sammenligne Moss kommune med. Imidlertid er det ingen kommuner som har nøyaktig de samme tre variablene som Moss kommune. Ofte kan det være mest hensiktsmessig å se på gjennomsnittet for KOSTRA-gruppe 11.

Når det gjelder de totale netto driftsutgiftene, ligger Moss kommune litt høyere enn gjennomsnittet for KOSTRA-gruppe 11. Ved sammenligning med de tre andre utvalgte kommuner er det større forskjeller.

Sentrale kapitler

Totaloversikt økonomi

Beløp i 1000

	Regnskap i fjor	Oppr. bud.	Rev.bud.	Regnskap	Avvik i kr
Sentrale inntekter	-3 282 286	-3 266 365	-3 340 649	-3 565 890	225 241
Netto finansutgifter og inntekter	-23 331	51 366	-45 294	-50 450	5 156
Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner	168 815	0	-55 400	193 847	-249 247
Til disposisjon	-3 136 802	-3 214 999	-3 441 343	-3 422 493	-18 850
Kommunedirektør med stab	255 723	279 099	269 436	264 412	5 024
Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet	1 432 728	1 428 218	1 544 519	1 541 949	2 570
Kommunalområde helse og mestring	1 165 832	1 095 404	1 290 037	1 290 590	-553
Kommunalområde plan, miljø og teknikk	141 379	137 322	152 538	149 633	2 905
Fellesposter drift	141 140	274 957	184 813	175 908	8 905
Sum disponering	3 136 802	3 214 999	3 441 343	3 422 493	18 850
Merforbruk -/mindreforbruk +	0	0	0	0	0

Avvikene for sentrale inntekter, netto finansutgifter, inntekter, avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner er beskrevet senere i dokumentet. Avvik for kommunale områder og stabsområder er kommentert under de forskjellige tjenesteområdene, med en kort oppsummering nedenfor.

Det samlede resultatet for stabene viser et mindreforbruk på 5 millioner kroner mot revidert budsjett. Mindreforbruket relaterer seg til flere forhold: Lærlinger, hvor det i 2022 ikke var mulig å nå måltallet. I tillegg har aktuelle ledige stillinger blitt lagt ned som følge av tiltak i økonomiplanperioden. Videre har det vært mindreforbruk på lønnsmidler, fellesposter knyttet til kjøp av bedriftshelsetjenester og juridiske tjenester.

Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet hadde et samlet mindreforbruk på 2,6 millioner kroner i 2022. I løpet av 2022 var det en sterk økning i utbetaling av økonomisk sosialhjelp. Høye strømpriser og generelt høy prisvekst i 2022 førte til at flere var i behov av økonomisk støtte enn tidligere. Et høyt antall bosatte flyktninger i 2022 bidro også til veksten i sosialhjelpsutbetalingene. Mindreforbruk på flere andre områder førte til et lite mindreforbruk for kommunalområdet samlet.

Innenfor helse og mestring er det tilnærmet balanse for 2022 da budsjettet er justert for pandemi og aktivitetsvekst gjennom året.

Kommuneområde plan, miljø teknikk hadde et samlet mindreforbruk på 2,9 millioner kroner sammenlignet med det reviderte budsjettet for 2022. Hovedårsaken til dette mindreforbruket er knyttet til selvkostområdet for renovasjonstjenester. I 2021 var selvkostfondet utilstrekkelig for å dekke nettoutgiftene, noe som resulterte i et regnskapsmessig underskudd i løpet av dette regnskapsåret.

Det ble et positivt avvik på 8,9 millioner kroner for fellesposter drift på grunn av inntektsføring av bundne fond, høyere kalkulatoriske renter og tapsføringer.

Sentrale inntekter

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Oppr. bud.	Rev.bud. 2022	Regnskap 2022	Avvik i kr
Frie disponible inntekter					
Skatt på inntekt og formue	-1 627 223	-1 595 658	-1 762 195	-1 939 796	177 601
Ordinært rammetilskudd	-1 395 334	-1 409 407	-1 307 254	-1 316 270	9 016
Skatt på eiendom	-172 307	-183 300	-183 300	-183 388	88
Andre generelle statstilskudd	-87 422	-78 000	-87 900	-126 436	38 536
Overføringer fra andre	0	0	0	0	0
Sum Frie disponible inntekter	-3 282 286	-3 266 365	-3 340 649	-3 565 890	225 241

Frie inntekter

Inntektssystemet fordeler inntekter til kommunene, som kommer fra rammetilskudd og skatteinntekter. Disse inntektene kalles frie inntekter og er omtrent 70 prosent av kommunens totale inntekter. Systemet hjelper kommunene med å tilby like gode tjenester til alle innbyggerne ved å jevne ut forskjeller i utgifter og skatteinntekter. Dette oppnås ved hjelp av to utjevningsmekanismer i inntektssystemet; utgiftsutjevningen som omfordeler utgifter som oppstår ufrivillig samt skatteinntekter som delvis utjevnes gjennom en inntektsutjevning. Rammetilskuddet inkluderer også tilskudd for regionale tiltak og skjønnstilskudd.

Innbyggertilskuddet utgjør den største delen av rammetilskuddet og gis etter en lik sats per innbygger i alle kommuner. Men fordi kommunene i Norge er ulike når det gjelder geografi, alder og levekår, justeres dette slik at kommunene skal få dekket de fleste utgiftene sine. Dette gjøres ved å se på ulike kriterier (kostnadsnøkler) og omfordele penger fra kommuner med lavere kostnader til de med høyere kostnader.

Inntektene fra skatt, rammetilskudd og inntektsutjevning økte med 234 millioner kroner fra 2021 til 2022, og beløpet ved utgangen av 2022 var totalt 3 256 millioner kroner. Dette innebærer en nominell vekst (ikke inflasjonsjustert) på 7,2 prosent sammenlignet med 2021. Det er skatteinntektene som står for hele økningen.

Skatt på inntekt og formue

I 2022 hadde kommunene en markant vekst i skatteinntektene, med en økning på 12,7 prosent sammenlignet med foregående år. Totalt mottok kommunene 220,8 milliarder kroner i skatteinntekter gjennom året.

Før inntektsutjevning endte Moss kommunes skatteandel på 94,8 prosent i forhold til landsgjennomsnittet, en økning fra 90,1 prosent i 2021. Flere faktorer bidro til dette, og en god del av økningen antas å være en engangseffekt knyttet til endringer i beskatningen fra 2022. Videre har det vært en økning i antall bedrifter som etablerer seg i Moss, noe som også trolig hadde en gunstig innvirkning på skatteveksten. Disse forholdene har samlet sett ført til høyere skatteinntekter for kommunen. Imidlertid medfører dette også en reduksjon i inntektsutjevningen, som er ment å kompensere for lavere inntekter.

Omtrent 40 prosent av Moss kommunes totale inntekter består av skatteinntekter. Innenfor disse inntektene finnes det en utjevningkomponent. Denne inntektsutjevningen bidrar til å redusere skatteforskjeller ved å omfordele midler fra kommuner med høy skatteinngang til de med lavere

skatteinngang.

Moss kommune hadde en skattevekst på 18,5 prosent sammenlignet med 2021. Den robuste skatteinngangen kan tilskrives faktorer som økte restskattinnbetalinger og et ligningsoppgjør for 2021 som resulterte i større gevinster enn forventet for kommunene. I 2021 hadde norske kommuner en betydelig økning i skatteinntektene, hovedsakelig på grunn av økt utbytteskatt. Dette skyldes i stor grad flere tok ut betydelig mer utbytte før endringer i skattesatsen trådte i kraft i 2022.

Den totale skatteinngangen for Moss kommune ble 1 940 millioner kroner i 2022. Det er en økning i skatteinngangen mot vedtatt budsjett på 344 millioner kroner og 178 millioner kroner etter regulert budsjett per 2. tertial.

Eiendomsskatt

Årets eiendomsskatt viser stabile inntekter som følge av omtakseringen i 2020. Omtakseringen fant sted i et marked med prisvekst, noe som påvirker belastningen per skatteobjekt. Når andre kommuner gjennomfører omtaksering i henhold til lovens 10-årsregel, vil forholdet til sammenlignbare kommuner bli mer balansert, spesielt når inflasjon og boligpriser øker eiendomsmarkedets verdi. For inneværende år er det estimerte verdigrunlaget på omtrent 90 milliarder kroner.

Total inntekt for eiendomsskatt i 2022 utgjorde 183 millioner kroner, som er i henhold til budsjettet.. Ved utgangen av 2022 ble det registrert en tilvekst på 1250 nye skatteobjekter, hovedsakelig nye leiligheter i større prosjekter. Regionen har fortsatt lav tilgang på eneboligtomter og begrenset vekst innen næring. En lignende trend forventes også i den nærmeste fremtid.

Rammetilskudd

Rammetilskuddet til kommunene er et per innbygger-basert tilskudd som fordeles jevnt blant alle kommuner. Deretter justeres dette beløpet via utgiftsutjevning, basert på en beregning på hvor dyr en kommune er å drifte basert på ulike kriterier. I 2022 mottok Moss kommune 1 281 millioner kroner i rammetilskudd og 35 millioner kroner i inntektsutjevning, noe som utgjorde en sum på 1 316 millioner kroner totalt. Inntektsutjevning bidrar til å balansere skatteinntektene og sikre at alle kommuner får kompensasjon for eventuelle lavere skatteinntekter sammenlignet med gjennomsnittskommunen i Norge. Denne utjevningen ble betraktelig lavere enn tidligere år siden skatteinntektene økte betraktelig i 2022.

I løpet av 2022 ble rammetilskuddet justert flere ganger på grunn av kompensasjonsordninger knyttet til koronapandemien. Moss kommune fikk til sammen 56,2 millioner kroner i ekstra bevilgning gjennom innbyggertilskuddet og 16 millioner kroner i ytterligere skjønntilskudd som ble tildelt av statsforvalteren.

Andre generelle statstilskudd

Integreringstilskudd

Moss kommune mottok i 2022 84,1 millioner kroner i integreringstilskudd. Det er 37,1 millioner kroner høyere enn budsjett. I tillegg har kommunen mottatt i overkant av 1,5 millioner kroner i vertskommunetilskudd for akuttinnkvarteringen av asylsøkere som er etablert på Halmstad, og omsorgssenteret for enslige mindre flyktninger som ble etablert på Jeløy i løpet av 2022.

Årsrapport 2022

Den store økningen i integreringstilskuddet skyldes at bosettingskvoten ble dramatisk økt etter angrepskrigen mot Ukraina. Moss kommune bosatte 225 flyktninger i 2022 som utløser integreringstilskudd. I tillegg kommer bosatte flyktninger i 2018-2021 som kommunen mottar integreringstilskudd for og familiegjenforente til flyktninger bosatt i samme periode. I 2022 kom det tolv personer på familiegjenforening i tillegg til de 225 bosatte. Totalt utgjør målgruppen som har utløst integreringstilskudd 465 personer. Tilsvarende tall i 2021 var 343.

Vertskommunetilskudd

Moss kommune mottar årlig vertskommunetilskudd. Formålet er å kompensere kommuner som har ansvar for psykisk utviklingshemmede hjemmehørende i andre kommuner. Tilskuddet har bakgrunn i ansvarsreformen som ble gjennomført tidlig på 1990-tallet. Moss kommune fikk i 2022 et beløp på 31,9 millioner kroner.

Rente- og avdragskompensasjon

Hvert år mottar Moss kommune støtte fra Husbanken i form av rentekompensasjon for skoler, svømmeanlegg, omsorgsboliger, sykehjem og kirker. Selv om ordningene er avsluttet, mottar kommunen fortsatt årlige tilskudd for disse byggene. I 2022 mottok Moss kommune 8,9 millioner kroner i støtte, noe som er nær budsjettet på 9,0 millioner kroner.

Finansinntekter og -utgifter

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Oppr. bud.	Rev.bud. 2022	Regnskap 2022	Avvik i kr
Finansinntekter/-utgifter					
Renteinntekter og utbytte	-40 196	-40 934	-65 603	-71 068	5 465
Gevinst finansielle instrumenter	-7	0	0	-20	20
Renteutgifter, prov. og andre fin.utgifter	34 971	44 100	47 600	46 218	1 382
Avdrag på lån	48 724	48 200	48 200	49 911	-1 711
Motpost avskrivninger	-66 823	0	-75 491	-75 491	0
Sum Finansinntekter/-utgifter	-23 331	51 366	-45 294	-50 450	5 156

Moss kommune fikk i 2022 bedre likviditet enn først antatt. Hovedårsakene til dette var mindreforbruk tilknyttet investeringer og vesentlig bedre skatteinntekter gjennom året. Bedre likviditet ga renteinntekter på 2,5 millioner kroner mer enn budsjettet. I tillegg ble renteinntekter fra startlån 2 millioner kroner bedre enn budsjettet.

Utbytte fra Østfold Energi AS ble 15,1 millioner kroner som er i tråd med justert budsjett.

Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner - til disposisjon for tjenesteområdene

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Oppr. bud.	Rev.bud. 2022	Regnskap 2022	Avvik i kr
Avsetninger og bruk av avsetninger					
Til ubundne avsetninger	168 386	0	0	179 169	-179 169
Til bundne avsetninger	429	0	0	678	-678
Bruk av disposisjonsfond	0	-8 000	-69 400	0	-69 400
Overføring til investering	0	8 000	14 000	14 000	0
Netto avsetninger	168 815	0	-55 400	193 847	-249 247

Tabellen over viser sentrale fondsføringer. Økte inntekter fra skatt utover det som ble budsjettert bidro med betydelig økning i fond. Resterende føring skyldes avvik på tjenesteområdene for stab og kommunalområdene samt endringer i finansinntekter og finanskostnader utover budsjettet. I tillegg er det regnskapsført og budsjettert fondsbruk- og avsetninger for bundne driftsfond for kommunal- og stabsområdet som ikke vises her.

Budsjettavvik over 15 prosent i forhold til hovedoversikt drift

Tall i 1000kr

Økonomisk oversikt - drift	Revidert budsjett 2022	Regnskap 2022	Avvik i kroner
Andre overføringer og tilskudd til staten	100 650	145 101	44 451
Overføringer og tilskudd fra andre	430 063	516 007	85 944
Netto finansutgifter	-30 197	-25 053	5 144

Avvikene skyldes i hovedsak:

- Økte overføringer og tilskudd til staten skyldes primært en økning på 36,7 millioner kroner utover det budsjetterte beløpet for integreringstilskuddet. Denne økningen skyldes den betydelige veksten i bosettingskvoten som en konsekvens av krigen i Ukraina. I tillegg var tilskuddet til enslige mindreårige flyktninger 6,2 millioner kroner høyere enn det budsjetterte beløpet.
- Overføringer og tilskudd fra andre kan relateres til en økning på 40,2 millioner kroner i sykepengerefusjoner, fordelt jevnt over organisasjonen. Videre økte refusjoner fra staten med 9,6 millioner kroner utover budsjettet, refusjoner fra kommuner og andre med 15,3 millioner kroner, samt momskompensasjon på 14 millioner kroner. Mindre endringer forekommer også på de resterende postene.
- For netto finansutgifter, kan mindreforbruket hovedsakelig knyttes til økte renteinntekter.

Avvikene inngår i kommunalområdenes rammer og for de sentrale kapitlene og netto avvikene er kommentert på de enkelte områdene.

Budsjettavvik over 15 prosent i forhold til hovedoversikt investering

Tall i 1000kr

Bevilgningsoversikt - investeringsregnskapet	Revidert budsjett 2022	Regnskap 2022	Avvik i kroner
Investeringer i varige driftsmidler	211 965	179 097	-32 868
Tilskudd til andres investeringer	0	2 662	2 662
Kompensasjon for merverdiavgift	26 527	22 233	-4 293
Tilskudd fra andre	637	2 414	1 777
Salg av varige driftsmidler	588	10	578
Bruk av lån	176 091	147 668	-28 423

Avviket er knyttet til følgende:

- Avvikene for investeringer i varige driftsmidler er hovedsakelig knyttet til fire prosjekter som er overført helt eller delvis til 2023. Disse prosjektene inkluderer VA- anlegg Strandgata - SMS 5, forprosjekt for etablering av nytt sentralkjøkken, oppgradering av bygg for helse og mestring samt oppgradering av nytt kunstgressdekke på Bellevue.
- Tilskudd til andres investeringer skyldes justeringer på vann, avløp og vei på 2,2 millioner kroner, samt tilbakebetaling av et tilskudd på omtrent 0,5 millioner kroner for Tvergas "en morsom omvei" prosjekt, ettersom Moss kommune ikke lenger skal være en del av dette prosjektet.
- På grunn av redusert aktivitet for varige driftsmidler, som nevnt tidligere, er det også en reduksjon i momskompensasjon på 4,3 millioner kroner.
- Avviket for tilskudd fra andre gjelder noen poster som ikke var budsjettert. Det gjelder en bot fra Atea på 0,2 millioner kroner, målestasjon på kranen til 0,2 millioner kroner, sykkelønsrefusjoner på 0,3 millioner kroner, samt justeringer på vann, avløp og vei på 1 million kroner.
- Avviket for salg av varige driftsmidler skyldes ikke-budsjetterte salg av biler og maskiner.
- Differansen for bruk av lån er relatert til strykning av lån til investeringer.

Koronaregnskap

Koronapandemien preget økonomien i kommunen også i 2022, både i form av økt aktivitet for å håndtere pandemien i samfunnet og i form av å tilpasse de ordinære tjenestene til de til enhver tid gjeldende smitterestriksjoner. For Moss kommune har det vært viktig å opprettholde og tilpasse tjenestetilbudet samtidig som kommunen har håndtert vaksinerings, smitteverntiltak og andre konsekvenser av pandemien.

Merutgifter og inntektssvikt har blitt fulgt opp og rapportert særskilt gjennom året. Disse rapportene ble også sendt til Statsforvalteren og KS, som har hatt dialog med regjeringen om vilkårene for kommunesektoren. Moss kommune valgte å tilslutte seg KS' rammeavtale om utvidet kompensasjon for overtid og merarbeid knyttet til koronapandemien. Avtalen var gjeldende fra 20. desember 2021 til april

Årsrapport 2022

2022, noe som resulterte i spesielt høye utbetalinger i 1. tertial.

Det var lenge usikkert om, og hvordan, staten ville dekke disse utgiftene, ettersom det ikke ble bevilget i statsbudsjettet eller revidert nasjonalbudsjett for 2022 til kompensasjon av kommunens merutgifter. Først i november, etter at koronaarbeidsgruppen presenterte sin sluttrapport, foreslo regjeringen å kompensere kommunesektoren fullt ut. Midlene til kommuner ble tildelt delvis basert på antall innbyggere og delvis som skjønnsmidler.

Skillet mellom de koronarelaterte utgiftene og den ordinære driften er ikke like entydig på alle områdene: I tillegg til prosjektførte utgifter kan det også være omdisponering av personell som ikke er erstattet, omprioritering av oppgaver, lavere aktivitet og tilsvarende som er vanskelig å tallfeste. Det kan derfor være utfordrende å få en fullstendig oversikt over de økonomiske konsekvensene av koronapandemien. Imidlertid vurderes det at kommunens koronarelaterte utgifter og reduserte inntekter i 2022 hovedsakelig har blitt kompensert av statlige finansieringsordninger og kommunens egne besparelser.

Korona - merutgifter/mindreinntekter	Regnskap 2021	Regnskap 2022
Merutgifter og inntektsbortfall helse og mestring	38 700	51 900
Merutgifter covid-19 vaksinasjon	31 600	8 800
Merutgifter og inntektsbortfall kultur, oppvekst og aktivitet	16 200	9 300
Merutgifter valgavvikling 2021	900	0
Merutgifter andre tjenestoområder	2 300	900
Inntektsbortfall - parkering	2 600	500
Besparelser - kurs, konferanser og reiser	- 6 800	- 1 200
Sum merutgifter-/mindreinntekter	85 500	70 200

Kompensasjon	Regnskap 2021	Regnskap 2022
Kompensasjon vaksinasjonskostnader	16 893	8 955
Generell kompensasjon 2. halvår	54 355	45 421
Beredskap testing 2. halvår	0	1 854
Skjønnsmidler tildelt fra statsforvalter	13 500	16 000
Sum kompensasjon	84 748	72 230

Øremerkede tilskudd- og prosjektmidler er ikke inkludert i finansieringsbildet. Slike inntekter fører til en tilsvarende økning i utgiftene.

KOSTRA hovedtall

	Moss 2021	Moss Sarpsborg 2022	Tønsberg	Nordre Follo	Kostragruppe 11
Prioritet					
Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter (B)	14,5 %	17,1 %	9,5 %	15,1 %	12,6 %
Eiendomsskatt per innbygger (B)	3 426	3 579	4 265	0	1 929
Økonomi					
Egenfinansiering av investeringene i prosent av totale brutto investeringer (prosent)	70,4 %	26,9 %	23,3 %	29,0 %	29,2 %
Frie inntekter i kroner per innbygger (B) *) **)	63 860	64 136	63 993	65 291	64 912
Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner per innbygger *)	72 014	72 757	76 651	70 829	74 454
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (B)	4,6 %	4,7 %	1,4 %	3,3 %	2,7 %
Netto lånegjeld i kroner per innbygger (B) *)	73 741	75 289	70 017	89 429	83 203
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter	80,1 %	81,3 %	74,0 %	98,3 %	89,0 %
Skatt på inntekt og formue (inkludert naturressursskatt) i prosent av brutto driftsinntekter (B)	37,0 %	40,9 %	32,4 %	43,7 %	39,1 %

Balansen til Moss kommune (kommunekassa)

En samlet oversikt over balansen, for rådmannens område, finnes igjen under årsregnskap.

Anleggsmidler

Anleggsmidlene økte med 529,4 millioner kroner fra 2021 og er bokført med 7 399,1 millioner kroner per 31. desember 2022. Varige driftsmidler hadde en økning på 103,5 millioner kroner. De største investeringene er knyttet til oppgradering av ledningsnett for vann og avløp, oppgradering av veier og gatelys, og idrettsbygg. Årets avskrivninger ble kr 75,5 millioner kroner.

Finansielle anleggsmidler økte med kr 131,4 millioner kroner fra 2021 og er bokført med 1 384,8 millioner kroner per 31. desember 2022. Utlån økte med til sammen 123,4 millioner kroner (startlån og sosiallån). Aksjer og andeler økte med 8,1 millioner kroner som gjelder egenkapitaltilskuddet i KLP.

Omløpsmidler

Omløpsmidler omfatter bankinnskudd, premieavvik og kortsiktige fordringer som for eksempel sykelønnsrefusjon, andre refusjonsordninger og utestående kommunale avgifter.

Omløpsmidler økte med 189,8 millioner kroner fra 2021 og er bokført med 1 530,3 millioner kroner per 31. desember 2022. Kundefordringer ble redusert med 42,2 millioner kroner og akkumulert premieavvik ble redusert med 48,6 millioner kroner. I tillegg er bankinnskudd styrket med 259,3 millioner kroner, og er per 31. desember 2022 på totalt kr 1 174,1 millioner kroner, inkludert skattetrekkkonto på 79,1 millioner kroner.

Egenkapital

Egenkapitalen økte med 308,3 millioner kroner i 2022 og er bokført med 1 634 millioner kroner per 31. desember 2022.

Disposisjonsfondet økte med 179,2 millioner kroner i 2022, og utgjorde 621,6 millioner kroner per 31. desember 2022. Bundne driftsfond økte med 12 millioner kroner til 93,6 millioner kroner. Denne endringen skyldes et godt årsresultat og økte avsetninger knyttet til øremerkede tilskudd. Bundne driftsfond øker med 12 millioner kroner, mens investeringsfondet er redusert med 3,5 millioner kroner til en total på 26,9 millioner kroner. Egenkapitalen økte med 42,3 millioner kroner, ettersom underskuddet fra investeringsregnskapet i 2021 ble dekket inn.

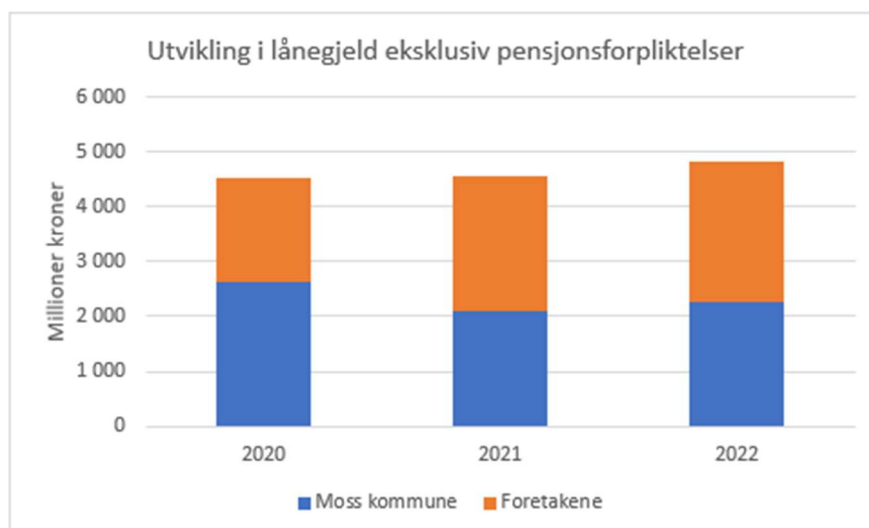
Kapitalkontoen økte med 78,4 millioner kroner fra 2021 og er bokført med 888,8 millioner kroner. Kapitalkontoen inkluderer aktivering og avskrivning knyttet til investeringer, låneopptak, betalte avdrag og mottatte avdrag, samt endringer i pensjonsmidler og forpliktelser. For mer informasjon se regnskapsnote 2.

Pensjonsmidlene økte med 294,5 millioner kroner og er bokført med 4 570 millioner kroner ved årsskiftet. Samtidig steg pensjonsforpliktelsene med 188,5 millioner kroner til 4 379 millioner kroner. Økningen i både pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser resulterte i en samlet positiv effekt på 106 millioner kroner, og nå overstiger pensjonsmidlene pensjonsforpliktelsene.

Lånegjeld

Lånegjelden til Moss kommune økte med 187,9 millioner kroner fra 2021 og er på 2276,9 millioner kroner per 31. desember 2022.

For å indikere utviklingen i låneporteføljen til Moss kommune viser tabellen nedenfor lånegjeld for Moss kommune sammen med de to foretakene, Moss Kommunale Eiendomsselskap KF og Moss Havnevesen KF samlet.

Kortsiktig gjeld

Kortsiktig gjeld økte med 34,4 millioner kroner fra 2021 og er bokført med 639,4 millioner kroner per 31. desember 2022.

Endring av arbeidskapitalen (omløpsmidler minus kortsiktig gjeld)

Endringen i arbeidskapitalen (omløpsmidler minus kortsiktig gjeld) fra 2021 til 2022 utgjør en styrking på 155,4 millioner kroner. For mer detaljert informasjon, se oversikten "Anskaffelse og anvendelse av midler" i note 1.

Kommunens tjenesteområder

Kommunedirektør med stab

Tjenesteområdebeskrivelse

Stabene er sentraliserte funksjoner som støtter opp under den daglige driften i hele linjeorganisasjonen. Stabene drifter fellesfunksjoner, gir støtte i enkeltsaker, prosesser og prosjekter innenfor stabenes ansvarsområder.

Status tjenesteområdene

Stabene

I 2022 gjennomført stabene mange ting som var planlagt før og under koronapandemien.

Kommunikasjon

Kommunikasjonsstrategi og strategi for sosiale medier er ferdigstilt i 2022, se KST sakene 083/22 og 113/22. Evaluering av koronahåndtering er gjennomført, se KST sak 107/22. Det er implementert endring i hjemmesiden ved deltakelse i prosjekt enklere hverdag. Det er gjennomført opplæring i informasjonssikkerhet av alle ansatte i Moss kommune, samt rekruttert i ny stilling som informasjonssikkerhetsansvarlig, se forvaltningsrevisjon personvern og informasjonssikkerhet KST sak 028/22.

Dokumentforvaltning har fortsatt arbeidet med å effektivisere drift ved digitalisering og forenkling av rutiner, blant annet oppgradert felles sak/-arkivsystem og innsynsløsning for eiendomsarkiv for de tidligere kommunene.

Kommunetorget har for en del tjenester økt aktivitetene. I begynnelsen av 2022 kom mange for å hente covid-19 selvtester. Det ble brukt en del ressurser på veiledning og tilsyn under pandemien. Kommunestyret vedtok i sak 055/22 at kommunetorget ikke skulle ha mottaksfunksjon for NAV. Informasjon om kommunetorget funksjon og oppgaver behandles sak i 2023.

Renhold

Digitalt verktøy for planlegging, drift og optimalisering av renholdsleveranser er implementert. Noen ansatte tok fagbrev som renholdere i 2022.

Kommuneadvokaten

Det er gitt bistand både til kommuneledelsen, kommunalområdene og til kommunale foretak – og det er opprettet betydelige antall nye saker. I tillegg er det besvart en rekke mindre spørsmål og gitt opplæring innen ulike rettsområder.

HR

Overordnet fokus i 2022 har vært på utvikling og opplæring – både knyttet til forenkling og digitalisering, men også på kompetanseheving for ledere og medarbeidere. Parallelt er kontinuerlig bistand og veiledning til kommuneorganisasjonen vært en tydelig prioritering.

Gjennomføring av målene satt i arbeidsgiverstrategi, blant annet etablert opplegg for ledergruppeutvikling og lederopplæring med oppstart i 2023. Organisert gjennomføringen av medarbeiderundersøkelsen og igangsatt overordnet arbeid for utvikling av heltidskultur, se KST sak 07/22. Det er også gjennomført arbeid med kompetansestrategi, se under punktene kompetanse og rekruttering, samt lærlinger.

IT

Det har vært sikker og stabil IT-drift gjennom 2022 på kommunens felles IT-driftsplattform. Plattformen justeres jevnlig for å ivareta gode tjenesteleveranser til brukerne, og nye løsninger har også kommet til.

Trusselbildet endres kontinuerlig, og det var også i 2022 økende ondsinnet aktivitet mot offentlig sektor. Enhet IT har kontinuerlig fokus på IT-sikkerhet for alle deler av driftsmiljøet, og det har vært spesielt utfordrende gjennom året som følge av krigen i Ukraina.

Økonomi

Økonomienheten, har hovedfokuset i 2022 vært å bidra til at den økonomiske situasjonen for Moss kommune skal være under kontroll. Ved avslutning av 2022 er økonomien tilfredsstillende, og kommunen har et godt utgangspunkt for å møte nødvendige omstillinger som ligger i årene framover, jf. økonomiplan 2023-2026.

Prosjekter

Prosjekt fremtidens kontorarbeidsplasser ble etablert i 2022 og slutføres i 2023 med en utviklingsplan.

Status økonomi

Beløp i 1000	Rev. bud. 2022	Regnskap 2022	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2022
Kommunedirektør med stab	269 436	264 412	5 024	1,90 %	255 723	279 099

Kommentar til status økonomi

Det samlede resultatet for stabene viser et mindreforbruk på 5 millioner kroner mot revidert budsjett. Mindreforbruket relaterer seg til flere forhold: Lærlinger, hvor det i 2022 ikke var mulig å nå måltallet. I tillegg har aktuelle ledige stillinger blitt lagt ned som følge av tiltak i økonomiplanperioden. Videre har det vært mindreforbruk på lønnsmidler, fellesposter knyttet til kjøp av bedriftshelsetjenester og juridiske tjenester.

Status økonomiplan tiltak

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Ramme Prognose Avvik Status Beskrivelse		
	år 1		
Vedtatt forrige periode			
Bemanningsstilpasninger virksomhet renhold 1 årsverk 2022 og 1,5 årsverk 2023 fremtidige ledige stillinger legges ned	-1 050	0	- Ferdig Renhold har redusert 1 årsverk.
		1 050	
Bemanningsstilpasninger enhet kommunikasjon 2,2 årsverk 2021 og ytterligere 2,6 årsverk 2022 fremtidige ledige stillinger legges ned	-615	-615	0 Ferdig Kommunikasjon har tilpasset driften i forhold til tiltaket.
Redusert tilskudd til kirken	-500	-500	0 Ferdig Reduksjonen er gjennomført isolert sett, men kirken fikk tilført 500 000 kroner for å dekke høye strømutfgifter.
Reduksjon frikjøp tillitsvalgte med 1,05 årsverk og midlertidig økning 0,5 årsverk hovedverneombud i 2021	-388	-388	0 Ferdig Reduksjon fra 2,5 til 2 årsverk hovedverneombud er gjennomført fra 01.01.2022.
Sum	-2 553	-1 503	- 1 050
Nye tiltak			
Tilskudd Fair Play Østfold (KST sak 48/21)	150	150	0 Ferdig Tilskudd utbetales årlig i perioden 2021-2023.
Visit Moss nettsider (del av Visit Norge)	250	250	0 Ferdig Gjennomført gjennom avtale med Moss i Sentrum.
Evalueringsprosjekt pandemihåndtering (KST sak 69/21)	300	300	0 Ferdig Rapporten ble behandlet av kommunestyret, se KST sak 107/22.
0,4 årsverk til oppfølging av lærlinger	300	300	0 Ferdig Det er rekruttert til stillingen.
Porteføljestyrt prosjekter og organisasjonsutvikling	500	500	0 Ferdig Porteføljestyrt prosjekter og prosjekt fremtidens kontorarbeidsplasser er i gang og avsluttes i 2023.
Leve hele livet	500	500	0 Ferdig I 2022 har samskappingsprosjektet Leve hele livet arbeidet med utforming av tiltak som skal møte både nåtidens og fremtidens behov. Arbeidet er gjort i samarbeid med innbyggere og samfunnsaktører. Det er gjennomført både digitale og fysiske workshops, og enkelte tiltak som utforming og utdeling av informasjonsbrosjyre, gjennomføring av informasjonskampanjer og kjøp og plassering av benker er gjennomført. De fem arbeidsgruppene avsluttet sitt arbeid tidlig høst, og deretter ble planen «Slik vil vi leve hele livet i Moss 2022 – 2032 utarbeidet». Prosjektet har gjennom hele 2022 hatt høy aktivitet, med mange involverte aktører. Både arbeidsgrupper og prosjektet har levert i henhold til prosjektplan og fastsatte rammer (Både på tid og økonomi), og kan således si å være et vellykket prosjekt i og for Mossesamfunnet.
Demokratistøtte	500	500	0 Ferdig Saken ble behandlet i kommunestyret, se KST sak 039/22.
Heltidskultur	2 500	550	1 950 I Arbeidsgruppe har gjennomført oppstartsmøte og arbeid nyansatt begynte i stillingen 3. tertial med arbeid med

Årsrapport 2022

Tiltak	Ramme	Prognose	Avvik	Status	Beskrivelse
	år 1				
					heltidskultur, se KST sak 017/22. Arbeidet ble forsinket blant annet grunnet korona.
Sum	5 000	3 050	1 950		
Innsparingstiltak					
Innsparing kjøp av juridiske tjenester	-390	-390	0	Ferdig	Budsjetttilpasning er gjennomført.
Sum	-390	-390	0		
Endringer ihht statlige føringer					
Universell utforming av IKT	304	304	0	Ferdig	Arbeidet er blitt kontinuerlig gjennomført i ny kommune.
Sum	304	304	0		
Sum tiltak	2 361	1 461	900		

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett		
	Rev. bud.	Regnskap	Avvik i kr
Digitalisering renhold	90	77	13
Diverse IKT Nye Moss	555	0	555
Maskinvare for kapasitetsjusteringer og livssyklus	900	871	29
Nettverksutstyr	1 110	1 108	2
Nødstrømsaggregat Moss rådhus	1 500	1 119	381
Renholdsmaskiner	1 915	1 660	255
Robot dokumentforvaltning	300	0	300
Sum	6 370	4 835	1 535

Statustekst investeringer

Digitalisering renhold

Midlene ble overført fra 2021 for gjenstående arbeid og utstyr til prosjektet digitalisering renhold, prosjektet er nå fullført og avsluttes.

Diverse IKT Nye Moss

Dette er restposten fra kommunesammenslåingen, videreutviklingen er tatt i drift og investeringsprosjektet avsluttes.

Maskinvare for kapasitetsjusteringer og livssyklus

Aktiviteter er gjennomført som planlagt.

Nettverksutstyr

Prosjektet er gjennomført.

Nødstrømsaggregat Moss rådhus

Etablert nødstrømsaggregat på rådhuset for å sikre leveranse av IT-tjenester i tillegg til å ivareta strømforsyning på utvalgte kontorer.

Renholdsmaskiner

Deler av maskinparken er fornyet ved anskaffelse av nye renholdsmaskiner for å effektiviserte og modernisere renholdet. Maskinene som er anskaffet er moppevaskere, små gulv vaskemaskiner og støvsugere.

Robot dokumentforvaltning

Ny arkivlov vil fordre endringer for vår måte å jobbe på, og stadig økning av nye digitale løsninger i det offentlige krever at vi er i forkant og sikrer arkivbevaring også i fremtiden. Vi ser stadig etter mulige forenklinger i arbeidsprosesser for å effektivisere og frigjøre ressurser slik at vi også kan møte morgendagens utfordringer. Bruk av robotteknologi kan være en løsning for å oppnå noe av dette. I journalføringen er det en del oppgaver som har faste regelsett å forholde seg til og anses som særlig egnet for robotisering. Arbeidet ble startet opp høsten 2022 og vil bli tatt i drift i 2023, investeringsprosjektet avsluttes derfor.

Verktøy for internkontroll og behandling av personvernutstyr

DigiOrden er anskaffet og det skal benyttes som behandlingsprotokollverktøy. Samtykkeverktøy som er godt nok, finnes ikke på markedet. Internkontroll verktøy vurderes inkludert i kravspesifikasjonen til et nytt kvalitetssystem. Prosjektet avsluttes og midlene inndras.

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2020	1,60 %	5,94 %	7,54 %
Årlig sykefravær 2021	1,73 %	5,71 %	7,44 %
Årlig sykefravær 2022	3,00 %	6,92 %	9,92 %

Status sykefravær og HMS

Kommunedirektør med stab inklusive renhold hadde et sykefravær på 9,9 prosent i 2022.

Renhold hadde sykefravær på 14,3 prosent i 2021 og 18,2 prosent i 2022. Kontoransatte i stabene hadde sykefravær på 7,0 prosent i 2022. Ved sykefravær blant kontoransatte tas det ikke inn vikarer.

Noe av økningen i korttidsfraværet skyldes korona og influensa. Det har vært en økning av av langtidsfraværet fra begynnelsen av 2022. Langtidsfraværet har imidlertid blitt redusert både for renhold og kontoransatte mot 2023.

Status politiske vedtak

Verbalvedtak

Beløp i 1000

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Det bes om en sak til kommunestyret om fordelingsnøkkel for demokratistøtte til politiske partiers organisasjoner i Moss, basert på stemmeoppslutning i kommunevalget.	Ferdig	Saken er behandlet i kommunestyret, se KST sak 039/22.
Det nedsettes en partssammensatt arbeidsgruppe bestående av folkevalgte, tillitsvalgte og ansatte som jobber for innføring av heltidskultur i Moss kommune. Administrasjonen bes utarbeide en strategi for innføring av heltidskultur, som blant annet inneholder følgende rammebetingelser:	Iht. plan	Arbeidsgruppe har gjennomført oppstartsmøte og det er rekruttert i stillingen som jobber med heltidskultur, se KST sak 017/22. Arbeidet videreføres i 2023.

Årsrapport 2022

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
<p>•Målet er å gjøre alle stillinger i kommunen til heltidsstillinger, men unntak av rekrutteringsstillinger, og andre med rett til deltid iht. arbeidsmiljølov/permisjonsreglement. •Det bes om en oversikt over deltidstillinger i kommunen, fordelt på den enkelte avdeling. •Det utredes konsekvensene av kun lyse ut heltidsstillinger, og at i Moss kommune er en normal vakt minimum 7 timer. •Moss kommune skal søke om statlige prosjektmidler for å gjennomføre lokale tiltak for å øke andelene heltidsstillinger. •Økt grunnbemanning må sees på som et virkemiddel for å oppnå heltidskultur i Moss.</p>		
I Moss kommune er 2 lærlinger pr 1000 innbygger et minimum. Arbeidet med oppfølging av lærlinger økes med 0,4 årsverk.	Ferdig	Bemanning i enhet HR er styrket for å ivareta oppgaven.
Kommunestyret anmoder administrasjonen om å intensivere arbeidet for å tilsette flere lærlinger i Moss kommune. Det bør vurderes å tilsette lærlinger på nye fagområder, utover det Moss kommune tilbyr i dag.	Iht. plan	Det vurderes løpende hvilke lærefag som kommuneorganisasjonen kan bli godkjent som lærebedrift. Det ses også på tvers av organisering i forhold til å tilby læreplasser i mindre tjenesteområder. Eksempelvis IKT-servicefag som også har læretid innenfor personvern og informasjonssikkerhet. Det iverksettes flere tiltak i 2023 for potensielt å nå flere søkere til læreplasser i Moss kommune.
Moss kommune utreder ulike alternative for hvordan flere ansatte i kommunen kan få fagkompetanse, mens de er på jobb. Vi vil trappe opp ordningen med «Fagbrev på jobb». Kommunedirektøren bes legge fram en sak for kommunestyret med en ambisiøs plan for å gi ufaglærte mulighet til å bli faglærte. Dette gjelder særlig innen fagområdene helse og mestring og innen skole og barnehage.	Ikke startet	Kommuneorganisasjonen er forsinket i arbeidet med overordnet kompetansestrategiarbeid. Kompetanseplan vil beskrive kompetansebehov og tiltak innen grunnutdanning, videreutdanning, kompetanseutvikling, kompetanseutvidelse og rekruttering. Fra ufaglært til faglært vil stå sentralt i kompetanseplanleggingen. Planen tas sikte på lagt frem første halvår 2023.

Klima

Beløp i 1000

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Forbruk og avfall - levetid for mobiltelefoner 3 år - laptop 5 år - nettbrett 5 år	Iht. plan	Rutine i kommuneorganisasjonen er etablert.
Forbruk og avfall - redusere forbruk	Iht. plan	Bedre planlegging av innkjøp kan bidra til at behovet for hyppige vareleveranser reduseres i kommuneorganisasjonen. For å minimere miljøbelastningen knyttet til transportintensive vareleveranser, kan kommunen gjennom anskaffelse av rammeavtaler tillate småordrettillegg for leveranser under gitte ordrebøp. Vi etterspør der det er mulig fossilfri transport i transportintensive vare- og tjenesteanskaffelser.

Årsrapport 2022

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Klimakommunikasjon - fortelle våre klimahistorier	Iht. plan	Det er utarbeidet en handlingsplan for miljø- og klimakommunikasjon med utgangspunkt i de målene som er fastsatt i klimaplanen. Det jobbes også med kommunikasjonstiltak knyttet til klimaplanen.
Transport - fossilfri tjenstepersonbiler i 2024 – utskiftning av tjenstebiler	Iht. plan	Kommuneorganisasjonen i Moss kommune planlegger om mulig å erstatte fossile varebiler som kombinerer person- og varetransport med elbiler fra 2023. Det er ventetid på levering av elbiler.
Transport - gangeandel på 25 % 2030 i mossesamfunnet	Iht. plan	Innføring av parkeringsavgift på kommunale parkeringsplasser for elbiler har trolig gitt effekt at arbeidstakere ikke bruker parkeringsplasser i nærheten av arbeidsplassen. Det antas at flere arbeidstakere enn tidligere ikke bruker bil til og fra jobb når det ikke er tilrettelagt for gratis parkering.
Transport - kollektivandel buss på 15 % 2030 i mossesamfunnet	Iht. plan	Det er etablert ordning i kommuneorganisasjonen for at en del kontoransatte kan inngå avtale om hjemmekontor inntil to dager per uke. Det er flere andre arbeidsgivere etablert i Moss som også har avtale om hjemmekontor for arbeidstakere.
Transport - sykkelandel på 8 % 2023 i mossesamfunnet	Iht. plan	Det er innført leasingordning elsykkel for ansatte i kommuneorganisasjonen som ønsker et slikt tilbud.
Transport - tjenstereiser Moss kommune - redusere utslipp med 50 %	Iht. plan	Moss kommune og andre arbeidsgivere gjennomfører mange digitale møter (Teams) også etter koronapandemien, slik at persontransport ikke er nødvendig. Bildelingsordning med elbiler er under utvidelse i Moss kommune.

KOSTRA Nøkkeltall

Kostra-analyse - Adm, styring og fellesutgifter

Årsrapport 2022

	Moss 2021	Moss 2022	Sarpsborg	Tønsberg	Nordre Follo	Kostragruppe 11
Prioritet						
Brutto driftsutgifter til administrasjon og styring i kr. pr. innb (B) *) **)	5 239	5 386	5 519	4 787	5 187	5 262
Korrigerte brutto driftsutgifter per innbygger (100) Politisk styring (B) *) **)	393	322	266	191	178	287
Korrigerte brutto driftsutgifter per innbygger (110) Kontroll og revisjon (B) *) **)	74	76	84	68	23	72
Korrigerte brutto driftsutgifter per innbygger (120) Administrasjon (B) *) **)	4 317	4 372	4 249	3 443	3 836	3 809
Korrigerte brutto driftsutgifter per innbygger (121) Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen (B) *) **)	381	445	370	276	405	366
Korrigerte brutto driftsutgifter per innbygger (130) Administrasjonslokaler (B) *) **)	426	526	531	298	736	529
Korrigerte brutto driftsutgifter per innbygger (180) Diverse fellesutgifter (B) *) **)	35	48	45	25	12	97
Korrigerte brutto driftsutgifter per innbygger (285) Tjenester utenfor ordinært kommunalt arbeidsområde (B) *) **)	63	57	263	216	5	150
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Adm, styring og fellesutgifter (B) *) **)	5 102	5 141	5 055	4 564	4 950	4 789

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Kostra-analyse - Kirke

	Moss 2021	Moss 2022	Sarpsborg	Tønsberg	Nordre Follo	Kostragruppe 11
Prioritet						
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Kirke (B) *) **)	632	616	515	540	407	590
Dekningsgrad						
Døpte i prosent av antall fødte (B)	34,6 %	43,1 %	56,0 %	51,3 %	45,0 %	54,8 %
Konfirmerte i prosent av 15-åringer (B)	35,6 %	31,3 %	44,8 %	45,8 %	40,4 %	45,0 %
Medlem og tilhørige i Dnk i prosent av antall innbyggere (B)	59,0 %	57,7 %	62,2 %	63,0 %	57,2 %	63,8 %
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Døpte	150	187	301	254	245	2 665

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet

Tjenesteområdebeskrivelse

Kommunalområdet er organisert i fem enheter:

- enhet kultur, aktivitet og mestring
- enhet barnehage
- enhet skole
- enhet bolig, integrering og krisesenter
- enhet NAV

Enhet kultur, aktivitet og mestring består av virksomhet kultur og idrett, virksomhet forebyggende helse, avdeling aktivitetssentre og avdeling samskaping.

Enhet barnehage ivaretar de lovpålagte oppgavene knyttet til barnehageeierrollen og barnehagemyndighetsrollen. Barnehagetilbudet i Moss kommune består av 24 private og 12 kommunale barnehager.

Enhet skole består av 17 skoler, pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT) og skoleeieravdelingen. Enheten forvalter skoleeieransvaret i Moss.

Enhet barnevern, bolig og inkludering er organisert med fem avdelinger og en virksomhet. Avdelingene er boligsosial avdeling, voksenopplæring, krisesenter, flyktningetjeneste og avdeling for enslige mindreårige flyktninger. I tillegg kommer virksomhet barnevern.

Enhet NAV består av kommunale og statlige tjenester, med en kombinasjon av statlige og kommunalt ansatte. NAV Moss er et partnerskap mellom Moss kommune og Arbeids- og velferdsetaten region Øst-Viken

Status tjenesteområdene

2022 ble et mer normalt driftsår enn de foregående årene. Koronapandemien førte til stort sykefravær blant ansatte de første månedene, men har i mindre grad påvirket driften enn tidligere.

Ukrainakrigen førte til et økt antall flyktninger som skulle bosettes i kommunen på kort varsel. Det ble bosatt 225 flyktninger i 2022, som var i tråd med IMDis anmodning. Flyktningankomstene har påvirket store deler av kommunalområdet blant annet ved at det har blitt gjennomført helsekartlegging, barn har begynt på skole og i barnehage og flyktningtjenesten har skaffet boliger og fulgt opp familiene. Bosettingen ble gjennomført på en svært god måte, med godt samarbeid på tvers i kommunen.

Høye strømpriser, prisveksten i samfunnet og den høye økningen av antall flyktninger har ført til flere mottakere av, og økte utbetalinger til, sosialhjelp. I tillegg har det vært et økt behov for nødbolig.

Fra skolestart 2022 var alle skolene i Moss leksefrie og oppstarten gikk fint på alle skoler. Erfaringene så langt viser at mange elever trives bedre på skolen, men at en del lærere uttrykker bekymring for om

elevne får nok mengdetrening uten lekser. Innføringen av den nye rammeplanen fra SFO er igangsatt ved alle skoler. Gratis kjernetid på SFO for 1. klasse har ført til at flere 1. klassinger benytter SFO-tilbudet.

Moss har totalt sett god kapasitet av barnehageplasser, men det er behov for å tilpasse plassenes plassering i kommunen. Det er særlig behov for plasser sør for Varnaveien. Enhet barnehage har derfor gjennomført mulighetsstudie for etablering av barnehage på Løvstad, og vil tidlig i 2023 utrede muligheten for ny barnehage mer sentralt på Halmstad.

I oktober 2022 ble Andersrød barnehage slått konkurs. For å sikre barna barnehageplass, og en planlagt overgang til andre barnehager i forbindelse med hovedopptak for 2023, etablerte Moss kommune en midlertidig drift i lokalene ut barnehageåret 2022/2023.

Kulturlivet har gjennom året åpnet for fullt. Moss kulturhus hadde sitt første hele driftsår i 2022 etter åpningen i 2020. Totalt ble det gjennomført 393 arrangementer og totalt besøkstall var 45 380 personer. Bibliotekene åpnet ungdomssatsningen «fritt spillerom» og det ble gjennomført ferieklubb med rundt 1000 deltakere.

Prosjekt oppvekstreform, som tar utgangspunkt i den nasjonale barnevernsreformen, har gjennomført en innsiktsfase som danner grunnlag for forslag til nye løsninger og arbeidsmetoder på feltet.

Kommunalområdets strategiske plan ble vedtatt i juni og har gitt en felles retning for videre arbeid.

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud. 2022	Regnskap 2022	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2022
200-Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet	6 570	5 029	1 542	23,5 %	5 975	-36 843
201-Enhet kultur, aktivitet og mestring	216 103	211 518	4 585	2,1 %	203 808	187 113
203-Enhet barnehage	400 590	396 668	3 922	1,0 %	394 802	382 544
204-Enhet skole	569 189	568 975	214	0,0 %	530 569	554 957
205-Enhet barnevern, bolig og inkludering	188 725	187 494	1 231	0,7 %	148 245	191 672
206-Enhet NAV	163 341	172 266	-8 925	-5,5 %	149 329	148 775
Sum	1 544 519	1 541 949	2 570	0,2 %	1 432 728	1 428 218

Kommentar til status økonomi

Kommunalområdet kultur, oppvekst og aktivitet viste et mindreforbruk på 2,6 millioner kroner mot revidert budsjett i 2022.

Året ble i stor grad preget av økt flyktningestrøm som følge av krigen i Ukraina. Moss kommune bosatte 225 flyktninger i løpet av 2022. Dette førte til merutgifter for flere av tjenesteområdene innenfor kommunalområdet, men også økte inntekter i form av økte statlige tilskudd. I tillegg ble året preget av en usikker økonomisk situasjon for mange, der høye strømutgifter og generelt høy prisvekst ga utslag i økte utbetalinger til økonomisk sosialhjelp.

Kultur- og idrettsområdet viste en positiv utvikling etter to krevende år under koronapandemien. Blant annet viste Moss kulturhus et mindreforbruk i forhold til budsjett hovedsakelig som følge av økte inntekter.

Årsrapport 2022

For enhet barnehage så man en stabilisering av de variable tilskuddene til private barnehager etter en høy vekst på starten av året. I tillegg førte redusert makspris ved nytt barnehageår til at færre kvalifiserte for moderasjonsordningene.

Enhet skole så en økning i utgiftene blant annet som følge av økt flyktingestrøm og en økning av elever med svært store tilretteleggingsbehov. I tillegg var det en nedgang i antall plasserte barn fra andre kommuner, noe som reduserte inntektene. En regulering av pensjonspremien mot slutten av året førte til at enheten gikk i tilnærmet balanse i 2022.

Den økte bosettingen i 2022 førte til høyere utbetalinger av introduksjonsstønad og en stor vekst i tolkeutgifter. Økt engangstilskudd til ukrainske flyktninger samt økte tilskudd som følge av bosetting av flere enslige mindreårige flyktninger førte til et mindreforbruk innenfor integreringsområdet.

Barnevernstjenesten opplevde en reduksjon i antallet statlige tiltak i 2022. På den andre siden økte godtgjøringene til fosterhjem og andre oppdragsgivere, spesielt mot slutten av året.

Generelt høy prisvekst kombinert med det økte antallet bosatte flyktninger førte til en vekst i utbetalingen av økonomisk sosialhjelp i 2022. Utbetalingene lå 21,6 millioner kroner høyere enn i 2021 og 11,7 millioner kroner høyere enn revidert budsjett.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett		
	Rev. bud.	Regnskap	Avvik i kr
Diverse investeringer kultur, oppvekst og aktivitet	3 000	2 160	840
Forprosjekt nytt krisesenter	300	0	300
Ikt-handlingsplan skole	17 000	15 875	1 125
Inventar og møbler til nytt NAV-kontor	2 875	2 141	734
IT-utstyr til nytt NAV kontor	875	706	169
Kunstgress Nøkkeland	250	0	250
Kunstgressbane Melløs	1 000	1 205	-205
Kunstprosjekt, Fleischer brygge	297	245	52
Oppgradering Bellevue	27 484	21 428	6 056
Tverga - en morsom omvei	200	474	-274
Sum	53 281	44 235	9 046

Statustekst investeringer

Diverse investeringer kultur, oppvekst og aktivitet

Midlene har blitt benyttet til ulike mindre investeringer innenfor flere enheter, både innenfor skole, idrett, barnevern og NAV. Flere av investeringene er ferdigstilt mens noen er forsinket. Deler av mindreforbruket rebudsjetteres derfor til 2023.

Forprosjekt nytt krisesenter

Det er avsatt penger til å gjøre en mulighetsstudie av å flytte krisesenteret til et ledig kommunalt bygg fordi dagens krisesenter er blitt for lite. Mulighetsstudien er gjennomført, men faktura fra MKEiendom er ikke mottatt. Forprosjektet vil starte i 2023.

Ikt-handlingsplan skole

Investeringsbudsjettet for IKT i skolene viste et mindreforbruk på 1,1 millioner kroner per 31.12.22. En del av midlene rebudsjetteres til 2023 da en del produkter er bestilt men ikke mottatt ved utgangen av 2022.

Inventar og møbler til nytt NAV-kontor

Det er kjøpt inn møbler og inventar til det nye NAV kontoret. NAV er i prosess for å se på bedre løsninger både på kort og lang sikt, i forhold til omgjøring av mottaket. Det pågår kartlegging av behov og utgifter i forhold til å få på plass et velfungerende mottak som ivaretar sikkerhet og personvern på en bedre måte enn i dag. Det jobbes i tillegg med noe utbedringer i bygget og noe mer inventar.

IT-utstyr til nytt NAV kontor

Det er kjøpt inn IT-utstyr til det nye NAV kontoret. Diverse leveranser og arbeid gjenstår, blant annet ferdigstilling av bilde- og lydianlegg 4. etasje. Mindreforbruket rebudsjetteres derfor til 2023.

Kunstgress Nøkkeland

Forprosjektet ble påbegynt høsten 2022, men faktura på prosjektledelse fra MKEiendom vil først mottas i 2023. Selve prosjektet er planlagt gjennomført i løpet av sommer/høst 2023.

Kunstgressbane Melløs

Siste arbeider med ny kunstgressbane på Melløs ble slutført i 2022. Opparbeidelse av uteområdene i tilknytning til banen ble gjennomført med blant annet fjerning av gamle masser, planering, asfaltering, legging av kantstein og oppbygging av kummer. Det forventes ikke at spillemidler på 2,5 millioner kroner mottas før 2027. Prosjektet endte med et merforbruk på i overkant av 200 000 kroner. Dette skyldtes mer arbeid knyttet til ferdigstilling enn først antatt.

Kunstprosjekt, Fleischer brygge

Det er gjennomført forbedringer på stupetårnet knyttet til sikkerhet i henhold til plan.

Oppgradering Bellevue

Arbeidet med nytt kunstgress på Bellevue er godt i gang men noe forsinket i forhold til plan. Gjenstående arbeider forventes ferdigstilt i løpet av våren 2023. Mindreforbruket i 2022 vil derfor rebudsjetteres til 2023.

Rabben, etablering av ny bypark

Vedtatt utbyggingsavtale mellom kommunen og Verket Moss AS legger premissene for opparbeidelse av Rabben som en ny bypark på Verket. Kommunens andel til opparbeidelse av parken er på 25 millioner kroner. Kommunen skal overta parken for drift og vedlikehold når den er ferdigstilt våren 2023. Höegh Eiendom/Verket Moss AS er byggherre for prosjektet. Kommunen betalte 15 millioner kroner i 2022, og resterende 10 millioner kroner utbetales til Höegh Eiendom/Verket Moss AS i 2023.

Tverga - en morsom omvei

Grusbanen på Åvangen skal opprustes i henhold til tidligere planer. På grunn av manglende fremdrift og kapasitet må prosjektoppstart skyves til 2023. Detaljprosjektering vil foretas slik at det kan søkes om spillemidler høsten 2023.

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2020	2,37 %	6,77 %	9,14 %
Årlig sykefravær 2021	2,73 %	7,01 %	9,74 %
Årlig sykefravær 2022	3,68 %	6,93 %	10,61 %

Status sykefravær og HMS

Sykefravær

Sykefraværet for kommunalrådet som helhet har totalt sett vært høyere i 2022 enn i 2021. Sykefraværet var særlig høyt i januar og februar, hvor det var mye korttidsfravær i forbindelse med koronapandemien. Gjennom året har sykefraværet nærmet seg tidligere års nivå, med en liten økning i desember. Med unntak av enhet skole har alle enheter et høyere sykefravær i 2022 enn 2021. Særlig enhet barnehage har hatt utfordringer med høyt sykefravær og det har blitt jobbet med å få dette ned.

HMS

Kommunalområdet hadde 410 HMS-avvik i 2022, som er økning på 43 fra 2021. Rundt halvparten av HMS-avvikene er registrert hos enhet skole, mens de andre enhetene har mellom 36 og 55 avvik hver. Totalt er 16 av HMS-avvikene er registrert som svært alvorlige/kritisk.

Det er registrert færre skademeldinger i 2022 enn 2021, 54 mot 72. Årsaksanalysene som er gjennomført viser at det i hovedsak er trusler og menneskelig feilhandling som er underårsaken til skademeldingene. Det er flere skademeldinger hvor det ikke er gjennomført årsaksanalyse og kommunalrådet har et fokus på at årsaksanalyser skal gjennomføres ved alle skademeldinger som er registrert som alvorlig og svært alvorlig/kritisk.

KOSTRA Nøkkeltall

Kostranalyse - Grunnskole

	Moss 2021	Moss 2022	Sarpsborg	Tønsberg	Nordre Follo	Kostragruppe 11
Prioritet						
Netto driftsutgifter til grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), per innbygger 6-15 år (B) *) **)	120 172	122 105	129 991	125 764	117 749	124 370
Produktivitet						
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10.årstrinn (B)	12,9	12,7	13,0	13,2	14,1	13,2
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole (202), per elev (B) *)	105 781,9	106 774,6	111 241,1	110 293,5	94 060,8	105 939,0
Korrigerte brutto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per komm. Bruker (B) *)	39 625	36 608	37 311	29 636	32 208	33 348
Dekningsgrad						
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning (B)	4,1 %	5,3 %	6,1 %	8,9 %	6,1 %	8,0 %
Andel elever i grunnskolen som får særskilt norskopplæring (B)	9,6 %	11,2 %	7,4 %	3,4 %	3,3 %	5,7 %
Andel elever i kommunens grunnskoler, av kommunens innbyggere 6-15 år (B)	91,0 %	91,4 %	94,7 %	90,3 %	97,1 %	93,3 %
Andel innbyggere 6-9 år i kommunal SFO (B)	60,1 %	64,6 %	57,1 %	70,3 %	77,4 %	62,4 %
Kvalitet						
Elevunders. 10. trinn - Mobbing på skolen (prosent)	2,9 %	7,8 %	6,6 %	5,8 %	4,7 %	

Årsrapport 2022

Gjennomsnittlig grunnskolepoeng (antall)	44,3	44,3	40,4	43,9	45,1	43,2
Levekår						
Utgiftsbehov - Grunnskole	0,954	0,950	0,996	0,968	1,123	0,994
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Antall deltakere i voksenopplæring	73	70	72	120	143	1 147
Antall elever i kommunale grunnskoler	5 274	5 289	6 757	6 126	8 219	63 048

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Kostra-analyse - Barnevern

	Moss 2021	Moss Sarpsborg 2022	Tønsberg	Nordre Follo	Kostragruppe 11	
Prioritet						
Netto driftsutgifter (funksjon 244, 251, 252) per barn med tiltak *)	278 466	337 557	260 673	330 440	348 410	296 796
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten (B) *) **)	12 233	14 140	17 222	11 675	13 548	12 692
Produktivitet						
Andel meldinger med behandlingstid innen 7 dager	99,9 %	97,9 %	99,6 %	100,0 %	99,7 %	99,5 %
Andel netto driftsutgifter til saksbehandling (funksjon 244) (B)	34,1 %	34,7 %	29,3 %	36,1 %	30,2 %	35,7 %
Barn med undersøkelse eller tiltak per årsverk (funksjon 244)	17,3	12,9	19,6	13,1	15,4	15,5
Dekningsgrad						
Andel barn med barnevernstiltak pr 31.12 ift. innbyggere 0-17 år	3,0 %	3,0 %	5,0 %	2,1 %	1,9 %	2,6 %
Barn med undersøkelse ift. antall innbyggere 0-17 år (B)	4,5 %	4,2 %	6,4 %	4,5 %	4,0 %	4,1 %
Kvalitet						
Stillinger med fagutdanning per 1 000 barn 0-17 år (B)	4,7	5,9	6,8	5,6	4,6	5,4
Økonomi						
Netto driftsutgifter til barnevernstenesta per innbygger 0-22 år (kr) *) **)	9 541	10 962	13 424	9 131	10 756	9 876
Levekår						
Utgiftsbehov - Barnevern	1,048	1,051	1,146	1,010	0,940	1,023
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
0-17 år Barn med barnevernstiltak når barnet ikke er plassert av barnevernet per 31.12	187	192	437	135	189	1 925
0-17 år Barnevernstiltak når barnet er plassert av barnevernet per 31.12	103	102	170	114	86	1 103
0-22 år Undersøkingar (antall)						
Antall henlagte meldinger i barnevernet	124	120	176	167	75	1 680
Meldinger i alt	810	746	1 454	1 110	1 050	10 043

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Kostra-analyse - Barnehage

	Moss 2021	Moss 2022	Sarpsborg	Tønsberg	Nordre Follo	Kostragruppe 11
Prioritet						
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager (B) *) **)	193 033	182 881	187 140	175 157	176 530	184 250
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Barnehage (B) *) **)	9 902	9 399	9 672	9 219	9 554	9 545
Produktivitet						
Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i kommunale barnehager (B)	5,9	5,8	5,9	5,6	6,0	5,8
Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i private barnehager (B)	5,8	5,8	5,9	5,8	5,8	5,8
Dekningsgrad						
0-6 år 41 timer eller mer barn i barnehage (antall)	2 101	2 139	2 727	2 777	3 332	26 643
0-6 år Kommune Alle oppholdskategorier Barn i barnehage (antall)	749	808	748	1 796	2 641	12 067
0-6 år Privat Alle oppholdskategorier Barn i barnehage (antall)	1 393	1 362	1 988	1 008	695	14 876
Andel barn 1-2 år med barnehageplass i forhold til innbyggere 1-2 år (B)	79,5 %	81,0 %	81,1 %	88,4 %	86,4 %	85,9 %
Andel barn 1-5 år med barnehageplass (B)	90,4 %	89,5 %	90,1 %	93,9 %	92,5 %	92,6 %
Andel barn 3-5 år med barnehageplass i forhold til innbyggere 3-5 år (B)	97,3 %	94,8 %	95,9 %	97,5 %	96,3 %	96,9 %
Andel minoritetsspråklige barn i barnehage i forhold til innvandrerbarn 1-5 år (B)	88,0 %	85,0 %	83,0 %	83,3 %	87,6 %	84,8 %
Kvalitet						
Leke- og oppholdsareal per barn i barnehage (m2) (B)	5,4	5,3	5,2	5,4	5,6	5,5
Levelkår						
Utgiftsbehov - Barnehage	0,879	0,880	0,942	0,975	1,100	0,965

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Kostra-analyse - Sosiale tjenester

Årsrapport 2022

	Moss 2021	Moss 2022	Sarpsborg	Tønsberg	Nordre Follo	Kostragruppe 11
Prioritet						
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Sosiale tjenester (B) *) **)	3 164	3 436	3 174	3 343	3 324	3 155
Netto driftsutgifter til kommunale sysselsettingstiltak pr. innbygger 20-66 år (B) *) **)	54	59	144	560	315	347
Netto driftsutgifter til råd, veiledning og sos.forebyggend arb. pr. innb, 20-66 år (B) *) **)	1 975	2 084	1 502	1 139	1 388	1 491
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år (B) *) **)	5 800	6 382	5 766	6 345	6 391	5 934
Netto driftsutgifter til tilbud til pers. med rusprobl. pr. innbyggere 20-66 år (B) *) **)	324	340	670	744	290	548
Netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr innbygger 20-66 år (B) *) **)	2 758	3 125	2 149	2 551	3 176	2 398
Produktivitet						
Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr. mottaker (B) *)	62 743	66 819	64 212	61 096	87 073	61 758
Dekningsgrad						
Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde (B)	35,4 %	35,7 %	43,7 %	45,6 %	37,6 %	40,3 %
Andelen sosialhjelpsmottakere 18-24 år, av innbyggerne (19)-24 år (B)	7,4 %	7,8 %	6,5 %	6,4 %	3,4 %	5,8 %
Andelen sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere i alderen 20-66 år (B) **)	4,5 %	4,8 %	3,4 %	4,2 %	3,7 %	4,0 %
Levekår						
Utgiftsbehov - Sosiale tjenester	1,176	1,174	1,332	1,066	0,841	1,054
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Mottakere av introduksjonsstønad	94	157	116	167	156	1 496
Mottakere av kvalifiseringsstønad	35	37	232	137	77	1 160
Sosialhjelpsmottakere	1 640	1 791	1 668	1 663	1 187	14 792
Sosialhjelpsmottakere med andre inntekter som hovedinntektskilde	289	279	291	275	158	2 164
Sosialhjelpsmottakere med deltid som arbeidssituasjon	161	180	126	138	112	1 290
Sosialhjelpsmottakere med stønad i 10 mnd eller mer	453	477	287	375	294	3 045
Sosialhjelpsmottakere under 25 år med vilkår etter sosialtjenesteloven	144	135	187	47	160	905

*) Inflasjonsjustert med deflator

***) Justert for utgiftsbehov

Kostra-analyse - Kultur og idrett

	Moss 2021	Moss 2022	Sarpsborg	Tønsberg	Nordre Follo	Kostragruppe 11
Prioritet						
Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner (B) *)	2 519	2 647	2 148	2 354	2 494	2 528
Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge per innbygger 6-18 år (B) *)	810	693	1 712	1 259	1 490	1 435

Årsrapport 2022

Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger (B) *)	277	260	248	317	314	298
Netto driftsutgifter til kommunale idrettsbygg per innbygger (B) *) **)	731	747	665	825	1 003	611
Netto driftsutgifter til kommunale kulturbygg per innbygger (B) *) **)	373	388	383	193	333	346
Netto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per innbygger 6-15 år (B) *)	1 787	1 902	1 489	1 706	2 425	2 085
Netto driftsutgifter til muséer per innbygger (B) *) **)	131	208	36	196	10	125
Produktivitet						
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per bruker (B) *)	27 579	28 354	29 478	19 924	19 710	22 945
Dekningsgrad						
Andel elever 6-15 år i kommunens kulturskole, av antall barn 6-15 år (B)	7,4 %	8,4 %	5,9 %	10,5 %	14,7 %	9,9 %
Besøk i folkebibliotek per innbygger (B)	2,0	2,5	1,9	5,4	3,9	3,7
Utlån alle medier fra folkebibliotek per innbygger (B)	1,8	2,2	1,5	4,4		2,4
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Alle typer arrangement (antall)	215	490	145	566	615	4 480
Antall elever fra kommunen i musikk- og kulturskoler	493	510	432	772	1 396	7 955
Brukerbetaling for kommunale tjenester (383) Musikk- og kulturskoler *)	2 027	2 011	2 311	2 488	7 643	32 839
Deltakere på alle arrangementer (antall)	5 092	10 291	5 496	10 943	14 766	106 986

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Kostra-analyse - Kommunale boliger

	Moss 2021	Moss 2022	Sarpsborg	Tønsberg	Nordre Follo	Kostragruppe 11
Prioritet						
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Kommunale boliger (B) *) **)	530	622	743	19	-397	236
Dekningsgrad						
Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere (B)	21	20	17	23	16	20
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Antall kommunale boliger tilgjengelige for rullestolbrukere	437	423	754	609	499	6 001
Bor romslig, mange rom og kvm Antall personer	43 625	44 253	51 910	49 869	53 489	
Bor trang, få rom og kvm Antall personer	4 647	4 701	5 233	3 904	4 531	
Kommunalt eide boliger	812	818	634	1 050	901	8 321
Andre nøkkeltall						
Antall søknader per 1000 innbyggere (B)	9,4	11,2	7,9	8,6	5,8	8,0

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Enhet kultur,aktivitet og mestring

Tjenesteområdebeskrivelse

Enheten skal legge vekt på tidlig innsats samt inkluderende og tilgjengelige tjenester og aktiviteter for alle barn og unge. Målet er koordinerte og sammenhengende tjenester. Enheten skal gjennom et mangfold av kultur-, aktivitets- og idrettstilbud hvor alle har mulighet for å delta, bidra til et inkluderende fellesskap som gir bedre levekår i befolkningen. Enheten skal bidra til samarbeid og samhandling internt og utad, samt utvikle samfunnet rundt både barn, unge, familier og voksne i Moss kommune.

Virksomhet kultur og idrett tilrettelegger og utvikler kultur- og idrettsarenaer slik at Moss er en spennende, inkluderende og mangfoldig kulturkommune for alle. Virksomheten består av en stab og fire avdelinger: Moss kulturhus består av parkteatret og samfunnshuset. Mossebibliotekene består av to avdelinger, Moss og Rygge, og er en møteplass for kultur, informasjon, kunnskap og litteratur. Moss kulturskole gir et bredt tilbud som er forankret i opplæringslovens § 13-6. Avdeling idrett sikrer drift av idrettsanlegg, baner og haller.

Virksomhet forebyggende helse favner bredt og universelt og består av tre avdelinger. Helsestasjon med tre lokasjoner, skolehelsetjenesten og avdeling familieteam. Virksomheten ivaretar tilbud til innbyggerne gjennom svangerskapsomsorgen, via helsestasjon, skolehelsetjeneste for barne- ungdom- og videregående skoler, helsestasjon for ungdom, smittevern og ergo- og fysioterapeutttjenester, samt avdeling Familieteam. I Familieteamet tilbyr vi barselgrupper, åpne barnehager, lavterskel foreldre-støttende tiltak, ulike kurs og gruppetilbud, samt tilbud om samtaler, veiledning og behandling til barn og ungdom med utfordringer knyttet til psykisk helse.

Avdeling aktivitetssentrene består av tre dagsentre; Løvstad, Melløs og Lyngrabben. Avdelingen gir et arbeids- og aktivitetstilbud til mennesker med nedsatt funksjonsevne, og oppfølging av VTA –plasser (varig tilrettelagt arbeid).

Avdeling Samskaping inneholder arbeid knyttet til frivillighet, ulike lavterskel aktiviteter, medvirkningsprosesser, feriekubb, aktivitetskontakter med nyoppstartet gruppetilbud, ungdomsklubber, instagramkontoen og tilbudet UngiMoss, ung kultur møtes (UKM), samt nyoppstartet ungdomscafé.

Status tjenesteområdene

Det er opprettet «rådgivende enhet for russaker», som er en lovpålagt oppgave fra juli 2022. Dette koordineres av SLT-koordinator (Samordning av Lokale rus- og kriminalitetsforebyggende Tiltak), og utføres i virksomhet forebyggende helse. Rådgivende enhet består av et tverrfaglig nettverk fra flere enheter i kommunen og er integrert i kommunens rus- og kriminalitetsforebyggende arbeid.

Ungdataundersøkelsen ble gjennomført i 2022. SLT-nettverket har jobbet med og implementert resultatene gjennom en god og tverrfaglig prosess, blant annet via felles fagdag og rusforebyggende program på alle ungdomsskolene.

Virksomhet forebyggende helse

Avdeling familieteam har bistått mange barn og familier gjennom 2022. 77 familier mottok PMTO-terapi (parent management training – Oregon), et behandlingstilbud til foreldre som har barn med identifiserte atferdsvansker. Det er gjennomført åtte kurs, med 66 deltakere, i

foreldreveiledningsprogrammet Circle of Security – Parenting (COS-P). De åpne barnehagene hadde gjennom året besøk av 2219 barn fordelt på 200 åpningsdager. Det ble gjennomført 22 barselgrupper med totalt 187 nybakte mødre i samarbeid med helsestasjonen.

Familieteamet mottok i underkant av 100 henvendelser fra foreldre med barn i alderen 8 – 12 år med utfordringer. Disse har fått veiledning på telefon eller tilbud om samtaler fra barnevernspedagog eller psykolog. Ungdomsteamet som jobber i aldersgruppen 12 – 23 år fikk totalt 210 henvendelser i 2022, hvor 163 har fått et tilbud via ungdomsteamet. Totalt sett erfarer avdelingen en økning av besøkende og brukere i alle våre tjenester. Dette omhandler både et bredere tilbud og økt pågang.

Skolehelsetjenesten har påbegynt et tverrfaglig arbeid med å etablere felles rutiner for skolehelsetjenesten og alle kommunens skoler for å sikre et likeverdig og godt faglig forankret tilbud til elevene. Et systematisk samarbeid mellom skoleeieravdelingen og skolehelsetjenesten er etablert. Avdelingen har en klar målsetting om at alle skoler skal ha en skolehelsetjeneste som prioriterer 30 prosent av tiden til drop-in. Dette er satt i system for å sikre lavterskeloppdraget.

Helsestasjonene har hatt normal drift gjennom året med 472 barn født i 2022. I 2021 ble det registrert akkurat det samme antall fødsler. Moss kommune har stor tilflytning av gravide, samt sped- og småbarnsfamilier. Da mange gravide hadde lite nettverk og stort behov for faglig oppfølging ble det etablert en møteplass til gravide på Arena med jordmor til stede. Det har vært vellykket og tilbudet vil videreutvikles.

Smittevern og migrasjonshelsetjenesten har hatt stor pågang gjennom året. Det økte antallet bosatte flyktninger har ført til mange flere helsekartlegginger.

Helsestasjon for ungdom åpnet opp for drop-in etter pandemien som medførte en økning i antall konsultasjoner. Det var 2745 konsultasjoner og 36 klassebesøk på helsestasjon for ungdom i 2022.

Vaksinesenteret

Vaksinesenteret har vært i drift gjennom hele året. Vaksinesenteret ble i januar 2022 flyttet fra flyplassen på Rygge til lokaler på Solli skole på Øreåsen. Vaksinesenteret har tilbudt koronavaksine til befolkning i tråd med FHI's (Folkehelseinstituttet) retningslinjer og anbefalinger. Totalt ble det satt 27 124 koronavaksiner i 2022.

Kultur og idrett

Mossebibliotekenes ungdomssatsing "Fritt Spillerom" hadde offisiell åpning i mai 2022. Det har til sammen vært arrangert omtrent 65 kvelder bestående av gaming, workshops og lignende med totalt 540 besøkende. Det ble også gjennomført flere kultur-, debatt- og barnearrangementer i 2022 enn i årene før.

Utlånstallene viser at bibliotekene i 2022 var tilbake på 2019-nivå totalt sett, med en økning i utlånstallene for barn og unge samt utlån via digitale tjenester for bøker og film. Besøktallet totalt for begge bibliotekene var 130 000, som er noe lavere enn tallene for 2019. 2047 barn var påmeldt til "Sommerles 2022", noe som er det høyeste antallet noensinne.

Ved årsslutt hadde Moss kulturskole 634 elevplasser. Av disse er 50 plasser knyttet til fordypningstilbud i musikk, musikkteater og teater. I februar ble veiledning om kulturskoleutvikling avsluttet. Dette var et politisk forankret prosjekt som startet i 2020 og ble ledet av Norsk kulturskoleråd.

Kulturskolen ansatte to musikkterapeuter i prosjektstillinger fra skoleåret 2022/2023 med støtte i regionale folkehelsemidler fra Viken fylkeskommune. Musikkterapeutene samarbeider med skolehelsetjeneste, aktivitetssentrene, fritidsklubber, familieteam samt åpen barnehage og bidrar til at kulturskolen blir et ressurscenter i kommunens helsearbeid med barn og unges psykiske helse.

Kulturhuset hadde sitt lengste driftsår i 2022 siden åpningen i 2020 med ti sammenhengende driftsmåneder. Totalt ble det gjennomført 393 arrangementer og totalt besøkstall var 45 380 personer.

“Ungprod” - prosjektet samarbeider med ulike kommunale tjenester med fokus på sårbare grupper og tjenestene deler ut gratis billetter til unge publikummere som av ulike årsaker faller utenfor. Moss kulturhus ble nominert til norsk publikumspris 2022 for sitt arbeid med “Ungprod”.

Renovering av Bellevue kunstgressbane startet opp i 2022 og gjenstående arbeider ble flyttet til 2023 på grunn av temperatur- og værforhold. Forprosjekt for renovering av Nøkkeland kunstgress ble påbegynt i 2022, for gjennomføring i 2023.

Det er stort press på hallflater og baner, noe som gjør det utfordrende å møte brukernes behov for treningstid. Som et verktøy for kartlegging er det kjøpt inn monitorer som måler reell bruk. Dette vil gjøre det mulig å evaluere data.

Løpedekket på Melløs stadion er nedslitt og har behov for renovering. Det ble i 2022 utlyst en konkurranse og leverandør ble valgt. Gjennomføring av prosjektet er planlagt sommeren 2023.

Drifts- og aktivitetstilskudd

Utvalget for kultur, aktivitet og inkludering vedtok nye retningslinjer for tilskuddsordningen «Drifts- og aktivitetsstøtte til lag og foreninger» i utvalgsmøte 10. mars 2022. Formålet er å støtte frivillige kultur- og idrettsorganisasjoner i Moss kommune som har aktiviteter for barn og ungdom i alderen 6-19 år. Drifts- og aktivitetsstøtten på 2,5 millioner kroner ble tildelt til 50 lag og foreninger som søkte innen søknadsfristen 1. mai.

Spillemidler

Det ble oversendt seks søknader om statlige spillemidler fra Moss kommune til rehabilitering/bygging av idrettsanlegg i 2022. Tre av søknadene ble innvilget: Ekholt Ballklubb (klubbhus), Moss Roklubb (klubbhus) og OK Moss (orienteringskart på Skaran).

Aktiviteter og arrangementer

- Norwegian Lady-arrangementet ble gjennomført lørdag 11. juni.
- Kommunal hedersfest ble arrangert 24. mai.
- I forbindelse med utstillingen “Munchs mesener og samlere, venner og hjelpere 1900-1916” på Galleri F 15 i februar - mai, ble DKS-prosjektet (Den kulturelle skolesekken) “Bruk et Munch-bilde” og Munch-vandreruten “I Munchs fotspor” vist frem.
- I Den lokale kulturelle skolesekken ble det gjennomført tilbud for alle trinn i grunnskolen, med unntak av 9. trinn. Til sammen fikk over 5 800 elever, fordelt på 228 arrangementer, glede av de lokale skolesekktilbudene.
- Gjennom den kulturelle velkomstpakka ble det laget tilbud særskilt tilrettelagt for ukrainske flyktninger, blant annet kajakkurs, yoga og nysirkus/danseforestilling på Moss kulturhus.
- Det ble delt ut 800 opplevelseskort. Kortene ble delt ut til barn og ungdom i lavinntektsfamilier.

Årsrapport 2022

- Det ble gjennomført fire konsertturnéer i regi av Den kulturelle spaserstokken rundt om på alle av kommunens sykehjem og omsorgsboliger i løpet av 2022. I tillegg ble det gjennomført spaserstokk-konserter på begge bibliotekene.
- Kafé 67+ er et nyoppstartet gratis seniorkafé-konsept i regi av Den kulturelle spaserstokken og Moss kulturhus. Tilbudet er åpent for alle i Den kulturelle spaserstokken sin målgruppe og retter seg spesielt mot hjemmeboende eldre. Kafé 67+ ble gjennomført seks ganger i løpet av 2022 for til sammen over 800 publikummere.
- Kulturminnedagene ble gjennomført i september, med til sammen ti arrangementer. Byantikvar hadde ansvar for gjennomføringen.

Aktivitetssentrene

Arbeid med sammenslåing av aktivitetssentrene Melløs, Lyngrabben og Løvstad er nå i prosess og det er politisk vedtatt at ny lokasjon blir på Solli skole. Avdelingen har økt med fire VTA-plasser (varig tilrettelagte arbeidsplasser) og ti nye vedtaks plasser på aktivitetssentrene.

Samskaping

Aktivitetskontakttjenesten startet opp et nytt gruppetilbud og løpet av 2022 er det etablert åtte aktivitetsgrupper. Gruppene ledes av ansatte som har ansvar for planlegging og tilrettelegging av aktivitet og forutsetter stor grad av medvirkning fra tjenestemottakere. Fra nesten 80 vedtak på venteliste i 2021 er ventelisten på under 20 ved utgangen av 2022.

Ungdomscafé Skarmyra åpnet høsten 2022 og har ukentlig i overkant av 100 unike besøkende. Brukergruppen er mellom 16-20 år, en målgruppe som tidligere har vært svært vanskelig å rekruttere. I tillegg blir lokalet godt brukt av ulike ungdomslag og foreninger på ettermiddager og kveld, samt som et sted for flere aktivitetskontaktgrupper. Fritidsklubbene har for 2022 historisk høye besøkstall med mellom 250-450 unike besøkende, inklusiv den nye ungdomscaféen.

Ferieklubben hadde stor pågang i 2022. Omtrent 1 000 deltakere deltok på gjennomsnittlig 2,5 aktiviteter hver. I økonomiplanen for 2022 ble det bevilget 200 000 kroner ekstra til tilbudet, noe som ga mulighet for å opprette flere gratisaktiviteter i tillegg til å tilby over 100 barn og unge fra lavinntektsfamilier et tilbud.

I mai ble det avholdt UKM-festival i Moss, med lokal forestilling av unge talenter på Samfunnssalen. I tillegg ble Moss sin første e-sport-turnering avholdt i samarbeid med bibliotekets "Fritt Spillerom".

Etablering av ny ungdomsklubb på Halmstad er forsinket grunnet utfordringer med å finne et egnet sted for å etablere ungdomsklubben. Ny leieavtale ble signert i begynnelsen av 2023 og overtakelse vil skje i mai 2023.

2022 var Frivillighetens år. Frivilligheten ble hyllet på Verket Scene 5. desember, hvor også fire ildsjeler mottok utmerkelse for innsatsen. Organisasjonene arrangerte "Vår dag" for å vise seg frem og rekruttere nye frivillige. Det var en stor mobilisering av frivillige ressurser rundt mottakelsen av flyktninger fra Ukraina.

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud. 2022	Regnskap 2022	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2022
Sum	216 103	211 518	4 585	2,1 %	203 808	187 113

Kommentar til status økonomi

Enhet kultur, aktivitet og mestring viste et mindreforbruk på 4,6 millioner kroner mot revidert budsjett i 2022.

Virksomhet kultur og idrett viste et mindreforbruk på 1,2 millioner kroner. Etter to krevende år for kulturbransjen under koronapandemien viste Moss kulturhus et netto mindreforbruk på 0,8 millioner kroner i 2022. Dette skyldtes i all hovedsak høyere inntekter enn budsjettet. Noe høyere inntekter innenfor avdeling idrett samt noe lavere utgifter til diverse kulturtilbud bidro til virksomhetens mindreforbruk.

Virksomhet forebyggende helse viste et mindreforbruk på 1,3 millioner kroner som i all hovedsak skyldtes vakante stillinger gjennom året innenfor familieteam og skolehelsetjenesten. For flere av stillingene tar det tid å få tak i rett kompetanse samtidig som det er utfordrende å skaffe vikarer.

For enheten øvrige områder var det hovedsakelig vakante stillinger gjennom året som bidro til mindreforbruket. Blant annet ble arbeidet rundt rusreformen forsinket og det ble ikke ansatt noen i stillingen i 2022. Dette skyldtes forsinkelse fra nasjonale myndigheter rundt oppdraget og retningslinjer.

Status økonomiplaniltak

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Ramme år 1	Prognose	Avvik	Status	Beskrivelse
Vedtak forrige periode					
Aktivitetskontakter	-1 000	0	-1 000	I arbeid	Tiltaket er iverksatt, men det vil ta lenger tid enn planlagt for å få ønskede resultater. Avdelingen har kommet senere i gang med gruppetilbud enn planlagt grunnet pandemien. Det er etablert flere gruppetilbud som er svært positivt mottatt, men det er fortsatt mange en til en-vedtak som er gjeldende. Endringer vil først og fremst skje gjennom nye vedtak og det vil derfor ta tid å vri tilbudet.

Årsrapport 2022

Tiltak	Ramme år 1	Prognose	Avvik	Status Beskrivelse
Effektivisering drift	-675	-675	0	Ferdig Gjennomført i budsjettarbeidet
Sum	-1 675	-675	-1 000	
Nye tiltak				
Tilskudd til kirkens SOS - opprettholdelse krisetjeneste 24/7	50	50	0	Ferdig Utbetalt i januar
Tilskudd til Moss og omegn dyrebeskyttelse	100	100	0	Ferdig Utbetalt i januar
Innføre "kontingentkassa"	100	100	0	Ferdig Summen er lagt inn i inkluderingsstøtten
Tilskudd til Evangeliesenteret	135	135	0	Ferdig Utbetalt i januar
Tilskudd til House of foundation - Møllebyen litteraturfestival	150	150	0	Ferdig Utbetalt i mai
Kulturpris og hedersfest	180	180	0	Ferdig Ved behandling av årsbudsjett 2022 ble det vedtatt at det skulle utdeles kulturpris og kulturstipend for 2021. Det ble arrangert en kommunal hedersfest i slutten av mai 2022 for å dele ut kulturpris, kulturstipend samt heder til Norges- og internasjonale mestere fra Moss i 2021.
Tilskudd til Larkolluka	200	200	0	Ferdig Utbetalt i mai
Redusert elevavgift kulturskolen	200	200	0	Ferdig Er i iverksatt fra skoleåret 2022-2023
Kreativt partnerskap	250	250	0	Ferdig Det er innført økte stillinger knyttet til kreativt partnerskap slik at man kan besøke flere skoler.
Tilskudd til Fontenehuset	300	300	0	Ferdig Tilskuddet er utbetalt i sin helhet i januar
Økt tilskudd kultur og idrett - barn og ungdom	400	400	0	Ferdig Frist for å søke drifts- og aktivitetsstøtte var i 2022 1. mai. Midlene ble delt ut i juni.
Tilskudd til House of foundation - Lyse netter	500	500	0	Ferdig Tilskuddet er utbetalt
Opprettelse av fritidsklubb på Halmstad	500	0	500	I arbeid Saken ble fremlagt medvirkningsrådet for ungdom og hovedutvalget for kultur-, aktivitet- og inkludering i februar. MKEiendom har gjennom året jobbet med å finne egnede lokaler, noe som viste seg å være utfordrende. Det ble til slutt funnet et egnet bygg og leieavtale ble signert i begynnelsen av 2023. Overtakelse vil skje i mai 2023.
Opplevelseskortet - dobling av budsjett	600	600	0	I arbeid Det er delt ut 300 opplevelseskort i løpet av våren 2022 og 500 kort

Årsrapport 2022

Tiltak	Ramme år 1	Prognose	Avvik	Status	Beskrivelse
					høsten 2022. Kortet digitaliseres i løpet av 2023.
Tilskudd til Moss roklubb	1 000	1 000	0	I arbeid	Tilskuddet er utbetalt.
Videreføring av prosjektstilling virksomhet forebyggende helse, barn og unges psykiske helse (FSK sak 085/21)	1 800	1 800	0	I arbeid	Det er gjort ansettelse i alle stillingene.
Sum	6 465	5 965	500		
Endringer ihht statlige føringer					
Implementering av rusreformen	900	400	500	I arbeid	Fra juni ble det lovpålagt at kommunen skal ha en enhet for russaker. Dette koordineres av SLT-koordinator.
Sum	900	400	500		
Sum tiltak	5 690	5 690	0		

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2020	1,86 %	5,88 %	7,74 %
Årlig sykefravær 2021	1,97 %	5,61 %	7,58 %
Årlig sykefravær 2022	2,82 %	7,90 %	10,72 %

Status sykefravær og HMS

Sykefravær

Samlet sykefravær for enheten var i 2022 på 10,7 %. Sykefraværet har økt fra 2021. Det var særlig høyt fravær i første kvartal, som var preget av mye koronasykdom. Sykefraværet mellom avdelingene varierer stort, med størst fravær ved aktivitetssentrene og ved kulturhuset.

HMS

Avviksområde	Antall
Tjenestekvalitet	133
HMS	46
Uønsket hendelse	71
Personvern og informasjonssikkerhet	3
Forbedringsforslag	5
SUM	258

Årsrapport 2022

Det er totalt en liten økning i antall avvik for enheten. Antall HMS-avvik økte fra 40 i 2021 til 46 i 2022. Det er flest registrerte HMS-avvik i avdeling idrett og ved aktivitetssentrene.

Det har blitt gjennomført kompetanseheving for ledergruppen innen avviksmeldinger og håndtering.

Status politiske vedtak

Verbalvedtak

Beløp i 1000

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Administrasjonen bes utrede rask psykisk helsehjelp for barn og unge (0-16 år) etter modell fra Tromsø. Tromsømodellen går blant annet ut på et tett samarbeid mellom kommunen (RPH) og Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP). Utredningen bes lagt fram i hovedutvalg for oppvekst og utdanning, kommunestyret og bes ses i sammenheng med strategisk plan for psykisk helse.	Iht. plan	Politisk sak ble behandlet og vedtatt i kommunestyret desember 2022. Moss kommune går ikke videre med rask psykisk helsehjelp fra Tromsø i denne omgang, men vil utrede videre strukturer eller tiltak for å sikre at barn og unge som opplever psykisk uhelse sikres rask og lett tilgjengelig helsehjelp.
Det gjennomføres evaluering av Generasjon M i første halvår 2022, slik at evalueringen ligger til grunn for budsjettarbeidet for 2023.	Ferdig	Evalueringen ble lagt frem for politisk behandling i august/september 2022.
Ferieklubben styrkes med 200 000 kroner. Begrunnelse: Etterspørselen er større enn tilbudet. De ekstra midlene skal anvendes til å utvide dette populære tilbudet og til reduserte priser.	Ferdig	Midlene er benyttet ved å gi flere anonyme gratisplasser i samarbeid med skolene i kommunen, Home-Start Familiekontakten, flyktningtjenesten og barnevernet til barn og unge i lavinntektsfamilier. Omtrent 100 barn og unge benyttet seg av tilbudet i form av tur til Liseberg, tusenfryd, padelkurs, tenniskurs, vannsportkurs og mye mer. I tillegg ble det opprettet flere gratisaktiviteter. Dette var blant annet en uke gratis skatekurs og gjennomføring av Mossemesterskap i samarbeid med Moss skateboard, samt kurs og åpen dag med Ekholt golfklubb. Begge aktivitetene ble svært godt mottatt.
Kommunestyret ber en sak om opprettelse av ungdomsklubb på Halmstad. Saken behandles i medvirkningsråd og i hovedutvalget for kultur, aktivitet og inkludering.	Iht. plan	Saken ble fremlagt medvirkningsrådet for ungdom og hovedutvalget for kultur-, aktivitet- og inkludering i februar. MKEiendom har gjennom året jobbet med å finne egnede lokaler, noe som viste seg å være utfordrende. Arbeidet vil fortsette i 2023.
Moss kommune utarbeider en handlingsplan for forebygging av selvskaing og selvmord blant unge mennesker.	Ikke startet	Arbeidet sees inn i det helhetlige arbeidet i oppvekstreformen.
Ordnningen med opplevelseskort og «kontingentkasse» er gode tiltak som gjør det lettere for barn og unge å delta i fritidsaktiviteter. Ordnningen styrkes og gjøres bedre kjent for målgruppen og vi må sikre at de treffer alle de er ment for å treffe.	Iht. plan	Det har blitt delt ut 300 opplevelseskort på våren og 500 på høsten 2022. Det har som tidligere år vært NAV som har stått for behovsprøvingen og prioriteringen av hvem som mottar kortene. På bakgrunn av økt bevilgning til ordningen, er tilbudet i år utvidet med tilbud også i sommermånedene. I tillegg er det startet en prosess med å digitalisere ordningen. Dette vil gjøre kortet mer brukervennlig, tilpasset og tilgjengelig.

Klima

Beløp i 1000

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Bygg og energi - gatelysene skal skiftes til LED-belysning	Iht. plan	Ved rehabilitering av belysning i Mossehallen og på Bellevue fotballstadion byttes belysningen til LED.
Bygg og energi - nybygg og store rehabiliteringer skal ha en miljøplan i forkant.	Iht. plan	For rehabiliteringen av Solli skole til nytt aktivitetssenter for funksjonshemmede vil det gjøres en noe forenklet miljørapport.
Transport - tjenestereiser Moss kommune - redusere utslipp med 50 %	Iht. plan	Ansatte i enheten deltar primært på digitale opplæringer, kurs og nettverk. Ved annen reise benyttes fortinnsvis kommunens elbil eller tog. Ledersamling ble gjennomført lokalt.

Enhet barnehage

Tjenesteområdebeskrivelse

Barnehagetilbudet i Moss kommune består av 13 kommunale barnehager, en privat familiebarnehage og 23 ordinære private barnehager. Det går 2 170 barn i barnehager i Moss kommune (per 15.12.2022). I tillegg er det tre kommunale åpne barnehager som administreres i enhet kultur, aktivitet og mestring.

Enhet barnehage har tre funksjonsområder - barnehagemyndighet, barnehageeier og avdeling for pedagogisk veiledning og kvalitet (PVK).

Enheten har følgende oppgaver:

- ivareta de lovpålagte oppgavene knyttet til barnehageeierrollen og barnehagemyndighetrollen
- sikre et godt samarbeid med de private aktørene
- sikre likeverdige tjenester uavhengig av bosted, personlig økonomi, etnisk bakgrunn, og den enkeltes livssituasjon
- sikre god kvalitet i barnehagene uavhengig av eierform

Status tjenesteområdene

Barnehagekapasitet og dimensjonering av tilbudet

Moss har totalt sett god kapasitet i forhold til barnehageplasser. Det er en utfordring å utjevne forskjellene mellom etterspørsel og kapasitet i de ulike områdene i byen. Ved hovedopptak 2022 var det 14 klagesaker.

En tendens de siste årene, som også var tydelig ved hovedopptaket i 2022, er underkapasitet i forhold til behovet for barnehageplasser i området fra Varnaveien og sørover. For å møte behovet tok Voldskogen barnehage og Fasanveien barnehage i bruk ubenyttet godkjent leke- og oppholdsareal. Voldskogen, som er kommunal, økte barnetallet med tre små barn. Fasanveien, som er privat, økte barnetallet med seks barn. En varig økning med seks barn i en barnehage på størrelse med Fasanveien ansees som vesentlig

aktivitetsendring i henhold til Lov om barnehager. Dette førte til økt tilskudd til barnehagen. Enhet barnehage har gjennomført mulighetsstudie for etablering av barnehage på Løvstad, og vil tidlig i 2023 utrede muligheten for ny barnehage mer sentralt på Halmstad.

I oktober 2022 ble Andersrød barnehage slått konkurs. Barnehagen hadde på det tidspunktet 50 barn. For å sikre barna barnehageplass, og en planlagt overgang til andre barnehager i forbindelse med hovedopptak for 2023, etablerte Moss kommune en midlertidig drift i lokalene i Bjørn Bjørnstadsvei. Driften gjelder for perioden 03.11.2022-14.08.2023.

Kompetanse

Arbeidet med tidlig innsats er en prioritert oppgave. Det legges vekt på å utvikle systemer som sikrer kompetanse og kapasitet i barnehagene. Enhet barnehage samarbeider med enhet skole og avdeling pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT) om kompetanseheving gjennom satsingen «Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis». Satsingen finansieres gjennom statlige tilskudd. Arbeidet spisses i barnehageåret 2022/2023 mot å øke barnehageansattes kompetanse for bedre å inkludere og tilrettelegge for barn med autisme eller vansker med gjensidig sosialt samspill, kommunikasjon og språk. Det er ni barnehager som deltar i satsingen, fire private og fem kommunale.

PVK leder og koordinerer felles utviklingsarbeid der tema er inkluderende fellesskap. Kommunen samarbeider med Læringsmiljøsentret ved Universitet i Stavanger. Det er 13 private og 13 kommunale barnehager som deltar i satsingen som startet i august 2022. Barnehagene har mottatt tilskudd fra statsforvalteren gjennom regional kompetanseordning til å finansiere satsingen.

Tilsyn etter barnehageloven

Barnehagemyndigheten har gjennomført stedlige tilsyn i 13 barnehager, og digitalt tilsyn i to barnehager. Tema for stedlig tilsyn har vært:

- Barnehagens årsplan 2021/2022, jf. Lov om barnehager §§ 1 og 2, og rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver kap. 7 – Barnehagen som pedagogisk virksomhet.
- Psykososialt barnehagemiljø, jf. Lov om barnehager §§ 41, 42, 43
- Befaring i barnehagen ute, og inne, jf. Lov om barnehager §§ 1 og 2, og rammeplan for barnehager.
- Barnets beste, jf. Lov om barnehager § 3, 3. ledd.

Det er avdekket få avvik, og det vurderes at det er liten risiko for uforsvarlige forhold i de fleste barnehagene.

Styrket tilbud til førskolebarn

I 2022 har 77 barn mottatt spesialpedagogisk hjelp etter lov om barnehager §31. Tjenesten ytes av spesialpedagoger ansatt ved PVK. 53 barn har vedtak om tilrettelegging etter lov om barnehager § 37. Kommunen utbetaler refusjon etter en fastsatt sats til private barnehager for kostnader til vedtak om tilrettelegging. Det gis tilskudd til tiltak for å styrke språkforståelsen hos minoritetsspråklige barn til alle barnehager.

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud. 2022	Regnskap 2022	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2022
Sum	400 590	396 668	3 922	1,0 %	394 802	382 544

Kommentar til status økonomi

Enhet barnehage viste et mindreforbruk på 3,9 millioner kroner mot revidert budsjett i 2022.

Mindreforbruket skyldtes hovedsakelig lavere utgifter i de kommunale barnehagene samt vakante stillinger i avdeling for pedagogisk veiledning og kvalitet (PVK). Redusert makspris i barnehagene fra august 2022 førte også til en reduksjon i moderasjonsordningene innenfor de kommunale barnehagene.

Variable tilskudd til private barnehager omfatter tilskudd til barn med behov for tilrettelegging i henhold til enkeltvedtak og refusjon av kostnader til redusert foreldrebetaling, gratis kjernetid samt søskenmoderasjon. Første tertial viste vekst i utgifter til moderasjonsordningene, og enheten fikk tilført 2,3 millioner kroner knyttet til dette. Denne veksten stabiliserte seg gjennom året som følge av redusert makspris fra august 2022.

Status økonomiplaniltak

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Ramme år 1	Prognose	Avvik	Status	Beskrivelse
Vedtak forrige periode					
Effektivisere organisasjon/administrasjon i enhet barnehage	-650	-650	0	Ferdig	Effekt av tiltaket er gjennomført.
Sum	-650	-650	0		
Konsekvensjusteringer					
Reduksjon i tilskudd til private barnehager	-1 000	0	-1 000	I arbeid	Det er gjennomført endringer i enhet barnehage som medfører reduksjon i tilskudd til private barnehager. Tilskuddssatsen beregnes på grunnlag av regnskapet for kommunale barnehager to år tilbake, samt deflator og nasjonalt fastsatt sats for kapitaltilskudd. Tilskuddet økte i 2022 på grunn av andre faktorer enn driftskostnader i de kommunale barnehagene (variable tilskudd samt aktivitetsendringer).
Sum	-1 000	0	-1 000		

Årsrapport 2022

Tiltak	Ramme år 1	Prognose	Avvik	Status	Beskrivelse
Aktivitetssendringer					
Barnehager reduksjon i ramme	-1 500	0	-1 500	I arbeid	Det har ikke vært mulig å gjennomføre et kutt i den økonomiske rammen til enhet barnehage. Driften av de kommunale barnehagene er i balanse, men man ser en økning i variable utgifter knyttet til spesialpedagogisk hjelp og refusjoner for redusert foreldrebetaling til de private barnehagene. Driftsbudsjettet til enheten ble styrket med 1,5 millioner kroner i 1. tertial.
Sum	-1 500	0	-1 500		
Endringer ihht statlige føringer					
Økt pedagogtettethet barnehager	900	900	0	Ferdig	Sees i sammenheng med barnetall og bemanningsbehov fra nytt barnehageår.
Sum	900	900	0		
Sum tiltak	-2 250	250	-2 500		

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2020	3,80 %	8,58 %	12,37 %
Årlig sykefravær 2021	4,39 %	10,01 %	14,41 %
Årlig sykefravær 2022	5,50 %	10,97 %	16,47 %

Status sykefravær og HMS

Sykefravær

Sykefraværet i barnehagene er fortsatt høyt. Sykefraværet var 16,5 prosent i 2022 mot 14,4 prosent i 2021. Barnehagene ble hardt rammet av korona i første kvartal i 2022, og en del av fraværet kan knyttes til pandemien. De kommunale barnehagene jobber med KS sitt bransjeprogram for nærvær. Moss kommunes HR-avdeling har kartlagt arbeidsmiljø og sykefravær i to barnehager. Det er utarbeidet tiltak knyttet til funnene i undersøkelsene.

HMS

Det er registrert 55 HMS-avvik i 2022, som er en nedgang fra 2021, men høyere enn i 2020. Av de registrerte HMS-avvikene har 15 ført til skade. 34 av de registrerte HMS-avvikene er kategorisert som mindre alvorlige, mens de resterende er kategorisert som alvorlige/svært alvorlige. Det er gjennomført årsaksanalyser på alle avvikene som er kategorisert som svært alvorlige, mens det i liten grad er gjort på de som er kategorisert som alvorlige. Det er behov for en lik praksis for hvordan alvorlighetsgrad kategoriseres og dette vil det jobbes videre med i 2023.

Status politiske vedtak

Verbalvedtak

Beløp i 1000

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Kommunestyret er bekymret for utvikling i barnehagesektoren, og ber om en redegjørelse for utviklingen ved 1. tertialrapport 2022 og en orientering til hovedutvalg for oppvekst og utdanning.	Iht. plan	I hovedutvalget for oppvekst og utdanning er det gitt to orienteringer fra enhet barnehage. 31.01.2022 ble det orientert om arbeid med kvalitet og innhold i barnehagene. 14.03.2022 ble det orientert om foreløpig status for kapasitet etter hovedopptak 2022. Enhet barnehage har arbeidet med muligheter for kapasitetstilpasning gjennom 2022.

Klima

Beløp i 1000

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Forbruk og avfall - levetid for mobiltelefoner 3 år - laptop 5 år - nettbrett 5 år	Iht. plan	Klimabudsjettet er gjennomgått med alle ledere. Levetid for telefon, Ipad og pc ble presisert.
Forbruk og avfall - redusere matsvinn med 50 %	Iht. plan	De kommunale barnehagene har en vedtatt kvalitetsstandard for måltider i barnehagene. Reduksjon av matsvinn er et eget punkt i henhold til denne standarden. Barnehagene har jobbet med å innarbeide praksis i henhold til standarden. Dette beskrives i årsplaner for barnehageåret 2022/2023.
Klimakommunikasjon - fortelle våre klimahistorier	Iht. plan	De ansatte i barnehagene forteller foresatte om bærekraftig pedagogisk praksis i den daglige kontakten, gjennom planer og dokumentasjon av arbeidet.
Naturmangfold - vi holder naturen fri for forsøpling og forurensning	Iht. plan	Alle barnehager er bevisste på hvordan barn og ansatte opptrer i naturen. Det gjelder både for dagens aktiviteter og holdningsskapende arbeid blant barna.
Naturmangfold - vi tar vare på naturen vår med fokus på et mangfold av arter	Iht. plan	Arbeidet med bærekraft og naturmangfold er forankret i rammeplan for barnehager, og er en sentral del av barns aktiviteter i barnehagen. Moss kommune har gode naturopplevelser som en av seks viktige verdier i kvalitetsplan for barnehagene.
Transport - sykkelandel på 8 % i 2023 i mossesamfunnet	Iht. plan	Alle ledere i enheten er bevisste på å oppfordre medarbeidere til å bruke sykkel eller kollektivt.

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Transport - tjenestereiser Moss kommune - redusere utslipp med 50 % (fokus på digitale løsninger og færre reiser)	Iht. plan	Enhet barnehage gjennomfører høy andel møter digitalt. Ansatte som må bruke bil i forbindelse med tjenesteoppdrag benytter seg i stor grad av kommunens bilpark.

Enhet skole

Tjenesteområdebeskrivelse

Enhet skole har ansvaret for:

- en effektiv drift av skolene innenfor gitte lovfestede og kommunale føringer som sørger for et godt og likeverdig tilbud til kommunens elever
- at alle elever møter et inkluderende og helsefremmende læringsmiljø med kompetente pedagoger slik at elevene får tatt ut sitt læringspotensial
- å ivareta tidlig innsats og sikre sømløse overganger mellom barnehage, skole og videregående skole
- å se hele lærings- og oppvekstløpet under ett
- å sikre god kvalitet i samhandling og samarbeid med andre instanser
- å ha en pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT) som ivaretar individ- og systemhenvisninger i henhold til regelverket

Status tjenesteområdene

Det var en økning i elevtallet ved årets skolestart og dette skyldtes i hovedsak flere flyktninger, både fra Ukraina og andre land. Årets 1.trinn var noe mindre enn i fjor, mens antall barn på dette trinnet i SFO har økt.

Skolene er i full gang med å innføre den nye rammeplanen for SFO, men har ulike behov for å kunne innfri denne. Noen har behov for utbedring av lokaler, innredning og utstyr til matservering eller uteområdene, mens for andre er det særlig økning i bemanning som blir viktig. Enkelte skoler har fått en økning i elever ved SFO som følge av gratis kjernetid for 1.trinn, og har derfor et særlig behov for økt bemanning og/eller tilpasning av lokaler og inventar til disse. Dette vil forsterkes ytterligere når 2. trinns elevene får rett på gratis kjernetid fra august 2023. Generelt i kommunen har andelen av 1.klassinger på SFO økt fra 89,4% høsten 2021 til 94,5% høsten 2022.

Koronapandemien har satt sitt preg på skolene også i 2022. Året startet med høyt sykefravær blant ansatte i skole og SFO på grunn av pandemien. Dette har også vært perioder med kortidsfravær som har skapt utfordringer for kvaliteten.

Det har vært fokus på å opprettholde en stabil og god grunnbemanning i skolene slik at de i tillegg til det ordinære arbeidet også skal ivareta særlig sårbare elever med stort behov for tilrettelegging. Lav grunnbemanning kan føre til en økning i henvisninger til PPT for å få sakkyndig vurdering og meldinger om behov for spesialundervisning. Den politiske saken om dette ble behandlet i hovedutvalget for oppvekst og utdanning i september og saken ble tatt til orientering.

Skolene i Moss har stort fokus på å skape et inkluderende læringsmiljø med likeverdige tjenester til alle kommunens barn og unge. Det jobbes mye med elevenes motivasjon og lærelyst, og målet er at alle skal kunne ta ut sitt læringspotensial.

Arbeidet med å skape inkluderende og helsefremmende læringsmiljøer for alle gjennom prosjektet SIMM (Sammen om Inkluderende læringsMiljø i Moss), er et kontinuerlig arbeid. Implementeringen av fagfornyelsen med ny overordnet del er inkludert i SIMM og er en naturlig del av dette arbeidet. Det har vært gjennomført flere moduler med kompetanseheving på skolene i 2022. Det er viktig å gi alle ansatte den nødvendige kompetansen som skal til for å løse skolenes utfordringer og behov.

På planleggingsdagen i november var alle ansatte i skolene i Moss samlet på Hoppern og Reier skoler. Alle fikk tilrettelagt kompetanseheving gjennom flere plenumsforedrag og over 40 parallelle sesjoner med interne og eksterne foredragsholdere. De ansatte ga svært gode tilbakemeldinger på dette arrangementet.

Totalt i 2022 har mer enn 80 lærere og ledere fullført eller startet på videreutdanning i regi av den statlige ordningen "kompetanse for kvalitet". Alle nyutdannede får veiledning gjennom det første året og møtes til samlinger med relevante faglige temaer. Dette skal bidra til å sikre at de kommer godt inn i arbeidet og blir værende i yrket. Administrativ skoleeier har et tett samarbeid med Høyskolen i Østfold om veiledningsoppdrag. Alle skoleledere i Moss har deltatt i et faglig opplegg med kollega-observasjon. Dette er også startet opp for lærere for å sikre at den beste praksisen blant lærerne kommer alle elevene til gode.

Alle skolene startet opp som leksefrie fra august. Det ble laget felles retningslinjer for hvordan dette skal gjennomføres, og foresatte har blitt informert løpende gjennom eksisterende digitale kanaler og på foreldremøter på skolene. Oppstarten gikk fint på alle skolene. Erfaringene så langt viser at mange elever trives bedre på skolen, men at en del lærere uttrykker bekymring for om elevene får nok mengdetrening uten lekser. Et forskerteam på Høyskolen i Østfold vil følge denne prosessen tett, og bistå Moss i evalueringene av leksefrie skoler underveis de neste årene. Det er ønskelig å kartlegge effekten av et tiltak som dette både på kort og litt lenger sikt.

I august startet alle skolene opp med en leselærer i 30 prosent stilling. Målet er at leselærerne skal bidra på hver sin skole med ekstra støtte til sårbare barn. Økt fokus på leselest og styrket kompetanse på leseopplæringen skal bidra til å motvirke tapt progresjon hos elevene som følge av koronapandemien. Prosjektet er statlig finansiert ut 2023. Leselærerne skal bistå lærerne på sin skole med lesekurs, kompetanseheving og andre tiltak, slik at de igjen kan bidra til leseglede, motivasjon og bedre leseferdigheter for alle elevene på skolen.

Moss kommune har fått midler til en koordinator for skolebibliotekene. Koordinatoren er tilsatt og begynner sitt arbeid i april 2023. Kommunestyret bevilget 1 million kroner i juni til litteratur til alle elevene på 1. – 4. trinn. Bøker ble kjøpt inn og fordelt til småtrinnene på alle skolene.

Det siste året har PPT fokusert på å få på plass en stabil stab for å utføre PPTs lovpålagte oppgaver på en forsvarlig måte. Det har vært en stor turnover i PPT, men avdelingen er ved utgangen av året over i en mer stabil bemanningssituasjon. PPT er godt på vei med å komme ajour med sine oppgaver. Barnehager og skoler er nå mer tilfredse med tilbudet og opplever at PPT er mer tilgjengelig for samarbeid og veiledning.

Enhet skole mottok 0,5 millioner kroner til å kjøpe inn programmeringsutstyr til skolene. Det er blant annet kjøpt inn programmerbare symaskiner til kunst og håndverk, naturfag og valgfag. Dette vil bedre muligheten for å bruke programmering i den ordinære undervisningen på alle skolene i tråd med intensjonene i fagfornyelsen. Over 80 lærere har så langt vært på opplæring i bruk av symaskinene og annet utstyr for å øke kompetansen innen programmering. Disse tiltakene for kompetanseheving vil videreføres.

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud. 2022	Regnskap 2022	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2022
Sum	569 189	568 975	214	0,0 %	530 569	554 957

Kommentar til status økonomi

Enhet skole viste et mindreforbruk på 0,2 millioner kroner mot revidert budsjett i 2022.

En regulering av pensjonspremien for statens pensjonskasse mot slutten av året reduserte pensjonsutgiftene for enheten med omtrent 6 millioner kroner.

Gjennom 2022 har det vært en nedgang i antall plasserte barn fra andre kommuner som går på skole i Moss. Dette førte til at inntektene ble 1,6 millioner kroner lavere enn budsjettet. I andre tertial ble det meldt om en nedgang i refusjonskrav fra andre kommuner for grunnskoleopplæring og spesialundervisning og budsjettet ble redusert med 2,5 millioner kroner. Det viste seg imidlertid ikke å bli noen nedgang og utgiftene endte 2,5 millioner kroner høyere enn revidert budsjett. Ny avtale med leverandør for spesialskyss førte også til økte transportutgifter, 0,7 millioner kroner over budsjett.

Noen skoler har gjennom 2022 hatt en stor elevtallsøkning, mens andre skoler har hatt en kraftig elevtallsnedgang. Totalt sett har det vært et merforbruk ved skolene som hovedsakelig skyldtes merutgifter i forbindelse med koronapandemien, flyktninger fra Ukraina og en økning av elever med svært store tilretteleggingsbehov.

Status økonomiplaniltak

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Ramme år 1	Prognose	Avvik	Status Beskrivelse
Vedtak forrige periode				
Gjennomgang av programvare brukt i skolene	-700	-700	0	Ferdig Tiltaket er gjennomført som planlagt.
Si opp avtalen med Inspiria	-400	-400	0	Ferdig Avtalen er sagt opp.
Si opp avtalen med Ungt Entreprenørskap	-130	0	-130	Ferdig Besluttet å ikke gjennomføre tiltaket. Avviket tas innenfor rammen til enhet skole.
Sum	-1 230	-1 100	-130	
Nye tiltak				
Tilskudd til FAU	50	50	0	Ferdig Kommunalt foreldreutvalg (KFU) har tatt oppdraget med fordeling av disse midlene ut til skolenes foreldreutvalg.
Sum	50	50	0	

Aktivitetssendringer

Årsrapport 2022

Tiltak	Ramme år 1	Prognose	Avvik	Status Beskrivelse
Lærernorm	2 000	2 000	0	Ferdig Midlene er overført til hver enkelt skole. Alle skolene nådde lærernormen ved GSI registreringen i oktober.
Økning i antall elever med behov for særskilt norskundervisning enhet skole	3 000	3 000	0	Ferdig Midlene er fordelt mellom skolene og Globus for å styrke arbeidet med denne elevgruppen.
Økning av elever med store tilretteleggingsbehov som trenger svært tett oppfølging i skolen	5 000	5 000	0	Ferdig Disse ressursene er fordelt mellom skolene slik at dette arbeidet kan styrkes.
Sum	10 000	10 000	0	
Sum tiltak	8 820	8 950	-130	

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2020	2,16 %	6,00 %	8,16 %
Årlig sykefravær 2021	2,62 %	6,45 %	9,07 %
Årlig sykefravær 2022	3,58 %	5,17 %	8,75 %

Status sykefravær og HMS

Sykefravær

Sykefraværet for hele enhet skole var i 2022 noe lavere enn i 2021. Kortidsfraværet var høyere i 2022 og det var særlig høyt fravær i starten av året grunnet koronapandemien. Sykefraværet, og spesielt korttidsfraværet, har gjort det krevende og kostbart å skaffe til veie tilstrekkelig med kvalifisert personell på kort varsel. Dette har ført til økt slitasje på de ansatte. Skoler og avdelinger med høyt langtidsfravær har sammen med HR-avdelingen i kommunen gjennomført gode prosesser for å redusere dette fraværet.

HMS-avvik

	2021	2022
HMS-avvik	195	208
Skademeldinger	34	19

Det har vært noe økning HMS-avvik fra 2021 til 2022. Det er registrert fem avvik med alvorlighetsgrad svært alvorlig og 42 med alvorlig. Det er en stor andel HMS-avvik det ikke er registrert konsekvens på. Dette betyr at arbeidet med kvalitetsutvikling på avviksrapportering må fortsette. De fire vanligste avviskategoriene i 2022 er:

1. Vold og trusler

2. Materiell og utstyr/feil og mangler- (mange avvik på ventilasjon på noen få skoler)

3. Ansatt skade - fysisk og psykisk skade

4. Ulykke og nestenulykke

Antall meldte HMS-avvik har vært jevnt økende gjennom 2021 og 2022. Det er fortsatt en del feilrapportering, men det synes å ha blitt noe forbedring i rapporteringene. Det har vært en nedgang i antall skademeldinger i 2022 i forhold til i 2021.

Særskilte fokusområder for forebygging av HMS-avvik og skader:

- Noen skoler gjennomførte opplæring i personalet for å redusere voldshendelser, og for å lære om konfliktreducerende adferd
- Det ble satt inn tiltak og opplæring/veiledning på skoler ved behov
- Administrativ skoleeier har hatt fokus på å videreformidle og dele praksisfortellinger om gode lokale tiltak for å bedre de ansattes psykososiale arbeidsmiljø. Dette er tiltak som har vært igangsatt for å øke trivsel og trygghet, samt å øke nærværet i avdelinger og virksomheter
- Resultater fra medarbeiderundersøkelsen har blitt fulgt opp med tiltak i de enkelte virksomheter, avdeling PPT og på administrativt skoleeiernivå.

Status politiske vedtak

Verbalvedtak

Beløp i 1000

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Det bes om en sak til Oppvekst og utdanning i forkant av budsjettbehandlingen, hvor det vurderes om det er behov for å øke grunnbemanningen i skolene for å oppfylle intensjonene i Fagfornyelsen.	Ferdig	Enhet skole la fram en sak i hovedutvalget for oppvekst og utdanning 05.09.22. Saken ble tatt til orientering, og partiene kan bruke den i videre budsjettprosesser.
Kommunestyret ber kommunedirektøren i samarbeid med MKEiendom om å utarbeide en vurdering av og plan for vedlikehold av skolebygg/ innhold som tar utgangspunkt i behovene som kom frem i rapporten som ble utarbeidet ift. skolekapasitet. (O/U sak 14/22)	Ferdig	Den politiske saken var oppe til politisk behandling i hovedutvalget for oppvekst og utdanning høsten 2022.
Kommunestyret ber om en egen sak om bruk av kommunens anlegg/haller til SFO og idrettsskoler. Det skal vurderes bl.a. prisnivå for deltakelse, likebehandling og samhandling mellom kommunale SFO-er og idretts- og kulturtilbud.	Ferdig	Den politiske saken er under arbeid og var til behandling i hovedutvalget for oppvekst og utdanning i juni. Det settes ned en bredt sammensatt arbeidsgruppe for å utrede saken videre. Resultatene av den videre utredningen legges fram i en egen sak i mars 2023.

Klima

Beløp i 1000

Årsrapport 2022

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Forbruk og avfall - redusere forbruk	Iht. plan	Skolene er miljøbeviste virksomheter, og arbeider kontinuerlig med forbedringsarbeid for å redusere forbruk. Gjenbruk og avfallssortering er sentralt.
Forbruk og avfall - redusere matsvinn med 50 %	Iht. plan	SFO har arbeidet med reduisering av matsvinn, og har gode rutiner for dette. Arbeidet er i kontinuerlig prosess. I faget mat og helse er dette et tema gjennom hele året.
Naturmangfold - vi holder naturen fri for forsøpling og forurensning	Iht. plan	Temaet er hjemlet i opplæringsloven. Skolene er aktive i strandrydding og andre årlige aktiviteter for å nå målet.
Transport - sykkelandel på 8 % 2023 i mossesamfunnet	Iht. plan	Nærskoleprinsippet er gjeldende i Moss. En av grunnene til dette er at elever skal kunne gå eller sykle til skolen. Det arbeides kontinuerlig med å få elever og ansatte til å sykle eller gå til skolen.
Transport - tjenestereiser Moss kommune - redusere utslipp med 50 %	Iht. plan	Det er en forventning om at ansatte i enhet skole skal sykle, gå eller ta kollektivt når de beveger seg internt i kommunen eller er på tjenestereiser.

Enhet barnevern, bolig og inkludering

Tjenesteområdebeskrivelse

Enhet barnevern, bolig og inkludering er delt inn i fem avdelinger og en virksomhet som har ansvar for hvert sitt fagområde: boligsosial avdeling, voksenopplæring, flyktningtjeneste, avdeling for enslige mindreårige flyktninger og krisesenter i tillegg til barneverntjenesten. Målet med å samle disse fagfeltene er å styrke helhetsperspektivet på familiene, og å gi mer oppmerksomhet til arbeid med sosioøkonomiske forhold. Enheten skal bidra til å nå mange av kommunens målsettinger for utvikling på levekårsområdet.

Enheten omfatter blant annet følgende oppgaver:

- boligsosialt arbeid, herunder planer og utvikling på området
- tildeling av kommunalt disponerte boliger, saksbehandling, depositumsgaranti
- saksbehandling av husbankens økonomiske virkemidler (startlån, etablering, tilpasning, utredning, prosjektering og bostøtte)
- "Housing first" og bo-oppfølging for brukere med rus- og eller psykiske utfordringer
- Miljøvaktmester er en ny tjeneste fra 1. september i 2022. Det er en ambulerende tjeneste som oppsøker beboere med utfordringer i hverdagen og hjelper til med praktiske oppgaver som er vanlig å utføre i alle hjem.
- opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter introduksjonsloven
- grunnskoleopplæring for voksne og realkompetansevurdering på grunnskolens område
- kombinasjonsklasser på Malakoff videregående skole i samarbeid med Viken fylkeskommune

- logopedi for voksne
- integreringsarbeid, herunder planer og utvikling på området
- bosetting, råd og veiledning av flyktninger, introduksjonsprogram og tolketjeneste
- bosetting, botilbud og oppfølging av enslige mindreårige flyktninger
- krisesentertjenester, herunder botilbud, dagsamtaler, regionens kompetansesenter om vold i nære relasjoner, utviklingsarbeid og planer på området.

Barnverntjenestens oppgaver er:

- å behandle og vurdere bekymringsmeldinger
- å gjennomføre undersøkelser av barns omsorgssituasjon
- å iverksette hjelpetiltak for barn i og utenfor familie
- oppfølging av frivillige plasseringer for barn eller ungdom
- gjennomføring av rettsbehandlinger i forhold til tvangsvedtak /omsorgsovertakelse
- tilsynsordning for barn som er plassert i Moss kommune
- ettervern under samtykke av barn mellom 18 og 25 år
- akuttberedskapsordning og vakttelefonordning i samarbeid med Råde og Våler

Status tjenesteområdene

Barnevern

Innstrømmen til barneverntjenesten har fortsatt å gå noe ned, samtidig lever en høy andel barn og unge i Moss i omsorgssituasjoner som ikke er gode nok. Barnevernet mottok 726 bekymringsmeldinger i 2022. Bekymringsmeldingene kategoriseres ut fra hovedproblematikk og hver bekymringsmelding kan inneholde flere kategorier. Bekymringsmeldingene er preget av et alvorlig og ofte sammensatt utfordringsbilde, og det er nødvendig at de meldingene som går til undersøkelse iverksettes raskt for å starte kartlegging. Tabellen nedenfor viser at det i 2022 var fire hovedkategorier som skiller seg ut for barn med bekymringsmelding inn til barneverntjenesten: foreldrenes rusmisbruk, vold i hjemmet, samlekategoriene andre forhold ved barnets situasjon og ved foreldrene (eks. trenger avlastning, boforhold, foreldre følger ikke opp veiledning fra andre hjelpeinstanser, mislighold av økonomi, manglende oppfølging av barnets tannhelse). Deretter kommer kategoriene høy grad av konflikter i hjemmet, foreldrenes psykiske problem/ lidelse, barnet utsatt for fysisk vold og barnets atferd.

Oversikt over Moss barneverntjeneste sine bekymringsmeldinger for 2022, etter kategori	Antall
Foreldrenes rusmisbruk	125
Vold i hjemmet	124
Andre forhold ved barnets situasjon	111
Andre forhold ved foreldrene	109
Høy grad av konflikt hjemme	83
Foreldrenes psykisk problem/ lidelse	80
Barnet utsatt for fysisk vold	80
Barnets atferd	72
Foreldres manglende sensitivitet og følelsesmessige tilgjengelighet for barnet	57
Konflikt mellom foreldre som ikke bor sammen	45
Foreldrenes kriminalitet	40
Foreldres manglende oppfølging av barnets behov for barnehage, skole og pedagogiske tjenester	36
Barnets psykiske problem/lidelse	34
Barnets kriminelle handlinger	33
Barnet utsatt for psykisk vold	30
Foreldres manglende stimulering og regulering av barnet	25
Foreldres manglende beskyttelse av barnet	24
Barnet utsatt for vanskjøtsel	23
Foreldrenes somatiske sykdom	14
Barnets rusmisbruk	13
Barnet mangler omsorgsperson	12
Barnet utsatt for seksuelle overgrep	12
Barnets relasjonsvansker	4
Barnet utsatt for menneskehandel	2
Ingen meldinger kategorisert ift foreldrenes oppfølging av barnets behov for helsetjenester. Foreldrenes kognitive vansker, barnets kognitive vansker, foreldrene har vedvarende økonomiske problemer/ vedvarende lavinntekt	0

Under halvparten av undersøkelsene konkluderes med tiltak, og det er ulike grunner til henleggelse. Det kan handle om at barneverntjenesten henlegger undersøkelsen uten bekymring, og det kan handle om manglende samtykke fra foreldrene til å iverksette foreslåtte tiltak. Barneverntjenesten har hatt en økning av barn med tiltak utenfor hjemmet, og det har vært en gradvis utvikling i 2022 av behov for flere midlertidige flyttinger utenfor hjemmet. Samtidig har det vært en nedgang i beslutning om varig omsorgsplassering utenfor hjemmet, for eksempel i fosterhjem. Det ble i 2022 besluttet at to barn ikke skulle bo sammen med familien sin gjennom en omsorgsovertakelse. Barnevernet har som mål at samarbeid med barn, unge og deres familier skal være det naturlige førstevalg, og i 2022 er nettverksmøtemetodikk implementert i barneverntjenesten. Det ble gjennomført nettverksmøter i åtte familier med til sammen tolv barn. I 2023 vil flere nettverksmøteledere kurses, og målsettingen er å øke antall gjennomførte nettverksmøter.

I 2022 har barneverntjenesten hatt fokus på styrket medvirkning. Herunder har det vært arbeidet med holdnings – og praksisendring, utdanne egne nettverksmøteledere i tjenesten, barnets stemme og systematisk involvering i alle saksfaser. I tillegg har det vært fokus på styrket ledelse i barneverntjenesten gjennom KS sitt kurs for ledere i barnevernet.

Nøkkeltall for barnevern 2022 (2021 i parentes)

Tjenesten har mottatt bekymringsmeldinger for 726 (786) barn

333 (377) meldinger førte til undersøkelse

137 (149) undersøkelser førte til vedtak om tiltak

2 (5) vedtak var omsorgsplasseringsvedtak utenfor hjemmet

316 (322) barn med tiltak i familien

149 (153) Barn med tiltak utenfor familien

Krisesenter

Som følge av krigen i Ukraina og økning i antall flyktninger har bekymring for menneskehandel og vold overfor denne gruppen økt. Krisesenteret har i den forbindelse mottatt 1 million kroner i statlige midler til styrking av voldsforebygging, avdekking og håndtering for denne gruppen. Krisesenteret er kompetansesenter mot vold for regionen, og leder arbeidet med iverksetting og oppfølging av tiltakene som fremkommer i kommunens handlingsplan mot vold i nære relasjoner. Krisesenteret har også i 2022 mottatt prosjektmidler til å arbeide med forebygging av vold i nære relasjoner. Midlene ble benyttet til koordinering og undervisning av 2 500 elever i Moss, Våler og Råde.

Det ble i 2022 gjennomført et mulighetsstudie for nytt krisesenter, da det er behov for nye og mer tilpassede lokaler.

Det var 77 beboere på krisesenteret i 2022. 44 kvinner, 3 menn og 25 barn. Gjennomsnittlig botid for barn er 58 døgn og for voksne uten barn 33 døgn. 39 prosent av beboerne hadde levd med vold i mer enn fem år da de kom til krisesenteret. Til sammen 87 prosent hadde levd med vold i over ett år. Antallet som flytter tilbake til voldsutøver (enslige) øker. Dette er en utvikling som er uønsket og som det må iverksettes tiltak imot. Tilbud til voldsutøver vil være et av tiltakene som kan settes inn her.

Boligsosial avdeling

Det ble i 2022 utbetalt 99 startlån på totalt 220,5 millioner kroner. Det ble utbetalt 4,8 millioner kroner i tilskudd til etablering og 165 000 kroner i tilskudd for tilpasning. I tillegg er det gitt tilsagn for utbetaling til 56 startlån på totalt 99 millioner kroner.

54 prosent av startlånene er tildelt barnefamilier. Fem av husstandene som er tildelt startlån flyttet fra kommunal bolig. En utfordring er at kjøpekraften hos enkelte som søker startlån er svakere enn prisstigningen på boligmarkedet. Modellen for tilsagn av startlån må derfor gjennomgås i 2023 for å sikre mulighetene for målgruppene.

I løpet av året er det registrert 574 nye søknader om kommunal bolig. Det er søknader om ordinær kommunal bolig eller bolig med livsløpsstandard, samt søknader om fornyelse av leieforhold. 151 søkere har i perioden fått avslag på søknaden. Avslag er gitt på grunn av manglende botid eller fordi de av andre årsaker ikke er vurdert som vanskeligstilte på boligmarkedet (for eksempel for høy inntekt). 118 søkere er satt på venteliste, mens 279 av søkerne har i samme periode fått innvilget kommunal bolig. En utfordring er at de som har lavest boevne tar mye ressurser, og flytter oftere enn andre i kommunal

bolig. Dette medfører store rehabiliteringskostnader og tap for den enkelte leietaker. Dette skal drøftes aktivt videre i arbeidet med kommunedelplanen.

Per utgangen av august har 1 681 husstander mottatt bostøtte på totalt 35,5 millioner kroner.

Housing First hadde 26 deltakere pr 01.01.2022 og 27 deltakere pr 31.12.2022. I løpet av 2022 ble to deltakere avsluttet, og tre deltakere kom til. En tredjedel av deltakerne har eller tar ikke imot andre tjenester fra Moss kommune enn Housing First.

Miljøvaktmester har fra oppstart 1. september 2022 besøkt 140 husstander, i tillegg til å ha utført praktiske oppgaver og gitt veiledning. Tilbakemelding fra leietakere og samarbeidspartnere er at det har en positiv effekt på bomiljøet for de med lavest boevne. Det oppleves at behovet er større enn kapasiteten. Det vil være viktig å analysere miljøvaktmestertjenestene etter det første virksomhetsåret høsten 2023.

Integrering

Det ble bosatt 225 flyktninger i 2022. Et intenst år for alle involverte, men som ble løst på en god måte gjennom godt samarbeid på tvers i kommunen. Av de bosatte var 189 (84 prosent) fra Ukraina. Kun tolv personer ble bosatt som overføringsflyktninger (5 prosent).

Totalt avsluttet 36 deltakere sitt introduksjonsprogram i 2022. 61 prosent av deltakerne som avsluttet sitt introduksjonsprogram gikk over til arbeid eller i utdanning. Måloppnåelsen i 2020 var 62 prosent og i 2021 75 prosent.

Botiltak for enslige mindreårige har bosatt 14 nye enslige mindreårige flyktninger i 2022. Totalt er det nå 27 ungdommer under oppfølging. I tillegg til dette har ni ungdommer vedtak om ettervern. Den store økningen i antall bosettinger i 2022 skyldtes hovedsakelig krigen i Ukraina. Syv av ungdommene kommer fra Ukraina, de øvrige fra Afghanistan og Syria. Av avdelingens tolv plasser i bofelleskap har elleve av disse plassene vært benyttet gjennom året. Ledig plass har i en kortere periode vært benyttet i samarbeid med barneverntjenesten. Fire barn bor i fosterfamilier grunnet deres unge alder, og tre ungdommer bor i hybel med tett oppfølging. De øvrige bor hos slektninger med oppfølging etter behov fra miljøarbeidere. Avdelingen samarbeider med barneverntjenesten og har gjennom året veiledet fosterfamilier til enslig mindreårig ungdom. Det forventes en økning av enslige mindreårige flyktninger i tiden fremover. Dette kan medføre behov for flere plasser i bofelleskap.

Høsten 2022 har voksenopplæringen gitt undervisningstilbud til omtrent 380 deltakere, hvorav 87 har hatt vedtak om grunnskoleopplæring for voksne. I 2022 ble det utstedt 36 vitnemål for fullført grunnskoleopplæring. Forsøket med nye læreplaner for voksne på grunnskolenivå er forlenget til juni 2024.

Gjennomførte realkompetansevurderinger på grunnskolenivå: 5

Gjennomførte prøver i samfunnskunnskap og statsborgerprøver: 276

Norskprøver: 659

Voksenopplæringen har hatt omtrent 150 søkere til norskopplæring på ventelister hele høsten 2022.

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud. 2022	Regnskap 2022	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2022
Sum	188 725	187 494	1 231	0,7 %	148 245	191 672

Kommentar til status økonomi

Enhet barnevern, bolig og inkludering viste et mindreforbruk på 1,2 millioner kroner mot revidert budsjett i 2022.

Det har vært utfordrende å spå den økonomiske utviklingen i løpet av året ettersom det har vært vanskelig å forutsi hvordan den økte bosettingen ville slå ut.

Flyktingtjenesten viste et merforbruk på nesten 1,7 millioner kroner i 2022. Dette skyldtes stor økning i antallet bosatte flyktninger. Dette førte til høyere utbetalinger av introduksjonsstønad og i tillegg en økning i antallet ansatte for å bosette og følge opp i introduksjonsprogrammet.

Voksenopplæringen viste et mindreforbruk på 2,7 millioner kroner mot revidert budsjett. Det skyldtes at engangstilskudd for flyktninger fra Ukraina ikke i tilstrekkelig grad ble hensyntatt i budsjettet. Voksenopplæringen har i større grad enn forutsett klart å opprettholde salg av norskopplæring til samarbeidskommuner.

Botiltak for enslige mindreårige flyktninger viste et mindreforbruk på 1,4 millioner kroner som skyldtes merinntekter som følge av at det kom flere enslige mindreårige enn budsjettet.

Tolkeutgiftene økte kraftig i løpet av året og endte omtrent 1 million høyere enn budsjettet. Dette skyldtes både økte priser og økt behov.

Barnevernstjenesten viste et merforbruk på 0,5 millioner kroner mot revidert budsjett. 2022 er det første året der egenandelene for bruk av statlige tiltak er økt betraktelig som del av oppvekstreformen. Ved inngangen av året var bruken av institusjonsplasser svært lav sett opp mot tidligere perioder. Budsjettet ble redusert ved 1. tertialrapportering med 8,4 millioner kroner. Gjennom året var det en økning i bruk av disse tiltakene, men likevel har det vært et mindreforbruk på 3,3 millioner kroner mot det reviderte budsjettet.

Det har gjennom året vært en økning i godtgjøring til fosterhjemmene. Dette gjelder fosterhjem som er frikjøpt fra sitt ordinære arbeid eller har en forhøyet godtgjøring sammenlignet med standard sats. Disse utgiftene endte 1,1 millioner over revidert budsjett. Overføringer til klienter og oppdragstakere økte betydelig gjennom 2022 og endte 1,6 millioner kroner over revidert budsjett. Det var også merforbruk for kjøp av andre private tiltak på 1,7 millioner kroner. Dette er tiltakene som kjøpes av andre enn bufetat, slik som avlastning fra private aktører eller kjøp av veiledning fra selvstendig næringsdrivende. Økningen i godtgjøring til fosterhjem og andre oppdragstakere og klienter må overvåkes godt i starten av 2023, da dette er økninger som kan gi store økonomiske utslag hvis de vedvarer over tid. En del udekket fravær blant de ansatte i tjenesten reduserte merforbruket for barnevernstjenesten.

Krisesenter og boligsosial avdeling viste totalt sett et mindreforbruk på 0,4 millioner kroner.

Status økonomiplantiltak

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Ramme Prognose Avvik Status Beskrivelse			
	år 1			
Aktivitetssendringer				
Reduksjon introduksjonsstønad	-2 500	-2 500	0	Ferdig Tiltaket er gjennomført, men flyktingene fra Ukraina er da ikke tatt i betraktning. Introduksjonsstønaden økte i 2022 totalt sett som følge av ukrainske flyktinger.
Sum	-2 500	-2 500	0	
Sum tiltak	-2 500	-2 500	0	

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2020	2,22 %	7,70 %	9,92 %
Årlig sykefravær 2021	1,81 %	6,82 %	8,62 %
Årlig sykefravær 2022	2,89 %	7,93 %	10,82 %

Status sykefravær og HMS

Sykefravær

Sykefraværet i enheten er totalt på 10,8 prosent mot 8,6 prosent i fjor.

Sykefraværet i enheten har vært tema i medbestemmelsesmøter, og er fulgt opp tett fra ledere med hensyn til tilrettelegginger og oppfølging av sykemeldte.

Boligsosial avdeling hadde et lavt sykefravær på 3,6 prosent, som er en nedgang fra tidligere år. Flykningstjenesten hadde et samlet sykefravær på 8,8 prosent, som er en liten økning fra året før. Sykefraværet for avdeling voksenopplæring var på 6,1 prosent, som er noe høyere enn tidligere år. Avdeling botiltak hadde et sykefravær på 16 prosent, som er en økning fra 10,9 prosent i 2021. Det er stort sett langtidsfravær, men også noe korttidsfravær som økte i høst. Barnevernstjenesten hadde et sykefravær på 11,8 prosent og en gradvis økning gjennom året. Hovedårsaken til økt fravær kan tilskrives langtidsfravær hos ansatte med helserelevante utfordringer. Fraværet bidrar til økte belastninger på andre, og sykefraværet totalt sett handler derfor også om et høyt arbeidstempo. Krisesenteret hadde et sykefravær på 18,6 prosent som i hovedsak er langtidssykemeldinger. Fraværet oppgis ikke å ha sammenheng med arbeidsplassen.

HMS

Totale avvik økte i 2022. Det har sammenheng med økt opplæring i registrering og økt oppmerksomhet rundt at det er viktig å registrere. Flere avdelinger har få eller ingen avvik registrert, og da må det jobbes mer med forståelsen av betydningen av dette kvalitetsarbeidet. Mange HMS-avvik er knyttet til trusler. Det er en belastning i tjenestene, men det gjøres et arbeid for å følge opp den enkelte sammen med verneombud.

Avvik

Årsrapport 2022

Type avvik	2021	2022
HMS avvik	26	48
Uønskede hendelser	14	10
Tjenestekvalitet avvik	59	107
SUM	99	165

Status politiske vedtak

Klima

Beløp i 1000

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Forbruk og avfall - redusere forbruk	Iht. plan	Det er kjøpt lisenser til flere digitale læringsverktøy for å bidra til redusert kopiering. Det finnes foreløpig ikke eksakt data for måling, men det skal registreres fortløpende.
Forbruk og avfall - redusere matsvinn med 50 %	Iht. plan	Ved botiltak for enslige mindreårige jobbes det med å redusere matsvinn. Dette gjøres ved å benytte budsjetter for matinnkjøp, som skal redusere innkjøp og gi økt oppmerksomhet og lærling knyttet til bruk av restemat.
Naturmangfold - vi holder naturen fri for forsøpling og forurensning	Iht. plan	Voksenopplæring og botiltak for enslige mindreårige skal arrangere egne søppelryddingsaksjoner i løpet av våren.
Transport - fossilfri tjenestepersonbiler i 2024 – utskiftning av tjenestebiler	Ferdig	Tjenestebiler er byttet ut til elektriske biler i tråd med plan.
Transport - tjenestereiser Moss kommune - redusere utslipp med 50 %	Iht. plan	Alle avdelinger har redusert tjenestereiser i forbindelse med kurs og opplæring. Deltakelse på flere digitale webinarer i stedet for konferansereiser for erfaringsutveksling og informasjon fra sentrale myndigheter innenfor de ulike områdene.

Enhet NAV

Tjenesteområdebeskrivelse

NAV Moss er et partnerskap mellom Moss kommune og Arbeids- og velferdsetaten region Øst-Viken. Enhet NAV er organisert i åtte ulike avdelinger hvorav seks av disse er tverrfaglige oppfølgingsavdelinger. En av oppfølgingsavdelingene er dedikert unge, i aldersgruppen 18-29 år. De øvrige avdelingene har oppfølging av innbyggere fra og med 30 år.

I tillegg til oppfølgingsavdelingene har NAV to kontorovergripende avdelinger; Inkluderingsavdeling med jobbspesialister og metodeveiledere som arbeider etter en metode kalt «Supported Employment», og egne markedskontakter som jobber ut mot arbeidsmarkedet. Utviklingsavdeling har sin hovedfunksjon å støtte opp under drift og utviklingsarbeid på tvers av avdelinger.

NAV- kontorets tverrfaglige organisering bygger opp under inkluderingstankegangen som en avgjørende suksessnøkkel for nå overordnet hovedmål om «Å redusere utenforskap med særlig fokus på prioriterte grupper» - ungdom, barnefamilier og personer med innvandrerbakgrunn. NAV skal sammen med øvrige enheter i kommunen blant annet bidra til sikre gode overganger for barn og unge, og samordnet oppfølging av helhetlige behov for familien.

Å møte mennesker er NAV sin kjernevirksomhet» med «kommunikasjon og samhandling som sentral nøkkelkompetanse».

NAV skal i fellesskap bidra til deltagelse for alle, like muligheter og varig endring av rotårsakene til utenforskap, med følgende tre hovedstrategier med fire satsingsområder:

Hovedstrategier

- *NAV Moss skal være en inkluderende og kompetent pådriver for helhetlig og tverrfaglig brukeroppfølging*
- *Hovedfokus skal være å forebygge sosial arv og utenforskap gjennom arbeidsrettet brukeroppfølging*
- *Vi skal jobbe systematisk med kompetansearbeid*

Satsingsområder

Strategisk tenking, innovasjon og kontinuerlig forbedring - Høy innovasjonsevne krever høy grad av psykologisk trygghet og et ytringsklima hvor alle bidrar til gode refleksjoner, utviklings- og forbedringsprosesser.

Rollen som samfunnsaktør og nettverksbygger- I rollen som samfunnsaktør og nettverksbygger er det helt avgjørende å mobilisere den kollektive kraften for inkluderingsarbeidet i og utenfor organisasjonen.

Medarbeiderutvikling- Medarbeideres kompetanse og motivasjon for oppgavene er organisasjonens viktigste ressurs for måloppnåelse.

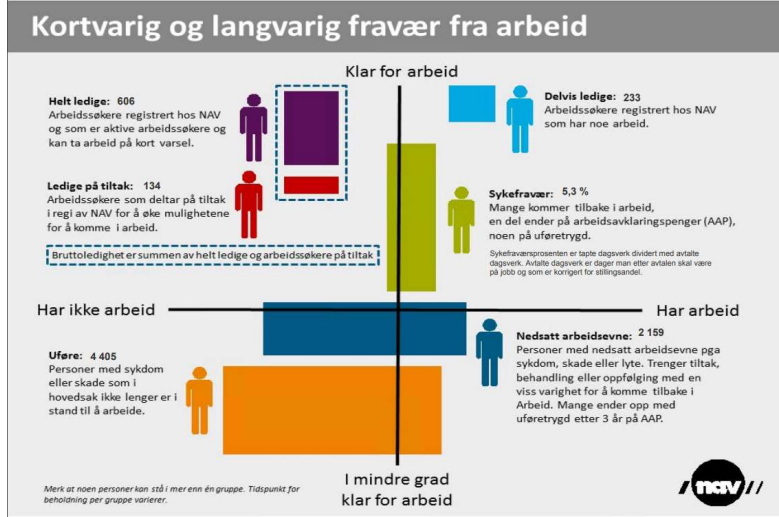
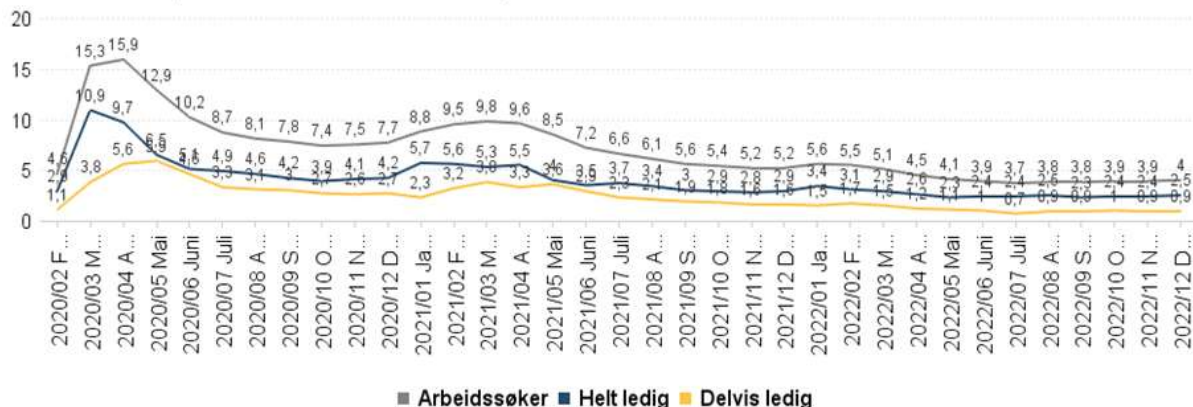
Lederutvikling - Ledere ved NAV Moss har et individuelt og felles ansvar for å sikre høy grad av psykologisk trygghet i organisasjonen, slik at våre prestasjoner bidrar til at strategier virkeliggjøres og mål nås.

Status tjenesteområdene

Arbeidsledighet

Arbeidsledigheten har holdt seg lav gjennom hele 2022. Antall helt ledige personer var 606 i desember, mens antallet arbeidssøkere var 973. Antallet delvis ledige personer var 233. Arbeidssøkerne er summen helt ledige, delvis ledige og arbeidssøkere som deltar på tiltak. I desember var helt ledige som andel av arbeidsstyrken 2,5 prosent. I desember var andel langtidsledige av alle ledige 31,5 prosent.

Arbeidssøkere per måned. Andel av arbeidsstyrken

Arbeidsavklaringspenger (AAP)

Antall mottakere av arbeidsavklaringspenger var 1 440 i desember. Det tilsvarer 4,5 prosent av befolkningen i alderen 18 til 66 år. Antallet personer med nedsatt arbeidsevne var 2 159. Det er 6,8 prosent av befolkningen mellom 18 og 66 år. Det er 130 flere AAP-mottakere sammenlignet med 2021, en økning på 9,9 prosent.

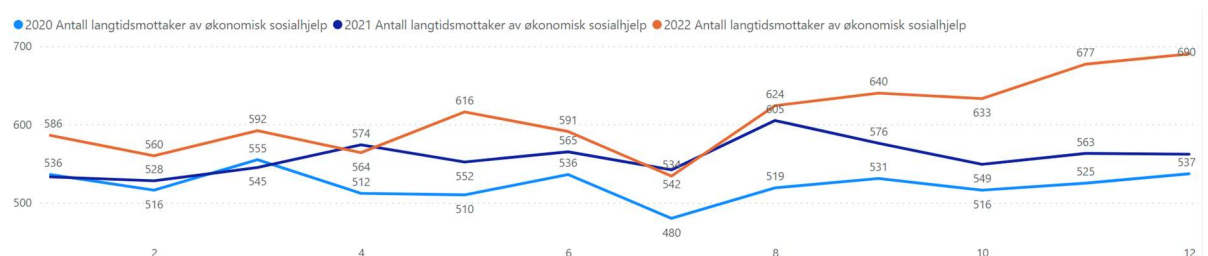
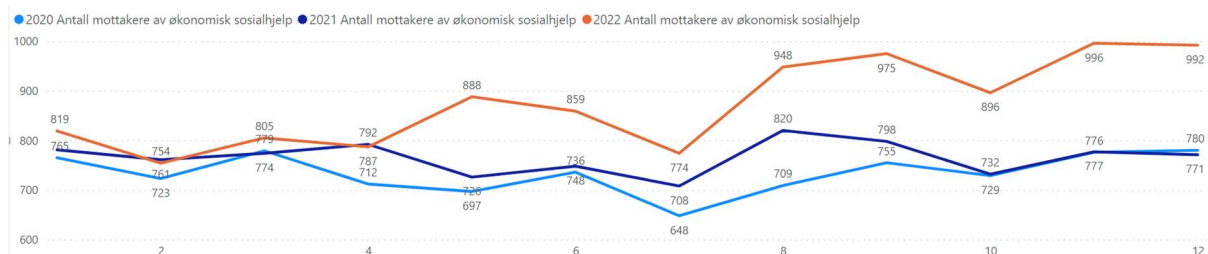
Uføre

13,9 prosent av befolkningen mellom 18 og 67 år er uføre i Moss. Antall mottakere av uføretrygd er redusert med 52 personer sammenlignet med samme periode i fjor, en reduksjon på 1,2 prosent. Det var 260 personer under 30 år som mottok uføretrygd i 2022. Det betyr at det var 3,8 prosent uføretrygdede under 30 år.

Økonomisk sosialhjelp

Selv om arbeidsledigheten har holdt seg stabilt lav i 2022, har det vært økende behov for økonomisk sosialhjelp blant befolkningen. Utbetaling av økonomisk sosialhjelp økte med kr 21,6 millioner kroner fra 2021, en økning på 22,5 prosent.

1 777 personer mottok økonomisk sosialhjelp (bidrag) i 2022, det er en økning på 152 personer fra 2021. Utbetaling per mottaker økte også. I snitt mottok hver person 67 009 kroner i 2022 mot 59 726 kroner i 2021, en økning på 12 prosent per mottaker. Antall langtidsmottakere økte tilsvarende.

Økning i utbetalt økonomisk sosialhjelp skyldtes blant annet høy prisvekst generelt på mat og husleie, samt økte strømutfgifter. De veiledende satsene for økonomisk sosialhjelp ble prisjustert fra 1. juli 2022 med 3,4 prosent. Prisveksten har vært betraktelig høyere enn hva satsene er ment å dekke og flere har derfor vært i behov av supplerende og/eller krisehjelp. I tillegg til har flere vært i behov av økonomisk sosialhjelp.

- Høye strømutfgifter har ført til at flere har hatt behov for hjelp til å dekke utgiftene. Utbetaling til dekning av strømutfgifter økte med 2,7 millioner kroner fra 2021, en økning på 41 prosent. Totalt er det utbetalt 9,6 millioner kroner til strømformål.

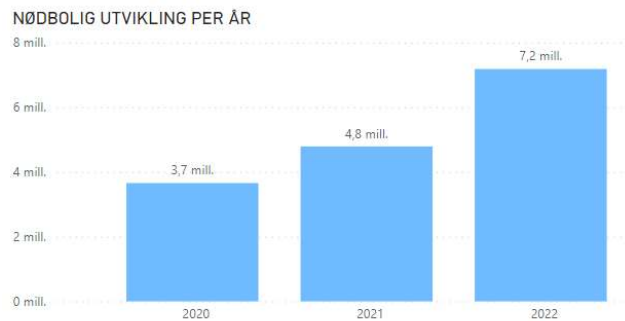
STRØM TOTALT PER ÅR

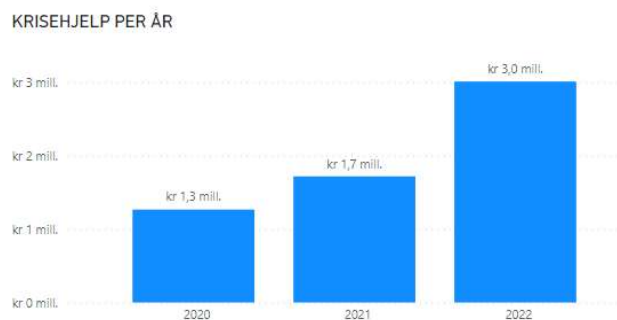

Årsrapport 2022

- Tilgang til midlertidig bolig (nødbolig) har vært en utfordring for NAV også i 2022. Behovet for midlertidig bolig og tilhørende utgifter har fortsatt å øke i 2022. Totalt er det 141 hovedmottakere som har mottatt økonomisk sosialhjelp til nødbolig, dette er en økning på 20 personer fra fjoråret. Av disse mottok 45 bidrag til nødbolig i mer enn tre måneder, herav hadde seks forsørgeransvar for barn. Totalt er det utbetalt 7,2 millioner kroner til nødbolig, det er 2,3 millioner kroner mer enn i 2021. Utbetalinger til ukrainske flyktninger er holdt utenfor. Kommunen har begrenset tilgang til midlertidig bolig for barnefamilier, slik at eneste mulighet blir å innlosjere familiene på hotell eller lignende dyre alternativer. Flere av brukerne står på venteliste til kommunal bolig.

- Behovet for økonomisk krisehjelp har nesten doblet seg fra 2021 til 2022, fra 1,7 millioner kroner til kr 3 millioner kroner. 740 personer mottok krisehjelp i 2022, det er en økning på 158 fra fjoråret. Det er 73 personer som har fått krisehjelp utbetalt i seks måneder eller mer (sporadisk) i 2022, en økning på 32 personer fra 2021.

- Moss kommune bosatte 225 flyktninger 2022. Vedtak om etablering og utbetalinger før bosatte starter på introduksjonsprogram fører til økte sosialhjelpsutbetalinger. Til alle bosatte innenfor integreringsperioden er det utbetalt 20,6 millioner kroner i 2022, av disse er kr 10,5 millioner kroner utbetalt til ukrainske flyktninger.
- Husleieutbetalingen økte med 2,7 millioner kroner fra 2021 til 2022.
- Økt arbeidsmengde for NAV ansatte har ført til begrenset tid til arbeidsrettet oppfølging og at inntektssikringen har blitt prioritert.

Kvalifiseringsprogrammet (KVP)

NAV har en egen KVP-ansvarlig og KVP-kontakter i alle tverrfaglige avdelinger. 37 personer har fått utbetalt KVP-lønn i 2022 på totalt 3,6 millioner kroner. Dette er et lavere antall enn ønsket.

Gjeldsrådgivning og økonomisk rådgivning

Gjeldsrådgivningen i 2022 har vært viktig for å forebygge at personer som har havnet i økonomisk uføre blir avhengig av økonomisk hjelp fra NAV. NAV har to stillinger som jobber med gjelds- og økonomirådgivning. Det ble i 2022 jobbet med 511 gjeldsrådgivningsaker, 175 av disse har mottatt sosialhjelp. 309 av sakene er avsluttet. Det er totalt søkt om offentlig gjeldsordning for 175 saker. Tjenesten er i tillegg avgjørende for den enkeltes livskvalitet og mulighet for å beholde eller å komme i arbeid.

Forvaltning

Forvaltning er et viktig tiltak for å forebygge økte utgifter knyttet til økonomisk sosialhjelp. NAV Moss har fire veiledere som jobber med forvaltning av personlig økonomi. Tjenesten er viktig for å ivareta stabil bosituasjon og sikre livsnødvendighet for den gjeldende innbygger. Det er et stort behov for tjenesten og NAV har lange ventelister.

Inntektssikring

NAV har egne veiledere som jobber med inntektssikring for brukere som ikke skal ha arbeidsrettet oppfølging, men som trenger fast supplering til ytelsen de mottar eller engangshjelp ved store utgifter. De fleste av disse brukerne mottar uføretrygd.

Familieteam

NAV har et eget familieteam bestående av seks familiekontakter i tillegg til familiekoordinator. Arbeidet til familieteamet har vært å øke familienes deltakelse i arbeid, aktivitet og fritid samt å stabilisere boligforhold og bedre den økonomiske situasjonen. Målet er å forebygge sosial arv og gi bedre folkehelse på sikt, i tillegg til å øke bevisstheten rundt barne- og familieperspektivet.

Oppfølging av ungdom

Unge under 30 år er en prioritert målgruppe i NAV. NAV Moss har en egen tverrfaglig avdeling som følger opp denne målgruppen. Avdelingen har 26 ansatte som jobber med fagområdene sosial, arbeidsavklaringspenger, sykefraværsoppfølging og arbeidsrettet oppfølging. To av veiledere er stasjonert ute på de videregående skolene i Moss (Malakoff og Kirkeparken). De er en del av Elevtjenesten og hjelper til med utenomfaglige utfordringer som gjør det vanskelig å konsentrere seg om skolen (bolig, hjemmeforhold, økonomi og andre forhold tilknyttet til livssituasjonen).

NAV Moss har et internt tiltak for unge kalt MED (Motivere- Endre- Delta). Tiltaket tilbys i grupper, men også individuelt med oppfølging ut mot arbeidsgivere med tilhørende arbeidstrening. Det gis praktisk bistand i og utenfor hjemmet. Tiltaket er under utvikling. Målet er at tiltaket blir bedre tilpasset den enkelte, og at det etableres et tettere samarbeid med skolene, frivilligheten, næringslivet og de øvrige tjenestene i kommunen.

NAV Moss tilbyr «Jobbklubb for unge» som leveres av en ekstern tiltaksleverandør. Her er det 20 plasser. I 2022 har det vært deltakelse i prosjektet «Psykt bra sykkelturn». Prosjektet retter seg mot

personer mellom 16-25 år med lette/moderate psykiske helseutfordringer. Prosjektet er et systematisk og målrettet treningsopplegg som går over ett år. 12 deltakere er rekruttert inn i prosjektet fra Fontenehuset Rygge, Kirkens bymisjon Moss, Mental Helse Moss og NAV Moss.

Markedsteam

Markedsteamet har jobbet med direkte meldte stillinger og bistått veilederne med å finne egnet arbeid til arbeidssøkere. NAV skal være en naturlig samarbeidspartner til det lokale arbeidslivet, både ved opp- og nedbemanning. Markedsteamet har hatt økende fokus på prioriterte grupper og deres mulighet til å inkluderes i arbeidsmarkedet. Utvikling av markedsarbeidet gjøres i tett samarbeid med NAV-kontorene i hele bo- og arbeidsregionen (Mossregionen, Indre Østfold og Follo).

Utvidet oppfølging

Jobbspesialistene, ledet av tre metodeveiledere, har arbeidet tett med arbeidssøkere og arbeidsgivere gjennom hele året. Tiltaket "utvidet oppfølging" har bidratt til at personer med sammensatte utfordringer har kommet i lønnet arbeid etter metoden "Supported Employment".

Teamet kan vise til gode resultater. 113 av deltakerne i utvidet oppfølging startet i jobb i løpet av 2022. Det ble avsluttet oppfølging av totalt 52 deltakere som gikk over i jobb (13 under 30 år), og fem deltakere (3 under 30 år) har gått over til utdanning.

Prosjekt Individuell jobbstøtte (IPS)

"Individuell jobbstøtte" har i 2022 fortsatt å arbeide etter en forpliktende samarbeidsmodell mellom NAV, spesialist- og kommunehelsetjenesten. Arbeidet går ut på å hjelpe personer med moderate til alvorlige psykiske helseproblemer og/eller rusavhengighet ut i ordinært arbeid eller utdanning. IPS jobbspesialist er en del av deltakernes behandlingsteam. Det er fire jobbspesialiststillinger tilknyttet IPS Mossregionen, hvorav to stillinger er "IPS-ung"- stillinger der målgruppen er unge mellom 16-30 år.

Moss kommune, som prosjekteier, har i 2022 mottatt 0,9 millioner kroner i implementeringstilskudd fra Helsedirektoratet, hvor Råde, Våler og Vestby er en del av samarbeidet. 19 deltakere har startet i jobb og ni av disse har avsluttet oppfølging. Per 31.12.22 jobbes det med .42 deltakere i prosjektet.

Prosjekt Senter for skolemestring (SKRÆTSJ)

Senter for skolemestring er et samarbeidsprosjekt mellom NAV Moss, NAV Øst-Viken og de videregående skolene i Moss, hvor det jobber tre jobbspesialister, to kognitive terapeuter, en metodeveileder og en prosjektkoordinator. Prosjektet tester ut metoden "Supported Education" og skal få flere unge til å fullføre utdanningsløp og å bli inkludert i arbeidslivet. Målgruppa er unge mellom 16-30 år som står i fare for, eller har falt ut av skole.

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud. 2022	Regnskap 2022	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2022
Sum	163 341	172 266	-8 925	-5,5 %	149 329	148 775

Kommentar til status økonomi

Enhet NAV viste et merforbruk på 8,9 millioner kroner mot revidert budsjett i 2022.

Avviket skyldtes i all hovedsak en stor økning i utbetalingene av økonomisk sosialhjelp, som endte 11,7 millioner kroner over revidert budsjett. Gjennom året har NAV fått tilført midler for å dekke opp økningen i økonomisk sosialhjelp. I 1. tertial ble det tilført 3 millioner kroner som kompensasjon for prisvekst og i 2. tertial 7 millioner kroner til dekning av utbetalinger til ukrainske flyktninger samt 0,5 millioner kroner til dekning av kommunalt tiltak "ekstra til jul".

Totalt ble det utbetalt 117,4 millioner kroner i økonomisk sosialhjelp i 2022, noe som er en økning på 21,6 millioner kroner fra 2021. Av dette ble det utbetalt 10,5 millioner kroner til ukrainske flyktninger. I tillegg til høy bosetting var det høy generell prisvekst i 2022 som var hovedårsaken til økningen.

Noe mindreforbruk ellers i enheten dempet merforbruket noe. Blant annet ble det mottatt 2,3 millioner kroner i refusjoner fra Utlendingsdirektoratet som ikke var budsjettert.

Status økonomiplaniltak

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Ramme år 1	Prognose	Avvik	Status Beskrivelse
Vedtak forrige periode				
Økning sosialhjelp - økt arbeidsledighet	-900	0	-900	I arbeid På grunn av blant annet økt prisnivå på mat og strøm, ekstraordinær flyktningsituasjon fra Ukraina samt knapphet på nødboliger i kommunen har det ikke vært mulig å redusere utbetalingen av økonomisk sosialhjelp.
Sum	-900	0	-900	
Sum tiltak	-900	0	-900	

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2020	1,27 %	9,22 %	10,49 %
Årlig sykefravær 2021	1,71 %	6,69 %	8,39 %
Årlig sykefravær 2022	2,31 %	7,73 %	10,04 %

Status sykefravær og HMS

Saker som har ført til forbedringer og/eller er løst i driftsåret 2022

Alle tiltak og prosesser drives etter «HMS handlingsplan/nærværplan» som blir evaluert i slutten av året.

- Rask oppfølging av ansatte via bedriftshelsetjenesten (BHT) ved hendelser og stressmestring
- Sikkerhetstiltak mottak
- Nærvær – tiltak og prosesser for tett oppfølging av sykefravær
- Hybrid arbeidshverdag. Inntil 40 prosent hjemmekontor har gitt fleksibilitet som en del ansatte melder tilbake er positivt i forhold til forebygging av fravær
- Nye lokaler og «onboarding» nye lokaler – spesielt med fokus på HMS-tiltak nytt bygg, inkludert brannøvelse og øvelser i mottaket knyttet til risikovurdering og valg av samtalerom og lignende
- Arbeidsgruppe for løpende risikovurdering nytt mottak
- Vernerunde 2022
- HMS uke – tiltak i løpet av uken: førstehjelpskurs, gjennomgang ergonomi, registrering av avviksmeldinger, øvelse sikkerhet i mottaket/simulering av case
- Foredrag selvivaretagelse

Sykefraværsutvikling gjennom året

Gjennomsnittlig sykefravær for kommunalt ansatte medarbeidere var 10 prosent i 2022.

Gjennomsnittlig sykefravær for statlig ansatte 13,9 prosent. Dette er en økning fra 2021.

Det har gjennom hele 2022 blitt jobbet målrettet med nærværarbeid og spesielt med tiltak for å redusere høyt sykefravær i enheten. Både verneombud, tillitsvalgte og ledelsen jobber sammen med denne utfordringen og HMS forum er en sentral samhandlingsarena for innsikt, evaluering og vurdering av aktuelle tiltak. Også perspektivet om å ivareta de som er på jobb, i forhold til merarbeid på grunn av høyt fravær.

Antall avviksmeldinger gjennom året

- HMS avvik og skade: 36
- Uønsket hendelse: 8
- Tjenestekvalitetsavvik: 24

Antall skademeldinger gjennom året

- fire skademeldinger totalt, statlig og kommunalt ansatte

Status politiske vedtak

Klima

Beløp i 1000

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Forbruk og avfall - redusere forbruk	Iht. plan	NAV Moss følger NAV sin kanalstrategi som etterhvert blir en del av virksomhetsstatregien, samt kommunens virksomhetsstrategi i forhold til bruk av digitale løsninger. Det ble i 2022 implementert ny modul for bedre saksbehandlingsflyt i fagsystemet for sosial.
Transport - fossilfri tjenestepersonbiler i 2024 – utskiftning av tjenestebiler	Iht. plan	Tre elbiler er i bruk i tjenesten.
Transport - gangeandel på 25 % 2030 i mossesamfunnet	Iht. plan	NAV-bygget er lokalisert sentralt, innbyggere og ansatte i nærområdet kan gå til NAV.
Transport - kollektivandel buss på 15 % 2030 i mossesamfunnet	Iht. plan	Mulighet for bruk av buss for å reise til og fra NAV-kontoret.
Transport - sykkelandel på 8 % 2023 i mossesamfunnet	Iht. plan	NAV har fire elsykler tilgjengelig for ansatte til bruk i tjenesten.

Kommunalområde helse og mestring

Tjenesteområdebeskrivelse

Tjenestene som ytes innen kommunalområde helse og mestring er i hovedsak hjemlet i helse- og omsorgstjenesteloven. Loven er en pliktlov som pålegger kommunen å sørge for nødvendige og forsvarlige helse- og omsorgstjenester til alle som trenger det. Andre sentrale lover er pasient- og brukerrettighetsloven og helsepersonelloven. Kommunalområdet er organisert i fire enheter:

- enhet hjemmetjenester
- enhet sykehjem og omsorgsboliger
- enhet helsehus
- enhet samhandling

Tjenestene som ytes fra hjemmetjenesten omfatter hjemmesykepleie, praktisk bistand, psykisk helse- og rustjenester og miljøarbeid. I tillegg til ordinære hjemmetjenester ytes det tjenester i samlokaliserte boliger for personer med utviklingshemming og personer med rus- og/eller psykiske lidelser.

Enhet sykehjem og omsorgsboliger drifter tre sykehjem og seks samlokaliserte omsorgsboliger i tillegg til storkjøkken og aktivitetssentra.

Enhet helsehus består av Peer Gynt helsehus, sykehjemslegene, fysio- og ergoterapi, ulike spesialiserte team, Sørtun avlastning og legevakten. Driften av testsenter og smittesporing har også vært tillagt denne enheten.

Enhet samhandling fatter vedtak på tjenester og har ansvaret for kjøp av tjenester som BPA (brukerstyrt personlig assistanse), avlastning i- og utenfor hjemmet, og enkelte heldøgns plasser.

Status tjenesteområdene

Gjennom 2022 erfares det at innbyggernes behov for helse-, pleie- og omsorgstjenester er økende. Spesielt kan avlastningstilbud til barn og unge, bo- og omsorgstilbud til ressurskrevende brukere, psykiske helsetjenester og langtidsplasser i sykehjem og omsorgsboliger trekkes frem. Kapasiteten innenfor egne tjenester er ikke dekkende, og for å møte behovene har det vært nødvendig å kjøpe avlastningstilbud og botilbud med døgnbemanning. Flere av brukerne har omfattende behov for bistand og skjerming, noe som er ressurskrevende både innenfor kommunens tjenester og fra private leverandører. I sykehjemmene har dobbeltrom vært i bruk i lengre perioder, for raskt å kunne ta imot utskrivningsklare pasienter fra sykehus. I årets siste måneder har det vært kontinuerlig i bruk flere dobbeltrom enn tidligere.

Legevakten melder om en økt pågang. Situasjonen har vært krevende da det parallelt har vært vanskelig å skaffe både lege- og sykepleievikarer. Fastlegetjenesten melder også om store bemanningsmessige utfordringer. Ved langtidsfravær har kommunen måtte leie inn vikar fra bemanningsbyrå og avtroppende fastleger har problemer med å få solgt ut sine praksiser. Kommunestyret bevilget i desember måned midler til strakstiltak for fastlegeordningen.

Avdelingene har merket at tilgangen på vikarer har vært mindre i 2022 enn forutgående år. Parallelt er det vanskelig å få besatt faste stillinger, spesielt sykepleier- og vernepleierstillinger.

Det jobbes aktivt med å finne gode og fremtidsrettede løsninger for å kunne møte innbyggernes behov i lys av den demografiske utviklingen. Fokus på mestring, brukermedvirkning og innovasjon er sentralt. Videre er det viktig at tjenesten har kompetente og engasjerte medarbeidere som sammen med brukere og pårørende kan komme frem til gode og bærekraftige løsninger.

Strategisk plan for kommunalområde helse og mestring 2021-2024 ble vedtatt i august 2021.

Målene i planen tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og kommunedelplanen «Levekår og livskvalitet i et livsløpsperspektiv». Strategiplanen peker ut en retning, og gjør det tydelig hvor avdelingene skal rette sin innsats. Det er valgt ut fire satsningsområder og alle disse har vært jobbet med gjennom året. Kort oppsummert kan følgende rapporteres:

Hva er viktig for deg?

- Pårørendestrategien er utarbeidet og ble vedtatt i kommunestyret i september. Pårørendekoordinator tiltrådte stillingen i april måned.
- Det har vært gjennomført brukerundersøkelser innen rus og psykisk helse. Undersøkelsen ble lagt frem til orientering for utvalg for helse og mestring i august måned. Det jobbes videre med å etablere en tilbakemeldingskultur i hele kommunalområdet.
- For å få til gode kartleggingsamtaler er kapasiteten blant saksbehandlerne ved helse og omsorgsforvaltningen viktig. På grunn av økt pågang har dette området vært under press og det vil bli vurdert nærmere hva slags tiltak som må iverksettes.
- Innen koordinerende enhet er nå koordinatorstillingene på plass.
- Det er igangsatt arbeid med utredning av omsorgsbygg.
- Strategisk plan for psykisk helse er vedtatt.
- Byggingen av Grindvold omsorgsboliger med 48 boenheter for personer med demenslidelser ble igangsatt i juni måned.
- Plan for etablering av produksjonskjøkken ble vedtatt i juni måned.

Samskaping og innovasjon

- En arbeidsgruppe jobber med helhetlige tjenester for barn og unge. Det skal sees på en fremtidig organisering og samle alle tjenestene som i dag er spredt i enhet hjemmetjenesten og enhet helsehus. Målet med arbeidet er å sikre helhetlige tjenester, sammenheng i tjenestene og kompetanseøkning på området.
- IKOS – digitale tavler for økt pasientsikkerhet og kvalitet er tatt i bruk i 14 avdelinger.
- Enhetene jobber for å få til mer samhandling og gode pasientforløp. Gjennom pandemien har avstanden mellom avdelingene økt og det jobbes nå for å få til mer samarbeid og samhandling på tvers.
- Kommunalområdet er involvert i flere større forskningsprosjekter; KOLS prosjektet, SAFE prosjekt– trygghet ved livets slutt, Innføring av digitale tavler og prosjekt 5 gode vaner.
- Nye trygghetsalarmer er under installering.
- Sykesignalanlegg med mulighet for sensorteknologi er under etablering ved kommunens sykehjem.

Økonomistyring

- Flere enheter jobber med å se på om oppgaveglidning kan gi en mer effektiv bruk av kompetanse.
- Det etableres tilbud til ressurskrevende brukere i kommunal regi i stedet for enkeltkjøp. Målet er å samle flere tiltak for å få til en best mulig drift.
- Det benyttes dobbeltrom i korttidsavdelinger for å raskt kunne ta imot utskrivningsklare pasienter fra sykehus.
- Det jobbes med planer for hvordan fremtidig kapasitet innen ulike tjenester skal kunne økes i samsvar med den demografiske utviklingen og samfunnets bærekraft.

Heltidskultur

- Strategi for heltidskultur innen helse og mestring ble vedtatt våren 2022.
- Alle lederne innen helse og mestring fikk innføring i strategien under en ledersamling i juni måned.
- Kommunalområdet har valgt ut fire avdelinger som har startet opp arbeidet med heltidskultur.

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud. 2022	Regnskap 2022	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2022
300-Kommunalområde helse og mestring	8 507	7 565	942	11,1 %	2 424	-26 852
301-Enhet helsehus	200 871	206 968	-6 097	-3,0 %	191 538	161 840
302-Enhet samhandling	97 085	91 900	5 185	5,3 %	63 184	91 057
303-Enhet sykehjem og omsorgsboliger	444 612	450 872	-6 260	-1,4 %	406 176	377 973
304-Enhet hjemmetjenester	538 962	533 285	5 677	1,1 %	502 511	491 386
Sum	1 290 037	1 290 590	-553	0,0 %	1 165 832	1 095 404

Kommentar til status økonomi

Kommunalområde helse og mestring viste et samlet merforbruk på 0,55 millioner kroner mot revidert budsjett i 2022.

Budsjettet ble gjennom 2022 revidert flere ganger som følge av aktivitet som ikke lå inne i opprinnelig budsjett. Kommunalområdet har utover de rent tekniske justeringene som følge av blant annet lønnsoppgjør, fått tilført mer enn 80 millioner kroner gjennom året.

Merforbruket skyldes i hovedsak koronautgifter de første månedene av året da KS avtalen gjorde at alt av merarbeid og overtid ble kompensert som overtid etter ekstra høye satser. Videre medførte rekrutteringsutfordringer parallelt med høyt sykefravær under sommerferieavviklingen, at bemanningsbyrå måtte benyttes i tillegg til mye bruk av overtid.

Andre aktiviteter som har gitt merforbruk gjennom året er flere ressurskrevende brukere både i- og utenfor institusjon, flere tjenestekjøp, bruk av dobbeltrom i sykehjem, økt pågang på legevakt, vikarbruk i ledige fastlegehjemler og beredskap på testsenteret over sommeren.

Noe mindreforbruk eller økte inntekter fremkom også gjennom året. En del av mindreforbruket skyldes at BPA brukere (brukerstyrt personlig assistanse) ikke har brukt alle tildelte timer slik at kommunen har fått tilbakeført midler. Inntekter for egenbetaling i sykehjem ble høyere enn prognostisert, da det gjennom året ble innvilget flere langtidsplasser enn beregnet.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett		
	Rev. bud.	Regnskap	Avvik i kr
HM - oppgradering bygg	5 000	1 027	3 973
Investeringer Helse og Mestring	19 432	16 245	3 187
Sum	24 432	17 271	7 161

Statustekst investeringer

HM - oppgradering bygg

Arbeidet med ombygginger i flere av de kommunale byggene innenfor helse og mestring er planlagt og til dels igangsatt. Dette gjelder tilpasninger av bygg til nye brukerbehov og brukere, samt feks. krav til pauserom for ansatte. Arbeidet vil også pågå gjennom 2023 og medfører at resterende midler vil rebudsjetteres til 2023.

Investeringer Helse og Mestring

Investeringsprosjektet er i hovedsak tilknyttet nye signalanlegg på sykehjemmene og nye trygghetsalarmer. Grunnet utfordringer tilknyttet infrastruktur og eldre bygningsmasse har det ført til noe forsinkelser i fremdriften i prosjektet. For både Melløs sykehjem og Orkerød sykehjem ble arbeid og montering ferdigstilt i 2022, mens det for Ekholt ble ferdigstilt rett over nyttår, da inkludert omsorgsboligene. Arbeidet videreføres med Peer Gynt Helsehus og de resterende omsorgsboligene i 2023.

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2020	3,67 %	9,71 %	13,38 %
Årlig sykefravær 2021	3,92 %	8,71 %	12,62 %
Årlig sykefravær 2022	4,29 %	9,77 %	14,06 %

Status sykefravær og HMS

Sykefravær

Både korttids- og langtidsfraværet har økt fra 2021 til 2022.

Også i 2022 har mye fravær vært relatert til pandemien. Parallelt har det vært mye fravær som følge av andre luftveisplager og omgangssyke. Høyt sykefravær medfører et økt press å øvrige ansatte noe som også kan ha medført ytterligere fravær.

I forhold til langtidsfravær har det vært jobbet løpende med sykefraværsoppfølging for den enkelte for å sikre god tilrettelegging av arbeidssituasjonen. Det samarbeides tett med både HR og bedriftshelsetjenesten der det er behov for særskilte tilpasninger og der det er ulike arbeidsmiljøutfordringer i virksomhetene. Det er også faste møter med NAV for oppfølging av ansatte som er sykemeldte eller står i fare for å bli sykemeldt.

HMS

Det er totalt registrert 1034 HMS avvik i 2022. I 2021 ble det meldt 1062 slike avvik. De uønskede hendelsene omhandler i hovedsak fall, skade, vold og trusler. Det er søkelys på kvalitetsforbedring i kommunalområdet og meldte avvik blir gjennomgått i enhetenes kvalitetsutvalg.

KOSTRA Nøkkeltall

Kostra-analyse - Pleie og omsorg

	Moss 2021	Moss 2022	Sarpsborg	Tønsberg	Nordre Follo	Kostragruppe 11
Prioritet						
Institusjoner (f253+261) - andel av netto driftsutgifter til plo (B)	32,3 %	31,3 %	42,4 %	38,3 %	39,0 %	40,3 %
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Pleie og omsorg (B) *) **)	22 390	23 158	24 565	23 542	23 326	23 809
Tjenester til hjemmeboende (f254) - andel av netto driftsutgifter til plo (B)	61,5 %	62,3 %	51,8 %	56,6 %	51,3 %	53,7 %
Produktivitet						
Korrigerte brutto driftsutg pr. mottaker av hjemmetjenester (i kroner) (B) *)	272 384	280 413	353 364	365 560	377 420	335 411
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass (B) *)	1 560 684	1 585 287	1 562 770	1 502 616	1 592 221	1 630 960
Dekningsgrad						
Andel av alle brukere som har omfattende bistandsbehov (B)	21,0 %	21,4 %	30,5 %	33,4 %	36,0 %	29,5 %
Andel brukere i institusjon som har omfattende bistandsbehov: Langtidsopphold (B)	78,2 %	83,2 %	81,1 %	86,9 %	88,4 %	87,5 %
Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov, 0-66 år (B)	16,0 %	15,6 %	17,6 %	18,2 %	26,2 %	16,9 %
Andel innbyggere 80 år og over i bolig med heldøgns bemanning	5,6 %	5,4 %	3,9 %	2,8 %	2,8 %	3,0 %
Andel innbyggere 80 år og over som bruker hjemmetjenester (prosent)	29,1 %	29,3 %	24,2 %	25,6 %	25,2 %	26,4 %
Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon	7,8 %	7,1 %	10,1 %	9,9 %	10,3 %	9,5 %
Andel plasser i brukertilpasset enerom m/ eget bad/wc (B)	93,6 %	93,6 %	60,5 %	108,2 %	96,8 %	86,2 %
Andel plasser i skjermet enhet for personer med demens (B)	50,4 %	43,3 %	19,6 %	13,8 %	15,4 %	28,2 %
Plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år over (B)	11,3 %	10,9 %	16,6 %	16,2 %	13,7 %	14,8 %
Kvalitet						
Andel brukerrettede årsverk i omsorgstjenesten m/ helsefagutdanning (prosent)	73,0 %	75,0 %	84,8 %	75,0 %	80,2 %	78,3 %
Andel plasser i enerom i pleie- og omsorgsinstitusjoner	100,0 %	100,0 %	92,8 %	98,8 %	100,0 %	98,0 %
Helsefagarbeider Avtalte årsverk per 10 000 innbyggere (årsverk)	59,48	61,52	76,34	57,37	42,11	56,50
Legetimer per uke per beboer i sykehjem (timer)	0,77	0,73	1,01	0,58	0,67	0,73

Årsrapport 2022

Sykepleier uten spesialitet/videreutdanning Avtalte årsverk per 10 000 innbyggere (årsverk)	39,00	40,09	55,53	46,02	42,70	46,87
Sykepleiere med spes./vd. utd. Avtalte årsverk per 10 000 innbyggere (årsverk)	6,85	6,47	7,49	8,34	5,97	7,88
Vernepleier Avtalte årsverk per 10 000 innbyggere (årsverk)	21,17	20,72	29,51	14,10	13,52	18,87
Økonomi						
Brukerbetaling i institusjon i forhold til korrigerte brutto driftsutgifter (B)	10,9	11,0	10,5	14,3	13,3	11,1
Levekår						
Utgiftsbehov - Pleie og omsorg	1,055	1,057	1,049	1,014	0,899	1,013

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Kostra-analyse - Kommunehelse

	Moss 2021	Moss 2022	Sarpsborg	Tønsberg	Nordre Follo	Kostragruppe 11
Prioritet						
Netto driftsutgifter per innbygger (232) forebygg. helsestasjons- og skolehelsetjeneste (B) *) **)	1 013	1 023	836	996	804	848
Netto driftsutgifter per innbygger (233) annet forebyggende helsearbeid (B) *) **)	1 400	674	392	1 000	781	587
Netto driftsutgifter per innbygger (241) diagnose behandling re-/habilitering (B) *) **)	2 070	2 243	2 391	1 879	2 372	2 581
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Kommunehelse (B) *) **)	4 483	3 940	3 619	3 875	3 957	4 015
Dekningsgrad						
Årsverk av fysioterapeuter pr. 10 000 innbyggere. Funksjon 241 (B)	6,6	6,6	6,3	6,3	8,1	7,2
Årsverk av helsesøstre pr. 10 000 innbyggere 0-5 år. Funksjon 232	98,6	114,5	82,6	98,1	101,9	97,3
Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere. Funksjon 241 (B)	9,5	10,0	9,1	9,9	9,3	9,5
Kvalitet						
Hjemmebesøk av jordmor innen tre døgn etter hjemkomst Barn (antall)	253	369	504	331	476	3 735
Levekår						
Utgiftsbehov - Kommunehelse	0,956	0,955	0,957	0,951	0,941	0,960
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Antall førstegangs hjemmebesøk til nyfødt	264	397	521	485	541	4 559
Fødte i løpet av året (antall)	434	434	538	495	544	4 868
Andre nøkkeltall						
Gjennomsnittlig listelengde (B)	1 125,0	1 057,1	1 108,3	1 165,8	1 147,1	1 093,6

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Enhet helsehus

Tjenesteområdebeskrivelse

Enhet helsehus er kommunens kompetansesenter for spesialiserte helsetjenester. Enheten skal bygge kompetanse internt i enheten og i øvrige enheter i kommunalrådene for å utvikle framtidens helsetjenester. Enheten er organisert for å levere tjenester som ligger midt mellom tradisjonell primærhelsetjeneste og spesialisthelsetjeneste.

Enheten består av:

- Virksomhet Peer Gynt helsehus.
- Virksomhet Læring og mestring
- Virksomhet Legevakt

Enhet helsehus består av tjenestene heldøgns omsorgsplasser, fysioterapi, ergoterapi, rehabilitering i hjemmet, kreftkoordinator, sykehjemslegetjenesten, hukommelsesteam, avlastningsinstitusjon, frisklivssentral, Rask psykisk helse, interkommunal akutt døgnetenhet (KAD) og legevakt. Den midlertidige tjenesten testsenter og smittesporing har vært organisert i enhet Helsehus frem til 01.09.22

Status tjenesteområdene

Driftsendringer legevakt

Legevakten startet tjenesten med legevaktsbil formelt 1. september 2022. Dette for å kunne bistå pasienter ute i samfunnet der det er uhensiktsmessig å bringe de inn. Legevaktsbilen har egen bemanning med sykepleier og lege. Bilen er i drift fra kl. 09- 22 alle dager. Den er hyppig i bruk, og bistår også nødetatene etter forespørsel. Legevaktsbilen hadde 728 utrykninger fra 1.9. 22. Erfaringene så langt tilsier at mange pasienter fikk hjelp der de befant seg, og at flere slapp sykehusinnleggelse ved at de fikk behandling/ avklaring av lege på stedet. For legevakten har utrykningene bidratt til mindre ventetid for de som trenger det raskt, og ansatte har fått økt kompetanse gjennom jevnlig å benytte de prosedyrene de ukentlig øver på. Utviklingsarbeidet og planleggingen av dette tilbudet har skapt stor entusiasme og engasjement hos medarbeiderne.

Sørtun avlastning

Det meldes om et økt behov for avlastning og flere brukere med komplekse sammensatte behov. Dette utfordrer kapasiteten på Sørtun avlastning. Siden avdelingen ikke har tilstrekkelig lokaliteter til å innfri avlastningsvedtakene, har kommunen måtte kjøpe avlastning til flere brukere. Det er etablert en barnebolig inne i lokalene til Sørtun avlastning i tillegg til at det er tatt i bruk et midlertidig lokale for timesavlastning.

Det pågår et utviklingsarbeid i helse og mestring for å reorganisere tilbudet til barn og unge. Avlastning i institusjon, timesbasert avlastning i barnets hjem, barnebolig og foreldreveiledning er noen av områdene det jobbes med. Dette arbeidet fortsetter i 2023.

Peer Gynt helsehus

Kapasiteten på sengeplassene på Peer Gynt helsehus har gjennom hele 2022 vært utfordrende. Stort press fra sykehuset med utskrivningsklare pasienter, korttidsplasser belagt med brukere som venter på langtidsplass og økt behov fra innbyggere. Det har vært benyttet 739 døgn med doble rom i 2022 hvorav det meste har vært siste halvdel av året. Økt kapasitet medfører også økt behov og belastning på alle de tverrfaglige tjenestene som er tilknyttet korttidsopphold som leger, fysioterapi, ergoterapi og pleiepersonale.

Ergo og -fysioterapitjenesten

Politikerne styrket ergoterapitjenesten med to årsverk i 1. tertialrapport (sak 053/22). Dette for å redusere ventelisten på tjenesten. Tjenesten har allikevel vært noe preget av fravær, men ventelisten har siste halvår gått ned sammenlignet med 2021.

Det er etablert ny praksis og prosedyre knyttet til bassengtrening drevet av privatpraktiserende fysioterapeuter med driftsavtale i Høienhald bad. Dette medfører at kapasiteten har økt.

Det er tildelt nye driftshjemler for privatpraktiserende fysioterapeuter slik at kapasiteten har økt.

Høsten 2022 startet fysioterapitjenesten med treningsgrupper tilpasset for seniorer etter "Sterk og stødig"-modellen. Dette er for folk som opplever ustøhet med begynnende funksjonssvikt som har behov for balanse- og styrketrening. Fire frivillige er lært opp av fysioterapeuter og fungerer som treningsledere for gruppene. Moss Røde Kors bidrar med å rekruttere og følge opp de frivillige. Så langt har det vært 40 aktive deltakere i gruppene til enhver tid.

Kvalitetsarbeid, samhandling og tverrfaglig arbeid

Enhet helsehus har gjennom 2022 hatt fokus på tverrfaglig arbeid og samhandling internt i enheten. Det har vært interne prosesser med bred involvering for å sikre gode pasientforløp, sammenhengende tjenester og legge til rette for tverrfaglig og målrettet arbeid.

IKOS, digitale samhandlingstavler som bidrar til systematisk pasientsikkerhetsarbeid, breddes videre ut i enheten. Det er nå fire avdelinger som har eller er i ferd med å ta i bruk IKOS. Arbeidet fortsetter i 2023.

Rekruttering

Enhet helsehus har i perioder opplevd utfordringer med å rekruttere riktig kompetanse til ledige stillinger. Særlig gjelder det sykepleiere, vernepleiere og leger.

Det er vakante helgestillinger på alle steder med døgndrift.

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud. 2022	Regnskap 2022	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2022
Sum	200 871	206 968	-6 097	-3,0 %	191 538	161 840

Kommentar til status økonomi

For enhet helsehus meldes det et merforbruk på 6,1 millioner kroner mot revidert budsjett i 2022.

Avviket skyldes i hovedsak merutgifter knyttet til personellressurser. Økt bemanning som følge av press på tjenestene gjennom store deler av 2022, høyt sykefravær, bruk av vikarbyrå for å dekke opp fravær, krevende sommerferieavvikling med liten tilgang til vikarer, og ressurskrevende brukere. Å sikre rett kompetanse for å kunne gi forsvarlige tjenester har medført dyre løsninger.

Peer Gynt helsehus har gjennom 2022 hatt 739 døgn med doble rom. Det er utarbeidet tiltakskort som beskriver kapasitet og bemanning, men det er allikevel krevende å sikre nok og rett kompetanse. Dette har generert både overtid, ekstrahjelp og bruk av vikarbyrå.

Moss kommunes andel av merforbruket på legevakt var på 7,5 millioner kroner i forhold til opprinnelig budsjett. I hovedsak er merforbruket knyttet til økte lønnsutgifter grunnet behov for ekstra innleie av leger for å møte den økte pågangen og redusere belastningen på fastlegene. Det er også økte utgifter til vikar og vikarbyrå grunnet høyere fravær enn tidligere år og manglende rekruttering. Det er fortsatt en økning i antall konsultasjoner sammenlignet med 2020 og 2021. I tillegg til konsultasjoner og telefonhenvendelser er det i 2022 gjennomført 1655 videokonsultasjoner.

Status økonomiplaniltak

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Ramme år 1	Prognose	Avvik	Status	Beskrivelse
Nye tiltak					
Bassengbehandling ved Høienhald	50	50	0	Ferdig	Politisk sak i utvalgsmøtet 31.05.22. Inneværende avtale med privatpraktiserende fysioterapeut ble forlenget ut 2022. Det er utarbeidet nye retningslinjer for drift av bassengtrening med økt kapasitet. Ny ordning lyst ut og avtale inngått.
Avtalefysioterapi - opptrapping av hjemler	200	200	0	Ferdig	Politisk sak om strategi for opptrapping i utvalgsmøtet 26.04.22. Rutine for opptrapping og fordeling av avtalehjemler er besluttet, opptrapping etter dette er gjennomført.
Rask psykisk helsehjelp (RPH)	500	500	0	Ferdig	Nytt årsverk er rekruttert og startet.
Frisklivssentralen	500	500	0	Ferdig	Ny ansatt startet 1. september 2022
Driftsendring legevakt, legevaktsbil	1 500	1 500	0	Ferdig	Syv medarbeidere er i prosess med å gjennomførte sertifikat for uttrykning, bilen er under ombygging og det rekrutteres personell.

Årsrapport 2022

Tiltak	Ramme år 1	Prognose	Avvik	Status Beskrivelse
Sum	2 750	2 750	0	
Aktivitetssendringer				
Driftsendring legevakt (ledelse, administrasjon, bemanning)	2 000	2 000	0	Ferdig Virksomhetsleder tilsatt, øvrige rekrutteringer pågår.
Sum	2 000	2 000	0	
Sum tiltak	4 750	4 750	0	

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2020	3,05 %	7,45 %	10,49 %
Årlig sykefravær 2021	3,05 %	6,36 %	9,41 %
Årlig sykefravær 2022	3,91 %	7,55 %	11,46 %

Status politiske vedtak

Verbalvedtak

Beløp i 1000

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Ergoterapitjenesten styrkes med to stillinger fra 1.9. 2022. Det avsettes 600.000 kroner til dette. Helårsvirkningen innarbeides i økonomiplanen for 2023-26. Begrunnelse: Det er behov for en styrking av tjenesten for å fjerne fristbrudd og ventelister og for å gjøre tjenesten mer robust. Jfr. sak 018/22 i i Hovedutvalg for helse og mestring.	Ferdig	Begge årsverkene er rekruttert og startet.

Klima

Beløp i 1000

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Andre klima-, miljø og naturtiltak - Kildesortering	Ferdig	Alle lokasjoner i enheten har full kildesortering med unntak av matavfall. Se på mulighet for å også ivareta dette på en mer hensiktsmessig måte enn i dag. Ikke aktuelt da kommunen ikke har avtale om kildesortering av matavfall. Det er pr. nå ikke mulig å kildesortere matavfall.
Forbruk og avfall - redusere forbruk	Iht. plan	<ul style="list-style-type: none"> • Redusere bruk av engangsutstyr, fortrinnsvis engangsservice • Sikre nok alternativ til engangsutstyr som kopper, bestikk og tallreker • Redusere bestillinger og mer oversikt over bestillinger gjennom <i>Aktiv Forsyning</i> • Fokus på reduksjon og alternative produkter i personalgrupper

Årsrapport 2022

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
		<ul style="list-style-type: none"> • Finne andre alternative løsninger for for eksempel medisiner som deles ut mange ganger per dag
Forbruk og avfall - redusere matsvinn med 50 %	Forsinket	<p>Peer Gynt helsehus var i 2018 med på en kartlegging av matsvinn. Kartleggingen viste at det var stort svinn både på lunsj og middag, men også på kolonialvarer. Det ble innført tiltak i etterkant av dette, men det har vært mindre fokus på området i ny kommune. Enheten vil prioritere å jobbe med matsvinn for institusjonene Peer Gynt helsehus og Sørtun avlastning.</p> <p>Dette skal vi gjøre:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etablere lokale grupper som skal jobbe med dette, bruke matkontakter der vi har det • Dialog og samarbeid med kjøkkenet • Måle matsvinn ved oppstart i januar og igjen i juli • Engasjere og begeistre på personalmøter og andre samlinger for ansatte • Se på mulighet for alternativ renovering av matsvinn enn restavfall
Transport - fossilfri tjenestepersonbiler i 2024 – utskiftning av tjenestebiler	Ferdig	Enheten har i hovedsak fossilfrie biler med unntak av en minibuss på Sørtun avlastning og en hybrid på legevakten.
Transport - tjenestereiser Moss kommune - redusere utslipp med 50 %	Iht. plan	<p>Enheten har mange medarbeidere som bruker egen bil i tjeneste. Ergoterapeuter, fysioterapeuter, kreftkoordinatorer og andre får en økonomisk kompensasjon og kjøregodtgjøring. Vi har ingen påvirkning på hva slags bil den enkelte kjører. Det er et ønske om å avvikle denne ordningen og erstatte med biler disponert av enheten, men det vil medføre en stor økonomisk økning.</p> <p>Fortsette å bruke digital kommunikasjon der det er hensiktsmessig for å reduser tjenestereiser ved f.eks. møter ol.</p>

Enhet samhandling

Tjenesteområdebeskrivelse

Enhet samhandling er helse og mestrings kontaktpunkt ut mot interne enheter, kommunalområder og andre samarbeidspartnere i kommunen, samt helseforetak og statlige myndigheter. Helsefremmende arbeid og enkelte særfunksjoner som gjelder hele kommunen organiseres også i denne enheten.

Enheten består av:

- virksomhet helse- og omsorgsforvaltning
- forsknings- og utviklingsavdeling (FOU- avdeling)

Virksomhet helse- og omsorgsforvaltningen saksbehandler søknader, kartlegger behov og fatter vedtak på alt av helse- og omsorgstjenester. Virksomheten består av to avdelinger, en avdeling for eldre og en avdeling for barn, voksne og koordinerende enhet. Det er lagt føringer for at virksomheten i stor grad skal samarbeide tett med de utøvende virksomhetene for å oppnå korrekt behovsdekning, økonomisk ressurseffektiv drift og reell brukermedvirkning. Virksomheten er også kommunes koordinerende enhet hjemlet i helse og omsorgstjenesteloven § 7 – 3.

FOU - avdelingens mål er å ha fokus på forskning og kontinuerlig utvikling av tjenestene i Moss kommune. Gjennom dette arbeidet tar kommunen sitt medvirkningsansvar ved å legge til rette for et godt samarbeid med forsknings- og utviklingsmiljøer ved både spesialisthelsetjenesten og utdanningsinstitusjoner. Avdelingen skal også sikre ivaretagelse av oppgaver innen miljørettet helsevern, sikre et godt smittevernarbeid og god organisering og utvikling av legetjenesten i kommunen.

Status tjenesteområdene

Tjenesteutvikling

I 2022 har Moss kommune sett en økning innenfor flere av tjenestene i kommunalområde helse og mestring. Det er en generell økning innenfor tjenester til eldre, personer med psykisk sykdom og rus utfordringer, og innenfor tjenester til barn og unge, herav økt behov for avlastning. Det har også vært nødvendig å inngå avtale om flere tjenestekjøp til enkeltpersoner enn tidligere. Økningen i tjenestekjøp skyldes både at kommunen ikke har tilstrekkelig kapasitet i egne tjenester, og at tjenestene i kommunen ikke har opparbeidet seg tilstrekkelig kompetanse til å gi enkelt brukere det faglige tilbudet brukeren har behov for.

Gjennom året har det vært behov for å ta i bruk dobbeltrom på flere av kommunens institusjoner. Flere blir liggende i korttidsavdelingene i påvente av permanent plass, samt at det er en økning av brukere som fyller vilkår for tildeling av omsorgsbolig. Det er til enhver tid mellom 10 og 15 personer der behovet er ferdig avklart og som står på venteliste til en langtidsplass i sykehjem eller en omsorgsbolig for eldre, og tallene har vært økende fra november 2022. Det har også vært en økning på antall pasienter som skrives ut til kommunen med behov for kommunale helse og omsorgstjenester og andel pasienter som skrives ut med behov for korttidsopphold. Dette har også medført en økning i bruk av antall dobbeltrom/ekstrarom på alle sykehjemmene i kommunen.

Fastlegeordningen

Utfordringene innen fastlegeordningen har vært betydelige de senere årene, både i Moss og i andre norske kommuner. Fra statlig hold er et omfattende arbeid iverksatt, og et regjeringsoppnevnt ekspertutvalget skal levere sin endelige rapport i april. I 2022 har kommunen hatt store utgifter til fastlegevikarer, blant annet som følge av manglende rekruttering. Selv om utfordringene i fastlegeordningen først og fremst må løses på nasjonalt nivå, har Moss kommune i 2022 iverksatt flere lokale tiltak for å sikre legetjenester til innbyggerne og gjøre det attraktivt å jobbe som fastlege i Moss.

Pårørendearbeid

Det ble i 2022 avholdt workshops med bruker- og pårørendeorganisasjoner som en del av kunnskapsgrunnlaget til utarbeidelse av ny strategisk plan for pårørendearbeid. Brukermedvirkning var viktig i arbeidet med å utarbeide denne strategiske planen. Pårørende koordinator fikk mange gode tilbakemeldinger på hva som var viktig for pårørende. Strategisk plan for pårørendearbeid for Moss kommune 2022-2026 ble enstemmig vedtatt av kommunestyret i sak 073/22 i september. Det ble i tillegg opprettet og godkjent mandat for to fagnettverk, henholdsvis for barn som pårørende og for pårønderessurspersoner, på tvers av kommunalområder.

Brukerundersøkelser

Politikerne besluttet under helse og mestringsutvalget i januar 2020 og juni 2021 å etablere en tilbakemeldingskultur. Dette innebærer blant annet å kartlegge kvaliteten på tjenestene gjennom brukerundersøkelser, med bruk av bedrekommune.no som nettportal. Tilbakemeldingene skal benyttes som beslutningsstøtte for å utvikle, og forbedre kvaliteten på helsetjenesten. Våren 2022 gjennomførte kommunalområde helse og mestring brukerundersøkelse innenfor tjenester for psykisk helse og rus, og høsten innenfor tjenester for funksjonshemmede. Virksomhetene har etter undersøkelsene jobbet med å analysere resultat og utarbeide tiltak for forbedringsarbeidet. Resultatene behandles i helse og mestringsutvalget.

Trygghetsalarmer

I 2022 anskaffet kommunen trygghetsalarmer, inngikk avtale med Helsevakten om responsentertjeneste og utvidet FOU-avdelingen med en ressurs som skulle ha trygghetsalarmansvar. I utgangspunktet var målet å bytte ut alarmene hos eksisterende brukere innen juni, før utløp av avtale med eksisterende leverandør. Grunnet leveringsproblemer ble de nye trygghetsalarmene levert først i juni, og prosessen måtte utsettes. Avtalen med eksisterende leverandør ble forlenget til desember. I løpet av høsten ble trygghetsalarmene testet nøye og det ble avdekket forhold som måtte utbedres. Dette, samt manglende teknisk oppkobling mot Helsevakten medførte at prosessen ble utsatt ytterligere. Ved utgangen av 2022 var planen for utrulling oppdatert med mål om å være ferdig innen starten av juni 2023.

Forskningsprosjekter

Enhet samhandling har i 2022 deltatt i flere forskningsprosjekter. De mest sentrale er KOLS prosjektet hvor det utprøves en app som ved hjelp av spyttprøver skal kunne indikere forverring av helsetilstanden hos brukerne. Et annet stort prosjekt er SAFE prosjekt– trygghet ved livets slutt. FOU avdelingen innledet i slutten av 2021 forskningssamarbeid med Høgskolen i Østfold knyttet til innføring av digitale

tavler i Moss. Digitale tavler (IKOS) er et verktøy for økt pasientsikkerhet og kvalitet, og implementering av IKOS ledes av enhet samhandling.

Miljørettet helsevern (MHV)

Miljørettet helsevern har gjennom 2022 deltatt i større planprosesser bl.a. knyttet til jernbane, havn og sentrumsplan for Moss, og det ble påbegynt utarbeidelse av nytt støysonekart for Moss kommune sammen med geodata. MHV har også deltatt i møter med Bane Nor hvor de har fulgt opp tunell/jernbaneutbygging. Det har vært stor pågang av klager/henvendelser fra innbyggere gjennom året mest på grunn av støy/byggestøy. Det er gitt innspill til innsendte planer, herunder reguleringsplaner, områdeplaner og kommunedelplaner i kommunene.

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud. 2022	Regnskap 2022	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2022
Sum	97 085	91 900	5 185	5,3 %	63 184	91 057

Kommentar til status økonomi

Enhet samhandling viste et samlet mindreforbruk på 5,2 millioner kroner mot revidert budsjett i 2022.

Avviket skyldtes i hovedsak utsatt oppstart av nye tjenestekjøp, ubrukte BPA timer som kommunen får tilbakebetalt etter avregning ved årets slutt, samt merinntekter fra brukerbetaling. I tillegg ble overgangen til ny responsentertjeneste og nye trygghetsalarmer ytterligere utsatt.

Det ble i 2. tertial meldt om nye tjenestekjøp som omhandlet kjøp av døgntilbud for brukere med omfattende hjelpebehov på til sammen 6,6 millioner kroner ut året. Kjøpene skyldes nye og økte behov, men overgangsperioden fra spesialisthelsetjeneste eller kommunal drift til ordinære tjenester lar seg ikke alltid fastslå helt nøyaktig, og det vil variere fra bruker til bruker hvor lang overgangsperioden vil være. Dette samt tilbakebetaling av ubrukte BPA-timer ved årets slutt har medført et positivt avvik på 2,5 millioner kroner innenfor området.

Moss kommune skulle fra 1. oktober 2022 gått over til Helsevakta som responsenter for kommunens trygghetsalarmer. Dagens alarmer skal skiftes ut og det vil medføre ekstra kostnader knyttet til utskiftingen og overlappingsperioden mellom ny og gammel leverandør. Da det har vært store utfordringer knyttet til feilleveranser og alarmer som ikke har fungert som de skulle har det dessverre blitt ytterligere forsinket. Tilførte midler har derfor ikke blitt benyttet, og det meldes om et positivt avvik på 1,5 millioner kroner.

Økte inntekter på brukerbetaling skyldes manglende langtidsplasser i 2022. Dette førte til at flere korttidssenger ble benyttet til langtidsopphold som igjen genererte økte inntekter. Grunnet høyt trykk til å ta imot pasienter fra sykehuset Østfold har det også vært nødvendig å ta i bruk dobbeltrom på Peer Gynt Helsehus og Ekholt sykehjem slik at det ble færre overliggerdøgn på sykehuset Østfold. Avviket knyttet til merinntektene må sees i sammenheng med et merforbruk i andre enheter innenfor helse og mestring. Isolert sett medførte dette et positivt avvik på 1 million kroner i 2022.

Status økonomiplan tiltak

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Ramme år 1	Prognose	Avvik	Status Beskrivelse
Nye tiltak				
Arbeid med oppfølging av pårørende (KST sak 89/21)	870	870	0	Ferdig Pårørendestrategien er ferdig utarbeidet og ble vedtatt i Helse og mestringsutvalget 30. august. Det arbeides nå aktivt med å effektivisere tiltak i planen.
Fastlegeordningen (KST sak 86/21)	4 000	4 000	0	Ferdig Avdeling for fastlegeordningen og LIS leger er etablert. Det er ansatt tre ALIS ved to av kommunens etablerte legesentra og praksis koordinator er ansatt i 20 prosent. Det er gjort en grundig kartlegging på flere områder som kan være med å belyse utviklingen av avdelingen videre.
Sum	4 870	4 870	0	
Endringer ihht statlige føringer				
Barnekoordinator	900	900	0	Ferdig Koordinator ble ansatt i august og arbeidet rundt rolle, oppgaver og ansvar er i gang.
Sum	900	900	0	
Sum tiltak	5 770	5 770	0	

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2020	1,19 %	3,48 %	4,68 %
Årlig sykefravær 2021	0,66 %	2,92 %	3,58 %
Årlig sykefravær 2022	1,10 %	3,09 %	4,19 %

Status sykefravær og HMS

Enhet samhandling hadde et samlet sykefravær på 4,19 prosent for 2022. Sykefraværet har vært stabilt gjennom året. Det har ikke vært nødvendig å jobbe med særskilte fokusområder i 2022.

Utviklingen av HMS avvik har vært stabilt, og det meldes om svært få avvik. Disse er lukket og det jobbes internt med tiltak. Det er heller ingen skademeldinger. Det jobbes kontinuerlig i hele enheten med å beholde et godt psykososialt arbeidsmiljø.

Status politiske vedtak

Klima

Beløp i 1000

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Andre klima-, miljø og naturtiltak - kildesortering	Iht. plan	Alle lokalisasjoner i enheten har full kildesortering med unntak av matavfall.
Forbruk og avfall - levetid for mobiltelefoner 3 år - laptop 5 år - nettbrett 5 år	Iht. plan	Tilstrebe at det gjennomføres.
Forbruk og avfall - redusere forbruk	Iht. plan	Redusere bruk av engangskopper i møter og utskrift på papir fra kopimaskin.
Transport - fossilfri tjenestepersonbiler i 2024 – utskiftning av tjenestebiler	Iht. plan	Enheten har i hovedsak fossilfrie biler.
Transport - tjenestereiser Moss kommune - redusere utslipp med 50 %	Iht. plan	<p>Enheten har noen medarbeidere som bruker egen bil i tjeneste. Vi har ingen påvirkning på hva slags bil den enkelte kjører, men det oppfordres til å bruke enhetens elbiler så sant de er ledige. Det er et ønske om å avvikle denne ordningen og erstatte den med flere biler disponert av enheten, men det vil medføre en stor økonomisk økning.</p> <p>Ansatte oppfordres til å sykle til jobb</p> <p>Fortsette å bruke digital kommunikasjon der det er hensiktsmessig for å redusere tjenestereiser ved f.eks. møter ol.</p>

Enhet sykehjem og omsorgsboliger

Tjenesteområdebeskrivelse

Enhet sykehjem og omsorgsboliger omfatter sykehjem, omsorgsboliger, aktivitetsavdeling og mat og service.

Enhetens virksomheter:

- Ekholt og Melløs sykehjem
- Orkerød sykehjem
- Omsorgsboliger syd
- Omsorgsboliger nord

Avdeling mat og service som hører under omsorgsboliger Nord, var i 2022 midlertidig organisert som egen virksomhet.

Enheten har til sammen 221 heldøgns omsorgsplasser for somatisk syke og personer med demens. Disse er fordelt på tre sykehjem og 214 boenheter som igjen er fordelt på seks omsorgsboliger. Aktivitetssenter for eldre og demente er fordelt på fire lokasjoner i tilknytning til enten sykehjem eller omsorgsboliger. Mat og service produserer mat til sykehjem, helsehus, omsorgsboliger og hjemmeboende.

Status tjenesteområdene

Kapasitet plasser

Enheten har hatt utfordringer med kapasiteten på plasser store deler av 2022. Stort press fra sykehuset på utskrivningsklare pasienter i tillegg til økte behov hos innbyggerne. Det er spesielt ved korttidsavdelingen på Ekholt sykehjem dette merkes, men det har ringvirkninger også ellers i enheten.

Sykesignalanlegg

I løpet av året har sykesignalanlegg blitt installert og tatt i bruk ved Melløs og Orkerød sykehjem. Arbeidet med signalanlegg ble også påbegynt ved Ekholt sykehjem i 2022, og slutføres i 2023 sammen med omsorgsboligene. Denne løsningen vil bedre kvaliteten på tjenestene, og lette arbeidet for ansatte. Det vil bidra til mer kostnadseffektive tjenester.

Oppgaveglidning

Det har gjennom året vært jobbet med løsninger knyttet til den økende mangelen på rett kompetanse for å sikre forsvarlige tjenester, spesielt gjelder dette sykepleie- og vernepleiekompetanse. Løsningene baserer seg på oppgaveglidning mellom profesjonene, og andre måter å organisere seg på for å sikre rett kompetanse på rett oppgave. Dette arbeidet vil fortsette også i 2023, med oppfølging og evaluering ved de avdelingene og virksomhetene som har tatt i bruk ny organisering. Nye avdelinger og virksomheter vil også gå i gang med dette.

Aktivitetsavdelingen

Aktivitetsavdelingen har gjennom 2022 jobbet med å organisere seg slik at nivået på aktivitetstilbudet er likt uansett hvilken avdeling du mottar tjenester i. Det er en aktivitetskoordinator knyttet til hver virksomhet i enheten, i tillegg til to koordinatorene som benyttes på tvers av virksomhetene. Det er en styrkning av dette tilbudet.

Endringer brukergruppe

Det er endringer i funksjonsnivå og sykdomsbildene for brukergruppene som enheten gir tjenester til. Det kreves en annen kompetanse enn tidligere. Det er en økning i brukere med psykisk sykdom og atferdsutfordringer. Dette følges opp i kompetanseplanene, og sikres blant annet gjennom både intern opplæring, kurs og videreutdanninger.

Forprosjekt sentralkjøkken

Sak 052/22 *Etablering av sentralkjøkken* i Moss kommune ble behandlet i Kommunestyret 21.06.2022, og forprosjekt jamfør vedtak er igangsatt. Forprosjektet slutføres i 2023.

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud. 2022	Regnskap 2022	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2022
Sum	444 612	450 872	-6 260	-1,4 %	406 176	377 973

Kommentar til status økonomi

For enhet sykehjem og omsorgsboliger meldes det et merforbruk på 6,3 millioner kroner mot revidert budsjett i 2022.

Avviket skyldes i hovedsak merutgifter knyttet til personellressurser. Økt bemanning som følge av press på tjenestene gjennom store deler av 2022, høyt sykefravær, bruk av vikarbyrå for å dekke opp fravær og kompetansebehovet, krevende sommerferieavvikling med liten tilgang til vikarer og ressurskrevende brukere. Å sikre rett kompetanse for å kunne gi forsvarlige tjenester har medført dyre løsninger.

Ikke effektuerte kutt som følge av forsinkelser i installering av sykesignalanlegg ved sykehjemmene er også en medvirkende årsak til merforbruket. Noe også prisveksten er, dette gjelder spesielt for avdeling mat og service.

Status økonomiplan tiltak

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Ramme år 1	Prognose	Avvik	Status Beskrivelse
Nye tiltak				
Sykesignalanlegg lisenser og årlige driftsutgifter	750	750	0	I arbeid Idriftsettelse ved Melløs høsten 2022. Orkerød januar 2023 og Ekholt i 2023.
Sum	750	750	0	
Aktivitetseendringer				
Flere nye brukere med omfattende behov på sykehjem	4 600	4 600	0	Ferdig Brukere i gruppen særlig ressurskrevende med 1-1 oppfølging.
Sum	4 600	4 600	0	
Sum tiltak	5 350	5 350	0	

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2020	4,23 %	9,81 %	14,05 %
Årlig sykefravær 2021	4,52 %	9,75 %	14,27 %
Årlig sykefravær 2022	5,01 %	10,84 %	15,85 %

Status sykefravær og HMS

Sykefraværet har økt fra 2021 til 2022. Mye av fraværet var knyttet til Covid, influensa, RS virus og luftveisproblematikk.

Rutine for oppfølging av sykefravær følges, og HR samt NAV er koblet på i flere av virksomhetene og har tett samarbeid.

Enheten hadde samlet 327 HMS avvik i 2022 mot 340 i 2021. Skademeldinger i 2022 var 17. Antall HMS avvik varierer mellom avdelingene. De fleste avvikene er knyttet til beboere med en demensdiagnose eller psykisk sykdom som utagerer fysisk eller verbalt mot medarbeiderne. Det gjennomføres risikovurderinger med tiltak for å redusere belastningen for ansatte. Det jobbes kontinuerlig med balansen mellom ivaretagelse av brukere og de ansattes arbeidsmiljø.

Det er gjennomført medbestemmelsesmøter i enheten og i virksomhetene. Møtene brukes aktivt for å sikre kvalitet på HMS og arbeidsmiljøet.

Status politiske vedtak

Klima

Beløp i 1000

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Andre klima-, miljø og naturtiltak - kildesortering	Iht. plan	Alle lokalisasjoner i enheten har full kildesortering med unntak av matavfall. Se på mulighet for å også ivareta dette på en mer hensiktsmessig måte enn i dag.
Bygg og energi - omsorgsbygg; Grindvoll og Carlberg	Iht. plan	Grindvoll omsorgsbolig er blant annet prosjektert og planlagt med fokus på miljømålsettinger som: <ul style="list-style-type: none"> · Klimatilpasning, skadebegrensing og naturmangfold (blågrønn faktor). Prosjektet har bl.a. valgt grønne tak for en god oppnåelse av en blågrønn faktor. <ul style="list-style-type: none"> · Passivhusnivå · BREEM-NOR Sertifisering, nivå Good. · Bygging i massivtre
Forbruk og avfall - levetid for mobiltelefoner 3 år - laptop 5 år - nettbrett 5 år	Iht. plan	Enhet sykehjem og omsorgsboliger har ansvarlig praksis i ift utskifting av elektronisk utstyr. Praksis er i tråd med retningslinjene i kommunen.
Forbruk og avfall - redusere forbruk	Forsinket	Enheten har ikke kommet i gang med systematisk oppfølging av oppdraget.
Forbruk og avfall - redusere matsvinn med 50 %	Ikke startet	Reduksjon av matsvinn er under planlegging.
Transport - tjenestereiser Moss kommune - redusere utslipp med 50 %	Iht. plan	Det er svært lite transport og tjenestereiseaktivitet i enheten. Resultat oppnåelse skyldes i hovedsak pandemien. Gjennom pandemien har vi lært oss å jobbe anderledes. Det er fremdeles mye møteaktivitet på Teams. Dette vil være et viktig verktøy for møter fremover kombinert med fysiske oppmøter for å bygge gode relasjoner og arbeidsmiljø.

Enhet hjemmetjenester

Tjenesteområdebeskrivelse

Enhet hjemmetjenester er organisert med fire virksomheter som er tverrfaglig sammensatt og inndelt i geografiske områder.

Disse er:

- Virksomhet Rygge med base i gamle Rygge rådhus
- Virksomhet sentrum med base på Solgård skog
- Virksomhet Jeløy med base på Jeløya
- Virksomhet nord med base på Solgård skog

Virksomhetene er organisert med ulike avdelinger som sikrer tverrfaglighet. Enheten dekker behov til brukere i samlokaliserte boliger for personer med funksjonsnedsettelse, rus og psykisk helse og hjemmesykepleie. Praktisk bistand, dagavdeling rus og psykisk helse, og ambulans natt hjemmesykepleien er organisert under én virksomhet, men dekker hele enheten. Organiseringen skal bidra til at alle brukerne får et helhetlig og kontinuerlig tilbud uavhengig av hva som er hovedårsaken til deres behov. En samling av de ulike fagområdene ute på virksomhetene skal sikre tverrfaglig samarbeid og samhandling på tvers av avdelinger og virksomheter.

Virksomheten samarbeider med interne og eksterne aktører for å kunne gi samordnede og helhetlige tjenester. Fokus er mestring i hverdagen, tilrettelegging og egeninnsats, med formål om at brukerne skal kunne bo lengst mulig i eget hjem.

Status tjenesteområdene

Tjenesteutvikling

Gjennom 2021 og første halvdel av 2022 har enheten opplevd økt tjenesteomfang innenfor tjenesteområde psykisk helse og hjemmesykepleie. Det kan synes som utviklingen har stabilisert seg mot slutten av 2022.

Brukerundersøkelse for avdeling rus og psykiatri og tjenester for funksjonshemmede er gjennomført i 2022. Enheten jobber med handlingsplan i forhold til mottatte tilbakemeldinger fra brukere av tjenestene. Det er planlagt brukerundersøkelse for avdelinger for hjemmesykepleie høst 2023.

I 2022 ble det etablert brukerråd innenfor hvert av de tre store fagområdene i enhet hjemmetjenester. (hjemmesykepleie/praktisk bistand, rus og psykiatri og tjenester for funksjonshemmede,)

Alle syv avdelinger for hjemmesykepleie har gjennom 2022 jobbet med implementering av kvalitetsprogrammet IKOS. Arbeidet vil fortsette i 2023.

ROP/FACT team (Flexible Assertive Community Treatment) hadde oppstart tidlig i 2022. Etter oppstart har Vestby kommune trukket seg fra samarbeidet. Det er nå flere brukere i teamet.

Enhet hjemmetjenester evaluerer kontinuerlig organiseringen for å sikre god tverrfaglig samhandling og gode tjenester for brukerne. Det jobbes med å opprette flere ambulante avdelinger og avdeling for personlig assistanse for å sikre helhetlige tjenester med god samhandling rundt og med brukerne. Videre utvikling av tjenestene med organisatoriske endringer planlegges gjennom 2023. I den forbindelse vurderer enheten også kontrollspenn for ledere på ulike avdelinger.

Boliger og lokaler

Enheten har fått flere brukere som trenger leiligheter som må være tilrettelagt for skjerming. Det medfører også et større behov for tilrettelegging for ansattes arbeidsmiljø samt opplæring.

Avdeling rus og psykisk helse sine lokaler er et av flere bygg som har behov for oppgraderinger, og er en del av prosjektet "Fremtidens kontorarbeidsplasser i kommunens administrasjonsbygg". Her skal blant annet byggets teknisk tilstand og funksjonell egnethet vurderes.

Rekruttering

Enhet hjemmetjenester har i en lengre periode hatt god rekruttering av sykepleiere. I 2022, etter pandemien er antallet søkere redusert.

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud. 2022	Regnskap 2022	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2022
Sum	538 962	533 285	5 677	1,1 %	502 511	491 386

Kommentar til status økonomi

Enhet hjemmetjenester viste et samlet mindreforbruk på 5,6 millioner mot revidert budsjett i 2022.

Avviket skyldes i hovedsak besparelser knyttet til enkeltbrukere som i perioder har vært innlagt i spesialisthelsetjeneste eller overført til andre tjenesteytere, mottatte ikke-budsjetterte inntekter fra IMDI, og vakante lederstillinger som i perioder ikke har vært besatt.

Enhet hjemmetjenester har gjennom 2022 hatt fire brukere samlokalisert med omfattende tjenester, der det ble igangsatt tilbud via tjenestekjøp eller har vært lengre innleggelse på sykehus. Dette medførte mulighet for innsparinger på lønnsbudsjettet i 2022.

Enheten fikk på slutten av året tilført midler tilsvarende 1,4 millioner kroner fra IMDI (integrerings- og mangfolds direktoratet) knyttet til etablering av bruker i virksomhet Rygge.

Det har i perioder vært vakante lederstillinger som også har medført reduserte kostnader på lønn.

Enheten har jobbet godt med rekruttering på avdelingene. Dette har medført mer kostnadseffektiv drift.

Utvikling av samarbeid og samhandling på tvers av avdelinger og virksomheter bidrar til bedre utnyttelse av ressursen i enheten, og var en viktig faktor for at man samlet sett kunne vise til et godt resultat. Resultatet varierer mellom de ulike avdelingene i enheten. Enheten har valgt å ikke budsjettjustere mellom avdelinger gjennom året, men å behandle eventuelle utjevninger mellom avdelinger i budsjettprosessen for 2023.

Enheten har også et stort fokus på opplæring av ledere og tett økonomi oppfølging og gjennomgang av regnskap kontinuerlig. Dette er sentralt for å sikre forståelsen av de rammene vi forvalter og bruk av våre ressurser.

Status økonomiplan tiltak

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Ramme år 1	Prognose	Avvik	Status Beskrivelse
Vedtak forrige periode				
Reversere ambulerende nattevaktstjeneste	1 600	1 600	0	Ferdig Enhet hjemmetjenesten iverksatte tre nattevaktssett i januar. Samtidig ble det nedsatt en arbeidsgruppe for å se på organiseringene av nattevakter samlokalisert. Dette for å sikre faglige gode tjenester og ivaretagelse av ansatte. Denne saken har vært behandlet i helse og mestringsutvalget 26. april 2022.
Sum	1 600	1 600	0	
Nye tiltak				
Psykisk helse. To årsverk - redusert ventetid	1 000	1 000	0	Ferdig Det er ansatt to nye årsverk og antall brukere på venteliste har blitt redusert med omtrent 40 prosent. Det arbeides videre med ytterligere organisering av tjenesten slik at dette reduseres ytterligere.
Sum	1 000	1 000	0	
Sum tiltak	2 600	2 600	0	

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2020	3,77 %	11,13 %	14,90 %
Årlig sykefravær 2021	4,35 %	9,79 %	14,13 %
Årlig sykefravær 2022	4,51 %	11,05 %	15,56 %

Status sykefravær og HMS

Både korttids- og langtidsfraværet har økt fra 2021 til 2022.

Enheten jobber aktivt med nærværarbeid.

I 2022 hadde enheten samlet 575 HMS-avvik. I 2021 hadde enheten 513 HMS-avvik. Antall skademeldinger i 2022 er 171 mot 116 i 2021. Antall registrerte HMS-avvik varierer mellom avdelingene.

Årsrapport 2022

Omtrent 30 prosent av HMS-avvikene i 2022 og 23 prosent i 2021 har ledet til skademeldinger. Enheten jobber aktivt med risikovurderinger i forhold til enkeltbrukere samt arbeidsmiljø for ansatte. Aktuell opplæring og kursing vurderes kontinuerlig.

I enhetens og virksomhetenes kvalitetsutvalg og medbestemmelsesmøter jobbes det aktivt med å utvikle kvalitet på prosedyrer. Dette sikrer kvaliteten på tjenesteproduksjon, men også HMS i forhold til ansatte.

Status politiske vedtak

Klima

Beløp i 1000

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Forbruk og avfall - levetid for mobiltelefoner 3 år - laptop 5 år - nettbrett 5 år	Iht. plan	Dette jobber enheten med kontinuerlig. LMP telefoner (Lifecare mobil pleie) har noe kortere levetid da disse benyttes hele døgnet. Målsetning for disse er levetid på tre år. Ved bestilling av øvrig utstyr vurderes dette av lederne i forhold til forventet levetid på tre- fem år.
Forbruk og avfall - redusere matsvinn med 50 %	Ikke startet	Bistå brukerne i boligene
Transport - etablere bilpool i Moss	Iht. plan	Enheten jobber med en bedre utnyttelse av miljøvennlige biler i enhet hjemmetjenester. Det jobbes med en mere effektiv bruk av biler og fordeling i forhold til behov ute på avdelingene- oppstart arbeid mai 2022.
Transport - fossilfri tjenestepersonbiler i 2024 – utskiftning av tjenestebiler	Iht. plan	Enhet benytter miljøvennlige biler i tjenestene - fortrinnsvis elbiler. Skifter nå ut leide biler med fossilt brennstoff mot elbiler.
Transport - sykkelandel på 8 % 2023 i mossesamfunnet	Ferdig	Enhet hjemmetjenester har tre el-sykler til ansatte i tjenestene - ønsker å øke med seks sykler. Enheten ønsker å stimulere til økt el-sykkel bruk i tjenestene.

Kommunalområde plan, miljø og teknikk

Tjenesteområdebeskrivelse

Kommunalområdet har myndighets-, forvaltnings- og driftsoppgaver innenfor drikkevannsforsyning, avløpshåndtering, renovasjon, vei- og trafikkanlegg, parkering, parker- og grøntanlegg, miljø, oppmåling, kart, plan- og byggesak. Tjenesteområdene har viktige grensesnitt mot MOVAR. Kommunalområdet har også ansvar for overordnede planer.

Kommunalområde plan, miljø og teknikk består av enhetene:

- Plan, byggesak og geodata
- Kommunalteknikk
- Miljø og landskap
- Samfunnsutvikling

Kommunalområdet forvalter et bredt spekter av lov og regelverk innenfor ansvarsområdet. I tillegg utføres driftsoppgaver innenfor områdene vann, avløp, park og friluft med mer.

En vesentlig del av aktiviteten finansieres direkte fra gebyrer og er selvkostfinansiert.

Status tjenesteområdene

Overordnede planer og medvirkning

Planstrategien som ble vedtatt i 2021 er ambisiøs og behovet for medvirkning i planer har endret seg de senere årene. I 2022 har kommunalområdet gjennomført en rekke ulike medvirkningsprosesser i forbindelse med arbeidet med planarbeidet. Dette mener vi bidrar til at planene blir bedre og vi vil arbeide videre for å utvikle disse arenaene og metodikken fremover. Særlig ser vi at det er viktig at slike arenaer også treffer de yngre aldersgruppene og bidrar til at medvirkning ikke blir kun for gjentakende befolkningsgrupper, men får med seg et bredere spekter av befolkningen. Kommunen må fremover disponere ressurser på en annen måte enn tidligere for at ønsket om god medvirkning skal oppnås.

Strategisk plan

«Strategisk plan for kommunalområde plan, miljø og teknikk 2022-2025» ble vedtatt av kommunestyret i november 2022. Målene i planen tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og øvrige relevante kommunedelplaner samt andre relevante overordnede føringer. Denne skal peke ut en strategisk retning slik at målene nås.

Det er i planen definert fem satsningsområder:

1. Omdømme og tillit
2. Infrastruktur
3. Trygge og helsefremmende nærmiljø
4. Omstilling
5. Bevaring av naturressurser

Planen danner fundamentet for det videre arbeidet med enhetenes virksomhetsplaner og PMT deltar også som pilot i det overordnede arbeidet med å sikre at de ulike planene linkes sammen på en god måte slik at målene i samfunnsdelen ivaretas.

Utbygging og infrastruktur

Det er stor utbyggingsaktivitet i hele kommunen og kapasiteten innenfor plan, byggesak og vei, vann og avløp er derfor styrket i 2022. Selv om saksmengden på byggesaksområdet har vist en noe nedadgående tendens i 2022 har antallet planer i oppstart og prosess fortsatt å stige. Samtidig planlegging av store infrastrukturprosjekter og private utbyggingsområder er en krevende oppgave for kommunen. Dette kommer særlig til uttrykk i sentrumsdelen av kommunen. Klimautfordringene kombinert med eldre teknisk infrastruktur og utfordrende grunnforhold medfører at kommunen må ha stort fokus på å sikre bærekraftige løsninger i all utbygging. Dette oppleves krevende for utbyggere samtidig som vi ser at også disse tilstreber gode løsninger i prosjektene.

Miljø, friluftsliv og grønn mobilitet

Kommunen har en rik og mangfoldig natur og et blomstrende friluftsliv, og innbyggerne våre er veldig opptatt av god tilrettelegging og ivaretagelse av denne. Det ble av flere aktører gjort en stor innsats i 2022 for å minimere forurensningen fra det nedsenkede krigsskipet – Nordvard – som ligger i Mossesundet og takket være dette arbeidet ble de lokale skadene begrenset. Klima- og naturskapt utfordringer krever vesentlig innsats, årvåkenhet og vedlikehold for å bevare naturen og styrking av driftsressursene på dette området har vært viktig i 2022.

Parkeringsstrategien er et viktig virkemiddel i målet om å oppnå en levende by med gode muligheter for handlende, næringsliv, gående og syklende. I 2022 ble handlingsplanen for parkering vedtatt og i denne ble det gjort flere viktige veivalg for å oppnå dette. Kommunen trenger gjennomgående og hensiktsmessige traseer for den grønne trafikken, og arbeidet med å få på plass slike forutsetter innsats fra alle de offentlige vei-aktørene.

Enklere hverdag

Prosjektet «Enklere hverdag» har vært kommunalrådets hovedsatsning innenfor organisasjonsutvikling og ble avsluttet i 2022. Det er lagt ned betydelig ressursinnsats i arbeidet med å gjøre søknadsprosessen enklere og mer intuitiv for eiendomsbesittere. For å få til dette er det etablert mange nye løsninger og tiltak som sammen skal forbedre både den interne samhandlingen og eksterne dialogen. Tiltakene skal testes og videreutvikles fremover, og resultatene har allerede begynt å materialisere seg. Vi ser tydelig at kommunen må sette av mer ressurser til dialog enn det vi har tilrettelagt for i organisasjonen frem til nå, og at dette er viktig for omdømmebyggingen for hele Moss kommune.

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud.	Regnskap	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap	Oppr. bud.
	2022	2022			2021	2022
500-Kommunalområde plan, miljø og teknikk	2 890	2 670	220	7,6 %	2 405	0
501-Enhet plan, byggesak og geodata	14 567	14 473	94	0,6 %	12 832	12 637
502-Enhet kommunalteknikk	48 811	48 861	-50	-0,1 %	56 415	39 791
503-Enhet miljø og landskap	71 216	68 387	2 829	4,0 %	58 016	69 914

Årsrapport 2022

Enhet	Rev. bud. 2022	Regnskap 2022	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2022
504-Enhet samfunnsutvikling	15 054	15 242	-188	-1,2 %	11 711	14 980
Sum	152 538	149 633	2 905	1,9 %	141 379	137 322

Kommentar til status økonomi

Kommunalområdet hadde et samlet mindreforbruk på 2,9 millioner kroner mot revidert budsjett i 2022. Den største enkeltforklaringen på mindreforbruket er innenfor selvkostområdet renovasjon. Selvkostfondet var i 2021 ikke tilstrekkelig til å dekke opp for nettoutgiftene, og det fremkom derfor et regnskapsmessig underskudd dette regnskapsåret. Det er derfor budsjettert overskudd på selvkostområdet i 2022 for å dekke inn dette.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett		
	Rev. bud.	Regnskap	Avvik i kr
Abels gate veiprojekt	500	21	479
Belysning Mossefossen	1 900	1 123	777
Carlbergsveien Nord VA og fortau	4 000	4 101	-101
Diverse veiprojekter	4 290	2 033	2 257
Gang- og sykkelveiltak	5 000	5 362	-362
Gatelys	10 000	15 478	-5 478
Justeringskrav vann, avløp og vei	0	2 165	-2 165
Kjøp av bruktbiler, tilleggbevilgning	2 354	2 354	0
Kjøp av Møllebakken 2	3 000	0	3 000
Ladestasjoner	350	309	41
Molvikveien	1 500	1 943	-443
Myra P-plass	5 000	5 559	-559
Nye parkeringsautomater	1 465	1 465	0
Oppgradering av bro/kulvert v/Nøkkelandsveien	1 000	828	172
PMT - Feiebil og feieutstyr	0	2	-2
Rabben, etablering av ny bypark	15 000	15 000	0
Rammebevilgning biler, maskiner og utstyr	8 760	6 028	2 732
Støvigjordet	0	47	-47
Sundbryggene/Fleischer-parken	4 070	3 168	902
Trafikksikkerhetstiltak og FTU-tiltak	4 771	2 236	2 535
Trolldalsbekken	2 647	1 364	1 283
VA-anlegg Strandgata - SMS 5	8 000	0	8 000
Vann- og avløpstiltak	38 900	44 747	-5 847
Øvre torg - forprosjekt	375	0	375
Årvoldveien	0	87	-87
Sum	122 882	115 418	7 464

Statustekst investeringer

Abels gate veiprojekt

Abels gate har behov for reparasjon og heving av enkelte støttemurer, samt utbedring av eksisterende fortau. Prosjektet skal forbedre sikkerheten. I 2022 er det gjennomført delprosjektering og gjennomføringen av arbeidene vil i hovedsak skje i 2023. Gjenstående midler overføres derfor til 2023.

Belysning Mossefossen

I forbindelse med byjubiléet mottok kommunen en gave fra Sparebank 1 Østfold Akershus til lyssetting av Mossefossen. Første fase av prosjektet med belysning av selve fossen ble ferdigstilt i 2020 til byjubiléet, men ettersom det var midler igjen ble det besluttet å også få på plass belysning av miljøet rundt Mossefossen. På grunn av flere uforutsette hendelser har dette prosjektet tatt mye lenger tid enn forutsatt, og belysningen kom først på plass i slutten av 2022. Noen kostnader påløper også i 2023 knyttet til justeringer av belysningen samt utarbeidelse av sluttrapport. Prosjektet avsluttes i 2023.

Bro over Mosseelva

Bro over Mosseelva fra Henrich Gerners gate til Verket er regulert. Prosjektet er blitt innvilget midler til prosjektering i budsjettet for 2023. Oppstart av arbeidene men bygging av ny bro vil skje når alle formaliteter, prosjektering og anbudsrunder er ferdigstilt

Carlbergsveien Nord VA og fortau

Carlbergveien nord er et felles prosjekt for sanering av eksisterende vann- og avløp og bygging av nytt fortau. Det er gjennomført tiltak for MKE med bygging av fortau og lekeplass i forbindelse med krav i reguleringsplan for Carlsmindeveien boliger. Kostnader til prosjektet er dekket av bevilgete midler til for bygging av fortau og fordeles fra vann- og avløpsmidlene. Totalt estimert kostnad er 14 millioner kroner. Det er også utført noe ekstra arbeid på ledningsnett tilstøtende prosjektet som ble oppdaget underveis. Prosjektet ble ferdigstilt i 2022.

Diverse veiprosjekter

De brukte midlene er fordelt på mindre tiltak på vei.

Følgende er utført:

- Etablering av fortau fra Sollilunden til Ryggeveien (0,7 millioner kroner)
- Etablering av fortau og sykkelfelt i Carlbergveien (1 millioner kroner)
- Utvidelse av trapp mellom Tronvikveien og Varden (0,3 millioner kroner)
- Utvidelse av turvei i området Tronvikveien/ Varden (0,3 millioner kroner)

Resterende midler overføres til 2023.

Gang- og sykkelveistiltak

Planlegging, detaljprosjektering og gjennomføring av større og mindre gang- og sykkelveistiltak er forankret i vedtatt plan for hovednett for sykkel. Følgende prosjekter har i 2022 vært under planlegging og under arbeid:

- Tilrettelegging for sykkel i Bråtengata, jfr. vedtak i LSNM-utvalget per 09. mars 2022
- Sykkeltiltak på strekningen mellom Tigerplassen og kulvert ved riksvei 19 - Vogts gate, jamfør avtale med Statens vegvesen om anleggsbidrag på inntil 20 millioner kroner.
- Sykkeltiltak Carlbergveien - Høydaveien
- Innkjøp av flere sykkelstativer samt flere mindre tiltak/tilrettelegginger for gående og syklende
- Tilpasning krysset Longs plass/Helgerødgata
- Sensor på Kanalbroa

I tillegg til disse hovedstrekningene er det flere mindre oppgraderinger og tilpasninger av snarveier som utføres for å fremme gange og bruk av sykkel.

Gatelys

Årsrapport 2022

Gatelysutbedringen har i løpet av 2022 blitt ferdigstilt og det meste er overtatt. Arbeidet i 2022 knytter seg i hovedsak til to soner på Jeløya, sone Moss syd og sone Moss sentrum, i tillegg er de øvrige soner gjennomgått og overtatt i henhold til overtagelsesprotokoller.

Følgende er utført:

- Tilkoblingspunkter er redusert fra ca. 300 til 114 i egne skap som har ekstra kapasitet og er forberedt for sentral styring (Datek).
- Ca. 200 km med kabler (mest luftledninger) er skiftet ut.
- Ca. 7000 armaturer er skiftet til LED.

Prosjektet har i 2022 et merforbruk på ca. 5 millioner kroner, dette skyldes store ekstra materialkostnadene ved utskifting av innmat i armaturene for Moss sentrum i tillegg til andre utfordringene i dette området.

Ikt-handlingsplan skole

Investeringsbudsjettet for IKT i skolene viste et mindreforbruk på 1,1 millioner kroner per 31.12.22. En del av midlene rebudsjetteres til 2023 da en del produkter er bestilt men ikke mottatt ved utgangen av 2022.

Justeringskrav vann, avløp og vei

Gjelder vann-, avløp og veianlegg som Moss kommune har overtatt ansvar for drift og vedlikehold etter ferdigstillelse av private utbyggere, hvor det er inngått avtale om overføring av justeringsrett for merverdiavgift.

Inntekten skal dekke Moss kommunes administrative kostander jamfør inngåtte avtaler. Oversikt over inngåtte justeringsavtaler fremkommer i note 21.

Kjellerødveien

Etter nye vurderinger er ikke behovet tilstede og re-asfaltering av veien er utført. Prosjektet avsluttes.

Kjøp av bruktbiler, tilleggsbevilgning

Leveringssituasjonen på person- og varebiler i 2022 ga oss et behov for å anskaffe kjøretøy på bruktmarkedet fremfor å inngå leasingavtaler. Dette for å kunne opprettholde driften på avdelinger med akutte behov for transportmidler. Det ble anskaffet 5 biler. Samtlige fra bilforhandlere.

Kjøp av Møllebakken 2

I sak 056/22 i Formannskapet ble det besluttet at kommunen skal erverve en eiendom i Møllebakken 2 med det formål å utvikle arealene i forbindelse med pågående prosjekt langs Trolldalsbekken. Kjøpet kan først gjennomføres i 2023 når de formelle prosesser med reseksjonering og deling av eiendommen er gjennomført og godkjent. Bevilgningen er derfor rebudsjettert til 2023.

Kunstgressbane Melløs

Siste arbeider med ny kunstgressbane på Melløs ble slutført i 2022. Opparbeidelse av uteområdene i tilknytning til banen ble gjennomført med blant annet fjerning av gamle masser, planering, asfaltering, legging av kantstein og oppbygging av kummer. Det forventes ikke at spillemidler på 2,5 millioner kroner mottas før 2027. Prosjektet endte med et merforbruk på i overkant av 200 000 kroner. Dette skyldtes mer arbeid knyttet til ferdigstilling enn først antatt.

Ladestasjoner

Bevilgningen benyttes til etablering av nye offentlig tilgjengelige ladestasjoner samt oppgradering av de eldste anleggene. Kostnader kommer i forbindelse med innkjøp av ladeutstyr, elektroarbeider samt graving. I 2022 er midlene bla benyttet til ladepunkter ved Bellevue stadion.

Molvikveien

Molvikveien er en eldre grusvei hvor det er asfaltert i flere omganger. Tiltaket ble planlagt og fullført i 2022.

Myra P-plass

I tråd med vedtatt parkeringsstrategi er det viktig å sørge for tilgjengelige p-plasser i randsonen til sentrumsområdene slik at de kan fungere som innfartsparkering. En oppgradering av Myra p-plass i form av overvannshåndtering, reasfaltering og oppmerking har vært nødvendig for å gjøre denne mer attraktiv å bruke. Arbeidene startet opp høsten 2022, og har foregått i flere etapper for å ivareta behovet for parkering i størst mulig grad. Ved utgangen av 2022 er det fortsatt noe arbeid som gjenstår. Oppmerking av parkeringsplassene ble ikke ferdig før det kom tele i bakken, og arbeidene må derfor fortsette våren 2023. Videre gjenstår det å asfaltere fortau og sette ny kantstein, plante sedum i midtrabattene, sette opp nye armaturer til lyktestolper samt utarbeide ny skiltplan.

Nye parkeringsautomater

Det har vært behov for utskifting/fornyelse av parkeringsautomater grunnet nye EU-krav i forhold til teknisk standard for mottak av bankkort på alle automater. Kontrakt ble inngått våren 2021, men på grunn av store leveringsutfordringer som følge av pandemien var automatene forsinket. Noen automater ble skiftet ut på slutten av 2021, og de resterende i begynnelsen av 2022.

Oppgradering av bro/kulvert v/Nøkkeldsveien

Kulverten langs traseen mellom Osloveien og Nøkkeldsveien hadde delvis rast sammen og det var behov for å etablere en ny bro. Den delvis sammenraste kulverten var også et vandringshinder for fisk i bekken, og var heller ikke dimensjonert for vintervedlikehold. Arbeidene med etablering av ny bro er igangsatt og brokar er støpt og på plass. På grunn av forsinkelser fra prosjekterende konsulent har dette prosjektet ikke blitt ferdigstilt i 2022, men vil avsluttes først i 2023. Gjenstående bevilgning er rebudsjettert til 2023.

PMT - Feiebil og feieutstyr

Restoppgjør ny feiebil anskaffet i 2021.

Rabben, etablering av ny bypark

Vedtatt utbyggingsavtale mellom kommunen og Verket Moss AS legger premissene for opparbeidelse av Rabben som en ny bypark på Verket. Kommunens andel til opparbeidelse av parken er på 25 millioner kroner. Kommunen skal overta parken for drift og vedlikehold når den er ferdigstilt våren 2023. Höegh Eiendom/Verket Moss AS er byggherre for prosjektet. Kommunen betalte 15 millioner kroner i 2022, og resterende 10 millioner kroner utbetales til Höegh Eiendom/Verket Moss AS i 2023.

Rammebevilgning biler, maskiner og utstyr

Det er anskaffet følgende maskiner:

- traktor
- strandrensemaskin
- gressklipper
- 2 varebiler
- redskapsbærer med kantslåttaggregat

Det er skrevet kontrakt på en Ljungby hjullaster, med leveringstid forsommeren 2023. Resterende rammebevilgning for 2022 overføres til 2023 for å dekke kjøp av hjullaster og forsinkede leveranser.

Støvigjordet

Midler benyttet i 2022 var for forundersøkelser før oppstart i 2023.

Sundbryggene/Fleischer-parken

Arbeidene med etablering av et serviceanlegg i Fleischerparken startet opp i 2022, og ferdigstilles 1. kvartal 2023. Gjensstående bevilgning er derfor rebudsjettert til 2023.

Trafikksikkerhetstiltak og FTU-tiltak

Det er i 2022 etablert og merket opp fartsdumper blant annet i Strandpromenaden, Vålerveien, Rambergveien, Halmstad, Vardeveien, Fyrgangen/Kræmmerstien, Engholmveien, Rørvikveien, Tollefsrødveien, Saltboveien, Jegerstien, Dokkveien Vårliveien, Gatuveien.

Det er videre anskaffet tre fartsdisplay og byggesøknad dropp sone Ekholt skole er innsendt og behandlet.

Trolldalsbekken

For å få på plass en sammenhengende tursti fra Kambo senter til Kambo marina gjenstår det å ferdigstille et delstrek mellom Kilsbakken og Møllerbakken. Dette strekket er avhengig av avtaler med private grunneiere. Den første delen av dette delstrekket er utført med sti og belysning etter avtale med grunneier, mens resterende del på andre siden av bekken innebærer erverv av grunn (ref. sak vedtak i sak 056/22 i FSK per 6.9.22) samt avtale med en tredje grunneier. Alle grunneiere stiller seg positive til tiltaket. Når alle formelle tillatelser og avtaler er på plass vil arbeidene langs bekken kunne ferdigstilles. Ubrukte budsjettmidler fra 2022 er rebudsjettert til 2023.

VA-anlegg Strandgata - SMS 5

Bane NOR har i entreprisekontrakt SMS 5 lagt om deler av vann- og avløpsnett i Strandgata. Midlene skal dekke utgiftene Bane NOR har hatt på kommunalt vann og avløp i området. Når ledningsnettet er overtatt vil kostnadene bli overført til Bane NOR og belastes regnskapet.

Midlene overføres til 2023.

Vann- og avløpstiltak

Vann- og avløp er rammebevilgning som fordeles utover de forskjellige prosjektene og tiltakene som gjennomføres gjennom året.

Noen prosjekter som ble slutført i 2022:

- Arne Garborgs vei, Orkerødgata. Separering av ca. 600 meter felles avløpsledning og utskifting av vannledning. Total estimert kostnad 13 millioner kroner.
- Varden syd. Separering av omtrent 140 meter felles avløpsledning og utskifting av vannledning. Total kostnad 6,25 millioner kroner.
- Magnus Tyrholms vei. Utskiftning av eldre vannledning, ca. 65 meter. Total kostnad 0,68 millioner.
- Hammerdalen. Utskiftning av eldre vannledning, ca. 40 meter. Total kostnad 0,68 millioner.

Prosjekter som ble startet i 2021/22 men slutføres i 2023

- Kirkeveien. Utskifting/boring av omtrent 2,6 kilometer vannledning og bygging av trykkavløpssystem. Total estimert kostnad antas rundt 11 millioner kroner. Prosjektet har måttet blitt utvidet en del fra opprinnelig trase.
- Ny prosesskontroll og oppgradering av pumpestasjoner. Det bygges nytt prosesskontroll anlegg, samt gjennomføres modernisering av kommunikasjon og elektro på pumpestasjoner. Total estimert kostnad er 7,7 millioner kroner.
- Sollielunden. Utskiftning av eldre vannledning, omtrent 170 meter. Total estimert kostnad er 1,2 millioner.
- Utsynet, Refsnesskogen. Separering av omtrent 1,5 kilometer felles avløpsledning og utskifting av vannledning. Total estimert kostnad 25 millioner kroner.
- Bukkespranget sør. Utskifting av omtrent 270 meter eksisterende vann- og avløpsledninger. Tiltaket gjennomføres i samarbeid med MKE og bygging av Grindvold omsorgsboliger. Total estimert kostnad 9,3 millioner kroner.
- Bellevue stadion – Sanering av AF ledning. Separering og sanering av 110 meter eldre AF-ledning. Total estimert kostnad 2,0 millioner.
- Hans Nielsens Hauges vei - ca. 200 meter med utskifting av vann- og avløpsledninger

Noen større anlegg der prosjektering startet 2022:

- Hellinga, Åslia - Separering av ca. 940 meter fellesavløpsledning og utskifting av vannledning
- Birkebeinerveien - Snorres vei - Separering av ca. 700 meter fellesavløpsledning og utskifting av vannledning
- PA Vold - Halmstad - ca. 2300 meter spillvannsledning og en ny spillvannpumpestasjon
- Fagerliveien /Per Sivlesvei - Separering av omtrent 380 meter felles avløpsledning og utskifting av vannledning

Øvre torg – forprosjekt

Det er behov for en oppgradering av Øvre torg for å gjøre dette til et funksjonelt og attraktivt byrom. Det ble i 2020 utarbeidet et skisseprosjekt i regi av Byliv Moss for å se på mulighetene for utvikling og utbedring av arealet. Arbeidet ble gjort i nær dialog med gårdeierne. Det ble bevilget 0,2 millioner kroner i budsjettet for 2022 for en videre planlegging og oppfølging av skisseprosjektet for å se på mulighetene for en fremtidig investering. Dette arbeidet har det ikke vært kapasitet til å ivareta i 2022, og bevilgningen er rebudsjettert til 2023.

Årvoldveien

Årvoldveien må utvides for at Liljefaret kan stenges i tråd med reguleringsplan for området. For at arbeidet kan gjennomføres vil det kreve en ny reguleringsplan. Arbeidet vil starte opp i 2023.

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2020	1,35 %	2,69 %	4,04 %
Årlig sykefravær 2021	1,30 %	5,72 %	7,03 %
Årlig sykefravær 2022	2,11 %	3,77 %	5,88 %

Status sykefravær og HMS

Sykefraværet i 2022 viser en positiv nedadgående tendens sammenlignet med 2021. Sykefraværet er likevel noe høyere også for 2022 enn historisk sykefravær for kommunalområdet. Det rapporteres i svært liten grad at sykefraværet skyldes arbeidsrelaterte forhold.

Det er stort fokus på HMS-arbeid i alle enheter og viktigheten av god oppfølging av ansatte samt tilrettelegge for at ansatte trives, holder seg friske og unngår skader i arbeidet.

KOSTRA Nøkkeltall

Kostranalyse - Plan, kulturminner, natur og nærmiljø

	Moss 2021	Moss 2022	Sarpsborg	Tønsberg	Nordre Follo	Kostragruppe 11
Prioritet						
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Plan, kulturminner, natur og nærmiljø (B) *) **)	886	1 054	998	865	846	841
Netto driftsutgifter til fysisk planlegging per innbygger (B) *) **)	340	436	588	295	480	415
Netto driftsutgifter til kart og oppmåling per innbygger (B) *) **)	86	81	107	62	42	102
Netto driftsutgifter til naturforvaltning og friluftsliv per innbygger (B) *) **)	232	306	92	122	74	126
Netto driftsutgifter til plansaksbehandling per innbygger (B) *)	302	267	398	172	310	237
Netto driftsutgifter til rekreasjon i tettsteder per innbygger (B) *) **)	315	311	304	390	281	283
Produktivitet						
Behandlede byggesøknader i alt (antall)	459	432	869	806	542	6 807

Årsrapport 2022

Behandlede dispensasjonssøknader (antall)	151	149	133	129	73	1 501
Behandlede søknader om opprettelse av grunneiendom (antall)	29	26	88	72	32	908
Behandlede søknader om eierseksjonering (antall)	23	16	50	44	18	265
Mottatte byggesøknader (antall)	505	481	837	806	650	7 320
Mottatte dispensasjonssøknader (antall)	143	143	165	129	51	1 529
Mottatte søknader om eierseksjonering (antall)	23	16	52	44	25	295
Mottatte søknader om opprettelse av grunneiendom (antall)	28	29	79	72	58	969
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Byggesaksgebyr for oppføring av enebolig (kr) *)	28 852	27 400	28 600	45 525	39 600	29 973
Gebyr for opprettelse av grunneiendom (kr) *)	31 379	31 300	31 260	30 640	26 500	26 915
Gebyr for privat forslag til reguleringsplan (kr) *)	153 738	176 000	353 850	395 760	320 000	236 698
Reguleringsplaner vedtatt i alt (antall)	4	6	5	4	5	87

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Kostra-analyse - Vann, avløp og renovasjon

	Moss 2021	Moss 2022	Sarpsborg	Tønsberg	Nordre Follo	Kostragruppe 11
Prioritet						
Avløpsnett/innsamling av avløpsvann korrigerede brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr) *)	782	876	1 040	1 153	1 363	1 166
Avløpsrensing korrigerede brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr) *)	661	695	645	689	413	558
Distribusjon av vann korrigerede brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr) *)	517	624	797	959	1 160	1 037
Produksjon av vann korrigerede brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr) *)	481	563	669	258	416	383
Tømming av slamavskillere, septiktanker o.l korrigerede brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr) *)	103	90	30	38	5	27
Produktivitet						
Årsgebyr for avfallstjenesten - ekskl. mva. (kr) *)	2 664	2 780	2 364	2 677	2 727	2 792
Årsgebyr for avløpstjenesten - ekskl. mva. (kr) *)	4 356	4 500	3 968	4 304	5 687	4 083
Årsgebyr for vannforsyning - ekskl. mva. (kr) *)	2 589	2 798	2 975	2 489	4 561	2 921
Dekningsgrad						
Andel av total vannleveranse til industri (prosent)	23,0 %	19,6 %	6,6 %	11,0 %	6,9 %	
Vann - Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal vannforsyning (B)	98,3 %	98,3 %	97,8 %	86,7 %	91,3 %	89,1 %
Vann - Andel av total kommunal vannleveranse til lekkasje (prosent) (B)	19,0 %	30,5 %	28,6 %	18,0 %	19,5 %	29,1 %
Kvalitet						
Husholdningsavfall per innbygger, tonn	0,45	0,43	0,38	0,47	0,39	4,37

Årsrapport 2022

Vann - Estimert gjennomsnittlig husholdningsforbruk per tilknyttet innbygger (l/pers/døgn)	142	118	125	142	156	
Vann - Estimert vannlekkasje per meter kommunal ledning per år (m3/m/år) (B)	3,5	4,9	4,0	2,5	2,4	4,0
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Antall innbyggertimer med avbrudd i den kommunale vannforsyningen, ikke-planlagt	25 119	14 425	5 569	2 169	191	

*) Inflasjonsjustert med deflator

Kostra-analyse - Brann og ulykkesvern

	Moss 2021	Moss 2022	Sarpsborg	Tønsberg	Nordre Follo	Kostragruppe 11
Prioritet						
Korrigerte brutto driftsutgifter per innbygger (338) Forebygging av branner og andre ulykker (B) *) **)	252	282	280	253	215	244
Korrigerte brutto driftsutgifter per innbygger (339) Beredskap mot branner og andre ulykker (B) *) **)	918	976	831	732	867	1 118
Kvalitet						
Årsgebyr for feiing og tilsyn - ekskl. mva. (kr) *)	458	435	460	397	318	360

*) Inflasjonsjustert med deflator

***) Justert for utgiftsbehov

Kostra-analyse - Samferdsel

	Moss 2021	Moss 2022	Sarpsborg	Tønsberg	Nordre Follo	Kostragruppe 11
Prioritet						
Antall km tilrettelagt for syklende som kommunen har ansvaret for pr. 10 000 innb	13	13	9	19	17	12
Brutto investeringsutgifter i kr pr. innbyggere, komm. veier og gater *)	1 273	738	565	560	1 078	872
Netto driftsutgifter i kr pr. innbyggere, komm. vei er og gater (B) *)	968	967	1 177	947	1 265	1 261
Netto driftsutgifter til kommunale veier og gater per km (kr) *)	190 782	194 349	217 803	198 061	342 396	227 951
Produktivit						
Brutto driftsutgifter i kr til gatebelysn. pr. km komm. vei (B) *)	15 003	4 978	10 096	27 549	35 498	26 344
Dekningsgrad						
Andel km tilrettelagt for syklende i prosent av alle kommunale veier (prosent)	25,5 %	26,3 %	16,9 %	39,6 %	47,0 %	21,5 %
Andel kommunale veier og gater med belysning i prosent av alle kommunale veier (prosent)	90,2 %	90,6 %	78,7 %	100,0 %	100,0 %	87,0 %

Årsrapport 2022

Antall parkeringsplasser skiltet for forflytningshemmede pr. 10 000 innb (B)	10	12	9	7	9	14
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Antall km tilrettelagt for syklende som kommunen har ansvaret for	65	67	54	111	108	676
*) Inflasjonsjustert med deflator						

Enhet plan, byggesak og geodata

Tjenesteområdebeskrivelse

Plan har ansvar for områderegeringsplaner og detaljreguleringsplaner. Avdelingen har et nært samarbeid med enhet samfunnsutvikling som har ansvar for kommuneplan og overordnet planlegging. For å sikre tverrfaglig involvering internt i kommunen er det satt opp en fast møterekke hvor pågående planer legges frem for diskusjon. Alle kommunalavdelinger og relevante fagområder blir invitert til å delta.

Byggesaksbehandlingen skal sikre at bygg og omgivelser fremstår med de kvalitetene som var tenkt under planleggingen. Byggesak har ansvar for byggesaksbehandling, delesaker, oppfølging av ulovlighets saker og tilsyn. Formålet med tilsyn er i første rekke å påse at tiltak i kommunen oppføres med god kvalitet i samsvar med bestemmelsene gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven.

Geodata har ansvar for forvaltning og utvikling av kommunale kart- og planbaser, oppmåling, matrikkelføring, adressering og seksjonering. Geodata bidrar også med temadata og analyser til organisasjonen. Det er et mål å gi innbyggerne enkel og visuell tilgang til kartinformasjon og tilrettelegge for selvbetjente nettløsninger og saksinnsyn. Avdelingen er en viktig bidragsyter i tverrfaglig samarbeid og digitalisering.

Status tjenesteområdene

Plan

Planavdelingen har ved utgangen av 2022 syv stillinger fordelt på 6,5 årsverk.

Det er mottatt og behandlet hele tolv planinitiativ for private detaljplaner. Det har vært stort arbeidstrykk på grunn av mange store og komplekse planer, blant annet detaljregulering for Tigerplassen og store sentrumsprosjekter. Det er store utfordringer knyttet til sentrumsplaner på grunn av dårlig kapasitet på overvannsnett. Det er utfordrende å løse rekkefølgekrav til planer på Verket og Sponvika på grunn av usikkerhet omkring organisering og finansiering av nytt kryss på Tigerplassen.

Det har som et resultat av Enklere hverdag blitt jobbet med å styrke samhandling i planprosesser, spesielt med tanke på avklaringer knyttet til infrastruktur.

Måleindikatorer - plan	2020	2021	2022
Antall vedtatte reguleringsplaner	8	5	6
Varsel om planoppstart	8	5	4
Planer i prosess	27	30	40
Planinitiativ		12	12

Byggesak

Byggesaksavdelingen hadde ved utgangen av 2022 18 stillinger fordelt på 17,4 årsverk. I tillegg har en stilling stått vakant deler av året. Denne stillingen er besatt med oppstart januar 2023. Det har i tillegg både vært permisjoner og lengre sykefravær på avdelingen.

Byggesaksavdelingen har omorganisert sin interne oppbygging, og er nå oppdelt i tre team; team bygge- og delesaker, team tilsyn og team klage og ulovlighetsoppfølging. Dette medfører en mer effektiv saksbehandling og en bedre oppfølging av kommunens tilsyn- og ulovlighetsansvar.

Det er i 2022 behandlet i overkant av 430 søknader. I dette tallet er ligger ikke behandling av igangsettingstillatelser, midlertidig brukstillatelse og ferdigattester. Disse utgjør i overkant av 500 behandlinger. Til sammen har avdelingen behandlet ca. 1 300 delegerte vedtak og fremmet ca. 90 behandlinger til politisk utvalg. I tillegg er det utført rundt 70 tilsyn og fulgt opp rundt 140 innmeldte ulovligheter.

På slutten 2022 startet avdelingen det tverrfaglige prosjektet for oppfølging av ulovligheter i strandsonen.

Byggesaksavdelingen har bidratt med betydelige ressurser inn i prosjektet Enklere hverdag.

Måleindikatorer - byggesak	2020	2021	2022
Antall søknader behandlet	494	461	432
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (12-ukersfrist)	56	61	66
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (3-ukersfrist)		18	12
Antall behandlede klager på byggesaker	14	22	53
Vedtak som ikke ble opprettholdt av Statsforvalter	4	2	1

Geodata

Geodata-avdelingen består av 9 årsverk og ivaretar kommunens rolle som lokal matrikkelmyndighet, har ansvaret for seksjoneringsarbeid, leverer meglertjenester, forvalter kartdata og leverer GIS-tjenester, både internt i kommunen og eksternt til innbyggere og utbyggere. Vi har hatt utskifting av en medarbeider i 2022.

Årsrapport 2022

Gjennom prosjektet "En enklere hverdag" har Moss kommune innført et nytt og mer brukervennlig planregister. Produktene i kommunens e-Torg er videreutviklet, også dette hentet fra behov som er belyst i «En enklere hverdag».

I tillegg har Geodata avdelingen levert en rekke kart- og analysetjenester.

Måleindikatorer - geodata	2021	2022
Oppmålingsforretninger	82	61
Seksjoneringsaker	27	22
Melgerhenvendelser	2 300	1 452
Gjennomførte GIS-prosjekter		30
Beregnet egeninnsats Geovekst (kartarbeid)		210 600

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud. 2022	Regnskap 2022	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2022
Sum	14 567	14 473	94	0,6 %	12 832	12 637

Kommentar til status økonomi

På plan har man hatt lavere inntekter enn hva som var forutsatt i budsjettet. Inntektene på plan er knyttet til langvarige prosesser der mye av arbeidet ble fakturert i 2020 eller ligger frem i tid. Budsjettert inntekt er nedjustert gjennom tidligere tertialrapportering.

Geodata har hatt høyere inntekter enn hva som var anslått i budsjett og får med dette en høyere selvkostgrad enn i budsjettet.

Byggesak har hatt mindre inntekter enn hva som ble lagt til grunn i budsjettet. Dette skyldes noe nedgang av saker sammenlignet med 2021 samtidig som man har økt bemanningen for å øke kvaliteten ytterligere og for sikre et forsvarlig arbeidsmiljø. Dette medfører bruk av selvkostfond for 2022.

Byggesaksbehandling er konjunkturbasert, og det er utfordrende å finne riktig bemanningsnivå over tid. Tidligere har man vært noe restriktive med å opprette nye stillinger. Det var en svært stabil bemanning på området med ansatte som jobbet i kommunen i flere tiår. Arbeidsmarkedet er nå i endring, og medarbeidere bytter arbeidssted oftere. I tillegg opplever kommunen stor vekst i utbygging, blant annet på grunn av bygging av nytt dobbeltspor.

Det er derfor gitt aksept i organisasjonen for å bemanne opp avdelingen og ta den økonomiske risikoen som følger med dette.

Ved brudd på saksbehandlingsfrister på byggesaker reduseres gebyret etter gitte regler. Dette har utgjort 277 500 kroner i 2022 (tilsvarende tall i 2021 var på 588 000 kroner). Dette føres som et tap i regnskapet og dekkes ikke av selvkostmidler.

Status økonomiplan tiltak

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Ramme år 1	Prognose	Avvik	Status	Beskrivelse
Nye tiltak					
Ettergivelse av byggesakskostnader frivillige lag	100	200	-100	Ferdig	Det er utbetalt 205 336 kroner i støtte til 6 frivillige lag og foreninger gjennom vedtatt ordning om tilskudd til dekning av byggesaksgebyrer for lag og foreninger.
Ulovlighetsprosjekt PMT	1 000	0	1 000	I arbeid	Det er ansatt flere ressurser på ulovlighetsoppfølging i løpet av 2022, og prosjektet er i oppstartsfasen. Orientering om plan for prosjektet ble behandlet i sak 021/23 i utvalg for plan, bygg og teknisk.
Sum	1 100	200	900		
Sum tiltak	1 100	200	900		

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2020	1,57 %	2,70 %	4,28 %
Årlig sykefravær 2021	1,27 %	4,28 %	5,55 %
Årlig sykefravær 2022	2,09 %	1,57 %	3,66 %

Status sykefravær og HMS

Det har vært en nedgang i samlet sykefravær fra 2021 til 2022. Dette skyldes hovedsakelig nedgang i langtidssykemeldinger. Det er ikke rapportert om sykefraværet som har sammenheng med forhold på arbeidsplassen.

Alle avdelingene har hatt ukentlige avdelingsmøter og fokus på best mulig arbeidsmiljø. Det er innført mulighet for avtale om hjemmekontor. Avdelingsledere har fulgt opp langtidsfravær og hatt fokus på tilrettelegging og arbeidsmiljø.

Det har i 2022 vært økt fokus på avvikoppfølging på ledermøter, avdelingsmøter og kommunalomsrådets allmøter. Det har likevel ikke vært noen økning i antall avvik. Det er noe økning av avvik som er meldt på samhandling og støttefunksjoner. Dette er et viktig grunnlag for videre forbedringsarbeid.

Status politiske vedtak

Klima

Beløp i 1000

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Forbruk og avfall - levetid for mobiltelefoner 3 år - laptop 5 år - nettbrett 5 år	Ikke startet	Systematisk arbeid ikke startet opp. Det har vært utfordringer knyttet til at vi må bytte PC-er hyppigere enn ønsket på grunn av systembehov.
Naturmangfold - vi bekjemper fremmede, invaderende arter	Iht. plan	Bestemmelse om fremmede arter i alle reguleringsplaner.
Naturmangfold - vi tar vare på naturen vår med fokus på et mangfold av arter	Iht. plan	Vurdering av påvirkning på naturmangfold inngår i alle saker der det er relevant.
Transport - gangeandel på 25 % 2030 i mossesamfunnet	Iht. plan	Fokus på gode løsninger for gående i reguleringsplaner.
Transport - sykkelandel på 8 % 2023 i mossesamfunnet	Iht. plan	Fokus på planlegging for sykkel i reguleringsplaner.
Transport - tjenestereiser Moss kommune - redusere utslipp med 50 %	Iht. plan	Flere møter og deltakelse i nettverk som tidligere ville vært gjennomført som fysiske møter gjennomføres nå digitalt. El-sykler og felles el-bil benyttes ved befaringer. Hjemmekontor bidrar til mindre transport.

Enhet kommunalteknikk

Tjenesteområdebeskrivelse

Enheten består av en virksomhet og fire avdelinger:

Virksomhet vei, vann og avløp

Ivaretar kommunenes rolle som eier og myndighetsutøver av kommunal infrastruktur for vei, vann og avløp. Virksomheten ivaretar oppfølging av utbygginger, hovedplaner, byggesaker, samt veiledning av utbyggere og private, behandling av søknader inne vei, vann og avløp, fagsystemer, prosesskontroll samt anskaffelser. Virksomheten har i tillegg en underavdeling som er ansvarlig for drift av kommunens infrastruktur innen vann, avløp og vei.

Avdeling prosjekter og utvikling

Ansvar for prosjektledelse for prosjekter innen vei, vann og avløp, samt andre prosjekter som Moss kommune gjennomfører. Avdelingen har også rollen som byggherre for egne prosjekter. Innovasjon og utvikling er et viktig moment for å oppnå kostnadseffektive prosjekter og dette er noe som avdelingen prioriterer og har i tankene i alle prosjekter som gjennomføres.

Avdeling anlegg

Er kommunenes egen entreprenør og har som hovedansvar å gjennomføre ny- og rehabilitering anlegg innen vei, vann og avløp, samt grøntanlegg og parkområder i egen regi. Avdelingen arbeider på tvers av alle enhets- og kommunalområder.

Avdeling logistikk

Ansvarlig for innkjøp og drift av alle kommunens kjøretøy og maskiner på tvers av kommunalområder. Drifter også kommunens verksted som organiserer vedlikehold av alle kjøretøy.

Enheten ble samlokalisert på Solgaardskog i 2022.

Status tjenesteområdene

Vei og vedlikehold

Moss kommune har et variert veinett som spenner fra overbelastede bygater til trivelige landsens veier av grus og lite trafikk i tillegg til tilrettelagte traseer for gående og syklende. Denne store variasjonen krever forskjellig tilnærming til drift og vedlikehold og stiller store krav til fagkunnskap for medarbeiderne. Mye av kommunens veinett er gammelt og i relativ dårlig forfatning og dette krever mye vedlikehold. Det ble derfor i 2022 utført en større kartlegging av kommunens veier og det ble konkludert med at ca. 50 km kommunal vei har dårlig eller svært dårlig tilstand. Disse veien vil ha et spesielt fokus i kommunens vedlikeholdsprogram fremover. Det utføres daglig reparasjoner av hull og andre akutte feil og mangler i kommunens veinett. Kommunen har et eget asfalteringsutstyr som benyttes til mindre asfaltreparasjoner. Dette har økt servicegraden av hullapping og dermed mer tilfredse innbyggere i kommunen.

I 2022 ble det gjennomført asfaltering etter oppsatt asfaltprogram med noe mindre avvik. Det som ikke ble gjennomført ifølge plan videreføres i nytt program for 2023.

Kommunale veier	2020	2021	2022
Kommunale veier med fast dekke (asfalt)	255 km	255 km	255 km
Kommunale veier tilrettelagt for syklende	64 km	64 km	67 km

Vintersesongen og vintervedlikeholdet krever store ressurser for å holde veier og fortauer, samt gang og sykkelveier, fremkommelige. Vedlikeholdet gjennomføres ved brøyting og salting av hovedtraseene samt strøing og brøyting etter angitte kriterier av veier, fortau og gangstier som ikke klassifiseres som hovedtraseer. Kommunen er delt inn i 20 roder for vintervedlikehold hvorav fem vedlikeholdes av kommunens eget mannskap og 15 roder vedlikeholdes av eksterne aktører. Inngåelse av nye vedlikeholdsavtaler medførte en økning av kostnader. Vinteren 22/23 har vært krevende med svært vekslende vær og med mye veksling i temperatur. Dette er svært belastende for veien og det må forventes større vedlikeholdsoppgaver enn ved en "normal" vinter.

For vintersesongen 2021/2022 ble det besluttet at kommunen ikke lenger skulle brøyte private veier. For berørte innbyggere ble det opprettet en midlertidig søknadsbasert tilskuddsordning for brøyting av private veier. Tilskuddet ble utbetalt våren 2022.

Også på vei- og vedlikeholdssiden merkes de økte klimautfordringene, og en vesentlig del av kundekontakten dreier seg om akutte hendelser der overvann etter nedbør er en vesentlig del. Meldinger og henvendelse fra innbyggerne om feil kommer inn via kommunetorget, direkte telefonisk, og via portalen «Meld ifra».

Generell veidrift omfatter følgende områder:

- vintervedlikehold av vei, fortau, parkeringsplasser, gangstier og kommunale bygg (brøyting, strøing og salting)
- feiing og søppelfjerning i de samme områder som for vintervedlikehold
- kantslått og beskjæring av veitraseer
- kantklipp og beskjæring av hekker
- drift av kommunale P-plasser
- vedlikehold av veielementer – (mindre asfalteringer, lapping av slaghull, rensing av veirenner med mer.)
- vedlikehold og drift av veibommer/pullerter og veiskilt
- vedlikehold og utskifting av gategods, kantstein og heller
- systematisk og sporadisk tømning av veisluk for overvann
- vedlikehold av veiskulder, stikkrenner og grøft

Trafikksikkerhet

Moss kommune har stort fokus på trafikksikkerheten på eksisterende veier, men også fokus opp imot nye planer og utbygginger. Kommunen har en trafikksikkerhetsplan med en rullerende, dynamisk tiltaksliste. Tabellen under viser tiltak som er utført og rapportert til fylkets trafikksikkerhetsutvalg for 2021.

Det er i 2022 noe mindreforbruk i forhold til budsjett men midlene er rebudsjettet til 2023 hvor man jobber med å gjennomføre prosjektene planlagt utført i 2022 i tillegg til å følge planene for 2023.

I tillegg til tiltakene i Trafikksikkerhetsplanen har det vært jobbet med flere andre trafikksikkerhetstiltak som dreier seg om skilting, ombygging av kryss, beskjæring av vegetasjon, tilrettelegging for tryggere parkering, utdeling av reflekser, oppsetting av bommer ved skole med mer.

Kommunen mottar mange henvendelser om trafikksikkerhet fra innbyggerne. Disse dreier seg ofte om fart, fartsdempere, skilting, gatelys, veikryss og ønsker om gangfelt og alle henvendelser vurderes og svares ut. Det utføres alltid trafikksikkerhetsmessige vurderinger i forbindelse med behandling av avkjøringstillatelser i plansaker og utbyggingsavtaler i tillegg til innspill i sykkelplanlegging og planlegging av grønn mobilitet. Moss kommune har gjennom 2022 deltatt i trafikksikkerhetsrådet hvor kommunen, politiet og Viken fylkeskommune møtes 3-4 ganger i året for å diskutere utfordringer og løsninger rundt trafikksikkerheten i kommunen.

Gatelys

Det store prosjektet med utskiftning av gatelysene i kommunen ble avsluttet i 2022. Tilkoblingspunkter er blitt redusert fra omtrent 300 til omtrent 100, skiftet nesten 7 000 armaturer til LED armaturer og det er skiftet neste 200 kilometer kabel hvorav det meste av dette er fjerning av luftstrek. Moss kommune mottar feilmeldinger på gatelys gjennom kommunens gatelyssystem. Kommunen ser en betydelig nedgang i vedlikeholdsbehovet - og dermed kostnader forbundet til dette, pga. oppgradering av gatelysnettet i kommunen. Strømforbruket reduseres løpende grunnet overgang til LED og målt strømforbruk.

Vann og avløp

Moss kommune jobber kontinuerlig med å sikre drikkevannskvaliteten i kommunen. Som en del av internkontrollen tas det ukentlige vannprøver til analyse av drikkevannet. Prøvetaking blir gjort i vannledningsnettet ut ifra en prøvetakingsplan. Overskridelser i henhold til drikkevannsforskriften blir fulgt opp. Det ble i 2022 registrert fire tilfeller der vannprøver inneholdt bakterier over grenseverdiene i forskriften. Det ble i disse tilfellene sendt ut SMS med kokevarsel til berørte abonnenter som et «føre var prinsipp». De samlede resultatene fra prøvetaking for 2022 viser at kommunen leverer drikkevann med god kvalitet etter drikkevannsforskriften. Det gjøres et kontinuerlig drift- og vedlikeholdsarbeid på infrastrukturen for vann med utbedringer av feil og optimalisering av systemene. Kommunen hadde i 2021 tilsyn fra Mattilsynet som ga to pålegg om utbedring. Disse påleggene har vært jobbet med og lukket i 2022.

Arbeidene med ny Hovedplan for Vann og Avløp ble påbegynt i 2021. Denne planen vil erstatte de to tidligere planene fra gamle Moss kommune (2016) og gamle Rygge kommune (2017). Arbeidet med planene har krevd mye ressurser i 2022, og den legges frem for politisk behandling i 2023. Lekkasjeandelen fra vannledningsnettet er i 2022 beregnet 30,5 prosent av andel mottatt vann fra Movar IKS. Nasjonale målsetningen for lekkasje fra ledningsnett er 25 prosent så her lå Moss kommune i 2022 noe over de nasjonale målsetningene, men enheten har stort fokus på dette og det utarbeides i forbindelse med hovedplan vann og avløp en egen lekkasjedelplan. Kommunen var også i 2022 deltagelser i benchmarking-prosjektet Bedre VANN som er et verktøy for å måle og vurdere tilstand og kostnader for de kommunale vann- og avløpstjenestene.

Det ble registret 12 lekkasjer på kommunale vannledninger i Moss i 2022.

Måleindikatorer - drikkevannsnett	2020	2021	2022
Beregnet lekkasje fra vannledningsnettet		19,2 %	30,5 %
Gjennomsnittlig vannforbruk per person per døgn	135 l	135 l	119 l
Vannlekkasjer på kommunalt nett	19	25	12

Det kommunale avløpsanlegget i Moss fungerer generelt godt og er inndelt i to soner: avløpsnettet som transporteres til Fuglevik renseanlegg og Kambo renseanlegg. Det ble utført ca. 800 vedlikeholdstilsyn

på de kommunale avløpsanleggene i 2022 hvor det kontinuerlig ble utført utbedringer på pumper, overvåking, ventiler osv.

Det jobbes systematisk etter tiltaksplan for å nå målsetningen om 100 prosent separert avløpsnett i kommunen innen 2030. Ved å separere avløpsnettet i forskjellige rør for kloakk og overvann, går kloakken til renseanleggene for rensing og overvannet går tilbake til naturen. Dette gjør avløpsnettet mer robust for fremtidige overvannsbelastninger og renseanleggene belaste ikke med rensing av regnvann som både er kostbart og stjeler kapasitet på renseanleggene.

Moss kommune har et overvåkingsprogram for resipienter som kan påvirkes av kommunalt avløpsnett både i ferskvann og i sjøvann og dekker hele kommunen. Patterødbekken, Ørebekken og Trolldalsbekken kan sies å være påvirket av avløp, på grunn av jevnlig funn av tarmbakterier i prøvepunktene. Dette er registreringer som blir overvåket nøye og som det arbeides med å finne kildene til.

I 2020 ble det fra Statsforvalteren gjennomført tilsyn av kommunalt avløpsnett på bakgrunn av gitte utslippstillatelser til kommunen. Det ble her gitt fem avvik og en anmerkning som kommunen har jobbet med å lukke i 2022 etter en godkjent handlingsplan.

Måleindikatorer - avløpsnett	2021	2022
Grad av separert ledningsnett	92 %	94 %
Antall driftsstopp på ledningsnettet	10 stk	10 stk
Andel overløp fra avløpsnettet av levert mengde (pe) til renseanleggene	19 %	19 %

Moss kommune har ikke kommet så langt i sin utbygging av kommunal infrastruktur slik at alle kan få tilbud om å koble seg på et kommunalt vann- og avløpsnett. På grunn av korona situasjonen, og etterslep etter denne, er det ikke utført tilsynsarbeid på eiendommer i spredt bebyggelse siden sommer 2019. Dette arbeidet gjelder for det meste gamle Moss kommune, hvor de fleste boliger og hytter i spredt bebyggelse ikke ligger i nærheten av kommunale ledninger og derfor må etablere eget renseanlegg. I gamle Rygge kommune er de fleste eiendommer i spredt bebyggelse tilkoblet kommunale ledninger. Enheten jobber for å komme i gang med tilsynsarbeidet igjen så raskt som mulig. Arbeid med å pålegge de eiendommer som ikke enda er tilkoblet kommunalt ledningsnett, men som har mulighet for det, er pågående.

Det har gjennom 2022 vært arbeidet mye med implementering av nytt prosesskontrollsystem for infrastrukturen. Dette er et viktig system for overvåking av kritisk infrastruktur i kommunen.

Det har gjennom 2022 pågått et stort prosjekt på tvers av fagområder i kommunen som skal anskaffe, organisere og gjennomføre utskifting av 10 000 vannmålere til nye moderne elektroniske målere som er tilrettelagt for fjernavlesing i private husstander og andre bygg i kommunen. Utskiftingene startet i 2022 og arbeidet er planlagt ferdigstilt i 2026.

Anlegg og prosjekter

Moss kommune har stort fokus på oppgradering og utskifting av infrastruktur innen vann og avløp. Fokus på grunnforhold etter skredkatastrofen i Gjerdrum i 2020, og ny kunnskap om grunnforhold i kommunen medfører ekstraarbeider i planlegging og prosjektering av kommunens anlegg. Noen eksempler som har blitt gjennomført i 2022:

- fornyelse av vann og avløps ledning Varden Syd
- fornyelse av eksisterende vann- og avløpsledninger Utsynet - slutføres i 2023.
- separering av fellesledning (AF) Bellevue

Kommunen er ansvarlig for overtagelse av infrastrukturanlegg som er utført av eksterne utbyggere eller entreprenører, men som blir overtatt som kommunal infrastruktur. Disse utbyggingene følges opp av kommunen og i 2022 er blant annet utbygginger som f.eks. Sjøhagen brygge og Verket fulgt opp.

Utbyggingen av jernbanen berører også kommunal infrastruktur. Denne utbyggingen forutsetter nært samarbeid mellom kommunen og Bane NOR og avdelingen bruker en fast ressurs på dette prosjektet. Det arbeides tett med Bane NOR og entreprenørene i arbeidet med omlegginger på offentlig infrastruktur. Utfordringen med områdestabiliteten i sentrum har gjort at det i 2022 ikke har vært utført gravearbeider i området. I område som ikke kategoriseres som sentrumsområde og som ikke er berørt av de dårlige grunnforholdene har det derimot vært full aktivitet. På områder i gamle Rygge er det blitt lagt ny vannledning, ny pumpeledning og det har vært arbeidet med utskifting og flytting av vann og avløpsnett langs Larkollveien.

Det er gjennomført prosjekter i egen regi med bruk av kommunens anleggsavdeling. Disse har vært fordelt på mange forskjellige områder og til nytte for forskjellige avdelinger i kommunen. Hovedfokus har vært fornying av ledningsnett for vann og avløp, men det har også vært utført prosjekter for tilrettelegging for myke trafikanter og miljøprosjekter.

- Sluttstilling og igangsettelse av ny rensedam for rensing av gammelt deponi Trollaldalen
- ferdigstilt VA anlegg Solilunden
- VA anlegg Hammerdalen
- Oppgradering Myra P-plass
- Tilrettelegging for ny bro på Gang og sykkelvei ved Nøkkeland skole
- Grunnarbeider servicebygg Fleischer parken

Biler og maskiner

Kommunen skal være en pådriver for gjennomføring av et skifte til en mer miljøvennlig bilpark. Sentralt anskaffelsesregelverk er med å understøtte denne tilnærmingen ved sine føringer. En stadig større bruk av flåtestyring tilstrebes i denne sammenheng. Kommunen har i dag en bilpark på 247 biler, inkl. tyngre kjøretøy, med hovedtyngden i helsesektoren. Kommunen har i 2022 har gått til anskaffelse av 52 kjøretøy, hvor kun to er fossildrevne. Elbilandelen på lette kjøretøy i kommunen 69 prosent. Moss kommunes fokus på dette området gjør at vi har betydelig høyere andel fossilfrie kjøretøy enn sammenliknbare Østfoldkommuner.

Når det gjelder tyngre kjøretøy og anleggsmaskiner er elektrifisering av disse noe mer utfordrende grunnet et begrenset utbud av slikt utstyr. Pandemien og krigen i Ukraina har skapt store utfordringer for anskaffelser og anskaffelsestiden for et kjøretøy er mye lengre som før pandemien og krigen. Dette skaper igjen utfordringer i forhold til planlagt rullering av bilpark og utgående leasingavtaler.

Årsrapport 2022

For å sikre kommunens kommunalteknisk drift- og anleggsvirksomhet er følgende anskaffelser gjennomført:

- Redskapsbærer
- traktor
- to varebiler
- kontrakt på hjullaster inngått - leveres 2023

Tjenestebiler	2021	2022
Andel fossilfrie tjenestebiler – lette kjøretøyer (<3,5 tonn)	56 %	69 %
Andel fossilfrie tjenestebiler – tunge kjøretøyer (>3,5 tonn)	0 %	0 %
Antall fossilfrie tjenestebiler anskaffet		50 stk
Andel tjenestebiler anskaffet som er fossilfrie	98 %	97 %

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud. 2022	Regnskap 2022	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2022
Sum	48 811	48 861	-50	-0,1 %	56 415	39 791

Kommentar til status økonomi

Enheten har et samlet mindreforbruk på 0,05 millioner kroner. Det er i løpet av året tilført budsjettmidler for å kompensere for økte strøm- og drivstoffpriser.

Innen selvkostområdene er vann på budsjett mens avløp har en merinntekt på 5 millioner kroner som blir satt av til fond. Kommunen har midler på fond til vann på 2,0 millioner kroner som ble avsatt i 2015 og 2016, og skulle vært brukt i 2020 og 2021. Dette hensyntas ved neste rullering av økonomiplan.

Status økonomiplaniltak

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Ramme år 1	Prognose	Avvik	Status Beskrivelse
Vedtak forrige periode				
Gatelysprosjekt	-1 000	-1 000	0	Ferdig Gatelysprosjektet ble avsluttet i 2022. Det er skiftet ut ca 7000

Årsrapport 2022

Tiltak	Ramme år 1	Prognose	Avvik	Status Beskrivelse
				gatelysarmaturer, og det er gjort store arbeider med annen infrastruktur tilhørende gatelys (kabelføring, tennskap osv)
Brøyting for private	-375	-375	0	Ferdig Brøyting Rygge etter vinter 2022 ihht. vedtak
Sum	-1 375	-1 375	0	
Sum tiltak	-1 375	-1 375	0	

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2020	1,22 %	2,55 %	3,77 %
Årlig sykefravær 2021	1,43 %	5,86 %	7,30 %
Årlig sykefravær 2022	1,96 %	4,12 %	6,08 %

Status sykefravær og HMS

Sykefraværet har vært relativt stabilt over året med en svak nedgang fra foregående år. Hovedandelen av meldt sykefravær er ikke-arbeidsrelatert.

Enheten har fokus på systematisk oppfølging av HMS-arbeid ved gjennomføring av HMS-aktivitetsplan. Det er et viktig virkemiddel knyttet til arbeidet med å redusere skader, sykefravær og øke nærvær.

Av aktiviteter kan nevnes: risikovurderinger, vernerunder, dokumentert og sertifisert utstyrspesifikk opplæring, god avvikskultur, kompetanseutvikling, forskriftsmessig kjemikaliehåndtering, medarbeidersamtaler og medarbeiderundersøkelser.

35 HMS avvik (9 kategorisert som alvorlige og 2 som svært alvorlige) er meldt og fulgt opp i 2022 mot 8 HMS avvik i 2021. Økningen i registrering av avvik, skyldes systematisk arbeid med å skape en god avvikskultur. Dette er i tråd med enhetens HMS målsetning for 2022. Avvikskategorien «brudd på lover og regler» er hyppigst i bruk, så følger «Bygningsmessige forhold».

Status politiske vedtak

Verbalvedtak

Beløp i 1000

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Administrasjonen bes orientere i hovedutvalg for landbruk, samferdsel, natur og miljø om prosedyrer for kantklipp og gressklipp i Moss kommune. Det er en stor bekymring vedrørende håndtering av søppel, svart- og rødlistearter før kant- og gressklipp i kommunen. I orienteringen bes administrasjonen vurdere kostnader ved en ny prosedyre, der det ryddes, før det klippes.	Iht. plan	Saken er orientert om i utvalget på høsten 2022. Det vil bli holdt en ny utfyllende orientering i løpet av våren 2023

Årsrapport 2022

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Finansiering av utskifting av gang- og sykkelbrua fra Nesparken fremmes som egen sak til Kommunestyret.	Ferdig	Sak fremmet for utvalg for Landbruk,samferdsel, natur og miljø høsten 2022. Der ble det besluttet at det skal arbeides videre med en detaljprosjektering av Konsept G2 bue over bru med tanke på nødvendige søknadsprosesser fram til byggetillatelse og oppføring av ny bru. Det skal i prosessen vurderes alternativer for å opprettholde midlertidig bro i anleggsperioden og frem til ny bro er etablert. Drift- og investeringskostnader, herunder også leiekostnader for midlertidig bru, hensyntas i økonomiplan og budsjett 2023-2026.

Klima

Beløp i 1000

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Bygg og energi - driftskontroll/pumpestasjoner - energieffektivisering	Iht. plan	Kontinuerlig pågående prosess ved drift, vedlikehold og investeringer.
Bygg og energi - gatelysene skal skiftes til LED-belysning	Ferdig	Gatelysprosjekt ble avsluttet i 2022 - det er da utskiftet over 7000 gatelys lamper til LED . Dette gir en betraktelig innsparing i drift i forhold til konvensjonelle lamper.
Forbruk og avfall - levetid for mobiltelefoner 3 år - laptop 5 år - nettbrett 5 år	Iht. plan	Blir utskiftet ved behov eller mangler.
Naturmangfold - vi bekjemper fremmede, invaderende arter	Iht. plan	Blir ivaretatt ved prosjektarbeid og drift med fokus på kartlegging av områder som kan inneholde slike arter. Denn kartleggingen vil være med i planleggingen av arbeide som skal utføres slik at artene blir ihensyntatt.
Naturmangfold - vi tar vare på kulturlandskapet	Iht. plan	Som på samme måte som fremmede arter blir dette ivaretatt ved prosjektarbeid og drift.
Naturmangfold - vi tar vare på naturen vår med fokus på et mangfold av arter	Iht. plan	Blir ivaretatt ved prosjektarbeid og drift med fokus på kartlegging av områder som kan inneholde slike arter.
Transport - fossilfri tjenstepersonbiler i 2024 – utskifting av tjenestebiler	Iht. plan	Innkjøp av fossilfri maskiner og biler gjøres der dette er mulig. Tilgang til infrastruktur på lokasjon Solgårdskog kan være en utfordring for fremtidig investering i fossilfrie kjøretøy.
Transport - gangeandel på 25 % 2030 i mossesamfunnet	Iht. plan	Ansatte oppfordres til å gå der dette er mulig og hensiktsmessig.
Transport - sykkelandel på 8 % 2023 i mossesamfunnet	Iht. plan	Ansatte oppfordres til å sykle der dette er mulig og hensiktsmessig. Det vurderes å anskaffe el sykler til administrativt bruk.

Enhet miljø og landskap

Tjenesteområdebeskrivelse

Enhet miljø og landskap har et bredt spekter av oppgaver med hovedfokus på en bærekraftig og helhetlig forvaltning og drift av natur og miljø, samt videreutvikling av gode møteplasser og overordnede planer for grønn mobilitet.

Enheten består av:

- fellesressurser med ansvar for samordning av oppgaver og juridiske vurderinger på tvers av fagområder innenfor hele kommunalområdet. Dette inkluderer blant annet forhandlinger av utbyggingsavtaler.
- avdeling natur, klima og bymiljø
Ansvar for planlegging, utvikling og forvaltning av kommunens torg, byrom, parker, gatetrær, badestrender, friområder, lekeplasser, turstier, statlige friluftsområder og verneområder. Forvaltning av kommunens renovasjonsordning, parkeringsarealer og ivaretagelse av parkeringsbestemmelsene på offentlig vei- og gategrunn samt overordnet sykkel- og mobilitetsplanlegging er andre store og viktige ansvarsområder. Videre har avdelingen ansvaret for utarbeidelse av kommunens klimabudsjett, og er delegert myndighet som kommunens forurensningsmyndighet.
- avdeling landbruk
Ivaretar fagområdene jordbruk, skogbruk og viltforvaltning i Moss og Råde kommuner gjennom et administrativt vertskommunesamarbeid. Dette innebærer blant annet tilskuddsforvaltning til jordbruksproduksjon og miljøtiltak i landbruket, kontrolloppgaver knyttet til tilskuddsordningene innen jordbruk og skogbruk, forvaltning av kommuneskogene i Moss og Råde og oppfølging og kontroll av skogforyngelse som klimatiltak. I tillegg kommer ledelse og koordinering av ettersøktjenesten for skadet vilt.
- avdeling drift park og friluft
Ansvar for drift og vedlikehold av kommunens torg, byrom, parker, badestrender, friområder, lekeplasser, turstier, statlige friluftsområder og verneområder. Videre har avdelingen driftsansvaret for Skjærgårdtjenesten i Mosseregionen (Vestby, Moss og Råde) samt Vansjøtjenesten i Moss kommune. Oppgavene til disse tjenestene inkluderer strandrydding, renovasjon på friområdene, tilrettelegging av brygger, båtfester, toaletter og naturoppsyn.

Enheten er også kontaktpunkt mot Mosseregionens interkommunale brann og redning (MIB) med hensyn til feiing, tilsyn og beredskap mot brann og andre ulykker.

Status tjenesteområdene

Tverrfaglige samordningsoppgaver

Enheten har dedikerte ressurser som ivaretar tverrfaglige samordningsoppgaver, rådgivning og bistand innenfor hele kommunalområdet plan, miljø og teknikk. Forhandlinger om utbyggingsavtaler og kontinuerlig forbedrings- og kvalitetsarbeid er noen av oppgavene. I 2022 har prosjektet "Enklere hverdag" hatt stort fokus og samordningsressursene har i stor grad vært dedikert til dette arbeidet.

Enheten har ansvaret for gjennomføring av forhandlinger om utbyggingsavtaler med private utbyggere som en oppfølging av vedtatte reguleringsplaner. Dette er en av mange områder som krever utstrakt tverrfaglig samarbeid. Et tema det er særskilt fokus på i utbyggingsavtaler er tiltak på eksisterende infrastruktur i forbindelse med fortetting. Det er forhandlet om flere utbyggingsavtaler gjennom 2022.

Brannberedskap og feiing

Tjenesten utføres av Mossregionens Interkommunale Brann- og Feiervesen (MIB), men det er kommunen som treffer vedtak om gebyrfastsettelse for boligtilsyn og feiing. Denne skal være basert på prinsippet om at kostnadene forbundet med å levere tjenesten skal dekkes fullt og helt av kommunens innbyggere ved innkreving av gebyr. I tråd med Kommunal- og moderniseringsdepartementets retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester (H-3/14), skal eventuelle over- og underskudd føres til fond og balansere innenfor 3-5 år. Gebyret for boligtilsyn og feiing ble holdt uendret fra 2021 til 2022, og resultatet ble i tråd med budsjett. Ved utgangen av 2022 er selvkostfondet for feiing på 61 023 kroner.

Når det gjelder brannberedskap ble det i 2022 overført et tjenestebidrag til MOVAR/MIB på 44,7 millioner kroner i tråd med vedtatt kostnadsfordeling for eierkommunene.

Renovasjon

Moss kommune forvalter husholdningsrenovasjon inkludert fritidsrenovasjon, mens MOVAR IKS har ansvaret for å innsamlingen av husholdningsavfallet. Hentetjenesten har blitt utført av ekstern renovatør frem til utgangen av september 2022. Fra oktober 2022 utføres tjenesten i egenregi av MOVAR.

I forbindelse med ny områdeplan på Høyda utredes nå ulike renovasjonsløsninger. Norconsult har fått oppdraget med å utrede mulighetene, og skal også vurdere muligheten for etablering av avfallssug. Mulighetsstudien skal etter planen ferdigstilles 2. kvartal 2023.

Det er utarbeidet en ny renovasjonsveileder i samarbeid med MOVAR. Det har også vært jobbet videre med utvikling av fritidsrenovasjon i gamle Rygge med tanke på full kildesortering, felles hentepunkter og helårs renovasjon enkelte steder.

I områder med fellessystemer for renovasjon, f eks borettslag, jobbes det med utvikling av systemer med tanke på plassering og renovasjonsløsning. Per i dag er mulige løsninger bunntømte beholdere, nedgravde løsninger og delvis nedgravde løsninger.

Tallene viser at kildesorteringsprosenten er relativt stabil de tre siste årene. For å klare EU-målet om 60 % kildesortering er vi avhengige av å innføre utsortering av organisk avfall (matavfall), noe som er planlagt innført i 2024.

Måleindikatorer – husholdningsrenovasjon	2020	2021	2022
Restavfall i tonn	9 663	9 922	9 348

Årsrapport 2022

Glass/metall i tonn	966	649	917
Papp og papir i tonn	1 946	1 824	1 761
Plastemballasje i tonn	401	356	389
Kildesorteringsprosent	25,5	22,2	24,7

Måleindikatorer - levert på MOVARs gjenvinningsstasjoner	2020	2021	2022
Husholdningsavfall - materialgjenvinning i %	37	38	39
Næringsavfall - materialgjenvinning i %	42	42	40
Totalt - materialgjenvinning i %	38	39	39
Farlig avfall - totalt - i tonn	254	271	293
EE-avfall - i tonn	328	685	586
Levert til ombruk - i tonn	15	24	22

Parkering

I 2022 ble det innført 50 prosent p-avgift for elbiler på kommunale parkeringsplasser i sentrumskjernen. Tidligere har mange benyttet seg av muligheten for gratis parkering for elbiler i sentrum til langtidsparkering. Avgiftsbeleggingen bidrar til større sirkulasjon av plasser og dermed bedre tilgjengelighet. Det er fortsatt gratis for elbiler å parkere på Myra og på Fiske, og mye av langtidsparkeringen har flyttet seg hit. Myra blir mye brukt hele uka. Som følge av redusert fremkommelighet over Kanalbroa ble parkeringsplassen på Fiske gratis å benytte også for biler med fossilt drivstoff fra sommeren 2022.

Parkeringsstrategien for partene i Miljøløftet Moss ble vedtatt i 2021, og det er i 2022 utarbeidet en handlingsplan for parkering. Denne ble vedtatt i kommunestyret 13. desember 2022. I handlingsplanen er det beskrevet en rekke tiltak som må til for å nå målene fastsatt i strategien. Moss kommune har et nullvekstmål i intern personbiltrafikk. Det betyr at det må jobbes for at intern personbiltrafikk ikke skal øke, selv om innbyggertallet i kommunen øker.

Årsrapport 2022

I 2022 ble resterende andel av gamle parkeringsautomater skiftet ut med nye automater som tilfredsstiller nye EUs krav til betalingsløsning.

Måleindikatorer - parkering	2020	2021	2022
Kommunale ladestasjoner for allment bruk	56	66	66
Kommunale parkeringsplasser med betaling	934	1 063	981
HC-plasser	47	68	67
Ilagte parkeringsgebyrer	660	762	845
Ilagte kontrollsanksjoner	984	1 086	2 741
Antall klager på kontrollsanksjoner (bøter)	148	150	300

Tallene i tabellen knytta til antall kommunale plasser og antall HC-plasser er mer presise i 2021 og 2022 enn i 2020, da det ble gjort en ny registrering.

Måleindikatorer - parkeringskort HC	2020	2021	2022
Antall søknader om HC-kort	119	188	173
Antall søknader innvilget	101	163	151
Antall søknader avslått	18	25	22
Antall søknader behandlet av klagenemd	8	1	3
Antall klager tatt til følge	1	1	2

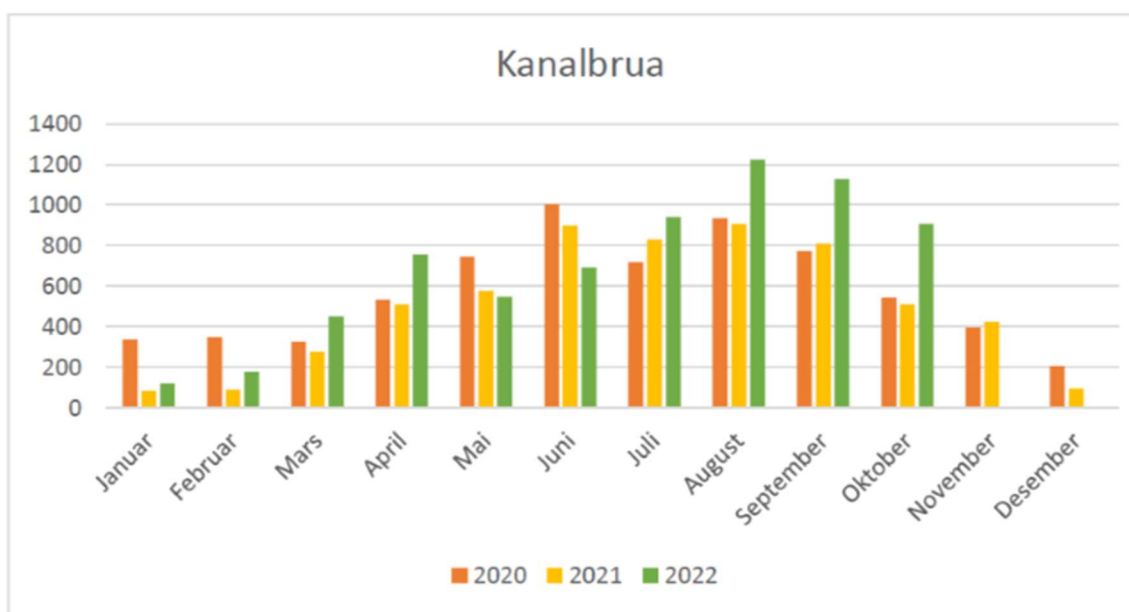
Planlegging og tilrettelegging for gange og sykkel

Kommunen jobber med tilrettelegging for syklister gjennom å følge opp vedtatt sykkelplan. Målet er å få på plass hovedruter for sykkel samt å bedre sykkelparkeringen. Kommunen gjennomfører tiltak for å gjøre forholdene for myke trafikanter bedre. Eksempler på dette er oppgradering av snarveier og smett.

Tilrettelegging for syklister i Moss er krevende. Mangel på tilgjengelig gatebredde er den største utfordringen. Det er mange brukergrupper på veinettet og alle har forskjellige behov for tilrettelegging.

Reisevaneundersøkelsen (RVU) for 2020 viste at sykkelandelen var på ca. 6 prosent, mens RVU for 2021 viser en sykkelandel i Moss kommune på 4 prosent. Lokale tellepunkt for sykkel viser imidlertid at sykkelandelen i Moss kommune er stabil og økende. Dette er oppløftende, og kan indikere at Reisevaneundersøkelsen ikke nødvendigvis er det verktøyet som er mest representativt for den faktiske situasjonen. Se tabell under for registreringer gjort på Kanalbrua fra 2020 – 2022.

Sykkeltellinger er viktig for å følge utviklingen i hvordan tiltak påvirker reisevaner. Tellinger gir mer detaljert informasjon enn reisevaneundersøkelser. Ved områder som skal tilrettelegges for syklister er det viktig å måle både før og etter tiltak for å kunne se hvordan tiltaket påvirker reisevaner og hvilke tilretteleggingstiltak som gir størst suksessfaktor. Dette kan variere stort avhengig av geografiske forutsetninger. Lokale sykkelregistreringer er derfor viktige nøkkeltall i forbindelse med tilrettelegging for sykkel.

ÅDT = Årsdøgntrafikk, et gjennomsnittstall for daglig trafikkmengde.

I 2022 ble det vedtatt en lokal forskrift om utleie av små elektriske kjøretøy. Elektriske sparkesykler er et populært fremkomstmiddel, og kan være et positivt tilskudd til mobilitetstilbudet i byen. Samtidig er det behov for å regulere virksomheten for å sikre trygge og tilgjengelige gater og byrom for alle.

Park og bymiljø

Trærne i parkene og i bymiljøet utgjør et viktig landskapselement. Trær er viktige luftrensere og de bidrar til naturmangfold og trivsel. I tillegg drikker de mye vann som er et viktig bidrag i forhold til overvannshåndtering. Det kommer inn mange ønsker om å felle trær grunnet utbygging, utsikt, at de bøsser og er i veien samt sikkerhet. Kommunen er restriktive og ønsker ikke å felle store og friske trær. Vi er i tett dialog med utbyggere og entreprenører for å sikre at trær og vegetasjon blir ivaretatt i anleggsperioder og ved graving langs vei og parkanlegg.

Enheten følger med på tilstanden til spesielt alléene og trærne i parkene for å se etter tegn på at de kan utgjøre en fare. De trærne som utgjør en sikkerhetsrisiko blir prioritert, og det har blitt felt en del trær i 2022. Poppelrekka ved Sjøbadet ble felt høsten 2021 grunnet sikkerhetsrisiko, og ny trerekke av alm ble plantet i 2022. Noen nye trær er plantet, blant annet flere eiketrær i Garterveien.

Utvikling av kommunens torg, parker, byrom og lekeplasser er viktig for å stimulere til økt bruk av disse arealene. I 2022 har det vært fokus på utvikling av Fleischerparken samt sentrale sentrumsområder i samarbeid med Byliv Moss og Moss I Sentrum. Arbeidet med å bygge et serviceanlegg/toalettbygg i Fleischerparken startet opp høsten 2022, og bygget vil stå ferdig i løpet av våren 2023.

Det har vært mange arrangementer i parkene i 2022, og det er særlig Nesparken som benyttes. I juni spilte Kringkastingsorkesteret sammen med Øystein Sunde, Jan Eggum og Halvdan Sivertsen for 3 000 tilskuere i parken. Konserten ble vist på NRK-TV. Kanalparken er også en populær park for arrangementer, blant annet Miljøfestivalen.

I Nesparken er det gjennomført vegetasjonsrydding langs gangstiene for å hindre gjengroing.

Kommunen har et ansvaret for å vedlikeholde kulturminnene i kommunen. Dette gjelder blant annet Pilgrimsleden og gravhauger på Gullfunnet, Bygdetunet, Løkenhaugen, Larkollen og Halmstad. Kirkens Bymisjon har vært engasjert for å utføre den praktiske utførelsen vedlikeholdet i 2022.

I løpet av 2022 har arbeidet med en ny park og strand på Rabben kommet godt i gang, og området åpner for offentligheten våren/sommeren 2023. Opparbeidelsen skjer i regi av Höegh Eiendom som byggherre, og overtas av kommunen for drift og vedlikehold ved ferdigstilling. Dette blir en romslig park med tilhørende badestrand, og med tilbud som volleyballbane, treningsapparater, offentlige toaletter og skifterom. Det er også tilrettelagt for scener som kan benyttes ved arrangementer. I tillegg er det satt av et område til fuglehabitat for å ivareta sjøfuglene i området.

Høsten 2022 ble det vedtatt en plan for utvikling av Albyhagen og områdene rundt, inkludert en vedlikeholdsplan. Planen gir Moss kommune en god retning på utvikling og drift av området. Utviklingen anses som viktig for et av kommunens mest attraktive besøksmål. Alby vil over tid kunne få et løft i tråd med planen som vil være positiv for opplevelsen av stedet. Planen kan gjennomføres over tid, og sone for sone, avhengig av bevilgninger i fremtidige økonomiplaner.

Julebelysningen ble montert som planlagt til førjulstiden, og skøytebanen i sentrum åpnet for bruk 8. desember og er fortsatt svært populær. Kiosken "Kråkebu" ved skøytebanen har vært holdt åpen vinteren 2022/2023, og betjenes av frivillige lag og foreninger.

Friluft og verneområder

Friluftsområdene i kommunen er mye i bruk. Dette ser man på slitasjen og mengden avfall, og derfor er det viktig med god tilrettelegging der folk ferdes mest. Noen av tiltakene som er gjennomført eller igangsatt i 2022 er:

- Rehabilitering av to friluftstoiletter ved strender på fastlandet er igangsatt.
- Det er bestilt syv nye friluftsgriller som skal settes ut på de statlig sikra friluftslivsområdene i kommunen, blant annet på Vestre Nes (Nesbukta og Sørstranda), Kurestekket, Refsnes og Kvernøyene.
- Det er oppført tre gapahuker for allmennheten på Kvernøyene
- Søknadsprosess om oppføring av badebrygge på Festestranda ble påbegynt, og det er utført mindre utbedringer av moloen.
- Informasjonsskilt er satt opp på stien langs Trolldalsbekken.
- Flere benker er satt ut i hele kommunen.
- Oppstart av prosjektet for opprydding av stengsler og ulovligheter i strandsonen.
- Kontinuerlig kartlegging og bekjempelse av fremmede arter; hageavfall i naturen, stillehavsosters i strandlinjen og fremmede planter på utvalgte steder.
- Moss kommune hadde to Blått Flagg-strender i 2022; Sjøbadet og Tronvikstranda.
- Kystledhytten på Elverhøy i Vansjø ble åpnet 7. mai. Den leies ut gjennom Oslofjordens Friluftsråds bookingsystem og kan leies av alle som ønsker en fin naturopplevelse i Vansjø. Bryggeanlegget ble også rehabilitert.

Moss kommune har drift- og forvaltningsansvar for 17 statlig sikra friluftslivsområder, som alle har oppdaterte og godkjente forvaltningsplaner. På flere av disse områdene er det blant annet satt ut friluftsgriller, toiletter (både nye og oppgraderinger), gapahuker, benker og bord, samt sykkelstativ. Det arbeides også med å oppføre badebrygger og gjøre mindre tilpasninger på eksisterende anlegg for å gjøre dem mer tilgjengelig for alle brukergrupper.

Forvaltningsansvaret for verneområdene lå i 2022 til Moss kommune. Ansvaret er overført til Statsforvalteren i Oslo og Viken fra om med 01.01.23 i tråd med vedtak i kommunestyret per 08.11.22 (sak 104/22). Mange av sakene som saksbehandles i verneområdene handler om dispensasjoner fra verneforskriftene. Moss kommune ble dømt i Vardåsen-saken for brudd på vannressursloven. Forelegget som kommunen ble idømt er belastet enhetens regnskap i 2022.

Skjærgård- og Vansjøtjenesten

Skjærgård- og Vansjøtjenesten har ansvar for renovasjon og ettersyn av friluftsområder som ikke har dekning fra land. I sesong tømmes avfallsbeholdere, friluftstoiletter ettersees og rengjøres, det utføres tilsyn av gapahuker og bålplasser samt annen tilrettelegging for friluftsliv med badeflåter, bøyer mm. Driftsområdet strekker seg fra Hvidsten i nord til Saltholmen i Råde i syd. Tjenesten samarbeider tett med Oslofjordens friluftsråd og Miljødirektoratet, og utfører årlig rydding av marint avfall, båtvrak med mer. For 2022 var mengden innsamlet marint avfall fra ryddeaksjoner 5 170 kg, og det ble også tatt opp 5 vrakbåter mellom 7 og 24 fot. Vi registrerer at fokuset vi har hatt på marint avfall gjennom flere år begynner å gi resultater. Vi finner mindre "nytt" avfall og det er blitt færre store objekter. Utfordringen er gammelt avfall, og små enheter, som er mer tidkrevende og samle inn.

I perioden januar/februar avsluttet aksjonen med knusing av stillehavsosters. Mellom Saltholmen (Råde) og Nes (Jeløya) ble det anslagsvis knust over 100 000 østers.

Årsrapport 2022

I februar/mars ble det oppdaget materialer i sjøen. Dette var materialer/plank som hadde gått over bord fra et lastefartøy, og dette drev i land helt fra Bohuslän (Sverige) og inn i vårt distrikt i Ytre Oslofjord. Totalt samlet vår enhet opp i overkant av 1 000 meter plank med ca. vekt 2 500 kg.

Nordvard

I august 2022 begynte det å lekke en del olje fra det senkede skipsvraket Nordvard som ligger ca. 200 meter vest for elvemunningen til Mosseelva i Mossesundet. Kommunen har ansvaret for å håndtere oljeforurensningen som kommer til overflaten. Skjærgårdstjenesten etablerte 600 meter med ytre sperrelenser og 600 meter med absorberende innerlenser rundt vraket. Dette ble gjort i tett samarbeid med det Interkommunale Utvalget mot Akutt forurensning (IUA) og Moss Interkommunale brannvesen (MIB). Skjærgårdstjenesten førte tilsyn og vedlikeholdt lensene gjennom hele høsten, og ved årsslutt var det fortsatt behov for lenser for å stoppe oljeforurensningen i å spre seg. Det ble et krevende utviklingsarbeid å få lensene til å fungere godt når det kom is i Mossesundet, og vannstrømmen fra Mosseelva ble stri. Håndteringen av oljeforurensning fra vraket har beslaglagt en stor andel av kapasiteten til Skjærgårdstjenesten.

Måleindikatorer - friområder	2020	2021	2022
Strandrydding, kg levert på Solgård	19 500	21 400	5 170

Ryddeaksjon 4 640 kg og vårrydding i reservater 530 kg

Miljøvern

Moss kommune får stadig inn meldinger fra innbyggere om forurensning og forsøpling. Dette følges opp med krav om opprydding. Det kommer bla meldinger via Meld ifra-tjenesten.

Prøvetaking av bekkevann og sjøvann gjøres jevnlig, og det kildespores etter forurensning der det er behov.

Sigevannsdammen i Trolldalen er oppgradert med lufting og jernutfelling. Det er også anlagt våtmarker som naturbasert rensing i etterkant av rense/lufteanlegget. Dette er viktig for felling av forurensning fra det gamle deponiet i Trolldalen.

I forbindelse med tunnel-sprengning til Bane NOR, har det kommet utslag av tetningsmasser i naturen som Bane NOR umiddelbart har ryddet opp i.

Oljetanker

Arbeidet med å følge opp forbud mot å bruke fossilt brensel som hovedoppvarming av bygg, og påbud om at alle nedgravde tanker som er tatt av bruk skal fjernes, er i gang. Det planlegges å rulle ut et nettbasert registreringsskjema hvor alle innbyggere skal registrere oljetanksituasjonen på sin eiendom. Det skal i forbindelse med skjema legges ved en lenke til den kommunale databasen over oljetanker hvor innbyggerne kan få innsyn i status på sin eiendom.

Årsrapport 2022

Måleindikatorer - oljetanker	2020	2021	2022
Antall registrerte nedgravde totalt	1 889	2 673*	2 941*
Antall registrerte nedgravde tatt ut av bruk	212	552	579
Antall registrerte nedgravde, tatt ut av bruk og fjernet	188	262	282
Antall registrerte nedgravde tanker konvertert til biodiesel	9	15	16

* Det er gjort flere registreringer av oljetanker i 2022 enn i 2020 og 2021, og trolig er det en del tanker kommunen ikke kjenner til.

Forurenset grunn

Moss kommune forvalter forurensningsforskriftens kapittel 2. Dette medfører blant annet at Moss kommune skal ha oversikt over, og godkjenne planer, hvor det skal gjøres terrenginngrep i forurenset grunn. Tiltakshaver skal utarbeide tiltaksplaner iht. forskriftens §2-6 og kommunen skal godkjenne disse før gravearbeidene kan starte.

Måleindikatorer - forurenset vann	2020	2021	2022
Tiltaksplaner forurenset grunn	8	5	9

Luftkvalitet

Moss kommune har siden 2016 kontinuerlig målt svevestøv. Mellom 2018-2021 utførte Moss kommune også NOx målinger (gass) i tillegg til svevestøv. NOx målinger ble avsluttet i mars 2021 etter vedtak i utvalg for landbruk, samferdsel, natur og miljø. Målingene ble avsluttet grunnet lave verdier for NOx ved målestasjonen.

Moss kommune har i flere år hatt et faglig samarbeid med Fredrikstad, Sarpsborg og Halden samt Viken fylkeskommune og Statens vegvesen rundt måling av lokal luftkvalitet. Statens vegvesen og Viken fylkeskommune tiltrådte dette samarbeidet i 2017, og det er inngått en egen avtale om drift av veinære målestasjoner for lokal luftforurensning. I samarbeidet gjør man en felles vurdering av behov for tiltak mot luftforurensning langs vegnettet. Fra 2019 har også Bane NOR deltatt i samarbeidet på grunn av sin anleggsvirksomhet i Moss sentrum.

Tiltak som er utført og som kontinuerlig utføres for å bedre lokal luftkvalitet i Moss er:

- Luftmålestasjon på Kransen som sørger for kontinuerlig overvåking/måling av lokal luftkvalitet.
- Renhold av veier (feiing) som suppleres med «salting» (støvdemping).
- Samarbeid med andre veieiere (Statens vegvesen, Viken fylkeskommune) og anleggseier (Bane NOR) for samkjøring av tiltak.
- Interkommunalt samarbeid med andre kommuner i gamle Østfold for å spore kilder til luftforurensning.

Moss sentrum har generelt god luftkvalitet. Enkelte dager og timer måles svevestøv over anbefalt grenseverdi. Over året viser målingene at konsentrasjonen av forurensningskomponenter som måles er under nasjonale grenseverdier. Nasjonale grenseverdier for luftkvalitet er satt for å sikre god helse blant befolkningen. Hovedgrunnene til god luftkvalitet i Moss er byens geografiske lokasjon, topografi, få luftforurensningskilder samt at Moss by har gjennomført, og kontinuerlig gjennomfører, tiltak for å sørge for god luftkvalitet.

Forurensningskomponent	Midlingstid	Grenseverdi	Maks tillatte overskridelser	2020	2021	2022
Svevestøv (PM10)	1 døgn	50 ug/m ³	25 ganger per år	7	5	3
Svevestøv (PM10)	Kalenderår	25 ug/m ³		13,79	14,11	12,9
Svevestøv (PM2,5)	Kalenderår	15 ug/m ³		7,03	8,61	7,7
NO ₂	1 døgn	200 ug/m ³	18 ganger per år	0	Ikke målt	Ikke målt
NO ₂	Kalenderår	40 ug/m ³		20,04	Ikke målt	Ikke målt

I 2022 ble det registrert tre overskridelser av døgngjennomsnittet for PM10. Dette er en liten reduksjon fra 2021 hvor det ble registrert fem døgnoverskridelser. Overskridelsene i 2022 skyldes støv fra trafikk. Årsgjennomsnittet for svevestøv PM10 i 2022 er det laveste siden 2018.

Moss kommune ble ikke pålagt av Miljødirektoratet å videreføre svevestøv-luftmålinger i 2022. Selv om det nå ikke foreligger målingsplikt, er Moss kommune ansvarlig for å kunne dokumentere at vi overholder lovpålagte grenseverdier for lokal luftkvalitet. Det er også viktig at kommunen kan informere innbyggerne om lokal luftkvalitet. I samråd med Miljødirektoratet, Norsk institutt for luftforskning (NILU) og målestasjonseier Statens vegvesen viderefører derfor Moss kommune måling av svevestøv (PM2,5 og PM10).

Prosjekt Rent Mossesund

Sjøbunnen (sedimentene) i indre Mossesundet er påvist sterkt forurenset og Moss kommune har fått bevilget midler av Miljødirektoratet til å starte et prosjekt for opprydding av sjøbunnen. Prosjektleder for Rent Mossesund ble tilsatt 1. april 2022. Miljødirektoratet finansierer stillingen og dekket også 75 % av kostnadene til undersøkelser, som til sammen utgjorde 1 million kroner for 2022.

Det er nedsatt en prosjektgruppe og en styringsgruppe for prosjektet, og det er i 2022 utarbeidet en oppdatert versjon av Rambølls kildekartleggingsrapport fra 2010. Det er også utarbeidet en kommunikasjonsplan og en risikovurdering av prosjektet.

Det er holdt foredrag for flere interessenter, og det er etablert kontakt med prosjektledere for andre havneoppdyringsprosjekter samt Miljødirektoratet og Statsforvalteren.

Undersøkelsene det ble bevilget midler til i 2022 er utvidede sedimentundersøkelser, utarbeidelse av tiltaksplan og risikovurdering trinn 3, samt kartlegging av oppvirvling fra skipstrafikken. Det ble i august inngått kontrakt med COWI til dette arbeidet. Medio desember ble det søkt om midler til undersøkelser i 2023; geoteknisk undersøkelse og sjøbunnskartlegging.

Klimagassutslipp

Moss kommune har en klimaplan som ble vedtatt i 2020. Hovedmålet er å redusere direkte klimagassutslipp i Moss med 60 % i perioden 2016 til 2030. Klimastatistikken utgis av Miljødirektoratet, og ligger et år på etterskudd. De siste tallene vi har gjelder for 2021. Fra 2016 til 2021 er de direkte utslippene redusert med 30 prosent, altså halvveis til målet om reduksjon med 60 prosent.

Gjennomføring av klimatiltak i Moss kommune skal gjennomføres i alle kommunale enheter, og alle enheter har sitt eget klimagassbudsjett. En egen kommunikasjonsplan for å formidle klimanyheter og klimahistorier er vedtatt og laget i samarbeid med kommunens kommunikasjonsenhet og enhet samfunnsutvikling.

Moss kommune er en del av nettverket Klima Østfold. I dette samarbeidet er det jobbet aktivt med utvikling av klimabudsjett. Et velfungerende klimabudsjett med gode, relevante og gjennomførbare klimatiltak, krever en bred forankring. Klimabudsjettarbeidet er en viktig del av utviklingen av miljøledelse i Moss kommune.

Totale klimautslipp i Moss	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Direkteutslipp i tonn CO ₂ e*	213 100	214 500	218 800	208 300	164 100	150 100

Klimatilpasning

Klimatilpasning er et tema som er viktig og stadig blir viktigere. Det er igangsatt et arbeid for å gjøre Moss bedre rustet til å takle klimaendringene som kommer i framtiden. Arbeidet skal resultere i en strategisk plan for klimatilpasning. Det er høsten 2022 gjennomført bred ekstern og intern medvirkning. Et kunnskapsgrunnlag som sier noe om status i Moss er utarbeidet.

Et nettverk for klimatilpasning i Østfold er startet opp, og enhet miljø og landskap har vært en pådriver i dette arbeidet. Moss kommune deltar i KS nettverk for klimatilpasning for å øke egen kompetanse på temaet.

Landbruksforvaltning

Antall driftsenheter i jordbruket har vært stabil i 2022. I overkant av 50 prosent av jordbruksarealet drives som leid areal av annen gårdbruker enn eieren. Landbruksforvaltningen har som mål å bidra til å

videreutvikle og opprettholde et effektivt og miljøvennlig jordbruk. Det ble politisk vedtatt i Moss kommune at kommunen skal gå i dialog med Råde kommune om søknad om tilskudd til utarbeidelse av en kommunal jordvernstrategi i 2023.

Landbruksforvaltningen skal bidra til at landbruket ser muligheten for alternativ næringsutvikling. I 2022 er det behandlet søknader om investeringstiltak som gjelder kjølelager, oppgradering av vanningsanlegg, omlegging av LED-vekstlys i veksthus og tunnelproduksjon av jordbær.

Landbruksforvaltningen deltar aktivt i faggruppe landbruk i vannområde Morsa/kyst-bekken og vannområde Glomma sør. Blant de viktigste sakene i 2022 er felles høringsuttalelser til ny forskrift om regionale miljøkrav i jordbruket og revidert forskrift for regionalt miljøprogram. Det er blant annet krav om buffersoner i form av gras eller kornstubb for overvintring langs bekker og vassdrag i vannområdet.

Måleindikatorer - landbruksforvaltning	2020	2021	2022
Omdisponering av dyrka eller dyrkbar jord etter jordloven § 9:			
Antall søknader innvilget	1	4	3
Herunder antall dekar omdisponert	1	3,6	1,2
Innvilgede søknader om deling av eiendom etter jordloven § 12	2	2	3

Skogbruk

Det er generelt et stadig økende behov for skogskjøtsel i kommunene i vår region. Særlig fokus er det på nytten av ungskogpleie. Det er igangsatt et arbeid med å lage en skjøtselsplan for kommunale skoger. Det er hentet inspirasjon fra Oslo kommune og Fredrikstad kommune, og målet er å ferdigstille en plan for Moss kommune i løpet av 2023. I forvaltningen av kommuneskogene og bynære skogsområder skal det tas hensyn til mange brukergrupper, og hensynet til naturmangfold og rekreasjon skal veie tungt. Enheten har som mål å øke skjøtselsaktiviteten ved å sette fokus på ungskogpleie og tynning. Dette vil skape en skog som er mer rustet for framtidens klima, økt binding av karbon og en skog man kan ferdes i. Det vil også være et godt utgangspunkt for å kunne gå over til plukkhogst hvor det er aktuelt med skogsdrift.

Kommunen har i likhet med tidligere år foretatt foryngelseskontroll samt jevnt over kontroller ifm. skogfondssøknader.

Det har vært en nedgang i avvirket volum fra 2021. Skogplanting og skogkultur har hatt en økende tendens de siste årene i samsvar med avvirkingen, men det har i 2022 blitt plantet betydelig mindre enn toppåret 2021.

Måleindikatorer - skogbruk (kommunal og privat)	2020	2021	2022
Avvirkning (m3)	31 892	22 169	19 508
Planting (antall)	26 885	77 634	52 092
Ungskogpleie (daa)	375	575	114

Vilt- og fiskeforvaltning

Vilt- og fiskeinteressene skal ivaretas mht. utbyggingsinteresser, skogbruk og friluftsliv. Blant de viktigste oppgavene er tildeling av fellingstillatelser for elg og rådyr, samt koordinering av ettersøk/avliving av skadet vilt. Ved hjelp av en sentralbordapplikasjon viderekobles politiet eller melder til tilgjengelig personell i distriktet. Tjenesten får gode tilbakemeldinger fra politiet. Ved utgangen av 2022 er det 12 oppdragstakere som løpende følger opp alle henvendelser til vakttelefon. I 2022 ble det gjennomført 2 fagsamlinger for oppdragstakerne i fallvilttjenesten.

Viltforvaltningen har også en stor arbeidsmengde i forbindelse med annen viltproblematikk, spesielt i tilknytning til bebygde områder. Gjennom året kommer det nesten daglig henvendelser med behov for tjenesten. Dette gir et stort antall oppdrag gjennom året, og mest ressurskrevende er de om lag 100 rådyrpåkjørlene som skjer årlig. Det er i 2022 også gjennomført Covid tester av rådyr i samarbeid med veterinærinstituttet.

Det er i 2022 gjennomført testflygning med drone samt enkelte oppdrag ute hos bønder i forbindelse med søk etter rådyr før slåtten i jordbruket. Det ble et utfordrende år å få tillatelse til å fly drone, grunnet vår beliggenhet til Rygge flystasjon. Krigen i Ukraina og økt beredskap har vanskeliggjort kommunens muligheter til å kunne rykke raskt ut for å gjennomføre flygning.

Landbruksforvaltningen har ansvar for å arrangere jegerprøveeksamen. 83 nye jegere fra de 2 kommunene avla eksamen i 2022, som er tilbake til normalen etter 2021 og Covid restriksjoner.

Det er generelt stor pågang av henvendelser om vilt som gjør skade på jord- og skogbruksareal i distriktet. Landbruksforvaltningen legger ned mye arbeid i veiledning, saksbehandling og oppfølging av dette. Det er spesielt elg, rådyr, bever, grevling og fugler generelt som det knytter seg utfordringer til i så vel landbruket som i de bynære områdene.

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud. 2022	Regnskap 2022	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2022
Sum	71 216	68 387	2 829	4,0 %	58 016	69 914

Kommentar til status økonomi

Enheten hadde et netto mindreforbruk på 2,8 millioner kroner sett i forhold til revidert budsjett for 2022.

Avviket skyldes i hovedsak et budsjettert overskudd på selvkostområdet renovasjon som dekker opp store deler av underskuddet på tjenesten i 2021 som ikke hadde dekning på selvkostfond for dette året.

Renovasjonsområdet har de siste årene vært preget av kraftig økning i pris på forbrenning av avfall, økning i avfallsmengden og økte innsamlingskostnader. Kapitalkostnadene øker også som følge av etterspørsel etter mer materiell i kommunen (blant annet nedgravde løsninger). Merkostnadene for renovasjonsområdet medfører en økning i renovasjonsgebyret for 2023 som er hensyntatt i økonomiplanen.

Når man ser bort fra selvkostområdet renovasjon har enheten et merforbruk på 0,3 millioner kroner i forhold til revidert budsjett for 2022.

Status økonomiplan tiltak

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Ramme år 1	Prognose	Avvik	Status Beskrivelse
Aktivitetssendringer				
Grunnbemanningspark og friluft	2 600	2 600	0	Ferdig Bemanningsplan for området er tilpasset budsjettammen.
Sum	2 600	2 600	0	
Sum tiltak	2 600	2 600	0	

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2020	1,68 %	3,10 %	4,78 %
Årlig sykefravær 2021	1,25 %	9,31 %	10,56 %
Årlig sykefravær 2022	2,27 %	5,14 %	7,42 %

Status sykefravær og HMS

Enhet miljø og landskap har hatt en nedgang i sykefraværet fra 2021 til 2022. Det relativt høye sykefraværet skyldes i all hovedsak langtidsfravær (5,14 prosent) for enkelte ansatte som ikke har sammenheng med forhold på arbeidsplassen.

Det er gjennomført verneunder på alle tre lokasjoner (Moss rådhus, Rygge rådhus og Solgaard Skog), og det er avholdt medarbeidersamtaler med alle ansatte i enheten. Det har vært gjennomført flere arbeidsmiljøtiltak på tvers av avdelingene for å bli bedre kjent med hverandres oppgaver og ansvarsområder. Høsten 2022 ble det bla gjennomført en felles 2- dagers samling som virket samlende på enheten.

Det er gjennomført oppgradert HMS kompetanse med ulike kurs som gravearbeid, arbeidsvarsling, førstehjelp, motorsag, byggherreforskrift, HMS kurs for ledere m.m. Avvik og forbedringsforslag følges opp i kommunens avvikssystem. Det er registrert 12 avvik knyttet til HMS innenfor enheten i 2022.

Kontorlokalene i 2. etg. på rådhuset har i 2022 blitt forbedret etter tilbakemeldinger om mye støv og dårlig ventilasjon etter verneunder og medarbeidersamtaler i 2021. Det har innenfor enheten blitt

brukt ressurser på å bytte ut eldre takpaneler som samlet støv med nye takplater. Belysningen er i tillegg oppgradert og det er gjort flere tiltak mht forbedring av ventilasjonsanlegget. Det er også gjort endringer i fellesarealene/kjøkkenløsningen for at denne skal være mer åpen og inkluderende.

Status politiske vedtak

Verbalvedtak

Beløp i 1000

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Administrasjonen bes gå i dialog med Viken fylkeskommune for å kartlegge mulighetene for gratis buss i Moss kommune. Dialogen om gratis buss, bør opprettes så raskt som mulig.	Ferdig	Dialogen mellom Viken fylkeskommune og Moss kommune ble ivaretatt gjennom Miljøløftet Moss. Det har vært sett spesielt på problematikken rundt innsnevringen av kanalbroa, og alternative traséer for bussen slik at den ikke står i samme kø som øvrig trafikk til/fra Jeløya.
Administrasjonen bes utarbeide en sak om tildeling av subsidier til innkjøp av varmepumper til innbyggerne i Moss kommune. Det utarbeides et forslag til kriterier/retningslinjer for en tilskuddsordning, der innbyggerne kan søke om tilskudd til innkjøp/montering av varmepumper. Det settes av 400 000 til formålet. Forslaget skal behandles i hovedutvalg for landbruk, samferdsel, natur og miljø og kommunestyret høsten 2022.	Ferdig	Sak ble fremlagt og behandlet i hovedutvalg for landbruk, samferdsel, natur og miljø den 19.10.22, og vedtatt av kommunestyret 08.11.22. Ordningen ble iverksatt i tråd med vedtaket i kommunestyret og per 31.12.22 var det utbetalt kr 0,2 millioner kroner. Resterende 0,2 millioner kroner som ble satt av til ordningen utbetales innen 1. mars 2023.
Det kartlegges om kommunen eier egnede skogsareal som kan være aktuelle å melde inn til ordningen «frivilling vern».	Iht. plan	Vurdering og behandling vil bli ivaretatt i forbindelse med politisk behandling av skjøtselsplan for kommuneskogen. Denne vil legges frem for politisk behandling i 2023.
Det skal søkes om midler til å sette opp telleapparat/måle-skilt for antall syklende på sentrale sykkeltraser for å følge utviklingen i antall syklende, og som motivasjon for forbipasserende trafikanter.	Iht. plan	Dette tiltaket er vurdert i forbindelse med kommunens arbeid med digitalisering, og det jobbes med løsninger for å følge utvikling i sykkelandel tett, både for å se effekten av tiltak som blir gjennomført, og for den totale andel syklistene.
Kommunalområde for Plan, miljø og teknikk utarbeider retningslinjer for at lag, foreninger og frivillige organisasjoner kan søke om ettergivelse av byggesaksomkostninger. Saken fremmes til kommunestyret.	Ferdig	Sak ble fremlagt og behandlet i hovedutvalg for plan, bygg og teknisk 24.01.22, og vedtatt av kommunestyret 15.02.22. Ordningen ble iverksatt i tråd med vedtaket i kommunestyret, og per 31.12.22 var det utbetalt 205 336 kroner i støtte til 6 frivillige lag og foreninger gjennom denne ordningen.
Moss kommune retter en henvendelse til Viken fylkeskommune hvor det understrekes behovet for en utvidelse av kollektivtilbudet i Moss og regionen rundt, samt at Moss kommune er interessert i å ta del i eventuelle forsøk med gratis shuttle-buss, i rushtiden og for pendlere, autonome busser samt utprøving av ny takst/soner- og betalingsstruktur.	Iht. plan	Dialogen mellom Viken fylkeskommune og Moss kommune har blitt ivaretatt gjennom Miljøløftet Moss. Det har bla vært fokus på kortsiktige og langsiktige tiltak i forbindelse med innsnevringen av kanalbroa.

Klima

Årsrapport 2022

Beløp i 1000

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Klimakommunikasjon - fortelle våre klimahistorier	Iht. plan	<p>Arbeidet skjer i tett dialog med kommunens kommunikasjonsenhet. Handlingsplan for klimakommunikasjon ble vedtatt av LSNM-utvalget 1. juni. Videre er følgende tiltak gjennomført:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utslippsstatistikk - direkte klimagassutslipp - som orienteringssak og sak på hjemmesiden. • Strategi for klimatilpasning – ekstern og intern medvirkning til planen. • Vintersykkeldag på Bylab i november • Presentert klimabudsjett på Moss kommunes ledersamling høst 22 • Deltatt på Moss Miljøfestival august 2022 • Hagekampanje (naturmangfold) gjennomført på Instagram og Facebook • Hummerkartlegging (naturmangfold) vist fram på Facebook • Deltatt på klimatilpasningsmøte i landbruket • Deltatt på klimakalkulatorkurs for landbruket i regi av bondelaget • Deltatt på Gjenbruksdagen i Moss sentrum med tema renovasjon • Digitalt kompostkurs gjennomført
Naturmangfold - vi bekjemper fremmede, invaderende arter	Iht. plan	<p>Enheten har en nøkkelrolle i å koordinere arbeidet med å bekjempe fremmede arter. Følgende arbeid er utført i 2022:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Deltakelse i arbeidet med naturmangfoldplanen. I forbindelse med planene er det bestilt en analyse av fremmede arter mot rødlistede arter for å identifisere kritiske områder hvor man bør bekjempe fremmede arter. • Bekjempelse av fremmede arter langs Trolldalsbekken, på Mosseskogen, Tykkemyr, Fuglevik (Rygge), i Søndre Jeløy landskapsvernområde (kontinuerlig og ut 2022). • Bekjempelse av Rosa rugosa på Engholmstranda. Dette arbeidet skal fortsette og videreføres til andre områder (hovedsakelig strender). • Utforsket bekjempelsesmetoder i samarbeid med NMBU. • Gjennomført fagdag om fremmede arter internt ved kommunalavdeling plan, miljø og teknikk. • Rutiner om håndtering av fremmede arter og infiserte masser er utarbeidet og tatt i bruk. • En app hvor man kan registrere observerte fremmede arter er klargjort for bruk. • Studenter har kartlagt fremmede arter langs landbruksbekker i gamle Rygge. • Prosjekt bekjempelse av stillehavsøsters er gjennomført. • Gitt tilskudd til bekjempelse gjennom landbrukets SMIL-midler.
Naturmangfold - vi holder naturen fri for forsøpling og forurensning	Iht. plan	<p>Enheten har et hovedansvar i kommunen for å holde naturen fri for forsøpling og forurensning. Dette skjer gjennom blant annet koordinering av strandrydding, behandle forurensningssaker og rydde opp. Følgende arbeid er prioritert i 2022:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Studenter har kartlagt utbredelse av søppel inkludert landbruksplast langs landbruksbekker i gamle Rygge • Oljeutslipp fra Nordvard: aksjon igangsatt fra august for å redusere skadene av oljeutslipp fra Nordvard. • Sendt sms til enkelte nabolag som har forsøplet naturen med hageavfall, samt fjernet hageavfall på kommunens grunn • Kjørt vekk ca. 20 tonn hageavfall fra kommunens friområde på Kambo

Årsrapport 2022

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
		<ul style="list-style-type: none"> • Deltatt i Lekter 2022, og oppfordret folk til å melde fra om vrakbåter som har blitt fjernet • Ryddet opp i noen store villfyllinger • Deltatt i et samarbeid med andre kystkommuner om å få på plass septiktømmestasjoner for fritidsbåter • Oppfordret til rydding i natur og på strender og bidrar med hjelp til ryddeutstyr og henter oppsamlet søppel • Etablert kommunal beredskap mot akutt forurensning. • Koordinerer prosjektet "En time teller" for elever ved 9. klasse på Verket skole. Har planlagt strandryddedag og undervisningsopplegg om temaet marin forøpling.
Naturmangfold - vi tar vare på kulturlandskapet	Iht. plan	Moss har et rikt kulturlandskap som ivaretas gjennom løpende forvaltning og drift av arealene. I 2022 er det gjennomført et omfattende vedlikeholdsarbeid på Kongeveien gjennom Mosseskogen for å gjøre denne mer tilgjengelig. Videre er det stimulert til kulturlandskapstiltak gjennom tilskuddsordningene i landbruket, det er gitt midler til ivaretagelse av bevaringsverdige bygg, fristilling av store eiker, rydding av steingjerder, beiting av verdifulle beitelandskap samt rehabilitering av dammer.
Naturmangfold - vi tar vare på naturen vår med fokus på et mangfold av arter	Iht. plan	Gjennom skjøtsel av friområder og parker skal naturmangfold alltid være med i vurderingene. Skjøtselen skal i hovedsak fremme naturmangfold, og følgende temaer har hatt fokus i 2022: <ul style="list-style-type: none"> • Fagdag om trær internt ved kommunalavdeling plan, miljø og teknikk • Skjøtsel av friområder som sørger for å bidra til at framtidstrær bli store og mer verdifulle • Ved farlige/råtne trær er det satt igjen høystubber/høystammer hvor det er forsvarlig • Døde trær får stå i tilfellene de ikke utgjør fare for omgivelsene • Planting av nye trær (konkret eksempel er Løversbakke ved Biltema på Høyda). • Beskjæring kan avlaste treet slik at det får et lengre liv pga. mindre sjanse for brekkasje som igjen vil føre til råde. Stående eldre trær er hjem for et rikt antall insekter og sopper og fugler og er derfor viktig å beholde. • På egnede steder (for eksempel Orkerødparken) er det lagt igjen en stamme til liggende død ved.
Transport - etablere bilpool i Moss	Ferdig	Politisk sak vedtatt i Formannskapet per 03.05.22. En bildeleordning med leverandøren MOVE ABOUT ble iverksatt i august. Ordningen fungerer på den måten at kommunens tjenestebiler som er en del av denne avtalen vil være tilgjengelig for privat leie utenfor kommunens arbeidstid (07:00 - 17:00) på hverdager og i helger. Bestilling og tilgang til bilene får man i appen Move About, som lastes ned og sette opp på telefon. Foreløpig er det kun 2 biler som inngår i ordningen.
Transport - etablere ordning for leasingordning av elsykler for ansatte	Ferdig	Moss kommune har en avtale med Fortuna HR og Kias Sport & Sykkel om å levere elektriske sykler for leasing til kommunens ansatte. Ordningen trådte i kraft i april 2022. Tilbud og informasjon om leasing av elsykler er sendt ut til alle ansatte i flere runder.
Transport - gangeandel på 25 % i 2030 i mossesamfunnet	Iht. plan	Ulike tiltak for å gjøre det attraktivt å gå er under planlegging, og det ses blant annet på å gjøre veien til/fra ulike holdeplasser mer attraktive samt etablering og vedlikehold av ulike snarveier. Gåruter skal være attraktive, trygge og

Årsrapport 2022

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
		tilgjengelige. Reisevaneundersøkelsen (RVU) fra 2021 viser en gangeandel på 21 %. I 2022 er det etablert 1,7 km med nye fortau, og gangsmett fra Tronvikveien til Varden er rehabilitert.
Transport - parkeringsstrategi og tilhørende handlingsplan	Ferdig	Parkeringsstrategi for partene i Miljøløftet Moss ble vedtatt i desember 2021. Denne ble fulgt opp med en handlingsplan for parkering i Moss kommune som ble vedtatt i kommunestyret 13.12.22.
Transport - sykkelandel på 8 % i 2023 i mossesamfunnet	Iht. plan	Reisevaneundersøkelsen (RVU) fra 2021 viser en sykkelandel på kun 4 %. Enheten har ansvar for sykkelplanlegging. Det innebærer å planlegge nye sykkelruter i tråd med hovedplan for sykkel, samt tilrettelegge for trygg sykkelparkering. Enheten skal også bidra til å løfte sykkel gjennom kommunikasjon. I 2022 har det vært fokus på detaljprosjektering av tiltak i Bråtengata, og det er igangsatt et arbeid med tilrettelegging av Osloveien for gående og syklende. Flere nye sykkelstativer er på plass i sentrum, og har vært jobbet med en kartlegging av behov for flere sykkelstativ ved kommunale bygg. Det er gjennomført tilrettelegging for sykkel på 1 km i 2022. Videre er det opprettet dialog med Bane Nor Eiendom om overtakelse av nåværende jernbanespor med det formål å etablere gang- og sykkelvei i deler av sporet når den nye jernbanetraséen tas i bruk.

Enhet samfunnsutvikling

Tjenesteområdebeskrivelse

Enheten er en tverrfaglig enhet som er satt sammen for å styrke satsningen på arbeidet med helhetlig og bærekraftig samfunnsutvikling i kommuneorganisasjonen og mossesamfunnet. Enheten har blant annet som oppgave å ivareta kommunens behov for strategiske, langsiktige og overordnede planleggings- og utviklingsoppgaver. Enheten skal gi gode beslutningsgrunnlag, gjennomføre og bistå med gode og effektive plan- og strategiprosesser og sikre god oppfølging og gjennomføring av vedtatte planer, og delta i/lede nettverk for å sikre helhetlig utvikling i samsvar med kommunens overordnede mål, strategier og planer. Enheten skal jobbe kunnskapsbasert, forebyggende og langsiktig.

Enhetens arbeidsoppgaver omfatter blant annet: Samfunnsplanlegging, overordnet areal- og transportplanlegging, klimaplanlegging og klimaledelse, koordinering av kommunens folkehelsearbeid og sosial bærekraft. Avdelingen har 8,5 årsverk, hvor 1,5 av stillinger er koordinerende stillinger som skal betjene samarbeidsorganene Miljøløftet Moss og MIPR.

Status tjenesteområdene

Utfordringer

2022 har vært et år preget av gjenåpning av samfunnet etter pandemien, noe som har gitt mulighet til å iverksette tverrfaglige satsninger både internt og ut mot kommunesamfunnet.

Moss er et vekstområde med høy bostedsattraktivitet, og det er stor aktivitet hva gjelder utvikling av nye bolig- og transformasjonsområder, i sentrum, i kommunens bydeler og i områdesentrene. Samtidig planlegges og bygges store infrastrukturprosjekt gjennom byen, som jernbane, rv. 19 og ny kanalbro. Transformasjonen stiller store krav til planlegging og samarbeid for å ivareta og videreutvikle bokvaliteter, rekreasjonstilbud og møteplasser, og gir gode muligheter til å utvikle miljøvennlige og levende by- og tettsteder.

Enheten skal jobbe ut mot mossesamfunnet og legger de store samfunnsutfordringene til grunn for vårt arbeid. Moss ligger dårligere an enn landsgjennomsnittet på flere helserelaterte faktorer. Det er viktig å målrette tiltak som kan øke arbeidsdeltakelse, fremme folkehelsa og redusere sosiale helseforskjeller og utenforskap. Tidlig innsats og godt tverrfaglig samarbeid er avgjørende for å utvikle et bærekraftig helsefremmende lokalsamfunn.

Moss har et ambisiøst mål om å redusere klimagassutslipp som skjer i Moss med 60% innen 2030. Vi må også omstille oss til lavutslippssamfunnet, hvilket innebærer at alle i kommuneorganisasjonen må innarbeide klimaperspektivet i sitt arbeid, og at vi jobber med å tilrettelegge for omstilling for samfunnet som helhet. Samfunnsfunksjoner og befolkningens sikkerhet skal ivaretas og sikres mot menneskeskapte og naturbaserte trusler.

Vi skal forvalte kommunens arealer og utvikle transportløsninger i tråd med samfunnsmålene. Rv. Arbeidet med 19 ble gjenopptatt med ny prosjektgruppe i Statens vegvesen i 2021, og i 2022 ble det utarbeidet og vedtatt planprogram for KU og kommunedelplan for rv. 19.

Prioriterte oppgaver

Enheten jobber for å bidra til tverrfaglig samhandling og samskaping for å oppnå samfunnsmålene i kommuneplanen, og vi har fokus på å jobbe kunnskapsbasert, forebyggende og langsiktig. I 2022 har enheten prioritert blant annet følgende arbeidsoppgaver:

Planarbeid som følger opp FNs bærekraftsmål, kommunens vedtatte mål og strategier for bærekraftig samfunnsutvikling og planstrategi 2020-2024. I 2022 har det blitt utarbeidet planprogram og igangsatt planarbeid for kommunedelplaner for Moss sentrum og Halmstad.

Enheten har arbeidet med tverrfaglig og tverrsektoriell samhandling gjennom b.la. deltakelse i regionale samarbeid som Osloregionen, Klima Østfold, koordinert arbeidet i Mossregionens interkommunale politiske råd og deltatt og ledet samarbeid som Miljøløftet og Byliv. Enheten bistår andre kommunalområder i plan og utviklingsarbeid, herunder deltakelse i Leve hele livet og i utarbeidelsen av strategi for klimatilpasning.

Enheten videreførte pilotprosjektet bydelslab, og i perioden august -september 2022 var det etablert et midlertidig plankontor på Lillingsenteret på Høyda. Bydelslab er ment å være en lokal medvirkningsarena og et lavterskeltilbud for kommunens innbyggere for informasjon, medvirkning i prosjekter, dialog og innspill, med spesielt fokus på nærmiljø og bydelsutvikling.

Boligpolitisk kommunedelplan er under utarbeidelse, og i 2022 ar det vært jobbet med kunnskapsgrunnlag og medvirkning til planen. Kommunen har gått til innkjøp av verktøyet KOMPAS (Kommunenes plan- og analysesystem), som og lokale planforutsetninger annet gir mulighet til å framskrive folkemengde og boligmengde med utgangspunkt i detaljert statistikk. Dette gjør at man kan

lage mer forutsigbare prognoser basert på lokale planforutsetninger og for mindre geografiske områder som f.eks. skolekretser. Planlagt boligbygging har stor betydning for framskrivningene.

For å få levekårsdata på mindre geografiske områder har enhet Samfunnsutvikling ledet arbeidet med å utarbeide levekårssoner. Det er 25 levekårssoner i Moss, med gjennomsnittlig 1 967 innbyggere pr sone. Levekårskartleggingen går ikke inn på årsakene til fordelingen av levekår. Den viser imidlertid en klar sammenheng mellom levekår, utdanning og økonomiske forhold. Levekårsdata er et kunnskapsgrunnlag for å prioritere og samordne tiltak og ressurser som kan bidra til å bedre levekår og redusere ulikhet, blant annet ved å styrke oppvekstmiljøene og gi nærmiljøene et løft. En vil også kunne følge med på utviklingen over tid, om ulikhetene vedvarer, endres eller forsterkes.

Kommunedelplan for naturmangfold er under utarbeidelse, og det ble for 2022 bevilget midler for å bestille en stor sjøkartlegging. NIVA har gjennomført denne kartleggingen for kommunen, med fokus på blant annet ålegras, artsmangfold, bløtbunn, hummerfredningsområder og stillehavsøsters. I tillegg har vi bestilt flere andre utredninger/kartlegginger og stått for en del kartlegginger selv. Vi har befart over 50 kommunalt eide områder i løpet av 2022 og vurdert hva slags tiltak som kan bedre naturmangfoldet. Vi har også befart alle kryssinger for E6.

Vi har også hatt vår årlige stand på Miljøfestivalen og satt i gang et stort stykke arbeid for medvirkning til planen. Før sommeren gjennomførte vi en bestilling av en hagekampanje med formål å drive holdningsskapende arbeid rundt naturvennlige hager. Vi har også brukt en del tid på å rigge samarbeidsprosjektet «En time teller» som dreier seg om miljødugnad for ungdom.

Enheden har deltatt i klimasatsprosjektet «Energistasjoner for grønn næringstransport». Dette er et samarbeid mellom Osloregionen og Østlandssamarbeidet. Moss kommune leder koordineringsgruppen, men det reelle arbeidet i prosjektet ligger hos nøkkelpersonene i Osloregionen og Østlandssamarbeidet.

Utenom dette har vi deltatt i jevnlige møter om klimakommunikasjon, jevnlige møter om innspill til ulike planforslag og vi har et eget klimasatsprosjekt i forbindelse med ny sentrumsplan.

Miljøløftet

Pandemien fikk store konsekvenser for arbeidet med prosjekter i Miljøløftet Moss. Dette har påvirket arbeidet både internt i organisasjonene, men også samarbeidet om prosjekter og tiltak i Miljøløfte Moss. I 2022 har det vært spesielt stort fokus på å reetablere et godt samarbeid mellom partene etter to krevende år med pandemi. Det har også vært stort fokus på de store samferdselsprosjektene gjennom byen; planlegging av rv. 19, bygging av nytt dobbeltspor gjennom byen og planlegging av ny kanalbrua.

Det har også vært stort fokus på arbeidet med å følge opp felles tiltaksplaner, med spesielt fokus på tiltak for å forbedre framkommelighet for alle trafikanter over og kanalbrua. Partene har samarbeidet om oppfølging av sykkelplan for Moss som har til formål å tilrettelegge for et helhetlig sykkelveinett. Partene har også jobbet med oppfølging av ny parkeringsstrategi for Moss, som ble vedtatt i kommunestyret i desember 2021. Kommunen samarbeider med fylkeskommunen om reisevaneundersøkelse for Moss i perioden 2021-2023.

Byliv

I Bylivssamarbeidet er det i 2022 jobbet videre med fokus på etableringer, arrangementer og bymiljø. Samarbeidet har fullt opp videreutvikling av Fleischerparken, og stupetårnet ble utbedret og arbeidet med å få på plass servicebygg igangsatt. Det ble samarbeidet om hastetiltak for å gi gågata et løft under

pandemien, noe som blant annet resulterte i en møteplass med sittegrupper, beplantning og dekorering av fasaden på de tomme amfilokalene i gågata og aktivisering av Kirkeparken. Det er gjennomført et forprosjekt med mål og strategier for utvikling av gågata, utarbeidet av Maverik.

Mosseregionens interkommunale politiske råd (MIPR)

Mosseregionen interkommunalt politisk råd er et samarbeidsorgan for kommunene Moss, Råde, Vestby og Våler. I 2022 er det blant annet utarbeidet og vedtatt en felles strategiplan for MIPR med omforente innsatsområder for videre samarbeid i regionen.

Folkehelsearbeid

Det ble opprettet nytt internt folkehelsenettverk i 2022 som skal ledes av enhet for samfunnsutvikling. Nettverket skal bidra til å sikre et strategisk, systematisk og målrettet folkehelsearbeid, på tvers av, og i alle kommunale sektorer, med utgangspunkt i kommunens oversikt over folkehelse og levekår og sørge for kontinuerlig evaluering av kommunes folkehelsearbeid slik at vi bruker ressursene hensiktsmessig. Prioriterte utfordringer i perioden 2022-2024 skal være psykisk helse og livskvalitet, og utenforskap blant barn og unge.

Folkehelserådgiver deltar i Viken sitt folkehelsenettverket og koordinerer bl.a. folkehelsestilskudd. I 2022 fikk Moss kommune regionale folkehelsemidler til opprettelse av prosjektstilling som musikkterapeut i Kulturskolen. Kambo IL fikk midler til mental trening for barn og unge for å fremme god psykisk helse. Folkehelserådgiver er også fast deltaker i Frivillighetsforum.

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud. 2022	Regnskap 2022	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2022
Sum	15 054	15 242	-188	-1,2 %	11 711	14 980

Kommentar til status økonomi

Enheten samfunnsutvikling viste et samlet merforbruk på 0,18 millioner kroner mot revidert budsjett 2022.

Merforbruket på 0,18 millioner kroner er knyttet til ikke budsjettede aktiviteter i mosseregionens interkommunale råd, samling på Son spa, og formannskapetets deltakelse i nettverket «læring for næring».

Status økonomiplan tiltak

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Årsrapport 2022

Tiltak	Ramme Prognose Avvik Status Beskrivelse		
	år 1		
Nye tiltak			
Samarbeidsavtale om Etablerertjenesten i Viken 2022-2025	125	125	0 Ferdig Samarbeid er etablert.
Sekretariat interkommunalt politisk råd (KST sak 34/21)	350	350	0 Ferdig Sekretariat er etablert med koordinator i 50% stilling
Kartlegging i sjø - naturmangfoldplan	1 000	1 000	0 Ferdig Kartleggingen ble gjennomført i 2022 og rapport ferdigstilt tidlig 2023.
Planressurser ihht planstrategi (KST sak 72/21)	2 850	2 850	0 Ferdig Ansettelser er gjennomført, fordelt på tre enheter i PMT.
Sum	4 325	4 325	0
Sum tiltak	4 325	4 325	0

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2021	0,35 %	0,68 %	1,04 %
Årlig sykefravær 2022	2,43 %	4,22 %	6,65 %

Status sykefravær og HMS

Enheten har hatt høyere sykefravær i 2022 enn tidligere år. Mye av dette skyldes langtidsfravær som ikke er jobbrelatert. Samfunnsutvikling var igjennom en periode med stor turnover i 2021, noe som har resultert i stor arbeidsbelastning på flere ansatte i perioder. Arbeidsoppgavene, som i stor grad omfatter tverrfaglige samarbeidsprosjekt, var vanskelige å gjennomføre på en god måte i de lange periodene med hjemmekontor, og det har høy aktivitet i hele 2022.

Status politiske vedtak

Verbalvedtak

Beløp i 1000

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Kommunedelplan for Halmstad skal utarbeides så raskt som mulig i løpet av 2022.	Iht. plan	Planarbeidet for kommunedelplan for Halmstad ble igangsatt i juni 2022. Planprogram for kommunedelplanen er utarbeidet og planprogrammet er lagt ut på høring i september 2022.
Trygg og oversiktlig fremkommelighet for gange og sykkel er viktig for gode lokalmiljø i kommunen vår. «Trygghetsvandring» er en metode som ble bruk på Øreåsen i fjor, der kommunen sammen med lokalbefolkning og nøkkelpersoner som skoleledere og andre gir innspill til lokale forhold som bør utbedres. Stengsler, kanter, hull, manglende belysning og annet generelt vedlikehold som er viktig for trivsel og god helårs fremkommelighet for myke trafikanter kartlegges som grunnlag for utbedring. I 2022 skal det gjøres flere slike vandring i kommunen, og resultatet av kartlegging om	Iht. plan	Det er gjennomført trygghetsvandring på Høyda i april. Vandringen ble gjennomført i regi av kommunen ved SLT koordinator og med deltakelse fra areal- og samfunnsplanleggere fra enhet samfunnsutvikling, MKE, politiet, Øreåsen skole, Ekholt kirke og Ekholt og Dilling velforening. Runden gikk fra Melløs stadion, via Melløsparken, gjennom Rabekkgata og tilbake til Melløs stadion via gang- og sykkelveien som går mellom stadion og næringsbebyggelsen. Vandringen er lagt til grunn som kunnskapsgrunnlag for Høydaplanen og skal følges opp med noen konkrete funn, som lyssetting av idrettsanlegg.

Årsrapport 2022

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
fremdriften på utbedringen skal rapporteres til utvalget for Landbruk, samferdsel, natur og miljø.		Det planlegges for trygghetsvandring på Halmstad i 2023. Det har vært orientert om trygghetsvandringer i LSNM.

Klima

Beløp i 1000

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Andre klima-, miljø og naturtiltak	Iht. plan	Enheten jobber med klimaplanlegging og klima- og miljøledelse. Vi bistår med implementering av klimaplanen i kommuneorganisasjonen og mossesamfunnet.
Klimakommunikasjon - fortelle våre klimahistorier	Iht. plan	Det jobbes med klimakommunikasjon blant annet gjennom Miljøløftet Moss, oppdatering av hjemmesiden mm. Det har vært invitert til åpen dag på bylab, med utstilling om klima og naturmangfold. Enheten har bidratt til deltakelse på miljøfestivalen Moss. Enheten deltar jevnlig møter om klimakommunikasjon, herunder gjennomføring av konkrete prosjekt som f.eks "den verdifulle hagen", i utarbeidelse av en strategi for klimakommunikasjon for kommunen.
Naturmangfold - ta vare på naturen, bekjempe fremmede arter og holde naturen fri for søppel og forurensning	Iht. plan	<p>I 2022 har enheten jobbet med utarbeidelse av kommunedelplan for naturmangfold. I 2022 har det vært spesielt fokus på å bygge kunnskapsgrunnlag og det har vært gjennomført mange utredninger og kartlegginger av naturmangfold, fremmedarter og forsøpling i sjø og på land. Det har vært gjennomført omfattende medvirkning med myndigheter, private og organisasjoner i forbindelse med planarbeidet.</p> <p>Enheten har samarbeidet med blant annet foresatte og elever ved Verket skole for etablering av prosjektsamarbeidet "En time teller", noe som skal gi bedrifter og private muligheten til å kjøpe arbeidstimer til lokale miljøtiltak i Mossedistriktet .</p>
Transport - gangeandel på 25 % 2030 i mossesamfunnet	Iht. plan	<p>Miljøløftet Moss jobber med oppfølging av tiltakslisten i LAT-rapporten (langsiktige avbøtende tiltak). Enheten deltar i arbeidsgruppe for grønn mobilitet, der det blant annet jobbes med tiltak for å tilrettelegge for gående, f.eks i forbindelse med innsnevring kanalbrua.</p> <p>Enheten jobber med å tilrettelegge for gode gang og sykkelveiforbindelser i overordnet planlegging og arealplanlegging, med spesielt fokus på Høyda. Enhet for samfunnsutvikling har ansvar for å utarbeide gatebruksplan for Moss sentrum, og arbeidet startet opp i april.</p>
Transport - kollektivandel buss på 15 % 2030 i mossesamfunnet	Iht. plan	Gjennom deltakelse i Miljøløftet Moss jobber enheten som pådriver og samarbeider om konkrete prosjekt med Viken. Miljøløftet Moss følger opp forslag til tiltak fra lokalpolitikere som går på utbedring av kollektivtilbudet, herunder forlengelse av kollektivruter jernbane og buss.

Årsrapport 2022

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
		<p>Enheten har fokus på tilrettelegge for utvikling av gode kollektivløsninger i pågående arealplaner.</p> <p>Enheten deltar i arbeidet med oppfølging av tiltak i veien til holdeplassen, forbedre tilgjengelighet og reisevei til holdeplasser. Det jobbes med oppfølging av parkeringsstrategi, arbeid med handlingsplan og konkrete tiltak.</p>
Transport - sykkelandel på 8 % 2023 i mossesamfunnet	Iht. plan	<p>Gjennom Miljøløftet Moss jobber enheten med oppfølging av tiltakslisten i LAT-rapporten bidrar til å planlegge gode løsninger for syklistene som erstatning for sykkelvei innfartsveien. Enheten deltar i arbeidsgruppe for grønn mobilitet, der det blant annet jobbes med tiltak for å tilrettelegge for syklistene, f.eks i forbindelse med innsnevring kanalbrua.</p> <p>Enheten jobber med å tilrettelegge for gode gang- og sykkelveiforbindelser i overordnet planlegging og arealplanlegging, med spesielt fokus på Høyda. Enhet for samfunnsutvikling har ansvar for å utarbeide gatebruksplan for Moss sentrum, og arbeidet startet opp i april.</p>
Transport - tjenestereiser Moss kommune - redusere utslipp med 50 %	Iht. plan	<p>Ansatte ved enheten prioriterer miljøvennlige reiser i arbeidstiden, sykkel og samkjøring. De ansatte skal vurdere nødvendigheten av samlinger og møter som medfører lang reisevei, og vil prioritere digital deltakelse der det er mulig.</p>

Fellesposter drift

Fellesposter drift

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud. 2022	Regnskap 2022	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2022
Sum	37 649	29 983	7 666	20,4 %	27 218	-39 891

Kommentar til status økonomi

Totalt viser fellesposter drift et positivt avvik på 7,6 millioner kroner mot revidert budsjett 2022. Det er inntektsført bruk av bundne fond på 1,36 millioner kroner. Dette er midler hvor prosjekter er ferdig rapportert til tilskuddsgiver, men ikke inntektsført i driftsbudsjettet tidligere år.

Indirekte kostnader

I opprinnelig budsjett 2022 ble det budsjettet med 40,4 millioner kroner i indirekte kostnader, samt kalkulatoriske avskrivninger tilknyttet selvkostområdene. Regnskapet ble til slutt 5,7 million kroner høyere enn revidert budsjett, fordelt med -1,3 millioner kroner i indirekte kostnader og 7 millioner kroner i kalkulatoriske renter. Budsjettet rente var på 2,25 %, endelig kalkulatoriske rente ble på 3,54 %

Årsrapport 2022

for 2022. Høyere indirekte kostnader betyr at en mindre andel av gebyrene ble avsatt til budne selvkostfond.

Tapsføringer

Det er foretatt opprydding og tapsføringer fra gamle Moss og Rygge, samt Moss fra 2020 på 0,35 millioner kroner som gjelder sykkelønsrefusjon og opprydding av gammel differanse på kapitalkonto.

Moss Kommunale Eiendomsselskap KF

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud. 2022	Regnskap 2022	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2022
Sum	292 355	290 259	2 096	0,7 %	238 340	271 305

Kommentar til status økonomi

I 2022 har overføringer til MKEiendom blitt budsjettert og regnskapsført samlet under dette området – herav overføringer til:

- husleie for egne eiendommer og fremleieavtaler
- energi
- vaktmestertjenester
- drift og forvaltning av rådhuset
- tomgangsleie
- forsikringer

Det er et mindreforbruk på overføringen til MKEiendom på 2 millioner kroner. Omlag 1 million kroner av dette skyldes fordeling av rentebelastning mellom Moss kommune og MKEiendom i 2021.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett		
	Rev. bud.	Regnskap	Avvik i kr
HM - Sentralkjøkken	5 000	0	5 000
Sum	5 000	0	5 000

Statustekst investeringer

HM - Sentralkjøkken

Moss kommune har behov for et sentralkjøkken, da kapasiteten på eksisterende er i ferd med å bli for liten og i tillegg til at kvaliteten på lokalene er «gått ut på dato». Konsulent har i 2022 utarbeidet en behovsanalyse hvor det fremkommer arealbehovet til dette lokalet. Det er satt i gang en mulighetsstudie i et forsøk på å finne egnet lokale innenfor egne kommunale bygningsmasse. Mulighetsstudien vil fortsette i 2023.

Lønn og pensjon

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud.	Regnskap	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap	Oppr. bud.
	2022	2022			2021	2022
Sum	-145 191	-144 334	-857	-0,6 %	-124 419	43 543

Kommentar til status økonomi

Totalt viser lønn og pensjon et mindreforbruk på 0,8 millioner kroner. De største avvikene er premieavvik, amortisering og premiefond på 10 millioner kroner, merforbruk på midler avsatt til lønnsoppgjør på 4,9 millioner kroner og periodisering av variabel lønn med et merforbruk på 5,9 millioner kroner.

Pensjon

Pensjonskostnadene ble betydelig høyere i 2022 enn opprinnelig budsjettet. Større lønnsøkning generelt førte til høyere pensjonspremie og reguleringspremie. Dette ble det justert for i 1. tertialrapportering. Merutgiftene ble finansiert med bruk av premiefond.

Nedenfor følger en kort forklaring vedrørende de ulike pensjons elementene.

Premieavvik og premiefond

Beløp i 1 000				
Beskrivelse	Rev bud 2022	Regnskap 2022	Avvik i kr	Regnskap 2021
Årets premieavvik	-5 280	15 775	21 055	26
Amortisering tidligere års premieavvik	51 279	49 905	-1 374	62 845
Pensjon	40	136	96	35
Premiefond	-195 402	-225 220	-29 818	-200 937
Sum	-149 363	-159 404	-10 041	-138 031

I forbindelse med endring av pensjonskasse ble det opparbeidet et betydelig premiefond. Per 31. desember 2021 var dette på 518,4 millioner kroner. Etter bruk av premiefond og tilført renter er premiefondet 421,3 millioner kroner ved årets slutt. Dette er kun foreløpige tall, da avkastning/årsoppgjørdisposisjoner i KLP for 2022 ikke blir overført premiefondene før deres regnskap er avlagt. Dette blir først kjent i april 2023.

I 2022 ble det brukt 197,4 millioner kroner av premiefond. I tillegg kommer 14,1 prosent arbeidsgiveravgift, det vil si at det totalt er inntektsført 225,2 millioner kroner fra premiefond. Premiefond kan kun brukes til å redusere årlige pensjonskostnader. Moss kommune har gjort dette gjennom å redusere årlige premieavviksinntekter og derav også fremtidige amortiseringskostnader. Det betyr at amortisering av skyldig premieavvik (driftskostnader) reduseres betraktelig i årene som kommer.

Lønnsoppgjør

Det var avsatt 3,2 prosent til lønnsoppgjør for 2022, oppjustert til 3,5 prosent i første tertialrapport. Det ble i løpet av året foretatt fordelinger til kommunal- og stabsområder etter hvert som lønnsoppgjøret var kjent. Det er i tillegg avsatt midler som gjelder lønnsoppgjør lærere i 2022 som har vært Rikslønnsnemda i februar 2023. Til sammen er det et merforbruk på 4,9 millioner kroner.

Variabel lønn

I forbindelse med årsavslutningen periodiseres variable lønnskostnader til riktig år, fra januar 2023 til desember 2022. Normalt er det små variasjoner fra år til år. Hovedårsaken til økningen i 2022 skyldes en generell høyere aktivitet, både som følge av høyere trykk i tjeneste og et noe høyere sykefravær. I tillegg har pensjonssatsen økt betydelig sammenlignet med samme periode i 2021 som gjør at de sosiale utgiftene står for rundt halvparten av økningen. Totalt ble de variable kostnadene 5,9 millioner kroner høyere enn antatt.

Årsregnskap

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2022	Rev. bud. 2022	Regnskap 2022
Rammetilskudd	-1 395 334	-1 409 407	-1 307 254	-1 316 270
Inntekts- og formuesskatt	-1 627 223	-1 595 658	-1 762 195	-1 939 796
Eiendomsskatt	-172 307	-183 300	-183 300	-183 388
Andre generelle driftsinntekter	-87 422	-78 000	-87 900	-126 436
Sum generelle driftsinntekter	-3 282 286	-3 266 365	-3 340 649	-3 565 890
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	3 080 355	3 227 970	3 373 081	3 335 700
Avskrivninger	66 823	0	75 491	75 491
Sum netto driftsutgifter	3 147 179	3 227 970	3 448 572	3 411 191
Brutto driftsresultat	-135 107	-38 395	107 923	-154 699
Renteinntekter	-33 275	-34 675	-50 544	-55 955
Utbytter	-6 929	-6 259	-15 059	-15 132
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidler	-7	0	0	-20
Renteutgifter	35 004	44 100	47 600	46 249
Avdrag på lån	48 724	48 200	48 200	49 911
Netto finansutgifter	43 518	51 366	30 197	25 053
Motpost avskrivninger	-66 823	0	-75 491	-75 491
Netto driftsresultat	-158 412	12 971	62 629	-205 137
Disponering eller dekning av netto driftsresultat				
Overføring til investering	236	8 000	14 000	14 000
Avsetninger til bundne driftsfond	33 985	160	8 062	33 678
Bruk av bundne driftsfond	-44 195	-13 131	-15 291	-21 710
Avsetninger til disposisjonsfond	168 386	0	0	179 169
Bruk av disposisjonsfond	0	-8 000	-69 400	0
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	158 412	-12 971	-62 629	205 137
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2022	Rev. bud. 2022	Regnskap 2022
Kommunedirektør med stab	255 723	279 099	269 436	264 412
Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet	1 432 728	1 428 218	1 544 519	1 541 949
Kommunalområde helse og mestring	1 165 832	1 095 404	1 290 037	1 290 590

Årsrapport 2022

	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2022	Rev. bud. 2022	Regnskap 2022
Kommunalområde plan, miljø og teknikk	141 379	137 322	152 538	149 633
Fellesposter drift	74 317	274 957	109 322	100 417
Overføringer og finans	0	0	0	0
Sum bevilgninger drift, netto	3 069 979	3 214 999	3 365 852	3 347 002
Herav:				
Avskrivninger	66 823	0	75 491	75 491
Motpost avskrivninger	-66 823	0	-75 491	-75 491
Netto renteutgifter og -inntekter	26	0	0	12
Overføring til investering	236	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	33 557	160	8 062	33 000
Bruk av bundne driftsfond	-44 195	-13 131	-15 291	-21 710
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	3 080 355	3 227 970	3 373 081	3 335 700

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2022	Rev. bud. 2022	Regnskap 2022
Investeringer i varige driftsmidler	153 600	537 506	211 965	179 097
Tilskudd til andres investeringer	92 165	0	0	2 662
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	56 165	8 000	8 000	8 071
Utlån av egne midler	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	301 930	545 506	219 965	189 830
Kompensasjon for merverdiavgift	-16 386	-61 503	-26 527	-22 233
Tilskudd fra andre	-40 158	-2 500	-637	-2 414
Salg av varige driftsmidler	-315	0	-10	-588
Salg av finansielle anleggsmidler	-156 300	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-29	0	0	-9
Bruk av lån	-89 772	-454 503	-176 091	-147 668
Sum investeringsinntekter	-302 960	-518 506	-203 265	-172 912
Videreutlån	241 696	210 000	230 000	220 472
Bruk av lån til videreutlån	-210 000	-210 000	-272 286	-267 091
Avdrag på lån til videreutlån	92 016	55 000	90 000	102 178
Mottatte avdrag på videreutlån	-80 857	-55 000	-90 000	-97 224
Netto utgifter videreutlån	42 855	0	-42 286	-41 666
Overføring fra drift	-236	-8 000	-14 000	-14 000
Avsetninger til bundne investeringsfond	1 644	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-947	0	-2 700	-3 539
Avsetninger til ubundet investeringsfond	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	0	-19 000	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	42 286	42 286
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	461	-27 000	25 586	24 747
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	42 286	0	0	0

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

Årsrapport 2022

	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2022	Rev. bud. 2022	Regnskap 2022
Kommunedirektør med stab	4 791	5 125	6 370	4 835
Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet	25 177	45 150	53 281	43 760
Kommunalområde helse og mestring	7 286	8 000	24 432	17 271
Kommunalområde plan, miljø og teknikk	116 346	122 181	122 882	113 230
Fellesposter drift	0	357 050	5 000	0
Investeringer i varige driftsmidler	153 600	537 506	211 965	179 097

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2022	Rev. bud. 2022	Regnskap 2022
Ovf. til andre vedr. justering	619	0	0	0
Avvikling av MKP, overføring til MK	90 000	0	0	0
Justering, vann, avløp og vei	1 063	0	0	2 165
Carlbergsveien Nord VA og fortau	0	0	0	23
Tverga - en morsom omvei	0	0	0	474
Justering, Sponvika Eiendom AS	484	0	0	0
Tilskudd til andres investeringer	92 165	0	0	2 662

3. Investeringer i aksjer og andeler

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2022	Rev. bud. 2022	Regnskap 2022
KLP egenkapitaltilskudd	56 165	8 000	8 000	8 071
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	56 165	8 000	8 000	8 071

4. Utlån

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2022	Rev. bud. 2022	Regnskap 2022
Utlån av egne midler	0	0	0	0
Sum del 1-4	301 930	545 506	219 965	189 830

Økonomisk oversikt drift etter § 5-6

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2022	Rev. bud. 2022	Regnskap 2022
Rammetilskudd	-1 395 334	-1 409 407	-1 307 254	-1 316 270
Inntekts- og formuesskatt	-1 627 223	-1 595 658	-1 762 195	-1 939 796
Eiendomsskatt	-172 307	-183 300	-183 300	-183 388
Andre skatteinntekter	-21	0	0	-21
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-104 649	-91 750	-100 650	-145 101
Overføringer og tilskudd fra andre	-521 616	-370 077	-430 063	-516 007
Brukerbetalinger	-113 449	-114 347	-127 029	-131 474
Salgs- og leieinntekter	-259 060	-268 960	-272 677	-294 896
Sum driftsinntekter	-4 193 658	-4 033 499	-4 183 168	-4 526 953
Lønnsutgifter	1 989 739	1 980 969	2 064 802	2 125 299
Sosiale utgifter	493 992	502 385	510 544	498 070
Kjøp av varer og tjenester	1 209 813	1 261 470	1 342 060	1 352 993
Overføringer og tilskudd til andre	298 184	250 280	298 194	320 402
Avskrivninger	66 823	0	75 491	75 491
Sum driftsutgifter	4 058 551	3 995 104	4 291 090	4 372 254
Brutto driftsresultat	-135 107	-38 395	107 923	-154 699

Årsrapport 2022

	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2022	Rev. bud. 2022	Regnskap 2022
Renteinntekter	-33 275	-34 675	-50 544	-55 955
Utbytte	-6 929	-6 259	-15 059	-15 132
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	-7	0	0	-20
Renteutgifter	35 004	44 100	47 600	46 249
Avdrag på lån	48 724	48 200	48 200	49 911
Netto finansutgifter	43 518	51 366	30 197	25 053
Motpost avskrivninger	-66 823	0	-75 491	-75 491
Netto driftsresultat	-158 412	12 971	62 629	-205 137
Disponering eller dekning av netto driftsresultat				
Overføring til investering	236	8 000	14 000	14 000
Avsetninger til bundne driftsfond	33 985	160	8 062	33 678
Bruk av bundne driftsfond	-44 195	-13 131	-15 291	-21 710
Avsetninger til disposisjonsfond	168 386	0	0	179 169
Bruk av disposisjonsfond	0	-8 000	-69 400	0
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	158 412	-12 971	-62 629	205 137
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0

§ 5-9 Oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner

Driftsregnskapet

1.	Netto driftsresultat	- 205 136 554
2.	Avsetninger til bundne driftsfond	33 678 073
3.	Bruk av bundne driftsfond	- 21 710 132
4.	Overføring til investering	14 000 000
5.	Avsetninger til disposisjonsfond	-
6.	Bruk av disposisjonsfond	- 69 400 000
7.	Budsjettert dekning av tidligere års merforbruk	-
8.	Årest budsjettavvik (mer- eller mindreforbruk før strykninger)	- 248 568 612
12.	Strykning av bruk av disposisjonsfond	69 400 000
13.	Mer- eller mindreforbruk etter strykninger	- 179 168 612
17.	Avsetning av mindreforbruk etter strykninger til disposisjonsfond	179 168 612
18.	Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	-

Investeringsregnskapet

Årsrapport 2022

1.	Sum utgifter og inntekter, eksklusive bruk av lån	390 011 169
2.	Avsetninger til bundne investeringsfond	-
3.	Bruk av bundne investeringsfond	- 3 539 024
4.	Budsettert bruk av lån til investeringer	- 176 091 240
4.	Budsjettert bruk av lån til startlån	- 272 286 489
5.	Overføring fra driftsregnskapet	- 14 000 000
6.	Avsetninger til ubundet investeringsfond	-
7.	Bruk av ubundne investeringsfond	-
8.	Dekning av tidligere års udekket beløp	42 286 488
9.	Årest budsjettavvik (udekket eller udisponert beløp før strykninger)	- 33 619 096
11.	Strykning av bruk av lån til investeringer	28 423 169
11.	Strykning av bruk av lån til startlån	5 195 927
14.	Udekket eller udisponert beløp etter strykninger	0

Balanse

	Note	Regnskap 2022	Regnskap 2021
EIENDELER			
A. Anleggsmidler		7 399 056 544	6 869 682 833
I. Varige driftsmidler		1 444 339 989	1 340 840 245
1. Faste eiendommer og anlegg	4	1 272 713 592	1 185 231 012
2. Utstyr, maskiner og transportmidler	4	171 626 397	155 609 233
II. Finansielle anleggsmidler		1 384 758 424	1 253 335 916
1. Aksjer og andeler	5	131 557 787	123 504 411
2. Obligasjoner		-	-
3. Utlån	2/6/22	1 253 200 637	1 129 831 506

Årsrapport 2022

III. Immaterielle eiendeler		-	-
IV. Pensjonsmidler	10	4 569 958 131	4 275 506 672
B. Omløpsmidler		1 530 256 756	1 340 446 479
I. Bankinnskudd og kontanter		1 174 088 835	914 807 929
II. Finansielle omløpsmidler		1 173 325	1 153 484
1. Aksjer og andeler	7/14	1 173 325	1 153 484
2. Obligasjoner		-	-
3. Sertifikater		-	-
4. Derivater		-	-
III. Kortsiktige fordringer		354 994 596	424 485 066
1. Kundefordringer		233 351 310	275 589 020
2. Andre kortsiktige fordringer	18	21 353 521	-
3. Premieavvik	10	100 289 765	148 896 046
Sum eiendeler		8 929 313 300	8 210 129 312
EGENKAPITAL OG GJELD			
C. Egenkapital		1 633 963 970	1 325 647 796
I. Egenkapital drift		715 222 232	524 085 678
1. Disposisjonsfond	12	621 621 338	442 452 726
2. Bundne driftsfond	12/13	93 600 894	81 632 952
3. Merforbruk i driftsregnskapet		-	-
4. Mindreforbruk i driftsregnskapet		-	-

Årsrapport 2022

II. Egenkapital investering		29 989 512	- 8 757 952
1. Ubundet investeringsfond	12	3 125 000	3 125 000
2. Bundne investeringsfond	12	26 864 512	30 403 537
3. Udekket beløp i investeringsregnskapet		-	- 42 286 488
III. Annen egenkapital		888 752 226	810 320 069
1. Kapitalkonto	2	861 124 709	782 692 553
2. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen drift		36 446 362	36 446 362
3. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen investering		- 8 818 846	- 8 818 846
D. Langsiktig gjeld		6 655 920 333	6 279 496 049
I. Lån		2 276 928 720	2 089 017 092
1. Gjeld til kredittinstitusjoner	8/9	2 276 928 720	2 089 017 092
2. Obligasjonslån		-	-
3. Sertifikatlån		-	-
II. Pensjonsforpliktelse	10	4 378 991 613	4 190 478 957
E. Kortsiktig gjeld		639 428 997	604 985 468
I. Kortsiktig gjeld		639 428 997	604 985 468
1. Leverandørgjeld		213 867 678	231 844 773
2. Likviditetslån		-	-
3. Derivater		-	-
4. Annen kortsiktig gjeld	18	408 487 607	373 140 694
5. Premieavvik	10	17 073 711	-
Sum egenkapital og gjeld		8 929 313 300	8 210 129 312

Årsrapport 2022

F. Memoriakonti		-	-
I. Ubrukte lånemidler		117 988 499	192 747 132
II. Andre memoriakonti		-	-
III. Motkonto for memoriakontiene		- 117 988 499	- 192 747 132

Note 1 - Arbeidskapital

Endring i arbeidskapital	Regnskap 2022
Arbeidskapital 01.01.2022	735 461 012
Endring i løpet av året:	155 366 748
Arbeidskapital 31.12.2022	890 827 760
Forklaring alt. 1:	
Inntekter drift (KOSTRA-art 600 - 929)	4 598 059 629
Utgifter drift (KOSTRA-art 010 - 529)	4 392 923 075
Sum netto driftsresultat	205 136 554
Inntekter investering (KOSTRA-art 600 - 929)	537 227 181
Utgifter investering (KOSTRA-art 010 - 529)	512 479 717
Netto utgifter investering	24 747 464
Anskaffelse minus anvendelse	229 884 018
Endring ubrukte lånemidler	- 74 758 633
Endring av regnskapsprinsipp	-
ENDRING I ARBEIDSKAPITAL	155 125 384

Forklaring alt. 2:	
OMLØPSMIDLER	
Endring betalingsmidler	259 280 906
Endring ihendehaverobl og sertifikater	-
Endring kortsiktige fordringer	- 20 884 189
Endring premieavvik	- 48 606 281
Endring aksjer og andeler	19 841
ENDRING OMLØPSMIDLER (A)	189 810 277
KORTSIKTIG GJELD	

Årsrapport 2022

Endring kortsiktig gjeld (B)	- 34 443 529
ENDRING ARBEIDSKAPITAL (A-B)	155 366 748
Differanse mellom beregningmetoder	241 364

Note 2 - Kapitalkonto

Debetposter i året		Kreditposter i året	
		01.01.2022 Kapitalkonto (2.59.90.0800)	573 219 255
		01.01.2022 Anleggsmodul (2.59.90.0801)	- 1 340 840 245
		01.01.2022 Socio MK (2.59.90.0805)	- 11 481 994
		01.01.2022 Socio RK (2.59.90.0806)	- 3 589 569
Avskrivning av fast eiendom og maskiner og transportmidler	75 490 741	Avskrivning av fast eiendom, maskiner og transportmidler	- 179 097 441
Salg av utstyr/maskiner	106 956		
Salg av aksjer/andeler	-	Kjøp av aksjer/andeler	- 8 070 876
Div. nedskrivninger, aksjer/andeler	17 500		
Mottatt avdrag på startlån	97 224 390	Utlån, startlån	- 220 471 512
Mottatt avdrag på lønnslån	8 704	Utlån, lønnslån	-
Mottatte avdrag på sosiallån	1 155 020	Utlån sosial	- 2 063 431
Tapsført/nedskrevet, sosiallån	777 697		
Bruk av lånemidler fra eksterne lån	414 758 633	Avdrag på eksterne lån	- 152 088 372

Årsrapport 2022

		Korrigering ang. pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser	- 105 938 803
		Korrigering av gammel feil på kapitalkonto fra 2015	- 241 364
31.12.2022 Kapitalkonto (2.59.90.0800)	- 598 441 556		
31.12.2022 Anleggsmodul (2.59.90.0801)	1 444 339 989		
31.12.2022 Socio MK (2.59.90.0805)	15 226 277		
31.12.2022 Socio RK (2.59.90.0806)	-		
Sum	1 450 664 350	Sum	- 1 450 664 350

Note 3 - Regnskapsprinsipper

Regnskapet er utarbeidet i henhold til bestemmelsene i kommuneloven, forskrifter og god kommunal regnskapsskikk.

Det er ingen endring av regnskapsprinsipper i 2022 i forhold til tidligere år.

Regnskapsprinsipper

All tilgang og bruk av midler i løpet av året som for kommunens virksomhet framgår av driftsregnskapet eller investeringsregnskapet. Alle utgifter og utbetalinger, inntekter og innbetalinger regnskapsføres brutto. Dette gjelder også interne finansieringstransaksjoner. Alle kjente utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger i året er tatt med i årsregnskapet, enten de er betalt eller ikke. Se egen note for presisering om variabel lønn. For lån er kun den delen av lånet som faktisk er brukt i løpet av året ført i investeringsregnskapet. Den delen av lånet som ikke er brukt, er registrert som memoriapost.

Klassifisering av anleggsmidler og omløpsmidler

I balanseregnskapet er anleggsmidler eiendeler bestemt til varig eie eller bruk for kommunen. Andre eiendeler er omløpsmidler. Fordringer knyttet til egen vare- og tjenesteproduksjon, samt markedsbaserte verdipapir som inngår i en handelsportefølje er omløpsmidler. Andre markedsbaserte verdipapir er klassifisert som omløpsmidler med mindre kommunen har foretatt investeringen ut fra næringspolitiske eller samfunnsmessige hensyn. I slike tilfeller er verdipapirene klassifisert som anleggsmidler.

Andre fordringer er omløpsmidler dersom disse forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet. Ellers er de klassifisert som anleggsmidler.

Kommunen følger god kommunal regnskapsskikk (GKRS) nr. 4 om avgrensningen mellom driftsmidler og investeringsregnskapet. Standarden har særlig betydning for skille mellom vedlikehold og påkostning i forhold til anleggsmidler. Utgifter som påløper for å opprettholde anleggsmiddelets kvalitetsnivå utgiftsføres i driftsregnskapet. Utgifter som representerer en standardheving av anleggsmiddelet utover standarden ved anskaffelsen utgiftsføres i investeringsregnskapet og aktiveres på anleggsmiddelet i balansen.

Klassifisering av gjeld

Langsiktig gjeld er knyttet til kommunelovens § 50 med unntak av likviditetstrekkrettighet/likviditetslån jfr. kl. § 50 nr. 5. All annen gjeld er kortsiktig gjeld.

Vurderingsregler

Omløpsmidler er vurdert til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Markedsbaserte finansielle omløpsmidler er vurdert til virkelig verdi.

Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Anleggsmidler med begrenset økonomiske levetid avskrives med like store årlige beløp over levetiden til anleggsmiddelet. Avskrivningene starter året etter at anleggsmiddelet er anskaffet/tatt i bruk av virksomheten. På VAR-anlegg avskriver vi samme år som utgiften påløper. Avskrivningsperiodene er i tråd med § 3-4 i forskrift om årsregnskap og årsberetning.

Anleggsmidler som har hatt verdifall som forventes ikke å være forbigående er nedskrevet til virkelig verdi i balansen.

Vurderingene for eiendeler gjelder tilsvarende for kortsiktig og langsiktig gjeld. Opptakskost utgjør gjeldspostens pålydende i norske kroner på det tidspunkt som gjelden oppstår. Låneomkostninger (gebyr, provisjoner mv.), samt over- og underkurs er finansutgifter og inntekter. Over- og underkurs periodiseres over lånets løpetid som kortsiktig fordring/gjeld etter samme prinsipper som gjelder for obligasjoner som holdes til forfall.

Selvkostberegninger

Innenfor rammer der selvkost er satt som den rettslige rammen for hva kommunen kan kreve av brukerbetaling følger forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften), og veileder til selvkostforskriften fra Kommunal- og regionaldepartementet datert november 2020 (H-2465). Vi referer til egen note på dette.

Moms-plikt og momskompensasjon

Kommunen følger reglene i merverdiavgiftsloven for de tjenesteområdene som omfattes av loven. For kommunens øvrige virksomhet krever kommunen momskompensasjon.

Note 4 - Varige driftsmidler

Anleggsgruppene	Øk. levetid	Balanse per 01.01.22	Tilgang	Avgang	Nedskrivninger	Avskrivninger	Balanse per 31.12.22
IKT	5 år	64 948 739	20 269 201	-	-	- 21 858 569	63 359 371
Utstyr/inventar og biler/maskiner	10 år	86 105 294	32 875 214	- 106 956	-	- 14 936 292	103 937 260
Tekniske anlegg, parkeringsplasser, friluftsanlegg	20 år	100 549 255	27 906 818	-	-	- 6 997 357	121 458 716
Boliger, skoler, barnehager, idrettsanlegg, ledningsanlegg og kommunale veier	40 år	1 058 465 546	98 046 208	-	-	- 31 638 385	1 124 873 369
Forretningbygg, administrasjonsbygg, aldershjem og kulturbygg	50 år	2 101 656	-	-	-	- 60 137	2 041 519
Tomter/andre ikke avskrivbare eiendeler		28 669 754	-	-	-		28 669 754
Sum varige driftsmidler:		1 340 840 244	179 097 441	- 106 956	-	- 75 490 740	1 444 339 989

Note 5 - Aksjer og andeler i selskaper

Aksjer og andeler i selskaper som er ført opp som anleggsmidler er på totalt 131 557 787 kroner.

Moss kommune	Antall aksjer/andeler	Eierandel	Verdi per 31.12.22
Aksjer og andeler under finansielle anleggsmidler			

Årsrapport 2022

Bibliotekssentralen SA			8 700
Galleri F-15 AS	54 x 1 000	31,80 %	540 000
Rygge Tomteselskap		100,00 %	50 000
Krapfoss Industrier AS (KIAS AS)	224 x 1 000	33,40 %	224 000
Østfold Energi AS	5.575 x 1 000	7,96 %	5 575 000
Personalpartner AS (Masvo AS)	43 x 2 000	78,20 %	86 000
Mossregionens næringsutvikling AS	37 x 1 000	25,40 %	37 000
The American College of Norway	413 x 2 000		826 000
Inspiria		0,99 %	7 085
Radio Øst AL			250
Rygge Mølle og Handelsforretning AS	87 x 10	0,13 %	870
Egenkapitaltilskudd KLP			124 160 304
Vansjø boligbyggerlag (Kjærnesneshagen BRL)			10 250
Andeler Viken Skog BA			32 328
Sum			131 557 787

Det er innbetalt egenkapitaltilskudd til KLP for 2022 på 8 070 876 kroner.

Andel/aksjer i Moss/Rygge Bomveiselskap AS, Moss vekst og Radio Moss er nedskrevet med til sammen 17 500 kroner, da selskapene er avviklet.

Note 6 - Utlån

Samlet utlån per 31.12.22 er på 1 253,2 millioner kroner. Dette gjelder videreutlån fra Husbanken (startlån) 1 237 millioner kroner, sosiallån 16,1 millioner kroner og rester etter lønnslånsordning 0,07 millioner kroner fra tidligere Moss kommune.

Startlånsordningen er finansiert med midler fra Husbanken (jfr. kommuneloven § 14-17 første ledd). Sosiallån og lønnslån er finansiert med egne midler.

Det er nedskrevet sosiallån for 0,77 millioner kroner direkte i balansen (uten resultat effekt).

Note 7 - Markedsbaserte finansielle omløpsmidler

Moss kommune	Verdi per 31.12.22
Markedsbaserte finansielle omløpsmidler	
KLP-rentefond	1 173 325
Sum	1 173 325

Note 8 - Gjeldsforpliktelser

Del 1 - Gjeldsforpliktelser - investeringslån

Långiver	31.12.2021	31.12.2022	Forfall	Rentetype
Kommunalbanken MK 2008.0459	2 331 250	-		
Kommunalbanken MK 2008.0592	1 995 000	-		
Kommunalbanken MK 2011.0854	2 000 000	-		
Kommunalbanken MK 2012.0516	21 356 250	-		
Kommunalbanken MK 2012.0517	2 378 250	792 750	09.11.2023	Pt.rente
Kommunalbanken MK 2013.0657	18 900 000	-		
Kommunalbanken MK 2013.0658	1 845 000	615 000	30.06.2053	Pt.rente
Kommunalbanken MK 2014.0652	19 500 000	-		
Kommunalbanken MK 2014.0654	1 680 000	-		
Kommunalbanken MK 2014.0710	96 517 620	96 517 620	30.06.2048	Pt.rente
Kommunalbanken MK 2015.0386	35 538 750	-		

Årsrapport 2022

Kommunalbanken MK 2016.0526	13 747 500	10 692 500	30.06.2036	Fast 2,08% til 2023
Kommunalbanken MK 2018.0623	43 989 080	40 163 940	20.06.2033	Fast 2,51% til 2025
Kommunalbanken MK 2019.0647	61 557 760	56 633 140	19.06.2034	Fast 2,52% til 2026
Kommunalbanken RK 2002.0837	4 238 530	-		
Kommunalbanken RK 2002.0838	5 542 840	-		
Kommunalbanken RK 2003.0206	7 178 430	-		
Kommunalbanken RK 2004.0199	17 010 020	-		
Kommunalbanken RK 2005.0622	8 609 640	-		
Kommunalbanken RK 2007.0351	4 203 950	-		
Kommunalbanken RK 2010.1007	16 480 770	15 382 050	30.12.2036	Nibor
Kommunalbanken RK 2013.0731	33 991 550	32 513 650	19.12.2044	Nibor
Kommunalbanken RK 2016.0220	62 049 100	-		
Kommunalbanken RK 2018.0619	52 133 340	49 961 120	18.12.2045	Fast 2,56% til 2025
Kommunalbanken RK 2019.0477	56 434 600	53 869 400	19.10.2043	Fast 2,32%til 2029
Kommunalbanken MDA 2013.0650	634 950	-		
Kommunalbanken MDA 2014.0702	1 137 500	-		
Kommunalbanken MDA 2015.0647	2 058 000	1 470 000	30.06.2025	Fast 2,02% ut 2022
Kommunalbanken MDA 2016.0694	2 769 750	-		

Årsrapport 2022

Kommunalbanken MDA 2017.0705	4 606 550	-		
Kommunalbanken MDA 2019.0649	3 224 000	-		
Kommunalbanken 2021.0446	50 000 000	48 333 340	30.05.2051	Pt.rente
Kommunalbanken 2022.0422	-	32 210 540	15.05.2045	Pt.rente
Kommunalbanken 2022.0423	-	47 339 350	28.12.2048	Pt.rente
Kommunalbanken 2022.0424	-	126 550 560	15.09.2043	Pt.rente
KLP MK 8317.50.01789	14 025 000	13 475 000	30.06.2047	Pt.rente
KLP MK 8317.55.35546	19 008 000	19 008 000	30.06.2027	Pt.rente
KLP MK 8317.50.50984	1 559 366	-		
KLP MK 8317.50.44089	7 700 000	7 350 000	30.12.2043	Pt.rente
KLP RK 8317.50.02246	7 881 520	7 146 300	01.09.2032	Pt.rente
KLP RK 8317.50.29977	16 558 073	15 697 909	22.01.2041	Nibor
KLP MDA 8317.55.95948	3 594 500	3 041 500	20.06.2028	Pt.rente
KLP Moss 8317.57.71185	138 872 233	138 872 233	15.12.2050	Pt.rente
KLP Moss 8317.61.05030		130 000 000	06.12.2052	Pt.rente
KLP Moss diff. minimumsavdrag	-	- 1 710 000		
HB Invlån 11511613 - boliger	2 658 509	1 660 710	01.12.2039	Pt.rente
Sum lån:	867 497 181	947 586 612		

Årsrapport 2022

Rente per 31.12.22 i Kommunalbanken, 3,95 prosent (startet på 1,30 prosent).

Rente per 31.12.22 i Kommunekreditt/KLP, 3,95 prosent (startet på 1,30 prosent).

Lån knyttet til rentekompensasjonsordninger er hos Moss Kommunale Eiendomsselskap KF.

Mer informasjon om gjeldens sammensetning, gjennomsnittlig rente med mer er rapportert i egen sak på finansområdet, jfr. kst-sak 6/23.

Del 2 - Gjeldsforpliktelser - startlån

Långiver - Husbanken	31.12.2021	31.12.2022	Forfall	Rentetype
Startlån MK 2012, 1152.0559	54 365 002	51 193 695	01.04.2037	Pt.rente
Startlån MK 2013, 1152.4668	63 334 696	59 905 079	01.05.2038	Pt.rente
Startlån MK 2014, 1152.8929	48 905 945	35 596 089	01.04.2039	Pt.rente
Startlån MK 2015, 1153.2068	63 995 349	61 190 689	01.07.2040	Pt.rente
Startlån MK 2016, 1153.4914	81 667 152	77 952 893	01.05.2041	Pt.rente
Startlån MK 2017, 1153.7728	103 572 166	99 642 584	01.11.2042	Fast 2,44 % til 2027
Startlån MK 2018, 1153.9895	141 076 924	141 076 924	01.12.2043	Pt.rente
Startlån MK 2019, 1154.1774	136 977 895	131 605 322	01.04.2044	Pt.rente
Startlån RK, 1153.7594	23 879 859	-	01.04.2057	Pt.rente
Startlån RK, 1154.0068	35 155 013	-	01.06.2043	Pt.rente
Startlån RK, 1154.1748	60 000 000	60 000 000	01.05.2044	Pt.rente
Startlån 2020, 1154.3344	198 589 910	191 178 833	01.05.2045	Pt.rente
Startlån 2021, 1154.4297	210 000 000	210 000 000	01.03.2051	Pt.rente

Årsrapport 2022

Startlån 2022, 1154.5128	-	210 000 000	01.10.2052	Pt.rente
Sum lån:	1 221 519 911	1 329 342 108		

Rente per. 31.12.22 i Husbanken, 1,73 prosent for lån med kvartalvise terminer.

Mottatte ordinære avdrag	- 29 026 236
Betalte ordinære avdrag	33 358 798
Mottatte ekstraordinære avdrag	- 68 198 154
Betalt/innløst videre inn til Husbanken	68 819 005
Bruk av fond, diff. mottatt/betalt	- 620 851
Sum	-
Saldo fond diff. mottatt/betalt, per. 31.12.22:	454 996

Del 3 - Gjeldsforpliktelser - i andre selskaper

Selskap	Gjeld 31.12.21	Gjeld 31.12.22
Moss kommunale eiendomsselskap KF:	2 410 072 247	2 506 272 247
Moss havnevesen KF	55 472 818	51 312 818
Sum lån	2 465 545 065	2 557 585 065

Lån knyttet til rentekompensasjonsordninger i Moss Kommunale Eiendomsselskap KF er omtrent 175,9 millioner kroner.

Del 4 - Finansielle eiendeler- og forpliktelser (rentesikring § 5-11 e.)

Moss kommune har per 31.12.22 to rentebytteavtaler som sikringsinstrument tilknyttet kommunens langsiktige gjeld for å sikre forutsigbar rente. Inngått i gamle Rygge kommune og er ikke tilknyttet til bestemte objekter/bygninger.

Årsrapport 2022

Avtalenummer	Finansinstitusjon	Formål med sikring	Sikret beløp	Start	Endelig forfall	Fastrente
2014060406714 - 2022090204264	DNB Markeds	Rentesikring	70 000 000	06.06.2014	06.06.2024	2,89 %
2015032608142 - 2022091304758	DNB Markeds	Rentesikring	50 000 000	16.06.2015	15.09.2025	2,86 %
Sum:			120 000 000			

Note 9 - Minimumsavdrag

Sum alle lån 01.01.2022	2 089 017 092
herav startlån (videre utlån)	- 1 221 519 911
Sum lån 01.01.2022	867 497 181
Sum bokført verdi anleggsmidler 01.01.2022	6 869 682 833
herav pensjonsmidler	- 4 275 506 672
herav aksjer og andeler	- 123 504 410
herav utlån (startlån og lønnslån)	- 1 129 831 506
Ikke avskrivbare anleggsmidler	- 28 669 754
Sum bokført verdi anleggsmidler for beregning	1 312 170 491
Sum årets avskrivninger	75 490 741

Kontrollgrense:			
<u> </u> Langsiktig gjeld	<u>867 497 181</u>	* 750 490 741	= 49 908 153

Årsrapport 2022

Bokført verdi anleggsmidler 312 170 491	1	* årets avskrivninger	= minimums avdrag
Betalte avdrag i driftsregnskapet			49 910 569

Note 10 - Pensjon

Oversikten nedenfor viser beløpsstørrelsene i de to kollektive pensjonsordningene som de ansatte i Moss kommune er medlem i. Dette er Statens pensjonskasse (SPK, for lærere) og Kommunal Landspensjonskasse. Forholdsvis andel for MKEiendom KF er trukket ut, og rapporteres i deres eget årsregnskap. Alle ansatte som tidligere var medlemmer av Moss kommunale pensjonskasse ble overført til KLP fra 01.01.2020. Alle rettigheter for ansatte, pensjonsmidler og forpliktelser med mer er videreført i KLP.

Pensjonskostnader	KLP	SPK	2022 totalt	2021 totalt
Årets opptjening	171 445 701	30 582 158	202 027 859	196 548 006
Rentekostnad	118 721 590	10 109 820	128 831 410	122 527 086
Brutto pensjonskostnad	290 167 291	40 691 978	330 859 269	319 075 092
Forventet avkastning	- 147 735 576	- 5 655 936	- 153 391 512	- 141 784 016
Netto pensjonskostnad:	142 431 715	35 036 042	177 467 757	177 291 076
Amortisert premieavvik	44 028 474	- 290 233	43 738 241	55 079 059
Administrasjonskostnader/Rentegaranti	9 079 854	1 104 502	10 184 356	9 712 593
Samlet kostnad (inkl. administrasjon)	195 540 043	35 850 311	231 390 354	242 082 728

Premiefondene i KLP er 421,3 millioner kroner per 31.12.22. Dette er kun foreløpige tall, da avkastning/årsoppgjørdisposisjoner i KLP for 2022 ikke blir overført premiefondene før deres regnskap er godkjent. Dette blir først kjent i april/mai i 2023.

Årests premieavvik	- 12 728 299	- 1 096 994	- 13 825 293	- 22 791
Innbetalt pensjonspremie/tilskudd	138 783 270	35 043 551	173 826 821	186 980 878
Bruk av premiefond	197 388 668	-	197 388 668	176 106 473

Årsrapport 2022

Pensjonsmidler, pensjonsforpliktelser og beregnet akkumulert premieavvik	KLP	SPK	2022 totalt	2021 totalt
Pensjonsmidler pr. 31.12	4 358 801 466	211 156 666	4 569 958 132	4 245 201 214
Brutto påløpt pensjonsforpliktelser pr. 31.12	4 001 305 620	377 685 994	4 378 991 614	4 170 680 868
Netto midler/forpliktelse pr. 31.12	357 495 846	- 166 529 330	190 966 516	74 520 345
Arbeidsgiveravgift av netto midler/forpliktelse pr. 31.12.	50 406 914	- 23 480 636	26 926 278	10 507 369
Akkumulert premieavvik pr. 31.12	72 549 577	385 503	72 935 080	130 498 614
Arbeidsgiveravgift av premieavvik pr. 31.12	10 226 624	54 355	10 280 979	18 397 437

Beregningsforutsetninger	KLP	SPK
Økonomiske forutsetninger		
Årlig avkastning (i %)	3,50 %	3,00 %
Diskonteringsrente (risiko fri rente i %)	3,00 %	3,00 %
Årlig lønnsvekst (i %)	1,98 %	1,98 %
Årlig G-regulering (i %)	1,98 %	1,98 %
Årlig pensjonsregulering (i %)	1,22 %	
Forholdstallet fra KR D	1,00	1,00

Moss kommune og tilhørende selskaper har valgt 7 års amortiseringstid

Note 11 - Garantier

Långiver	Formål	Type garanti	Opprinne lig lån/garanti	Godkjent	Innvilg. år	Garantians var per 31.12.22	Garantians var utløper	MKs andel
Husbanken								
Melløsparken Barnehage Sa	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	9 900 000	x	2002	4 404 846	2021	MK 100 %
Nye Refsnes barnehage BA	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	7 722 000	x	2003	3 243 993	2033	MK 100 %
Andersrød barnehage	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	4 550 000	x	2003	2 022 915	2033	MK 100 %
						9 671 754		
Kommunalbanken								
Verket barnehage	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	7 500 000	x	1998	1 535 950	2029	MK 100 %
Ekholt foreldre barnehage	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	6 990 000	x	1999	1 039 920	2027	MK 100 %
Smedhusåsen Barnehage BA	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	6 050 000	x	1999	1 325 260	2029	MK 100 %
MOVAR	Investering i vann/avløp/renovasjon	Simpel garanti				184 278 000		MK 64%
Moss kirkelig fellestråd	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	11 500 000	x	2007	2 400 940	2027	MK 100 %

Årsrapport 2022

Moss kirkelig fellestråd	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	10 833 333	x	2012	7 471 280	2041	MK 100 %
Moss kirkelig fellestråd	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	11 066 667	x	2013	7 615 620	2042	MK 100 %
Moss kirkelig fellestråd	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	5 015 000	x	2017	4 335 000	2047	MK 100 %
Moss kirkelig fellestråd	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	25 140 000	x	2018	22 409 740	2048	MK 100 %
Moss kirkelig fellestråd	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	13 100 000	x	2019	12 008 640	2049	MK 100 %
						244 420 350		
KLP/Kommunekreditt								
MOVAR (KLP kommunekreditt)	Investering i vann/avløp/renovasjon	Simpel garanti		x		84 502 000		MK 64%
MOVAR (KLP byggelån)	Investering i vann/avløp/renovasjon	Simpel garanti		x		193 987 000		MK 64%
Moss kirkelig fellestråd	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	3 625 000	x	2005	687 500	2025	MK 100 %
Moss kirkelig fellestråd	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	24 842 933	x	2016	19 790 129	2046	MK 100 %
Moss kirkelig fellestråd	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	8 978 000	x	2020	8 379 464	2050	MK 100 %

Årsrapport 2022

Moss kirkelig fellesråd	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	9 854 000	x	2021	9 525 532	2051	MK 100 %
						316 871 625		
Sparebank 1, Moss								
Ishall i Moss AS	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	7 000 000	x	2014	5 019 474	2034	MK 100 %
Rundhuset i Nesparken	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	350 000	x	2014	93 877	2024	MK 100 %
Ekholt ballklubb	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	4 000 000	x	2021	-	2026	MK 100 %
						5 113 351		
Sum totalt						576 077 080		

Ekholt ballklubb har begynt byggingen av klubbhuset, men ikke tatt opp lån per 31.12.22.

Garantiansvar overfor MOVAR IKS er ført opp med Moss Kommunes andel av den totale gjelden i henhold til eieravtalen. Samlet gjeld i MOVAR er 723,1 millioner kroner. Moss kommunes andel er 462,8 millioner kroner. Total låneramme for MOVAR samlet er 1 200 millioner kroner. Vedtatt av alle deltakerkommunene i 2016. Alle garantiene gitt av Moss kommune er selvskyldnergaranti.

Note 12 - Fond

	Regnskap 2022	Regnskap 2021
Disposisjonsfond		
Disposisjonsfond pr. 1.1.	442 452 726	274 066 700
Avsatt i driftsregnskapet	179 168 612	168 386 026
Forbruk i driftsregnskapet	-	-

Disposisjonsfond pr. 31.12.	621 621 338	442 452 726
Bundne driftsfond		
Bundne driftsfond pr. 1.1.	81 632 952	91 842 733
Avsatt i driftsregnskapet	33 678 073	33 985 251
Bruk i driftsregnskapet	21 710 132	44 195 032
Bundne driftsfond pr. 31.12.	93 600 893	81 632 952
Ubundne investeringsfond		
Ubundne investeringsfond pr. 1.1.	3 125 000	3 125 000
Avsatt i investeringsregnskapet	-	-
Bruk i investeringsregnskapet	-	-
Ubundne investeringsfond pr. 31.12.	3 125 000	3 125 000
Bundne investeringsfond		
Bundne investeringsfond pr. 1.1.	30 403 537	29 706 295
Avsatt i investeringsregnskapet	-	1 644 425
Bruk i investeringsregnskapet	3 539 024	947 183
Bundne investeringsfond pr. 31.12.	26 864 513	30 403 537

Kommentarer til bunde driftsfond

Selvkostområdene står for 29,0 millioner kroner. Ubrukte midler vedrørende boligtilskudd og dekning av tap fra Husbanken er på 12,6 millioner kroner. Resterende 52,0 millioner kroner gjelder ca. 100 øremerkede prosjekter.

Kommentarer til bundne investeringsfond

23,2 millioner kroner gjelder samferdselstiltak (bomstasjonsmidler og Varnaveien). Diverse midler fra utbyggingsavtaler 3,2 millioner kroner. Avdrag som skal innløses videre til Husbanken 0,5 millioner kroner.

Note 13 - Selvkostområder

Selvkostområder 2022	Vann	Avløp	Slamtømming	Renovasjo n	Feiing	Regulerings- planer	Byggesak	Opp- måling	Eier- seksjonering	Utslipps- tillatelser
Direkte driftsutgifter	50 976 473	69 749 522	1 524 613	51 046 244	6 366 091	3 436 927	15 534 007	2 070 907	735 133	228 344
Avskrivingskostnad	7 318 385	12 770 065	-	-	-	-	185 171	-	-	-
Kalkulatorisk rente	8 210 318	12 666 255	-	-	-	-	38 413	-	-	-
Indirekte kostnader	1 145 387	1 369 350	14 940	507 148	50 078	302 874	1 333 407	183 960	59 211	11 524
Sum driftskostnader	67 650 563	96 555 192	1 539 553	51 553 392	6 416 169	3 739 801	17 090 998	2 254 867	794 344	239 868
- Øvrige inntekter	-12 058	-261 553	-	-4 849	-	-53 723	-454 652	-1 857	-	-
Samlet selvkost (gebyrgrunnlag)	67 638 505	96 293 639	1 539 553	51 548 543	6 416 169	3 686 078	16 636 346	2 253 010	794 344	239 868
Subsidiering	-	-	-	-	-	2 047 674	-	20 696	334 723	-
Korrigerings av tidligere års feil i kalkylen	472 846	640 446	11 391	123 325	-	195 818	810 812	99 420	58 436	-
Gebyrinntekter	67 144 810	100 860 719	1 092 234	54 822 810	6 593 834	1 442 584	13 863 476	2 132 894	401 184	326 127
Resultat	- 20 849	5 207 526	- 435 928	3 397 592	177 665	- 2 047 676	- 1 962 058	- 20 696	- 334 724	86 259
<i>Finansiell dekningsgrad</i>	<i>100,0 %</i>	<i>105,4 %</i>	<i>71,5 %</i>	<i>106,6 %</i>	<i>102,8 %</i>	<i>41,3 %</i>	<i>87,6 %</i>	<i>99,0 %</i>	<i>54,5 %</i>	<i>136,0 %</i>
Selvkostfond/fremførbart underskudd	Vann	Avløp	Slamtømming	Renovasjo n	Feiing	Reguleringspl aner	Byggesak	Oppmålin g	Eierseksjoner ing	Utslippstillatelse r

Årsrapport 2022

Selvkostfond 01.01	5 927 063	11 321 494	1 318 753	- 3 984 930	- 115 693	-	6 663 558	-	-	- 43 122
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	- 20 850	5 207 526	- 435 929	3 397 592	115 693	-	- 1 962 057	-	-	86 259
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad fond	209 212	492 397	38 924	- 80 838	-	-	200 934	-	-	-
Selvkostfond/fremførbart underskudd 31.12	6 115 425	17 021 417	921 748	- 668 176	-	-	4 902 435	-	-	43 137

Av kommunens fondsmidler for vanntiltak på totalt 6,1 millioner kroner, er det omtrent 2,0 millioner kroner som ble avsatt i 2015 og 2016. Disse skulle vært brukt opp i løpet av 5 år i henhold til selvkostforskriften. Det tas sikte på å få brukt opp disse midlene i 2023.

Note 14 - Salg av finansielle anleggsmidler

Ingen salg av aksjer i Moss kommune i 2022.

Note 15 - Ytelser til ledende personer

Lønn og godtgjørelser	2022
Kommunedirektør, Hans Reidar Ness	1 672 614
Ordfører, Hanne K. Tollerud	1 045 989
Varaordfører, Tor Petter Ekroll	888 440

Note 16 - Godtgjørelse til revisor

Moss kommune er medeier i Østre Viken Kommunerevisjon IKS. Selskapet leverer alle revisjonstjenester til kommunen. For 2022 er det utbetalt til sammen 2 899 714 kroner i honorar til revisor. Størrelsen på honoraret fastsettes årlig av representantskapet i selskapet innenfor rammen av gjeldende avtale mellom eierkommunene. Alt er betaling for revisjon.

I tillegg er det utbetalt 509 000 kroner til Østfold Kontrollutvalgssekretariat for drift av sekretariatfunksjonen og for kommunens kontrollutvalg.

Note 17 - Tilskudd ressurskrevende brukere

Det statlige tilskuddet til ressurskrevende brukeres tjenester for 2022 er beregnet 83,4 millioner kroner. Beløpet er ført som inntekt i driftsregnskapet på funksjon 254. Det endelige kravet er ved regnskapsavleggelsen ikke innsendt/revisjonsgodkjent og det kan bli endringer i kravet. Avviket mellom estimatet og faktisk utbetaling vil bli regnskapsført i 2023.

Avviket på kravet for 2021 ble 5,0 millioner kroner, som er inntektsført i driften for 2022 på funksjon 254.

Note 18 - Fordringer og gjeld til kommunale foretak og andre selskap

Per 31.12.22	Fordringer	Gjeld	Kortsiktig	Langsiktig
Moss kommunale eiendomsselskap KF	-	- 103 854 889	- 103 854 889	-
Moss havnevesen KF	-	-	-	-
Moss kirkelig fellesråd	29 098	-	29 098	-
Sum	29 098	- 103 854 889	-103 825 791	-

Mellomværende overfor MKEiendom KF er relatert til felles likviditetstyring i Moss kommune. Deler av MKEiendoms likvide midler står på Moss kommunes driftskonto og plasseringskonto.

Mellomværende mot kirkelig fellesråd gjelder renter og gebyr vedrørende innfordring. Dette gjøres opp i 2023.

Note 19 - Anordning av variabel lønn

Moss kommune utbetaler mye variabel lønn månedlig. Hoveddelen av dette gjelder pleie- og omsorgssektoren og blir aggregert i timeregistreringssystemet Ressursstyring. De variable lønnsutgiftene som er knyttet til desember utbetales i januar året etter.

Regnskapsåret 2022 er belastet 36,4 millioner kroner i variabel periodisert lønn fra 2023. For 2021 var tilsvarende beløp 30,5 millioner kroner. Den regnskapsmessige belastningen for 2022 blir på 5,9 millioner kroner.

Hovedårsaken til økningen i 2022 skyldes en generell høyere aktivitet, både som følge av høyere trykk i tjeneste og et noe høyere sykefravær. I tillegg har pensjonsatsen økt betydelig sammenlignet med samme periode i 2021 som gjør at de sosiale utgiftene står for rundt halvparten av økningen.

For beregningen av tilskudd til private barnehager er det forutsatt ordinære driftskostnader for 12 måneder i Moss kommunes regnskaper på området. Periodisering av variabel lønn er ikke hensyntatt i beregningen, fordi det ikke er vesentlige beløpsforskjeller fra år til år på dette området.

Note 20 - Andre virksomheter som utfører vesentlige kommunale tjenester

Moss Kommunale Eiendomsselskap KF, eiendomsforvaltning

Moss Havnevesen KF, havnevirksomhet

MOVAR IKS, vann, avløp, renovasjon med mer

MOVAR IKS (MIB), Mossregionens interkommunale brann- og feiervesen

Note 21 - Vedrørende justeringsrett og oppskrivning

Det er i 2022 ikke overdratt noen anlegg til Moss kommune.

Etter avtalene skal 80 prosent av justert moms tilbakebetales utbygger og 20 prosent tilfaller Moss kommune som administrasjonsgebyrer. Justeringsretten varer i inntil 10 år fra overtakelse. Moss kommune har tidligere overtatt følgende anlegg:

- Sjøgata 25 Moss AS. Overtatt i 2014. Veianlegg.
- Trysilhus Areal AS. Overtatt i 2015. Vei og VA anlegg.
- HPN Infra 1 AS. Overtatt i 2016. Vei.
- HPN Infra 3 AS. Overtatt i 2016. Vei.
- HPN Infra 5 AS. Overtatt i 2016. Vei.
- Moss Næringspark AS. Overtatt i 2017. Vei og VA anlegg.
- Forum Moss AS. Overtatt i 2017. Vei og VA anlegg.
- Verket Moss AS, Bro. Overtatt i 2018. Veianlegg.
- Trysilhus Areal AS. Overtatt i 2018. Vei og VA anlegg.
- Sponvika Eiendom AS, Verksåsen. Overtatt i 2019. Vei og VA anlegg.
- Verket Moss AS. Overtatt i 2020. VA anlegg.
- Sponvika Eiendom AS, Verksåsen. Overtatt i 2020. Vei og VA anlegg.
- Skolt Næringspark Moss AS. Overtatt i 2020. Vei og VA anlegg.
- Sponvika Eiendom AS. Overtatt i 2021. Vei og VA anlegg.

Note 22 - Tap og nedskrivninger på utlån

Det er totalt tapsført 800 993 kroner i driftsregnskapet i løpet av året. Kravene som er tapsført er sett opp mot lovkrav og realisme på om videre innfordringsarbeidet fører frem. Hovedområdene det er foretatt tapsbelastninger i regnskapet er:

- Barnehageområdet, oppholdsbetaling 59 000 kroner
- Skolefritidsordningen, oppholdsbetaling 78 000 kroner
- Helse og omsorgstjenester, bruker og oppholdsbetalinger 117 000 kroner
- Byggesak og eierseksjonering, gamle krav 53 000 kroner
- Biblioteket, utlån 33 000 kroner
- Husbankens låne- og tilskuddsordninger 50 000 kroner
- Sykepengekrav fra NAV for Orkerød sykehjem fra 2018 på 107 000 kroner
- Oppgjort gammel differanse på kapitalkonto fra 2015 på 241 000 kroner
- Øvrige tap er på 63 000 kroner

Nedskrivninger på utlån

Direkte nedskrivninger i balansen på utlån er 777 697 kroner. Dette gjelder sosiallån omgjort til bidrag av NAV/sosial i henhold til vedtak

Note 23 - Vertskommunesamarbeid

Legevakt

Mossregionens legevaktsentral ble en integrert avdeling i Moss kommune fra 2012, etter vertskommunemodellen. Legevakta finansieres av forholdsvis andeler basert på innbyggertall. I 2022 hadde legevakta et regnskapsmessig underskudd på 12 725 143 kroner. Moss kommunes andel er innarbeidet i Moss kommunes totale regnskapsresultat. Øvrige andeler av merforbruket er fordringsført deltakerkommunene.

Deltakere	Andel	Overført i 2022	Andel underskudd
Moss kommune	60,52 %	20 210 000	7 558 704
Råde kommune	9,89 %	3 072 005	1 294 227
Våler kommune	7,14 %	2 381 222	934 356
Vestby kommune	22,45 %	7 495 146	2 937 856
Sum	100,0 %	33 158 373	12 725 143

Avdeling kommunale akutte døgnplasser (KAD)

Kommunale akutte døgnplasser ved Peer Gynt Helsehus startet opp 2013, etter vertskommunemodellen. KAD finansieres av forholdsvis andeler basert på innbyggertall. I 2022 ble det et regnskapsmessig underskudd på 1 659 243 kroner. Moss kommunes andel er innarbeidet i Moss kommunes totale regnskapsresultat. Øvrige andeler av merforbruket er fordringsført deltakerkommunene.

Deltakere	Andel	Overført i 2022	Andel underskudd
Moss kommune	60,52 %	12 897 000	913 206
Råde kommune	9,89 %	1 960 000	186 887
Våler kommune	7,14 %	1 520 000	134 922
Vestby kommune	22,45 %	4 783 000	424 228
Sum	100,0 %	21 160 000	1 659 243

Landbruk

Moss og Råde kommune har felles landbruksforvaltning organisert som interkommunalt samarbeid. Ansvarsområdet omfatter kommunale og statlige oppgaver, som består av forvaltning, planlegging og rådgivning innenfor fagområdene jordbruk, skogbruk, arealforvaltning og vilt. Ressursbruken skal stå i forhold til avtalte fordelingsnøkler. Det samme gjelder kostnadsfordelingen. Arbeidsgiveransvaret ligger hos Moss kommune. Området hadde en netto kostnad på 2 583 755 kroner i 2022. Råde kommunes andel av årets merforbruk er på 32 890 kroner og fordringsføres. Moss kommunes andel av netto kostnaden på 2 550 865 kroner er innarbeidet i årets regnskapsresultat.

Note 24 - Juridisk tvist vedrørende tilskudd til private barnehager

Moss kommune er involvert/saksøkt i en juridisk tvist om utbetaling av tilskudd til private barnehager. Dette er en stor sak med flere enn 100 private barnehager som saksøkere og flere enn 100 kommuner og Staten ved Kunnskapsdepartementet som saksøkte. Saken er helt i startfasen. Det er KS Advokatene som håndterer denne saken på vegne av Moss og 50 andre av de saksøkte kommunene. Skulle saksøkerne nå frem med sitt krav er søksmålsrisikoen stor. En må imidlertid anta at dersom «Kommune-Norge» taper, vil Regjeringen og Stortinget måtte ta stilling til eventuell kompensasjon til kommunene.

Konsolidert regnskap

Økonomisk oversikt - drift

	Regnskap 2022	Regnskap 2021
Driftsinntekter		
1 Rammetilskudd	1 316 270 147	1 395 333 614
2 Inntekts- og formuesskatt	1 939 796 064	1 627 223 473
3 Eiendomsskatt	183 388 394	172 306 558
4 Andre skatteinntekter	20 537	20 537
5 Andre overføringer og tilskudd fra staten	145 101 213	104 648 871
6 Overføringer og tilskudd fra andre	544 013 998	543 403 566
7 Brukerbetalinger	131 473 724	113 448 835
8 Salgs- og leieinntekter	424 398 061	389 795 184
9 Sum driftsinntekter	4 684 462 138	4 346 180 638
Driftsutgifter		
10 Lønnsutgifter	2 165 681 985	2 028 231 288
11 Sosiale utgifter	509 166 472	505 281 994
12 Kjøp av varer og tjenester	1 264 943 734	1 142 807 347
13 Overføringer og tilskudd til andre	351 399 140	326 352 115
14 Avskrivninger	198 191 550	183 794 204
15 Sum driftsutgifter	4 489 382 881	4 186 466 947
16 Brutto driftsresultat	195 079 257	159 713 691
Finansinntekter		
17 Renteinntekter	56 627 190	34 016 647
18 Utbytter	16 189 656	9 409 966

Årsrapport 2022

19 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	10 238	6 780
20 Renteutgifter	103 493 630	65 973 082
21 Avdrag på lån	147 495 596	143 084 323
22 Netto finansutgifter	- 178 162 142	- 165 624 011
23 Motpost avskrivninger	198 191 550	183 794 204
24 Netto driftsresultat	215 108 665	177 883 751
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:		
25 Overføring til investering	22 500 000	17 603 587
26 Avsetninger til bundne driftsfond	33 682 946	33 987 814
27 Buk av bundne driftsfond	- 21 710 132	- 44 195 032
28 Avsetninger til disposisjonsfond	189 135 851	187 855 219
29 Bruk av disposisjonsfond	- 8 500 000	- 17 367 837
30 Dekning av tidligere års merforbruk	-	-
31 Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	215 108 665	177 883 751
32 Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	-	-

Bevilgningsoversikt - investeringsregnskap

	Regnskap 2022	Regnskap 2021
1 Investeringer i varige driftsmidler	402 007 891	321 910 841
2 Tilskudd til andres investeringer	3 848 475	3 852 790
3 Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	8 070 876	56 164 797
4 Utlån av egne midler	-	-

Årsrapport 2022

5 Avdrag på lån	-	-
6 Sum investeringsutgifter	413 927 242	381 928 428
7 Kompensasjon for merverdiavgift	58 727 594	39 802 467
8 Tilskudd fra andre	25 508 145	44 396 213
9 Salg av varige driftsmidler	1 952 319	25 096 993
10 Salg av finansielle anleggsmidler	-	156 300 000
11 Utdeling fra selskaper	-	-
12 Mottatte avdrag på utlån av egne midler	8 704	29 428
13 Bruk av lån	296 641 337	96 482 384
14 Sum investeringsinntekter	382 838 099	362 107 484
15 Videreutlån	220 471 512	241 696 315
16 Bruk av lån til videreutlån	267 090 562	210 000 000
17 Avdrag på lån til videreutlån	102 177 803	92 015 642
18 Mottatte avdrag på videreutlån	97 224 390	80 857 327
19 Netto utgifter videreutlån	-41 665 637	42 854 630
20 Overføring fra drift	- 22 500 000	- 17 603 587
21 Avsetninger til bundne inv.fond	-	1 644 425
22 Bruk av bundne inv.fond	- 3 839 957	- 3 429 923
23 Avsetninger til ubundet inv.fond	680 000	-
24 Bruk av ubundet inv.fond	-	- 1 000 000

Årsrapport 2022

23 Dekning av tidligere års udekket beløp	42 286 488	-
24 Sum overføring fra drift og netto avsetninger	16 626 531	- 20 389 085
25 Fremført til inndekning i senere år(udekket beløp)	6 050 037	42 286 489

Oversikt - balanse

Oversikt - balanse	Note	Regnskap 2022	Regnskap 2021
EIENDELER			
A. Anleggsmidler		11 111 336 393	10 489 073 670
I. Varige driftsmidler	4	5 031 454 465	4 853 513 349
1. Faste eiendommer og anlegg		4 845 226 297	4 682 391 931
2. Utstyr, maskiner og transportmidler		186 228 168	171 121 419
II. Finansielle anleggsmidler		1 387 758 423	1 256 335 916
1. Aksjer og andeler	5	134 557 786	126 504 411
2. Obligasjoner		-	-
3. Utlån	6	1 253 200 637	1 129 831 506
III. Immaterielle eiendeler		-	-
IV. Pensjonsmidler	8	4 692 123 505	4 379 224 404
B. Omløpsmidler		1 864 212 938	1 621 433 257
I. Bankinnskudd og kontanter		1 364 972 441	1 024 360 643
II. Finansielle omløpsmidler		16 173 325	16 153 484
1. Aksjer og andeler	5	16 173 325	16 153 484
2. Obligasjoner		-	-

Årsrapport 2022

3. Sertifikater		-	-
4. Derivater		-	-
III. Kortsiktige fordringer		483 067 172	580 919 130
1. Kundefordringer		346 942 911	428 470 090
2. Andre kortsiktige fordringer		34 906 689	-
3. Premieavvik	8	101 217 572	152 449 040
Sum eiendeler		12 975 549 331	12 110 506 927
EGENKAPITAL OG GJELD			
C. Egenkapital		2 951 996 788	2 611 840 845
I. Egenkapital drift		806 597 653	613 993 860
1. Disposisjonsfond	9	712 996 759	532 360 907
2. Bundne driftsfond	9,10	93 600 894	81 632 952
3. Merforbruk i driftsregnskapet		-	-
4. Mindreforbruk i driftsregnskapet		-	-
II. Egenkapital investering		161 807 693	128 726 327
1. Ubundet investeringsfond	9	140 993 218	140 313 218
2. Bundne investeringsfond	9	26 864 512	30 699 597
3. Udekket beløp i investeringsregnskapet		- 6 050 037	- 42 286 488
III. Annen egenkapital		1 983 591 442	1 869 120 658
1. Kapitalkonto		1 955 963 926	1 841 493 141
2. Prinsippendringer som påvirker arbeidskap. drift		36 446 362	36 446 362

Årsrapport 2022

3. Prinsippendringer som påvirker arbeidskap. investering		- 8 818 846	- 8 818 846
D. Langsiktig gjeld		9 322 211 850	8 848 655 667
I. Lån		4 832 288 762	4 554 562 157
1. Gjeld til kredittinstitusjoner	7	4 832 288 762	4 554 562 157
2. Obligasjonslån		-	-
3. Sertifikatlån		-	-
II. Pensjonsforpliktelse	8	4 489 923 088	4 294 093 510
E. Kortsiktig gjeld		701 340 693	650 010 415
I. Kortsiktig gjeld		701 340 693	650 010 415
1. Leverandørgjeld		248 413 872	259 083 859
2. Likviditetslån		-	-
3. Derivater		-	-
4. Annen kortsiktig gjeld		435 742 368	390 926 556
5. Premieavvik		17 184 453	-
Sum egenkapital og gjeld		12 975 549 331	12 110 506 927
F. Memoriakonti		-	-
I. Ubrukte lånemidler		185 858 321	222 190 220
II. Andre memoriakonti		-	-
III. Motkonto for memoriakontiene		- 185 858 321	222 190 220

Note 1 Enheter som inngår i konsolidert regnskap

Enheter som inngår i konsolidert regnskap for Moss kommune for 2022 er:

- Moss kommune (bykassa)
- Moss kommunale eiendomsselskap KF
- Moss Havnevesen KF

Note 2 Endring i arbeidskapital

Arbeidskapital 01.01.2022	971 422 842
Endring i løpet av året	191 449 403
Arbeidskapital 31.12.2022	1 162 872 245

	Regnskap 2022	Regnskap 2021
OMLØPSMIDLER		
Endring betalingsmidler	340 611 799	169 155 727
Endring ihendehaverobl og sertifikater	-	-
Endring kortsiktige fordringer	- 46 620 490	9 028 366
Endring premieavvik	- 51 231 469	- 66 141 168
Endring aksjer og andeler	19 841	6 714
ENDRING OMLØPSMIDLER (A)	242 779 681	112 049 640
KORTSIKTIG GJELD		
Endring kortsiktig gjeld (B)	-51 330 278	- 31 122 027
ENDRING ARBEIDSKAPITAL (A-B)	191 449 403	80 927 612

Note 3 Regnskapsprinsipper og vurderingsregler

Regnskapet er utarbeidet i henhold til bestemmelsene i kommuneloven, forskrifter og god kommunal regnskapsskikk.

Det er ingen endring av regnskapsprinsipper i 2022 i forhold til tidligere år.

Regnskapsprinsipper

All tilgang og bruk av midler i løpet av året som vedrører kommunens virksomhet framgår av driftsregnskapet eller investeringsregnskapet. Alle utgifter og utbetalinger, inntekter og innbetalinger

regnskapsføres brutto. Dette gjelder også interne finansieringstransaksjoner. Alle kjente utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger i året er tatt med i årsregnskapet, enten de er betalt eller ikke. Se note 11 for presisering vedrørende variabel lønn. For lån er kun den delen av lånet som faktisk er brukt i løpet av året ført i investeringsregnskapet. Den delen av lånet som ikke er brukt, er registrert som memoriapost.

Klassifisering av anleggsmidler og omløpsmidler

I balanseregnskapet er anleggsmidler eiendeler bestemt til varig eie eller bruk for kommunen. Andre eiendeler er omløpsmidler. Fordringer knyttet til egen vare- og tjenesteproduksjon, samt markedsbaserte verdipapir som inngår i en handelsportefølje er omløpsmidler. Andre markedsbaserte verdipapir er klassifisert som omløpsmidler med mindre kommunen har foretatt investeringen ut fra næringspolitiske eller samfunnsmessige hensyn. I slike tilfeller er verdipapirene klassifisert som anleggsmidler.

Andre fordringer er omløpsmidler dersom disse forfaller til betaling innen et år etter anskaffelsestidspunktet. Ellers er de klassifisert som anleggsmidler.

Kommunen følger GKRS (F) nr. 4 Avgrensningen mellom driftsmidler og investeringsregnskapet. Standarden har særlig betydning for skille mellom vedlikehold og påkostning i forhold til anleggsmidler. Utgifter som påløper for å opprettholde anleggsmiddelets kvalitetsnivå utgiftsføres i driftsregnskapet. Utgifter som representerer en standardheving av anleggsmiddelet utover standarden ved anskaffelsen utgiftsføres i investeringsregnskapet og aktiveres på anleggsmiddelet i balansen.

Klassifisering av gjeld

Langsiktig gjeld er knyttet til kommunelovens § 50 med unntak av likviditetstrekkrettighet/likviditetslån jfr. kl. § 50 nr. 5. All annen gjeld er kortsiktig gjeld.

Vurderingsregler

Omløpsmidler er vurdert til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Markedsbaserte finansielle omløpsmidler er vurdert til virkelig verdi.

Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Anleggsmidler med begrenset økonomiske levetid avskrives med like store årlige beløp over levetiden til anleggsmiddelet. Avskrivningene starter året etter at anleggsmiddelet er anskaffet/tatt i bruk av virksomheten. På VAR-anlegg avskriver vi samme år som utgiften påløper. Avskrivningsperiodene er i tråd med § 3-4 i forskrift om årsregnskap og årsberetning.

Anleggsmidler som har hatt verdifall som forventes ikke å være forbigående er nedskrevet til virkelig verdi i balansen.

Vurderingene for eiendeler gjelder tilsvarende for kortsiktig og langsiktig gjeld. Opptakskost utgjør gjeldspostens pålydende i norske kroner på det tidspunkt som gjelden oppstår. Låneomkostninger (gebyr, provisjoner mv.), samt over- og underkurs er finansutgifter og inntekter. Over- og underkurs periodiseres over lånets løpetid som kortsiktig fordring/gjeld etter samme prinsipper som gjelder for obligasjoner som holdes til forfall.

Selvkostberegninger

Innenfor rammer der selvkost er satt som den rettslige rammen for hva kommunen kan kreve av brukerbetaling følger forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften), og veileder til selvkostforskriften fra Kommunal- og regionaldepartementet datert november 2020 (H-2465). Vi referer til egen note på dette.

Moms-plikt og momskompensasjon

Kommunen følger reglene i merverdiavgiftsloven for de tjenesteområdene som omfattes av loven. For kommunens øvrige virksomhet krever kommunen momskompensasjon.

Note 4 Varige driftsmidler

Anleggsgruppe	Balanse per 31.12.21	Tilgang	Avgang	Nedskrivinger	Avskrivinger	Balanse per 31.12.22
IKT	65 098 782	20 269 201	-	-	- 21 883 358	63 484 625
Utstyr/inventar og biler/maskiner	109 672 773	36 012 714	- 121 756	-	- 20 435 440	125 128 291
Tekniske anlegg, parkeringsplasser, friluftsanlegg	100 549 254	27 906 818	-	-	- 6 997 357	121 458 715
Boliger, skoler, barnehager, idrettsanlegg, ledningsanlegg og kommunale veier	3 339 303 864	146 727 367	-	- 46 065	- 112 129 844	3 373 855 322
Forretningbygg, administrasjonsbygg, aldershjem og kulturbygg	1 035 811 171	138 648 349	- 975 895	-	- 31 714 987	1 141 768 638
Tomter/andre ikke avskrivbare eiendeler	203 077 506	7 717 927	- 2 211	- 3 783	- 5 030 563	205 758 876
Sum varige driftsmidler:	4 853 513 350	377 282 376	- 1 099 862	- 49 848	- 198 191 549	5 031 454 467

Note 5 Aksjer og andeler

Konsern	Antall aksjer/andeler	Eierandel	Verdi per 31.12.22
Aksjer og andeler under finansielle anleggsmidler			

Årsrapport 2022

Moss kommune			
Bibliotekssentralen SA			8 700
Galleri F-15 AS	54 x 1 000	31,80 %	540 000
Rygge Tomteselskap			50 000
Krapfoss Industrier AS (KIAS AS)	224 x 1 000	33,40 %	224 000
Østfold Energi AS	5.575 x 1 000	7,96 %	5 575 000
Personalpartner AS (Masvo AS)	43 x 2 000	78,20 %	86 000
Mosseregionens næringsutvikling AS	37 x 1 000	25,40 %	37 000
The American College of Norway	413 x 2 000		826 000
Inspiria		0,99 %	7 085
Radio Øst AL			250
Rygge Mølle og Handelsforretning AS	87 x 10	0,13 %	870
Egenkapitaltilskudd KLP			124 160 304
Vansjø boligbyggerlag (Kjærnesneshagen BRL)			10 250
Andeler Viken Skog BA			32 328
MKEiendom			
Sjøsidan Moss AS			3 000 000
SUM			134 557 787
Markedsbaserte finansielle omløpsmidler			
Moss kommune			
KLP-rentefond			1 173 325
Moss havn			

Årsrapport 2022

Kanalen Brygge AS	50 000 x 1	33,33 %	15 000 000
SUM			16 173 325

Det er innbetalt egenkapitaltilskudd til KLP for 2022 på kroner 8.070.876.

Andel/aksjer i Moss/Rygge bomveiselskap AS, Moss vekst og Radio Moss er nedskrevet med til sammen kroner 17.500, da selskapene er avviklet.

Note 6 Utlån

Samlet utlån pr. 31.12.22 er på 1.253,2 millioner kroner. Dette gjelder videre utlån fra Husbanken (startlån) 1.237,0 millioner kroner, sosiallån 16,1 millioner kroner og rester etter lønnslånsordning 0,01 millioner kroner fra tidligere Moss kommune.

Startlånsordningen er finansiert med midler fra Husbanken (jfr. Kommuneloven § 14-17 første ledd). Sosiallån og lønnslån er finansiert med egne midler.

Det er nedskrevet sosiallån for 0,77 millioner kroner direkte i balansen (uten resultat effekt).

Note 7 Lån

	Lånegjeld per 31.12.22	Lånegjeld per 31.12.21
Moss kommune		
Til investeringer	947 586 612	867 497 181
Til videreutlån	1 329 342 108	1 221 519 911
Sum	2 276 928 720	2 089 017 092
Moss kommunale eiendomsselskap KF		
Til investeringer	2 506 272 247	2 410 072 247
Moss havnevesen KF		
Til investeringer	49 087 795	55 472 818
Samlet lånegjeld konsern	4 832 288 762	4 554 562 157
Herv til investeringer	3 502 946 654	3 333 042 246
Herav til videreutlån	1 329 342 108	1 221 519 911

Lån knyttet til rentekompensasjonsordninger i Moss Kommunale Eiendomsselskap KF er omtrent 175,9

millioner kroner. Mer informasjon om gjeldens sammensetning, gjennomsnittlig rente m.m. er rapportert i egen sak på finansområdet, jfr. KST-sak 6/23.

Note 7 del 2 - Beregning av minste tillatte avdrag

Sum alle lån 01.01.2022	4 554 562 157
herav startlån (videre utlån)	- 1 221 519 911
Sum lån 01.01.2022	3 333 042 246
Sum bokført verdi anleggsmidler 01.01.2022	10 489 073 670
herav pensjonsmidler	- 4 379 224 404
herav aksjer og andeler	- 126 504 411
herav utlån (startlån og lønnslån)	- 1 129 831 506
Ikke avskrivbare anleggsmidler	- 58 239 069
Sum bokført verdi anleggsmidler for beregning	4 795 274 280
Sum årets avskrivninger	198 191 550

Kontrollgrense:		
_____ Langsiktig gjeld	<u>3</u>	* 198 191 550
<u>333 042 246</u>		= 137 756 627
Bokført verdi anleggsmidler	4	* årets avskrivninger
795 274 280		= minimums avdrag
Betalte avdrag i driftsregnskapet		137 756 627

Note 8 Pensjon

Oversikten nedenfor viser beløpsstørrelsene i de to kollektive pensjonsordningene som de ansatte i Moss kommune, MKEiendom og Moss havn KF er medlem i. Dette er Statens pensjonskasse (SPK for lærere) og Kommunal Landspensjonskasse. Alle ansatte som tidligere var medlemmer av Moss kommunale pensjonskasse ble overført til KLP fra 01.01.2020. Alle rettigheter for ansatte, pensjonsmidler og forpliktelser med mer er videreført i KLP.

Pensjonskostnader	2022	2021
Årets opptjening	206 950 119	201 298 584

Årsrapport 2022

Rentekostnad	132 130 169	125 613 090
Brutto pensjonskostnad	339 080 288	326 911 674
Forventet avkastning	- 157 524 041	- 145 542 949
Netto pensjonskostnad:	181 556 247	181 368 725
Amortisert premieavvik	45 244 778	56 863 229
Administrasjonskostnader/Rentegaranti	10 432 464	9 948 339
Samlet kostnad (inkl. administrasjon)	237 233 489	248 180 293
Årets premieavvik	- 14 716 591	583 863
Innbetalt pensjonspremie/tilskudd	177 272 121	195 495 026
Bruk av premiefond	203 159 311	179 972 263

Pensjonsmidler, pensjonsforpliktelser og beregnet akkumulert premieavvik	2022	2021
Pensjonsmidler pr. 31.12	4 691 435 607	4 356 785 589
Brutto påløpt pensjonsforpliktelser pr. 31.12	4 489 923 089	4 274 718 876
Netto midler/forpliktelse pr. 31.12	201 512 516	82 066 712
Arbeidsgiveravgift av netto midler/forpliktelse pr. 31.12.	28 413 264	11 571 407
Akkumulert premieavvik pr. 31.12	73 653 806	133 615 175
Arbeidsgiveravgift av premieavvik pr. 31.12	10 379 318	18 833 870

Beregningsforutsetninger	KLP	SPK
Økonomiske forutsetninger		
Årlig avkastning (i %)	3,50 %	3,00 %

Årsrapport 2022

Diskonteringsrente (risiko fri rente i %)	3,00 %	3,00 %
Årlig lønnsvekst (i %)	1,98 %	1,98 %
Årlig G-regulering (i %)	1,98 %	1,98 %
Årlig pensjonsregulering (i %)	1,22 %	
Forholdstallet fra KR D	1,00	1,00

Moss kommune og tilhørende selskaper har valgt 7 års amortiseringstid.

Premieavvik og amortisering:

Det akkumulerte premieavviket på kr. 73.653.806 og tilhørende arbeidsgiveravgift på kroner 10.379.318 er satt opp som kortsiktig fordring, og regnskapsført som inntekt i driftsregnskapet over mange år. Fordringen har ingen reell verdi. Pensjonsstørrelsene i regnskapet er kun av regnskapsmessig karakter. Dette gjøres for å synliggjøre pensjonskostnader/pensjonsforpliktelser og for å få en jevn belastning av pensjonskostnadene i regnskapene over tid.

Det er i 2022 for konsernet regnskapsført et negativt premieavvik på kroner 14.716.591, samt amortisert (utgiftsført) kroner 45.244.778.

Bruk av premiefond:

Som en konsekvens av utviklingen av Moss kommunale pensjonskasse ble store beløp blitt omgjort til premiefond. For å redusere årets (samt fjorårets) premieavvik ble det i dialog med KLP avklart å bruke av premiefondet for å få ned premieavviket for KLP til rundt null. Dette har ingen direkte resultateffekt i 2022, men vil gjøre at amortiseringskostnadene i årene fremover blir lavere. I tillegg gir det en god likviditetsmessig effekt. Bruk av premiefond for 2022 ble kroner 203.159.311.

Premiefondene i KLP er cirka 421,3 millioner kroner per 31.12.22. Dette er kun foreløpige tall, da avkastning/årsoppgjørdisposisjoner i KLP for 2022 ikke blir overført premiefondene før deres regnskap er avlagt. Dette blir først kjent i april 2023.

Note 9 Fond

	2022	2021
Disposisjonsfond		
Disposisjonsfond pr. 1.1	532 360 907	361 873 525
Avsatt i driftsregnskapet	189 135 851	187 855 219
Forbruk i driftsregnskapet	8 500 000	17 367 837
Disposisjonsfond pr. 31.12	712 996 758	532 360 907

Årsrapport 2022

Bundne driftsfond		
Bundne driftsfond pr. 1.1	81 632 952	91 842 733
Avsatt i driftsregnskapet	33 678 073	33 985 251
Bruk i driftsregnskapet	21 710 132	44 195 032
Bundne driftsfond pr. 31.12	93 600 893	81 632 952
Ubundne investeringsfond		
Ubundne investeringsfond pr. 1.1	140 313 218	141 313 218
Avsatt i investeringsregnskapet	680 000	-
Bruk i investeringsregnskapet	-	1 000 000
Ubundne investeringsfond pr. 31.12	140 993 218	140 313 218
Bundne investeringsfond		
Bundne investeringsfond pr. 1.1	30 699 597	32 482 532
Avsatt i investeringsregnskapet	4 872	1 644 425
Bruk i investeringsregnskapet	3 839 956	3 427 360
Bundne investeringsfond pr. 31.12	26 864 513	30 699 597

Kommentarer til bunde driftsfond

Kun Moss kommune har bundne driftsfond. Selvkostområdene står for 29,0 millioner kroner. Ubrukte midler vedrørende boligtilskudd og dekning av tap fra Husbanken er på 12,6 millioner kroner. Resterende 52,0 millioner kroner gjelder cirka 100 øremerkede prosjekter.

Kommentarer til bundne investeringsfond

23,2 millioner kroner gjelder samferdseltak (bomstasjonsmidler og Varnaveien). Diverse midler fra utbyggningsavtaler er 3,2 millioner kroner. Avdrag som skal innløses videre til Husbanken er 0,5 millioner kroner. MKEiendom og Moss Havn KF har ingen bundne investeringsfond.

Note 10 Selvkostområder

Selvkostområder 2022	Vann	Avløp	Slamtømming	Renovasjon	Feiing	Reguleringsplaner	Byggesak	Oppmåling	Eierseksjonering	Utslippstillatelser
<i>Finansiell dekningsgrad</i>	100,0 %	105,4 %	71,5 %	106,6 %	102,8 %	41,3 %	87,6 %	99,0 %	54,5 %	136,0 %
Selvkostfond 01.01	5 927 063	11 321 494	1 318 753	- 3 984 930	- 115 693	-	6 663 558	-	-	- 43 122
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	- 20 850	5 207 526	- 435 929	3 397 592	115 693	-	- 1 962 057	-	-	86 259
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad fond	209 212	492 397	38 924	- 80 838	-	-	200 934	-	-	-
Selvkostfond/fremførbart underskudd 31.12	6 115 425	17 021 417	921 748	- 668 176	-	-	4 902 435	-	-	43 137

Mer utfyllende informasjon er gitt i note 13 i Moss kommunes regnskap.

Moss Havn håndterer farvannsavgift til selvkost etter forskrift om kommunenes beregning og innkreving av farvannsavgift. Mer utfyllende informasjon er gitt i note 8 i Moss Havns regnskap